

Regeringens årsberättelse 2015, bilaga 3

Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden
och ställningstaganden

Regeringens årsberättelse 2015, bilaga 3

Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och
ställningstaganden

ISSN 2341-7129 tryckt

ISBN 978-952-287-244-9 tryckt

ISSN 2323-962X webbpublikation

ISBN 978-952-287-243-2 webbpublikation

Lönnberg Print & Promo 2016

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Statsrådets kansli			Utgivningsdatum 21.4.2016
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet			
Publikationens namn	Regeringens årsberättelse 2015, bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden			
Publikationsseriens namn och nummer	Regeringens publikationsserie 10/2016			
Publikationens delar/ språkversioner	3/2016 Hallituksen vuosikertomus 2015 4/2016 Hallituksen vuosikertomuksen 2015 liite 1. Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset 5/2016 Hallituksen vuosikertomuksen 2015 liite 2. Tilinpäätöslaskelmat 7/2016 Regeringens årsberättelse 2015 8/2016 Regeringens årsberättelse 2015, bilaga 1. Ministeriernas resultatöversikter 9/2016 Regeringens årsberättelse 2015, bilaga 2. Bokslutskalkyler 10/2016 Regeringens årsberättelse 2015, bilaga 3. Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden			
Referat	Statsrådet lämnar regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen. Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988). Enligt 18 § i lagen om statsbudgeten ska de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultatet av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå bestäms berättelsens innehåll dessutom särskilt av kraven i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Förordningsbestämmelserna om regeringens årsberättelse har förnyats genom en ändring av förordningen om statsbudgeten (118/2016), som trädde i kraft i februari 2016. Regeringens årsberättelse för 2015 består av fyra delar, själva årsberättelsen och tre bilagor: Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter Bilaga 2 Bokslutskalkyler Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden			
Nyckelord	årsredovisning, bokslut			
Finansiering/förläggare	Statsrådets kansli			
	ISSN (tryckt) 2341-7129	ISBN (tryckt) 978-952-287-244-9	ISSN (webbpublikation) 2323-962X	ISBN (webbpublikation) 978-952-287-243-2
	Sidantal 200	Språk svenska	URN http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-243-2	
Beställningar/ distribution	www.vnk.fi			

INNEHÅLL

1	Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden.....	7
1.1	Grundlagsutskottet	7
1.2	Utrikesutskottet.....	9
1.3	Finansutskottet.....	16
1.4	Revisionsutskottet	38
1.5	Förvaltningsutskottet	80
1.6	Lagutskottet.....	98
1.7	Kommunikationsutskottet	106
1.8	Jord- och skogsbruksutskottet.....	119
1.9	Försvarsutskottet.....	135
1.10	Kulturutskottet	137
1.11	Social- och hälsovårdsutskottet.....	166
1.12	Ekonomiutskottet.....	180
1.13	Framtidsutskottet.....	182
1.14	Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet	185
1.15	Miljöutskottet	192

1 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

1.1 Grundlagsutskottet

Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk

RP 294/2014 rd – RSv 346/2014 rd

Grundlagsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att de språkliga rättigheterna för dem som använder teckenspråk ska tillgodoses i hela landet på det sätt som avsetts när lagstiftningen om rättigheterna utarbetades.

Teckenspråklagen (359/2015) trädde i kraft den 1 maj 2015. Den 13 mars 2015 tillsatte justitieministeriet en samarbetsgrupp. Arbetsgruppen behandlar inom statsrådet aktuella frågor i anknytning till teckenspråket i samarbete med det teckenspråkiga samfundet och försöker se till att informationsförmedlingen fungerar mellan de viktigaste aktörerna. Arbetsgruppen har i uppgift att utarbeta en utredning över helhetssituationen för personer som använder finlandssvenskt teckenspråk. Avsikten är att publicera utredningen i januari 2016. Därtill följer arbetsgruppen med hur teckenspråklagen verkställs. Arbetsgruppens mandatperiod är 16.3.2015–31.12.2016.

Maria Soininen, överinspektör, justitieministeriet

Utveckling av valsystemet

RP 55/2014 rd – VLF 1/2015 rd – RSk 14/2015 rd

Grundlagsutskottet

Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk beredning inleds för att utveckla vårt valsystem och se över vallagstiftningen. I beredningen ska grundlagsutskottets ståndpunkter beaktas. Riksdagen understryker att beredningen ska vara öppen för insyn och att den bör gå ut på att förutsättningslöst och i ett brett perspektiv undersöka olika alternativ för att få valsystemet att fungera på bästa sätt och höja valdeltagandet, förbättra proportionaliteten vid val, sänka den så kallade dolda röstspärren och säkra den regionala representativiteten.

Justitieministeriet kommer att utse en parlamentarisk arbetsgrupp för att utreda de olika alternativen för att utveckla riksdagsvalets valsystem och se över vallagstiftningen på det sätt som förutsätts av riksdagen.

Jussi Aaltonen, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Besvärsförbud i ärenden gällande utnämningar till tjänster och tjänsteförhållande

RSk 22/2015 rd — TKF 1/2015 rd

Grundlagsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt tar fram en proposition med förslag till lag om ändring av statstjänstemannalagen för att slopa besvärsförbudet i fråga om beslut som gäller utnämning till en tjänst eller ett tjänsteförhållande. I det sammanhanget bör också förslag om ändring av lagen om riksdagens tjänstemän och andra relevanta lagar beredas så att den rättighet som var och en garanteras genom 21 § 1 mom. i grundlagen tillgodoses varje gång beslut fattas om att utnämna någon till en tjänst eller ett tjänsteförhållande inom den offentliga förvaltningen.

Statsrådet har den 30 december 2015 beslutat att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet. Det är meningen att ärendet ska ingå i regeringens proposition om ändring av statstjänstemannalagen 2016.

Miska Lautiainen, arbetsmarknadsjurist, FM

1.2 Utrikesutskottet

Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2009

SRR 1/2009 rd - RSk 17/2009 rd

Utrikesutskottet

5. Riksdagen förutsätter insatser av statsrådet för att höja den nationella beredskapen för civil krishantering så mycket att Finlands deltagande i civil krishantering permanent når upp till minst den miniminivå som anges i den nationella strategin för civil krishantering.

I 2012 års redogörelse om Finlands säkerhets- och försvarspolitik fastställs det att målet för de civila krishanteringsinsatserna är en nivå på 150 finländska sakkunniga. I den uppdaterade nationella strategin för civil krishantering som blev klar 2014 är det uppställda målet för Finlands deltagande 150 finländska sakkunniga i civil krishantering på årsnivå.

År 2015 uppnåddes inte målnivån för Finlands civila krishanteringsinsatser enligt den nationella strategin och 2012 års säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse. Detta berodde på otillräckliga anslag. Strävan när det gäller att sända ut sakkunniga inom civil krishantering har varit planmässighet och ett nära samarbete mellan utrikesministeriet, inrikesministeriet och Krishanteringscentret. Insatser har också gjorts för att utveckla EU-representationens och FN-representationens deltagande i planeringen.

Under året arbetade 70 procent av de finländska sakkunniga på civil krishantering i insatser på nya krisområden, med andra ord i Ukraina och i ursprungs- och transitländer för migration.

Inom EU:s civila krishanteringssuppdrag sänder Finland fortfarande ut flest sakkunniga i förhållande till befolkningsmängd. Målet med att 40 procent av de utsända sakkunniga ska vara kvinnor nåddes. Genomsnittet i EU ligger på hälften av Finlands siffror. Förutom andelen kvinnor har Finland också satsat på platser med högre profil i sakkunnigrekryteringen. När stora insatser i sakkunnighänseende (Kosovo och Afghanistan) minskas och körs ned minskar också antalet sakkunniga. Kraven på språkkunskaper och de svåra förhållandena i de nyare insatserna i Afrika har bidragit till att göra det svårare att finns lämpliga sakkunniga. Ett försvårat säkerhetsläge medför extra utmaningar när det gäller utbildning och rekrytering och dessutom uppstår tilläggskostnader. Det uppställda målet är ökat deltagande i de civila krishanteringssuppdragen i de ursprungs- och transitländer som intar en nyckelställning i fråga om migration.

Finland utlovade mer stöd för FN:s fredsbevarande verksamhet på FN-toppmötet, och i detta stöd ingår 20 poliser, i synnerhet kvinnliga poliser eller specialiserade polisgrupper, som ställs till förfogande för FN:s fredsbevarande insatser och utbildningsstöd tillsammans med försvarsmakten för att stärka den fredsbevarande kapaciteten i östra Afrika.

När det gäller den nationella beredskapen för civil krishantering hör de operativa uppgifterna till Krishanteringscentret under inrikesministeriet. Centret utbildar och rekryterar sakkunniga till civila krishanteringssuppgifter och sköter den tillhörande personaladministrationen, materielen, logistiken, forskningen och utvecklingen. Centret representerar statsarbetsgivaren för utsända sakkunniga i civila krishanterings-

uppgifter och den svarar för lägesbilden och joursystemet i anknytning till insatser. Det har med avseende på de operativa uppgifterna genomfört och fullföljt målen för den nationella strategin för civil krishantering. Fullföljandet av målen ingår i resultatmålsdokumentet mellan centret och ministeriet.

Krishanteringscentrets utbildning är mångsidig och garanterar alla som väljs ut till insatserna introduktionsutbildning. Dessutom har det ordnats många andra utbildningsevenemang, däribland kurser som är till stöd för potentiella sökande till sakkunniguppgifter. Utbildning i civil krishantering ordnades i samarbete med flera nationella och internationella aktörer inom utbildningssektorn.

Ur den nationella beredskapens synvinkel är den största utmaningen, utöver hur anslagen ska räcka till, tillgången på utbildad personal till uppgifter för kvinnliga poliser och på rättsområdet. Genom en särskild insats från ministerieledningens sida försökte man inverka positivt på rekryteringarna för FN:s polisiära uppdrag och sekretariatsuppdrag, och poolerna togs också upp i FN-högkvarteret under ministerns resa.

Minna Laajava, ambassadråd, Antti Häikiö, konsultativ tjänsteman

Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012

RSk 6/2013 rd – SRR 6/2012 rd

Utrikesutskottet

Riksdagen godkände den 8.5.2013 följande ställningstaganden enligt utrikesutskottets betänkande:

1. Riksdagen förutsätter att redogörelsen läggs upp som en övergripande säkerhetsstrategi som på ett balanserat sätt styr utvecklingen av alla förvaltningsområden med anknytning till säkerhet och deras resurser, vilket inbegriper cybersäkerheten, försörjningsberedskapen och energisäkerheten.
2. Riksdagen förutsätter att det säkerhets- och försvarspolitiska redogörelseförfarandet utvecklas så att riktlinjerna får ökat genomförande och större genomslag över regeringsperioderna och att statsrådet i samarbete med riksdagen vidtar åtgärder för att utveckla förfarandet.
3. Riksdagen förutsätter att en bred parlamentarisk uppföljningsgrupp med ett klart uppdrag tillsätts för att stödja redogörelsearbetet redan från starten.

1–3. Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen är ett övergripande styrdokument av statsrådet som utgör grunden för styrningen av den finländska politiken och för stärkandet av verksamheten i syfte att främja landets intressen och mål. Även i fortsättningen kommer redogörelserna att bygga på ett brett säkerhetsbegrepp och granskningen sträcker sig tidsmässigt över regeringsperioderna.

Samarbetet med riksdagen kring utarbetandet av redogörelsen 2012 var nyttigt och ett motsvarande arrangemang är motiverat också för arbetet med kommande redogörelser. Riksdagen informeras enligt 97 § i grundlagen om genomförandet av redogörelsen. Genomförandet rapporteras dessutom som en del av verkställighets- och uppföljningsförfarandet för budgeten. Att trygga kontinuiteten är också viktigt för verkställandet över regeringsperioderna av riktlinjerna i redogörelsen. I synnerhet

utvecklandet av försvaret förutsätter på grund av långsiktigheten för materialanskaffnings-, planerings- och livscykeluppdateringar att granskningen sträcker sig över regeringsperioderna.

Infanteriminor

RP 15/2011 rd – RSv 47/2011 rd

Utrikesutskottet

1. Riksdagen förutsatte den 25.11.2011 att statsrådet genomför programmen för att kompensera infanteriminornas prestanda trots trycket på att skära i försvarsutgifterna.
2. Riksdagen förutsatte att en årlig rapport om programmet för att kompensera infanteriminorna lämnas till utrikesutskottet och försvarsutskottet.
4. Riksdagen förutsatte att statsrådet bland annat via EU arbetar för att Ottawakonventionen ska få större räckvidd och bli effektivare.

Statsrådet beslutade 21.12.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. I samband med den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2004 drog regeringen upp riktlinjerna för Finlands tillträde till Ottawakonventionen 2012 och för förstörandet av infanteriminorna före 2016 i enlighet med avtalsbestämmelserna. I samband med att riktlinjerna drogs upp beviljades försvarsmakten tilläggsfinansiering på 200 miljoner euro (inkl. moms) för finansiering av ersättande system. Dessutom kom man överens om att försvarsförvaltningen använder 100 miljoner euro av sina egna anslag för ersättningsprojektet. Riktlinjerna från 2004 beästes på nytt i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2009. Planeringen för att kompensera infanteriminornas prestanda inleddes vid försvarsmakten 2004. Den ersättande upphandlingen startade 2009 och avslutas enligt plan 2016. I augusti 2015 slutförde Finland förstörandet av upplagen. 16 500 infanteriminor blir enligt artikel 3 i konventionen kvar för att användas i utbildningen.

2. Årligen lämnas en utredning till utrikesutskottet och försvarsutskottet om hur programmet som avser att ersätta infanteriminorna har framskridit. Utredningen för 2015 lämnades till utskotten den 23 juni 2015 i försvarsministeriets brev nr 86/50.06.04/2010, daterat 15.6.2015.

4. Frågan om att öka Ottawakonventionens täckningsgrad och genomslagskraft har fått ett brett stöd såväl i nationella anföranden i Finland som i EU-anföranden på möten och konferenser som har behandlat infanteriminor. Täckningsgraden har varit ett av diskussionsämnena i EU:s bilaterala dialog om vapenkontroll med relevanta tredjeländer, vilket Finland för sin del har understött. Finland har regelbundet vid partsmöten rapporterat om genomförandet av sina konventionsförpliktelser. Finland fortsätter att arbeta för större täckning och genomslagskraft för Ottawakonventionen även i fortsättningen, både nationellt och via EU. Konventionen har nu tillträtts av 162 stater.

Heidi Nystedt-Kauppinen, specialsakkunnig,

Statsrådets redogörelse om Finlands deltagande i EU:s militära krishanteringssinsats i Centralafrikanska republiken

Rsk 8/2014 - SRR 2/2014

Utrikesutskottet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet genom en utredning till utrikesutskottet regelmässigt efter varje krishanteringssinsats informerar om utfallet av de mål som uppställts för insatsen och om resultaten av insatsen överlag.

Statsrådet har den 9 maj 2014 lämnat en kompletterande utredning till riksdagen i enlighet med utlåtandet ovan.

Minna Laajava, ambassadråd, 0295 351 194, minna.laajava@formin.fi

Statsrådets redogörelse för utvecklingspolitikens genomslagskraft och samstämmighet

För en rättvisare värld utan fattigdom

RSk 26/2014 - SRR 5/2014 rd

Utrikesutskottet

Riksdagen har med anledning av redogörelsen godkänt följande ställningstagande enligt betänkandet och förutsätter att statsrådet vidtar följande åtgärder:

1. Statsrådet sammanställer en redogörelse en gång per valperiod där innehållet i Finlands utvecklingspolitik, inklusive prioriteringar och målländer, utvärderas tillsammans med måluppfyllelse, långsiktiga effekter och eventuella problem vid genomförandet. I början av följande valperiod ska riksdagen få en utredning där det bedöms hur det traditionella utvecklingssamarbetet ska reformeras och där alternativa sätt att stödja utvecklingsländerna och minska fattigdomen lyfts fram. Som underlag för utredningen ska statsrådet låta göra en oberoende utvärdering av vilken genomslagskraft det nuvarande utvecklingssamarbetet har.
2. Under ledning av statsrådet utnyttjas EU-samordningen effektivt för att öka samstämmigheten i utvecklingspolitiken.
3. Statsrådet vidtar åtgärder för att förbättra villkoren för den privata sektorn inom utvecklingssamarbetet och för att öka anslagen för utveckling av livsmedelsproduktionen och landsbygdsutvecklingen.

Statsrådet beslutade den 18.9.2014 att vidta de åtgärder som ställningstagandet ger anledning till.

1. Beredningen av den oberoende utvärdering som riksdagen förutsatte började utarbetas hösten 2014. Den uppskattas bli klar i slutet av våren 2015.

2. Tyngdpunkterna i Finlands samstämmighetsarbete inom politikområdena är säkerhet, livsmedelstrygghet, handel, migration och beskattning och många av dessa är också EU-politikområden. Hösten 2014 fördes det diskussioner mellan ministerierna om hur statsrådet inom ramen för det befintliga EU-samordningssystemet ska

kunna stärka hänsyn till utvecklingsaspekter i Finlands ståndpunkter. Målet är att under våren 2015 utnyttja den årliga prioritetsförteckning som Europeiska kommissionens generaldirektorat för utveckling utarbetar utifrån kommissionens allmänna arbetsprogram. Förteckningen som blir klar i mars 2015 specificerar de viktigaste initiativen som är under beredning i kommissionen med tanke på utvecklingseffekter. Från kommissionens omfattande arbetsprogram kan på det här sättet de initiativ specificeras som rör Finlands tyngdpunktsområden och som i EU-samordningssystemet särskilt ska följas ur utvecklingssynpunkt.

Samarbetet och dialogen mellan ministerierna på respektive fokusområde förespår för sin del den kommande ståndpunkten och förbättrar därmed möjligheterna att utnyttja detta arrangemang.

Statsrådet syftar också till att framdeles inte endast fastställa fokusområden utan också innehållsmässiga mål för områdena och att identifiera vilka åtgärder man vill följa upp ur verkställighetssynpunkt också när det gäller EU-samordningen.

3. Den privata sektorns verksamhetsförutsättningar i utvecklingssamarbetet har stärkts genom att utvecklingsinnovationsprogrammet BEAM – Business with Impact – inrättas tillsammans med Tekes för åren 2015–2019. Vidare har Finnfunds kapital höjts (4x10 milj. + 8 milj.) och revideringen av affärspartnerskapsprogrammet Finnpartnership har fortsatt. Finnfunds kapitalförhöjning är 20 % mindre än under föregående regeringsperiod.

UM har aktivt medverkat i Team Finlands verksamhet, bland annat genom att förbättra möjligheterna till affärsverksamhet i utvecklingsländer och i kriser.

Verksamhetsförutsättningarna för den privata sektorn i utvecklingsländerna har UM stärkt genom handelsfrämjande utvecklingssamarbete. Finlands anslag för detta ändamål har sjunkit med 52 procent från 2011 till 2013.

När det gäller livsmedelsproduktion och landsbygdsutveckling var Finlands sammanlagda stöd för sektorn jordbruk och livsmedelstrygghet 2013 ungefär 50 miljoner euro, dvs. ca 5 % av det egentliga utvecklingssamarbetet. Finlands stöd till jordbrukssektorn tilltog kraftigt 2006–2010 och följde den internationella trenden efter matkrisen (2007/2008). Enligt aktuella planer håller sig Finlands stöd på samma nivå 2015. Tiden därefter ska ses över i följande regeringsprogram. Det är att märka att många program inom denna sektor löper ut under 2015 och att det därför behövs flera nya program för att höja stödet inom sektorn. Livsmedelstryggheten påverkas mycket förutom av jordbruket också av andra sektorer, särskilt vattensektorn och sektorerna för social trygghet och hälsa.

Ändring av lagen om konsulära tjänster

RP 102/2014 rd – RSv 129/2014 rd

Utrikesutskottet

Riksdagen förutsätter att utrikesministeriet på grund av osäkerhetsfaktorerna i konsekvensbedömningen följer upp och utvärderar hur ändringen av lagen om konsulära tjänster verkställs och tillgången till tjänster utvecklas samt i förekommande fall vidtar åtgärder för att säkerställa servicen. En utredning om hur lagstiftningen fungerar och vilka konsekvenser den har ska lämnas till utrikesutskottet ett år efter att förordningen har trätt i kraft.

Utrikesministeriet kommer i enlighet med riksdagens ståndpunkt att följa upp och utvärdera hur ändringen av lagen om konsulära tjänster verkställs. Utrikesministeriet kommer att lämna utrikesutskottet den av riksdagen begärda utredningen inom ett år efter att förordningen har trätt i kraft.

Teemu Turunen, enhetschef, ambassadråd

Myndighetssamarbetet mellan ministerierna i internationell krishantering

RP 297/2014 rd; Rsv 318/2014 rd

Utrikesutskottet

Riksdagen förutsätter att det inom krishantering skapas en klar verksamhetsmodell för myndighetssamarbetet mellan ministerierna och att statsrådet före utgången av 2015 avger en redogörelse till utrikesutskottet om inrättandet av en sådan verksamhetsmodell och om dess arbetssätt.

Att delta i internationell krishantering utgör en väsentlig del av Finlands aktiva utrikes- och säkerhetspolitik. Finland deltar i internationell krishantering bl.a. inom ramen för FN, EU, Europeiska säkerhets- och samarbetsorganisationen (OSSE) och Natos partnerskapssamarbete. Syftet med den militära krishantering är att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet, att stödja humanitärt biståndsarbete och att skydda civilbefolkningen. Verksamheten grundar sig på respekten för de mål och principer som uttrycks i FN-stadgan och annan internationell rätt.

Ändringen av lagen om militär krishantering har inga konsekvenser för uppdelningen av behörigheten mellan ministerierna. Utrikesministeriet bereder också i fortsättningen de beslut som gäller Finlands deltagande i militär krishantering och utträde ur krishantering. De militära och försvarspolitiska grunder som anknyter till beslutet om deltagande bereds också i fortsättningen vid försvarsministeriet.

Den nationella beredningen av deltagandet i krishantering eftersträvar ett övergripande synsätt. I krisområdena arbetar många internationella organisationer och aktörer. För att uppnå hållbara resultat förutsätts samarbete och samordning mellan de internationella aktörerna, vilket eftersträvas aktivt. Inom ett område pågår ofta flera olika krishanteringsinsatser samtidigt, insatser som arbetar genom olika organisationer inom ett område. För varje kris försöker man fastställa gemensamma mål så klart och realistiskt som möjligt. Finland strävar efter att utveckla och fördjupa samarbetet med framför allt Europeiska unionen, FN, Nato och Afrikanska unionen.

Ett övergripande synsätt främjas framför allt genom att olika insatser och internationella organisationer som verkar inom respektive område arbetar för att främja samstämmiga mål. Detta inbegriper även aktörer inom biståndsarbetet och aktörer som lämnar humanitär hjälp. Det är också viktigt att de samordnings- och samarbetsarrangemang som behövs inom insatsområdet finns tillgängliga, dvs. arrangemang med såväl internationella aktörer som centrala lokala aktörer.

Finland kan inte med sina egna krishanteringsgrupper genomföra någon övergripande krishantering. Det sköts genom deltagande i bredare internationellt samarbete. I internationella sammanhang försöker Finland också främja en övergripande krisapproach. Genom olika internationella processer stödjer Finland flera krisområden också på andra sätt än genom krishantering, t.ex. med hjälp av politik som avser utveckling, mänskliga rättigheter och vapenkontroll. Vid resultatutvärderingen bör

man beakta att olika stödformer i regel genomförs som en del av ett större internationellt samarbete. Som exempel kan det konstateras att vissa militära insatser (t.ex. EUNAVFOR Atalanta och EUFOR RCA) har lett till att den omedelbara säkerheten ökat på ett gynnsamt sätt och gett mätbara resultat. Samtidigt leder vissa militära utbildningsuppdrag (t.ex. EUTM Somalia och EUTM Mali), genom vilka man försöker stärka den lokala kapaciteten inom säkerhetssektorn, till en utveckling på lång sikt. I sådana fall är det svårare att visa upp direkt mätbara resultat. Hållbara resultat kan ofta ses först efter en längre tid.

Den övergripande samordningsgruppen för krishantering som arbetar med utrikesministeriets understatssekreterare som ordförande har tematiskt använts vid beredningen av deltagandet i och uppföljningen av krishanteringen, vilket har gagnat arbetet med att utveckla rapporteringen. Den strategiska samordningsgruppen för krishantering lyfter också fram nya teman och för en dialog bl.a. om behoven att utveckla lagstiftningen, FN-insatserna och deltagandet i dem samt strategin för genomförandet av övergripande krishanteringsinsatser och Finlands deltagande på internationella forum i eventuella initiativ om krishantering. I syfte att främja en övergripande krishantering har det funnits inofficiella tväradministrativa samordningsgrupper som i regel har sammankommit enligt behov och då läget så krävt. Sådana samordningsgrupper har bildats i samband med bl.a. migrations/flyktingfrågan, Syrien (kemiska vapen), Ebolaproblemet, Ukraina och Afghanistan. Praxis för hur grupperna sammanträtt har varierat bl.a. i fråga om regelbundenhet, sammansättning och fokus i arbetet. Erfarenheterna visar att det vid genomförandet av dylika samordningssystem är viktigt med flexibilitet. I arbetet med att utveckla verksamheten har man utgått från de behov av samordning som gällt situationen i fråga.

I de redogörelser och utredningar som ska ges till riksdagen har ändringar gjorts för att iaktta stadgad form och för att göra dem tydligare. I enlighet med riksdagens (främst utrikesutskottets och försvarsutskottets) önskemål har man förbättrat dispositionerna och breddat innehållen. I redogörelserna och utredningarna behandlas krishanteringsuppdragens militära och politiska mål och man har även tagit upp mål som gäller det nationella deltagandet. Frågor som gällt riskbedömning och insatsernas säkerhet har också behandlats mer i detalj än förut.

Vid målsättningen och mätningen av resultat beaktas insatsernas mandat och de insatsspecifika målen utöver de övergripande aspekterna och granskningsperiodernas längd. Där ett nationellt deltagande i ett krishanteringsuppdrag har klart avgränsade nationella mål tas detta upp i redogörelserna och utredningarna. Såväl EU, FN som Nato följer regelbundet upp sina krishanteringsinsatser och rapporterar om dem (vecko- och månadsöversikter, halvårsöversikter, strategiska översikter osv.). Allt detta används också i de rapporter och utredningar som inges till riksdagen samt i krishanteringsöversikten som inges varje halvår.

I halvårsöversikterna eftersträvas ett mer tematiskt, mer kortfattat och mer operativt framställningssätt. I översikterna bedöms deltagandet i insatserna som en del av en större kontext där man också beaktar framtidsutsikterna och insatsernas verkningar på utvecklingen i målländerna.

Minna Laajava, ambassadråd, Helena Partanen, enhetschef

1.3 Finansutskottet

Beaktandet av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler

RP 155/2012 rd – RSv 174/2012 rd

Finansutskottet

Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att de stegvisa förändringarnas kumulativa verkan på riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten omsorgsfullt beaktas, om det är meningen att EU-reglerna i fortsättningen ska förstärkas ytterligare på ett sätt som begränsar det nationella beslutsfattandet.

Det finns inget nytt i frågan att meddela till riksdagen.

”Nya förslag till EU-regler som berör riksdagens budgetmakt har inte lagts fram. Statsrådet kommer att fästa särskild uppmärksamhet i frågan i fall nya EU-regler läggs fram.”

Niko Ijäs, konsultativ tjänsteman, FM

Begränsningar i samfunds rätt till ränteavdrag

RP 146/2012 rd – RSv 156/2012 rd

Finansutskottet

Riksdagen förutsatte den 17 december 2012 att finansministeriet följer upp hur lagändringen påverkar villkoren för företagande. Dessutom ska ministeriet tillsammans med Skatteförvaltningen särskilt bevaka hur lagändringen påverkar kapitalstrukturen i företag i intressegemenskap och ändringarna i avdragen för ränta på skuld och kartlägga vilka nya typer av skatteplanering det eventuellt uppstår i beskattningspraxis. Riksdagen förutsatte också att finansministeriet utifrån tillgänglig information och arbetet i expertgruppen för näringsbeskattning utvärderar hur lagen bör förbättras och vidtar behövliga åtgärder för att vidareutveckla lagstiftningen. Utvärderingen bör särskilt fokusera på beskattningen av företag som bedriver fastighetsinvesteringar.

Lagändringen som baserar sig på propositionen RP 146/2012 tillämpades för först gången skatteåret 2014. En överenskommelse har gjorts med Skatteförvaltningen om den uppföljning av konsekvenserna av lagändringarna som riksdagen förutsatt i sitt uttalande. Uppföljningen kan genomföras först efter att lagen varit ikraft ett år, dvs. efter skatteåret 2014.

Dessutom har den av finansministeriet den 21 november 2011 tillsatta expertgruppen för näringsbeskattning behandlat indelningen i olika förvärvskällor och indelningens inverkan på en begränsning av rätten till ränteavdrag. Arbetsgruppen presenterade sin rapport i juni 2013. Indelningen av den beskattningsbara inkomsten i näringsverksamhetens förvärvskälla, jordbrukets förvärvskälla och förvärvskällan för annan verksamhet inverkar särskilt på beskattningen av de företag som bedriver fastighetsinvesteringar. Eventuella allmänna ändringar i indelningen av förvärvskällor skulle inverka även på företag som bedriver fastighetsinvesteringar. Därför kommer man i den fortsatta beredningen att beakta behovet av ändringar i begränsningarna av rätten till ränteavdrag.

Vidare kommer man i fråga om eventuella förändringar i bestämmelserna om begränsningar gällande ränteavdrag att ta i betraktande OECD:s handlingsplan för att hindra vinstförflyttningar och erosion av medlemsstaternas skattebaser, dvs. BEPS-projektet. Inom projektet utreder man även rekommendationer om regler för begränsningar i rätten till ränteavdrag.

I praktiken har man av Skatteförvaltningen fått preliminära uppgifter om hur begränsningarna av rätten till ränteavdrag påverkar. Utredningen av ärendet fortsätter i FM:s arbetsgrupp som utreder BEPS-projektets ekonomiska konsekvenser.

Marianne Malmgren, lagstiftningsråd, FM

Riksdagens budgetuttalanden om budgeten för 2012

RSk 31/2011 rd – RP 59/2011 rd, RP 119/2011 rd, RP 128/2011 rd

En utvidgning av väderradarnätet

Moment 31.50.01

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utvidga väderradarnätet så att varningssystemet blir heltäckande för alla regioner.

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I statsrådets rambeslut våren 2009 anvisades ett anslag på sammanlagt 6 miljoner euro för att modernisera väderradarnätet, dvs. för att ersätta åtta väderradaranläggningar 2012–2014. På det här sättet har radarnätet gjorts mer heltäckande och dess störningskänslighet har minskat.

I den tredje tilläggsbudgeten för 2013 anvisades ett tilläggsanslag på 1,5 miljoner euro för anskaffning av en väderradaranläggning som placerades i Kesälahti. Anläggningen har tagits i operativt bruk under senare hälften av 2014. Därtill anvisades det i den första tilläggsbudgeten för 2014 finansiering på 1,4 miljoner euro för en ny väderradaranläggning i Mellersta Finland. Med den kan man lokalt förbättra kvaliteten av radardata samt höja nätverkets funktionssäkerhet. I december 2015 förbättrades funktionssäkerheten för nätverket i Mellersta Finland när den nya radarn togs i operativt bruk. För att säkerställa den regionala täckningen och täckandet av de största skuggområdena förutsätts ytterligare nya radaranläggningar, som placeras i Östra Finland och Lappland.

Meteorologiska institutet har utrett alternativa sätt att få pengar till investeringarna. Institutets ekonomiska situation, dess ställning som nettobudgeterad myndighet samt beslutet att öppna institutets datamaterial för avgiftsfri användning ger ingen möjlighet att ordna finansiering utanför budgetekonomin. I dagens ekonomiska läge och med hänsyn till moderniseringen av det existerande radarnätet är det för närvarande inte inom ramen för statsbudgeten möjligt att få pengar för nya radaranläggningar utan att avstå från något annat av institutets projekt. Vid Meteorologiska institutet fördes samarbetsförhandlingar 2015, vilket hade som följd att institutet tvingades anpassa sin verksamhet till en betydligt lägre utgiftsnivå.

Riksdagens budgettuttalanden om budgeten för 2013
RSk 36/2012 rd – RP 95/2012 rd, RP 166/2012 rd

Småbarnspedagogik

Uttalande 2

Moment 29.01.01

Riksdagen förutsätter att regeringen vid den fortsatta beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran utreder en överföring av alla uppgifter med anknytning till småbarnsfostran till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och ser till att det finns klara bestämmelser om att det är Utbildningsstyrelsen som ska upprätta grunderna för småbarnspedagogiken. Därtill ska Utbildningsstyrelsen tryggas tillräckliga resurser för att sköta de uppgifter som överförs på den.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den allmänna planeringen, styrningen och översynen av barndagvården överfördes med stöd av en ändring i lagen om barndagvård (909/2012) från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet 1.1.2013.

Vid undervisnings- och kulturministeriet pågår en totalreform av lagstiftningen om småbarnspedagogik, och avsikten är att reformen ska genomföras etappvis. I den första etappen av revideringen av lagstiftningen överlämnade regeringen 18.12.2014 till riksdagen en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om barndagvård och av vissa lagar som har samband med den (RP 341/2014 rd). Rubriken på lagen om barndagvård (36/1973) ändrades till lagen om småbarnspedagogik (580/2015). Lagen om småbarnspedagogik trädde i kraft 1.8.2015. Enligt 9 § i lagen om småbarnspedagogik är Utbildningsstyrelsen sakkunnigt ämbetsverk för småbarnspedagogiken i stället för Institutet för hälsa och välfärd. Utbildningsstyrelsen har till uppgift att svara för utvecklandet av småbarnspedagogiken och följa hur småbarnspedagogiken ordnas samt göra upp de riksomfattande grunderna för planen för småbarnspedagogik.

Från och med 2015 anvisas Utbildningsstyrelsen ett anslag motsvarande tre årsverken, dvs. 225 000 euro. Samtidigt har det gjorts behövliga ändringar i 1–4 § i lagen om utbildningsstyrelsen (182/1991). Paragraferna gäller Utbildningsstyrelsens verksamhetsområde, uppgifter, direktion och organisation.

Undervisnings- och kulturministeriet och Institutet för hälsa och välfärd har kommit överens om att Institutet för hälsa och välfärd ska samla in uppgifterna om den småbarnspedagogiska verksamheten åren 2016 och 2017. Undervisnings- och kulturministeriet utvecklar och reviderar som bäst informationsproduktionen avseende småbarnspedagogik så att de myndigheter som arbetar med småbarnspedagogik ska ha tillgång till aktuella och mer övergripande datalager än tidigare.

Höjning av anslaget för utlåningssättning

Uttalande 4

Moment 29.01.22

Riksdagen förutsätter att understödet för utlåningssättningen stegvis höjs till en sådan nivå att upphovsmännen får en rimlig ersättning för utlåning av sina verk.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I budgetförslagets riksdagsbehandling 2013 godkändes en ökning på 200 000 euro i anslaget. Anslaget för utlåningssättningen ökade således från 3 625 000 euro (2012) till 3 825 000 euro (2013).

Den höjning av anslaget i statens budget som det inom budgetramen 2014 var möjligt att rikta till ersättningar för användningen av upphovsrättsligt skyddat material användes till att höja anslaget för utlåningssättningar. I budgetförslaget 2014 föreslogs det att anslaget för utlåningssättningen höjs med 150 000 euro. Vid sidan av förslaget godkände riksdagen en ytterligare höjning av anslaget med 100 000 euro. Anslaget för utlåningssättningen 2014 ökade således till 4 075 000 euro.

I budgeten för 2015 höjdes anslaget med 4 150 000 euro till 8 225 000 euro. Höjningen inriktades på att höja nivån på ersättningarna för utlåning.

I budgeten för 2016 höjdes anslaget till utlåningssättning till 9 313 000 euro. Anslaget omfattar även mervärdesskattens andel.

Att avlägsna fukt- och mögelskador som föranleder hälsoproblem i skol- och daghemsbyggnader

Uttalande 5

Moment 29.10.34

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar en tillräcklig statlig finansieringsandel för helhetsprogrammet som avser att trygga skolbyggnadernas ökande reparationsskuld och avlägsna mögelskador. Vidare ska utbildningen inom branschen utvecklas och behörighetskraven definieras.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsbudgeten för 2015 innehöll inte några anslag för att stödja reparationer som gäller inomhusluften och fuktskador i läroanstalter och daghem. Moment 29.10.34 ströks i statsbudgeten och anslaget överfördes till momentet för statsandel för kommunal basservice.

Undervisnings- och kulturministeriet har finansierat bl.a. utarbetandet av en plan för yrkeshögskolorna som gäller inriktning på hälsoriktigt byggande. Yrkeshögskolornas och Tammerfors tekniska universitets utbildning med inriktning på hälsoriktigt byggande var föremål för kvalitetsrevision 2015. För högre YH-examen har man tagit fram en studiemodul om reparation av fukt- och mögelskador. Utbildningen inleddes hösten 2015. Dessutom ordnas det kompletterande utbildning vid några yrkeshögskolor.

Åren 2014 och 2015 finansierade Utbildningsstyrelsen fortbildning i reparation av fukt- och mögelskador för andra stadiets lärare som undervisar inom byggbranschen.

Regionförvaltningsverken har ordnat både regionala informationsmöten om reparationsprojekt som gäller fuktskador i läroanstalter och kortvarig fortbildning för att öka den medvetenhet som behövs i fråga om reparation som gäller fukt- och mögelskador.

År 2015 utfärdade miljöministeriet anvisningar som gäller kvalifikationerna för projekterare av byggnader och arbetsledare vid byggande. År 2015 utfärdade social- och hälsovårdsministeriet en förordning om sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen samt om kompetenskrav för utomstående sakkunniga.

Riksdagens budgetuttalanden om budgeten för 2014 RSk 33/2013vp rd – RP 112/2013 rd, RP 193/2013 rd

Kommunala tjänsters kostnadsuppföljning

Uttalande 1

Allmän motivering

Riksdagen förutsätter att kostnadsuppföljning för de kommunala tjänsterna utvecklas så att det finns kommunspecifika, tidsenliga och jämförbara uppgifter om kostnaderna för tjänsterna.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

För att förbättra de kommunala tjänsternas kostnadsuppföljning har finansministeriet år 2015 fortsatt med att utveckla informationsunderhållet av kommuners och samkommuners ekonomiska information för att producera tidsenliga och jämförbara uppgifter om de kommunala tjänsterna.

Avsikten med finansministeriets program för utveckling av kommunernas ekonomi- och verksamhetsuppgifter, statistik och informationsunderhåll (Kommuninformationsprogrammet, FM078:00/2012) är förbättringen av produktionen, förädlingen och distributionen av information som beskriver kommunernas ekonomi och verksamhet samt förbättringen av informationskvaliteten. Inom programmet har man 2015 fortsatt med definitionen av enhetliga beräkningsbeteckningar som beskriver kommunernas serviceverksamhet och som behövs i allokeringen av centrala ekonomiska

data samt med utvecklingen och testandet av den nya verksamhetsmodellen inom kommunernas och statsförvaltningens delprojekt.

Under andra hälften av 2015 begränsades genomförandet och resultaten av Kommuninformationsprogrammet i enlighet med Juha Sipiläs regeringsprogram att gälla situationen 2019, då de kommunala tjänsterna inte längre omfattar de uppgifter som kommer att överföras till självstyrelseområdena. Till följd av denna begränsning förberedde man under 2015 förändringar i genomförandet av Kommuninformationsprogrammet från början av 2016.

Inom kommuninformationsprogrammet blev ett pilotprogram om målläget för ekonomisk och kostnadsinformation, rapporterings- och informationsanvändningstjänsten av information som beskriver kommunernas ekonomi och verksamhet samt pilotgenomförandet av en kommuns rapportering färdiga 2015. Därtill färdigställdes inom programmet för kommuner och samkommuner en kontouppprepning, XBRL-taxonomi och en JHS-rekommendation för lokalitetsuppgifter i form av JHS-standarder för utvecklingen av kommunernas informationsunderhåll. Även införandet av statistikcentralens delprojekt gällande reformen av kommunal statistik och distributionen av den kommunvisa statistiken kunde 2015 inledas internt inom Statistikcentralen.

Enligt planerna ska de pågående informationsdefinitionsprojekten, pilotprojekten samt de process- och dataöverföringsdefinitioner som behövs i utvecklingen av kommunernas informationsproduktion bli färdiga under 2016. Därtill inleds under 2016 resten av de JHS-rekommendationsprojekt som ingår i den uppdaterade genomförandeplanen av Kommuninformationsprogrammet inklusive rekommendationen för en serviceinriktad kostnadsberäkningsmodell som identifierats på basis av arbetet inom den arbetsgrupp som bereder utvecklingen av sådan information och sådana beräkningsmodeller som styrningen av den kommunala ekonomin behöver (FM045:00/2014).

Finansministeriet har 2015 tillsatt en expertgrupp som bereder genomförandet av Kommuninformationsprogrammets resultat (FM114:00/2015), som har i uppgift att, som en del av genomförandet av regeringsprogrammet, under 2016 bereda genomförandet av Kommuninformationsprogrammets resultat inom den offentliga förvaltningen. Expertgruppens åtgärder är en förutsättning för samlandet av kostnadsuppgifter om kommunala tjänster och deras införande.

Definitionerna av den ekonomiska informationen om kommuner och samkommuner tillsammans med den kostnadsberäkningsmodell som ska utvecklas skapar förutsättningar för heltäckande och kostnadseffektiv produktion av bättre och jämförbar kostnadsinformation om tjänster.

Riksdagens uttalande om tilläggsbudgeten för 2014
RSk 19/2014 rd – RP 66/2014 rd

Altia Abp

Uttalande 1

Moment 23.10.88

Riksdagen förutsätter att finansutskottet innan det slutliga försäljningsbeslutet fattas får en utredning om hur sysselsättningen, användningen av finländsk spannmål och de förväntade intäkterna i relation till placeringsobjektet har säkerställts och möjligheterna till en nyemission riktad till allmänheten har beaktats. Samtidigt måste det utredas vilka möjligheter staten har att kvarstå som delägare i Altia Abp och därigenom påverka beslutsfattandet inom Altia Abp

Statsrådets kansli har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den ekonomiska situationen inom Altia Abp håller på att vända mot det bättre trots det svåra marknadsläget. Enligt en aktuell uppskattning från avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli är det bästa alternativet sett till helheten att bolaget introduceras på Helsingforsbörsen om man vill frigöra kapital från bolaget och öka värdet på den återstående egendomen utan något direkt behov att avstå från bestämmande inflytande.

Riksdagens budgetuttalanden om budgeten för 2015
RSk 48/2014 rd – RP 131/2014 rd, RP 247/2014 rd, FiUB 37/2014 rd

Offentliga utgifters hållbara nivå

Uttalande 1

Allmän motivering

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter med åtgärderna för att få de offentliga utgifterna på en nivå som kan finansieras hållbart och påskyndar de strukturpolitiska åtgärderna.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I regeringsprogrammet har överenskommits om åtgärder som direkt anpassar den offentliga ekonomin och som till sitt nettobelopp förstärker den offentliga ekonomin med 4 miljarder euro 2019. Skuldsättningen i förhållande till bruttonationalprodukten stoppas fram till slutet av valperioden. Regeringen har förbundit sig till beslut om nödvändiga besparingar och strukturella reformer som behövs för täckandet av den offentliga ekonomins hållbarsunderskott på 10 miljarder euro under regeringsperioden.

Återställande av Finlands konkurrenskraft

Uttalande 2

Allmän motivering

Riksdagen förutsätter att regeringen agerar målmedvetet för att återställa Finlands konkurrenskraft och att den i detta syfte förbättrar företagens allmänna omvärldsvillkor, främjar sysselsättningsmöjligheterna, arbetskraftens rörlighet och en måttlig lönepolitik samt stöder forskning och innovation.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I överensstämmelse med regeringsprogrammet sätts åtgärderna för att stödja tillväxt och konkurrenskraft framför allt in på de områden som är Finlands styrka (cleantech, bioekonomi, digitalisering). Finlands konkurrenskraft bygger på hög kompetens, hållbar utveckling och fördomsfri förnyelse med hjälp av försök och digitalisering. Målet är att förnya näringslivet och diversifiera näringsstrukturen genom åtgärder för att stärka företagens finansiella ställning och effektivisera forsknings- och innovationsverksamheten.

För att stärka företagens finansiella ställning och eget kapital har ett juniorlåneprogram omfattande 300 miljoner euro tagits fram för Finnverka Abp. Programmet startar under andra kvartalet av 2016. Under året började Finnvera finansiera så kallade midcap-företag. För att säkerställa att exportföretagen får offentlig exportfinansiering lämnade regeringen i december en proposition till riksdagen med en lagändring som innebär att fullmakterna för exportfinansiering höjs avsevärt. I syfte att utnyttja EU-bidrag (särskilt Europeiska fonden för strategiska investeringar, EFSI) effektivare startade en rådgivningstjänst för investeringsfrågor under ledning av ANM. Den betjänar finländska företag och organisationer. Vidare förbereddes riskfinansiering för att kommersialisera forskningsresultat, och verksamheten startas nästa år av Tekes Pääomasijoitus Oy. ANM lämnade totalt 130 miljoner euro i bidrag till fonden Tillväxtfondernas fond II, investeringsprogrammet Förnybar industri och investeringsprogrammet för mobilisering av internationella kapitalinvesteringar och kapitalinvesteringar i ett tidigt stadium. Målgruppen i programmet Förnybar industri är bioekonomi, cleantech, hälsa och digitala företag.

Sedan 2013 har bidragen till forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet vid Tekes huvudsakligen gått till företag som vill växa genom internationalisering och deras projekt för att omstrukturera näringslivet med större risktagande. I överensstämmelse med regeringsprogrammet inriktas programverksamheten och FUI-finansieringen framför allt på bioekonomi, framtagning av rena lösningar och snabbare digitalisering. Den finansiella basen för FUI-verksamhet har minskat och Tekes har sökt en breddning genom att uppmuntra finländska högskolor, forskningsinstitut och företag att bättre utnyttja EU:s finansiella instrument, exempelvis programmet Horisont 2020 och Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSI).

För att främja målet på 5 procent för innovativa offentliga upphandlingar förberedde ministeriet ett åtgärdsprogram i samråd med Tekes. Preliminärt har Tekes identifierat spetsprojekt med relevans för innovativa offentliga upphandlingar. Tekes program-

tjänst och finansiering av innovativa offentliga upphandlingar kan nyttiggöras för att genomföra målen med spetsprojekten.

Inom ramen för programmet "Samarbetet mellan högskolor och näringsliv fördjupas för att kommersialisera innovationer" i spetsprojektet Kompetens och utbildning i regeringsprogrammet har UVM och ANM förberett åtgärder för effektivare utnyttjande av vetenskap och forskning. Tanken är att forskningsresultat och kompetens ska överföras effektivare till samhället och näringslivet genom intensivare samarbete mellan högskolor, forskningsinstitut och näringsliv, genom stöd till branschspecifika och regionala kompetenskoncentrationer och genom reviderade principer för starkare stöd till möjligheterna att utnyttja forskning. Tekes och Finlands Akademi har tagit fram nya handlingsmodeller för forskningsfinansiering som gör att forskningsresultat och kompetens snabbare kan överföras och utnyttjas av företagen och samhället.

Tillväxtprogrammen Team Finland är avsedda att stärka de finländska företagens internationella konkurrenskraft och att främja utländska investeringar i Finland samt turismen i vårt land. Tillväxtprogrammen backar i synnerhet upp internationaliseringen bland små och medelstora företag och stöttar företagen i deras ansträngningar att öka omsättningen och exporten. Programmen för att främja utländska investeringar tar sikte på nya investeringar och kapitalinvesteringar och de turistfrämjande programmen vill öka de utländska turistströmmarna till Finland. Målet med alla dessa program är att skapa nya arbetstillfällen i Finland. Ungefär fyrtio tillväxtprogram har startat och merparten av dem genomförs på Finpros plattform i samarbete med andra aktörer, bland annat näringslivsorganisationer. På årsbasis uppgår satsningen på tillväxtprogrammen till cirka 15 miljoner euro om året under regeringsperioden.

Servicemodellen Team Finland togs fram i augusti 2015 med målet att förenkla företagens åtkomst till tjänsterna i nätverket Team Finland. Den nya handlingsmodellen garanterar att kunderna får information om tjänsterna på ett ställe utan att behöva anlita flera olika organisationer. Utomlands förstärks Team Finland-nätverket tillfälligt som en del av åtgärdsplanen för regeringens spetsprojekt. Till sex av Finlands representationer eller deras verksamhetsställen, som har valts för detta ändamål, anställs en expert på kommersiella och ekonomiska frågor för åren 2016–2018. Dessutom har samarbetet mellan de lokala aktörerna i nätverket intensifierats tack vare servicemodellen. Exempelvis de regionala kontoren inom närings-, trafik- och miljöcentralerna, Finnvera och Finpro kartlägger nu i betydligt större omfattning företag med internationaliseringspotential i hela landet. I arbetet deltar också näringsbolag, handelskammare, företagareorganisationer och bland annat en del skolor. Samarbetet kommer att intensifieras ytterligare 2016.

Höjningen av sysselsättningsgraden i Finland

Uttalande 3

Allmän motivering

Riksdagen förutsätter att regeringen strävar efter att höja sysselsättningen och sänka arbetslösheten i Finland genom att undanröja marginaleffekter, sörja för utbildningens kvalitet samt bättre rikta in utbildningen efter arbetskraftsbehovet, öka arbetskraftens rörlighet, förlänga

tiden i arbetslivet, förbättra arbetstrivseln och främja arbetsförhet och rehabilitering.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen ser över den sociala tryggheten och utkomstskyddet vid arbetslöshet på ett sätt som uppmuntrar till att snabbt ta anställning, förkortar arbetslöshetsperioderna, sänker den strukturella arbetslösheten och sparar offentliga resurser. För att uppfylla målet togs det i oktober 2015 fram riktlinjer för en översyn av det inkomstrelaterade utkomstskyddet vid arbetslöshet. En proposition lämnas till riksdagen i juni 2016 och bestämmelserna träder i kraft i början av 2017. För att göra det mer lockande att ta anställning kommer skyldigheten att tacka ja till arbete och aktiveringsåtgärder att skärpas. En proposition lämnas till riksdagen senast i september 2016 och bestämmelserna träder i kraft i början av 2017. Inte bara det inkomstrelaterade utkomstskyddet vid arbetslöshet ses över. Dessutom kommer regeringen också att utreda om den sociala tryggheten och utkomstskyddet vid arbetslöshet i övrigt innefattar andra faktorer som gör det mindre lockande att ta anställning.

Regeringen gör en kritisk analys av alla stödsystem som får arbetsföra människor att vara frånvarande från arbetsmarknaden under lång tid. Följaktligen införs det strängare villkor för alterneringsledighet och bestämmelserna trädde i kraft vid ingången av 2016.

Vidare tar regeringen fram en modell för aktiverande social trygghet. Målet är att samordna lön och sociala trygghetsförmåner och att ge uppsagda personer bättre stöd genast när de drabbas av arbetslöshet. Före april 2016 ska regeringen utreda om arbetslöshetsförmåner kan användas till att finansiera lönesubvention och startpengar. Under arbetet med en aktiverande modell inhämtas förslag från experter hur utkomstskyddet vid arbetslöshet och den sociala tryggheten i övrigt i större utsträckning kunde användas för att förbättra kompetensen, sänka sysselsättningströskeln och stärka deltagandet i arbetslivet. Förslagen måste vara tillgängliga i slutet av oktober 2016. Målet är att förslagen om en modell för aktiverande social trygghet ska vara klara i slutet av 2016. Om modellen kräver ändringar i lagstiftningen, lämnas en proposition till riksdagen hösten 2017. Eventuella lagändringar träder i kraft vid ingången av 2018.

Utbildningsstyrelsens resurser

Uttalande 4

Moment 29.01.02

Riksdagen förutsätter att Utbildningsstyrelsens resurser tryggas genom nästa rambeslut, så att styrelsen på lång sikt kan sörja för de utvecklingsuppgifter och andra uppgifter som fastställts för den i lag.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I rambeslutet för 2016–2019 ökades Utbildningsstyrelsens verksamhetsanslag för tryggnad av dess grundläggande verksamhet med 975 000 euro år 2016 och med 525 000 euro år 2017. Tilläggsfinansieringen säkerställer möjligheterna att förverkliga anpassningsplanen. I rambeslutet ingick dessutom tilläggsanslag för förande av

registret för verifierat kunnande till ett belopp av 880 000 euro år 2016, 1 280 000 euro år 2017 och 700 000 euro år 2019.

Begränsning av den subjektiva rätten till dagvård

Uttalande 5

Moment 29.10.30

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till begränsning av den subjektiva rätten till dagvård senast i början av januari för att riksdagen ska kunna behandla och godkänna propositionen i god tid före godkännandet av nästa års första tilläggsbudget och att riksdagen i det sammanhanget kan ompröva projekt som gäller kvaliteten på den allmänbildande utbildningen. Riksdagen betonar att projekt som gäller kvaliteten på den allmänbildande utbildningen måste gå att genomföra som planerat.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Begränsning av den subjektiva rätten till dagvård till deltid med beaktande av de sociala grunderna när en förälder är hemma på grund av moderskaps-, faderskaps-, föräldra- eller vårdledighet eller får hemvårdsstöd var en av åtgärderna i det strukturpolitiska program som lades fram under statsminister Katainens regeringsperiod. Regeringen meddelade 29.11.2013 sitt beslut om genomförande av det strukturpolitiska programmet. Enligt beslutet skulle regeringens proposition med förslag till begränsning av den subjektiva rätten till dagvård överlämnas våren 2014, och ändringen skulle ha trätt i kraft 1.1.2015. I budgetpropositionen för 2015 föreslogs en minskning på 6 012 000 euro under moment 28.90.30, statsandel för basservicen, som en begränsning av den subjektiva rätten till dagvård.

Eftersom regeringen dock inte överlämnade någon proposition hösten 2014, ökade finansutskottet i sitt betänkande 37/2014 rd anslaget under moment 28.90.30 med 6 012 000 euro. Finansutskottet minskade dock anslaget under moment 29.10.30 med motsvarande belopp för att utgiftsramen för budgeten inte skulle överskridas. Minskningen gällde statsunderstöd för utveckling av kvaliteten på den allmänbildande utbildningen.

Enligt finansutskottets betänkande hade minister Rinne meddelat utskottet att regeringens syfte var att lämna en proposition om begränsning av subjektiv dagvårdsrätt så att den besparing som den ger skulle kunna beaktas i den första tilläggsbudgeten 2015. Den nedskärning i anslagen för allmänbildande utbildning som hade gjorts av ramrelaterade skäl skulle då kunna omprövas.

Våren 2015 beslutade statsminister Stubbs regering avstå från att begränsa den subjektiva dagvårdsrätten, och regeringen överlämnade inte någon proposition till riksdagen.

Våren 2015 ökade riksdagen i en tilläggsbudget (13.3.2015) anslaget för utveckling av kvaliteten på den allmänbildande utbildningen under moment 29.10.30 med mot-

svarande belopp som den hade minskat anslaget med i samband med budgeten. De projekt som gäller kvaliteten på den allmänbildande utbildningen kunde således genomföras som planerat.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering överlämnade regeringen 22.10.2015 sin proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om småbarnspedagogik och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (RP 80/2015 rd). I propositionen föreslås att den subjektiva rätten till småbarnspedagogik ändras. För varje barn föreskrivs rätt till småbarnspedagogik 20 timmar i veckan. Barnet har dock rätt till småbarnspedagogik som heldagsvård, om barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare antingen arbetar eller studerar på heltid eller är sysselsatta på heltid som företagare eller i eget arbete. Rätten till småbarnspedagogik som heldagsvård gäller också om detta behövs med tanke på barnets utveckling eller behov av stöd eller på grund av familjens omständigheter eller om det i övrigt är i enlighet med barnets bästa. Rätten till småbarnspedagogik som heldagsvård kvarstår i två månaders tid när en förälder blir arbetslös. Vid behov har barnet rätt till mer omfattande småbarnspedagogik än 20 timmar i veckan, om det behövs på grund av att föräldrar eller andra vårdnadshavare är deltidsanställda eller tillfälligt anställda eller deltar i arbetsmarknadsåtgärder eller rehabilitering eller av någon annan motsvarande anledning. Ändringarna i den subjektiva rätten till småbarnspedagogik träder i kraft den 1 augusti 2016.

Utländska spelbolags olagliga marknadsföring i Finland

Uttalande 6

Kapitel 29.80

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förhindra att utländska spelbolag bedriver olaglig marknadsföring i Finland.

Med anledning av anmärkningen under denna punkt konstaterar inrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet följande:

Under den förra regeringsperioden lyfte finanspolitiska ministerutskottet fram förhindrandet av utländska spelbolag att bedriva marknadsföring som ett sätt att stärka monopolsystemet. Det är förbjudet och straffbart för andra än de aktörer med ensamrätt att anordna penningspel som anges i lotterilagen att erbjuda spel och bedriva marknadsföring i Finland. På grund av bestämmelserna om olaglig marknadsföring i lotterilagen och strafflagen förekommer det nästan ingen olaglig marknadsföring i de traditionella medierna. Man har fått kännedom om nya marknadsföringsmetoder till exempel i form av olika samarbetsavtal (varumärken i samband med idrottstävlingar). Tillsynsmyndigheterna har begränsade befogenheter och medel att kunna ingripa i marknadsföring som strider mot lotterilagen och som bedrivs till exempel via internet eller tv-kanaler som är etablerade utomlands, om inte de som är delaktiga i den olagliga marknadsföringen är etablerade i Finland.

Inrikesministeriet tillsatte hösten 2015 ett projekt i syfte att sammanslå penningspelsverksamheten för de finländska penningsspelssammanslutningarna Fintoto Oy, Veikkaus Ab och Penningautomatföreningen. Målet med projektet är att stärka det finländska monopolsystemet bland annat genom att öka förmågan att kanalisera

efterfrågan på penningspel från den utländska penningspelsverksamheten till det inhemska lagliga utbudet. I samband med projektet utreds också tillsynen över penningspelsverksamheten som helhet och hur tillsynen kunde förbättras genom en konsekvent och systematisk penningspelspolitik. Europeiska kommissionen bereder just nu ett direktiv om audiovisuella medietjänster. Polisstyrelsen, som är den myndighet som övervakar marknadsföringen av penningspel, har i samband med det offentliga samrådet om utkastet till direktiv gett kommissionen ett utlåtande där man bland annat konstaterar att gränsöverskridande marknadsföring bör kunna begränsas om den nationella penningspelspolitiken och lagstiftningen kräver det. Rent allmänt kan det konstateras att det fortfarande är en ganska liten del av den totala marknaden för penningspel som går till utlandet, jämfört med många andra länder. Man bör aktivt följa det som sker i omvärlden och tillsynsmyndigheternas och andra myndigheters verksamhet bör riktas in på områden där man med tanke på genomslagskraften når bäst resultat.

Utvecklingen av flygtrafiken till inhemska flygplatser

Uttalande 7

Moment 31.30.63

Riksdagen förutsätter att kommunikationsministeriet, finansministeriet och arbets- och näringsministeriet tillsammans med företag och regioner undersöker vilka åtgärder som skapar sådana förutsättningar för utveckling av flygtrafiken till de inhemska flygplatserna, så att de bättre än hittills stöder tillgängligheten till regionerna, verksamhetsmöjligheterna för den internationella exportindustrin och turismen.

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Flygtrafikstrategin blev klar i februari 2015. I samband med beredningen av strategin utreddes hur den regionala tillgängligheten ska tryggas med hjälp av alternativa färdssätt. Dessa granskningar av alternativ tillgänglighet ingår i bakgrundsrapporten till flygtrafikstrategin (LVM:n julkaisuja 2b/2015). I februari 2015 tillsatte kommunikationsministeriet fem regionala arbetsgrupper (Södra Finland, Västra och Mellersta Finland, Östra Finland, Österbotten samt Lappland och Norra Finland) för att genomföra strategin. Arbetsgruppernas uppgift är att skapa förutsättningar för en ökad efterfrågan på regionala flygtrafiktjänster och på så sätt trygga den regionala tillgängligheten. De regionala flygtrafikgruppernas arbete samordnas av ett rikstäckande styrnätverk under ledning av kommunikationsministeriet. I nätverket ingår företrädare för de regionala grupperna, flygbolag, övriga företrädare för näringslivet, arbets- och näringsministeriet och finansministeriet. Regionala arbetsgrupper har kartlagt åtgärder för att utveckla regionala flygtrafiktjänster och resekedjor. De regionala arbetsgrupperna och det rikstäckande styrnätverket kommer att fortsätta med sitt arbete till utgången av 2016.

Tryggandet av vården för mödrar med missbruksproblem

Uttalande 8

Moment 33.03.63

Riksdagen förutsätter att anslag för vård av mödrar med missbruksproblem beaktas i nästa anslagsram och att ansvaret för att ordna och finansiera vården i vårdreformen klart och tydligt anvisas social- och hälsovårdsområdena.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Missbrukartjänsterna liksom övriga social- och hälsotjänster hör till kommunernas ansvarsområde. Enligt lagen om missbrukarvård (41/1986) ska kommunen sörja för att vården av missbrukare ordnas så att den till sin innebörd och omfattning motsvarar behovet i kommunen. Staten deltar i finansieringen av tjänsterna genom systemet med statsandelar för kommunerna.

Ärendet aktualiseras i servicestrukturreformen inom social- och hälsovården. Vården av missbrukande mödrar är särskilt krävande, varför den sannolikt bör skötas av de sjukhus som har omfattande heldygnsjour. Bestämmelser om socialvårdstjänster för gravida, till vilka exempelvis tjänster som mödrahem hör, ingår i den nya socialvårdslagen som trädde i kraft 2015. Enligt lagen har en gravid person rätt att omedelbart få tillräcklig socialservice som stöder alkohol- och drogfrihet (24 §). Andra myndigheter som anges i lagen får med samtycke av klienten vara i kontakt med socialvården för en bedömning av personens servicebehov. I hälso- och sjukvårdslagen ingår en motsvarande bestämmelse som garanterar missbrukartjänsterna inom hälsovården (28 §).

Hälsovetenskapliga forskningen på universitetsnivå och för sektorsforskningen

Uttalande 9

Moment 33.60.32

Riksdagen förutsätter att finansieringen och verksamhetsmöjligheterna för den hälsovetenskapliga forskningen på universitetsnivå och för sektorsforskningen tryggas och att det nästa regeringsperiod görs en bred utvärdering av vilka konsekvenser anslagsreformen har haft för bland annat forskningskvaliteten. Samtidigt måste det bedömas vilka korrigerande åtgärder det eventuellt kan behövas för att trygga högkvalitativ forskning och hållbar finansiering.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den nationella utvärderingsgruppen för den hälsovetenskapliga forskningen tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet och med mandattiden 3.11.2014–31.12.2015 hade till uppgift att utvärdera den forskning som genomförts och lägga fram förslag

om fördelningen av forskningsfinansieringen mellan specialupptagningsområdena. Dessutom skulle gruppen följa effekterna av den hälsovetenskapliga forskningen på universitetsnivå och lägga fram förslag till hur forskningen ska göras verkningsfullare. Bedömningsgruppens första mandattid var bara drygt ett år lång. Under början av 2016 är det meningen att en nationell utvärderingsgrupp för den hälsovetenskapliga forskningen ska tillsättas på nytt för en fyraårig mandatperiod. En av bedömningsgruppens uppgifter kommer att vara att följa upp behoven och tillståndet inom den kliniska och hälsovetenskapliga forskningen och att lägga fram förslag till hur forskningen ska utvecklas för att göra den verkningsfullare.

Sektorsforskningens ställning sammanhänger med den utredning av effekten av totalreformen av statens forskningsinstitut och forskningsfinansiering (den så kallade TULA-reformen) som genomförs 2017. Forskningspolitiken berörs också i den kommande OECD-utvärderingen, i UNIFI:s och Arenes projekt om högskolornas genomslag och i rapporten Vetenskapens tillstånd 2016 som fokuserar på forskningens genomslag.

I genomförandet av tillväxtstrategin för forskningen och innovationsverksamheten bedriver tre ministerier (ANM, SHM, UKM) nära samarbete med Tekes och Finlands Akademi, som finansierar forskning och innovationsverksamhet, för att främja den hälsovetenskapliga forskningen och kommersialiseringen av resultaten. Vid genomförandet av strategin granskas hälsobranschen med fokus på innovationsverksamheten och tillväxten i näringslivet. Tillväxtstrategin för hälsobranschen framskrider med parallella åtgärder som stöder tillväxt och förnyelse.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Undervisnings- och kulturministeriet koordinerar samarbetet mellan nio ministerier i en process där samarbetet och arbetsfördelningen mellan aktörerna i forsknings- och innovationssystemet ska klargöras. Syftet med åtgärderna är att samla kunande och effektivisera den gemensamma användningen av resurserna.

Skyddshemmens resursbehov

Uttalande 10

Moment 33.60.52

Riksdagen förutsätter att regeringen beaktar skyddshemmens resursbehov i den första tilläggsbudgeten för 2015 och ser till att anslagsramen innehåller tillräckligt stora anslag för att Finland ska kunna genomföra förpliktelseerna i Istanbulkonventionen och i synnerhet för att gradvis kunna höja antalet skyddshemsplatser till den nivå som ingår i rekommendationerna från Europarådet.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den statliga finansieringen av skyddshemstjänsterna inleddes den 1 juli 2015. En helhetsbild av de verkliga kostnaderna för tjänsterna kan inte fås förrän utfallet för 2016 finns att tillgå. De tidigare bedömningarna av kostnaderna för skyddshemsvksamheten grundade sig på en bedömning av det genomsnittliga priset på ett

vård dygn, som berodde på antalet vård dygn som kommunerna betalade ersättning för. I dag grundar sig den statliga ersättningen på skyddshemmens totala kostnader och är inte beroende av antalet klienter. Enligt den nuvarande planen för offentliga finanser ska anslagsnivån under moment 33.60.52 ökas kumulativt med 2 milj. euro årligen under perioden 2017 – 2019.

Riksdagens tilläggsbudgetuttalande till budgeten för 2015
RSk 55/2014 rd – RP 362/2014 rd, RP 367/2014 rd, FiUB 48/2014 rd

Lösningar på Talvivaara-Sotkamo Oy:s vattenproblem

Kapitel 32.01

Riksdagen förutsätter att regeringen använder en del av anslaget under moment 32.01.22 för att målmedvetet lösa och eliminera Talvivaara Sotkamo Oy:s nuvarande vattenproblem på ett miljömässigt hållbart sätt som också är kostnadseffektivt.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I en tilläggsbudget för 2015 beviljades under moment 32.01.22 (Åtgärder för att förhindra miljökador som orsakas av Talvivaara Sotkamo Oy:s konkurs) ett anslag på 100 miljoner euro.

Inom vattenhanteringen är det viktigt att övergå från den tidigare reaktiva arbetsmodellen till en aktiv och övergripande vattenförvaltningsplan. Av anslaget till konkursboet har en del använts till utredning, undersökning och försöksverksamhet inom ramen för vattenhanteringen.

Med avseende på vattenhanteringen har det varit nödvändigt att fortsatt driva verksamheten i metallfabriken i gruvan för att bibehålla cirkulationen i malmhögarna vid biolakning. En sådan process kräver rent vatten, och vattenbalansen rubbas ytterligare om vattnet tas från områden utanför gruvan. Gruvan har fått en omvänd osmosanläggning som gjort det möjligt att producera rent vatten för processen.

Vattenhanteringen har effektiverats genom att det har anlagts en avtappningsledning till sjön Nuasjärvi. Miljötillståndet beviljades i april 2015 och ledningen togs i användning den 2 november 2015. Den 10 september 2015 meddelade Vasa förvaltningsdomstol ett interimistiskt beslut, som än så länge har varit ett hinder för att utnyttja ledningen fullt ut. Det vatten som går via avtappningsledningen har uppenbart hållit sig inom gränserna i miljötillståndet. Vattenkvaliteten kontrolleras regelbundet och stationer med fortlöpande mätning infördes redan innan avtappningsledningen anlades.

Konkursboet har tagit itu med planeringen av ett nytt centralt reningsverk. Vidare har konkursboet hållit gruvan klar för drift och den nya verksamhetsutövaren Terrafame Oy kunde inleda gruvdriften i början av hösten 2015. Den återupptagna verksamheten medverkar i hög grad till att vattenbalansen bibehålls. Samtidigt minskar risken för att vatten i cirkulationen vid biolakningen fryser vintern 2015–2016, vilket kunde orsaka betydande miljörisker.

Riksdagens skrivelse om statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2016—2019

RSk 17/2015 rd – SRR 1/2015 rd – FiUB 6/2015 rd

Riksdagen har godkänt ett ställningstagande enligt finansutskottets betänkande enligt vilket riksdagen inte har något att invända mot redogörelsen men förutsätter att statsrådet vidtar följande åtgärder:

Kostnadsmässig konkurrenskraft

1. Riksdagen förutsätter att regeringen målmedvetet ser till att de strukturella reformerna genomförs till stöd för sysselsättning och ekonomi och sörjer för att de offentliga finanserna balanseras upp på medellång sikt.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen har aktivt gett stöd åt arbetsmarknadsparternas förhandlingar, som i slutet av februari 2016 resulterade i en lösning som kallas konkurrenskraftavtalet. Dess genomförande och verkställande i olika branscher kommer i huvudsak att ske genom de förbundsvisa förhandlingarna våren 2016. Konkurrenskraftavtalet förväntas förbättra sysselsättningen avsevärt genom att bland annat hålla företagens kostnader nere, förbättra det finländska arbetets och finska företags internationella konkurrenskraft samt genom att gynna ingåendet av lokala avtal genom att möjliggöra större flexibilitet än nu i olika branscher och inom hela det finländska företagsfältet.

Kvaliteten på utbildning och forskning

2. Riksdagen förutsätter att en god kvalitet och hög standard på utbildning och forskning säkerställs långsiktigt när strukturella reformer och sparbeslut genomförs.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

De sparåtgärder som i enlighet med regeringsprogrammet riktar sig mot högskolorna samt de nedskärningar som redan företagits under den förra regeringens mandatperiod är betydande för högskolornas del och förutsätter att samtliga högskolor reformerar sina strukturer och förfaranden. På så vis kan man långsiktigt trygga utbildningens och forskningens kvalitet och genomslagskraft. De åtgärder som sparåtgärderna enligt regeringsprogrammet kräver bygger på högskolornas autonoma beslut, och högskolorna förelägger undervisnings- och kulturministeriet sina förslag i februari 2016. Förslagen behandlas vid avtalsförhandlingarna mellan ministeriet och universiteten under 2016 när man kommer överens om målen för 2017–2020.

Utveckling av bedömningen av samlade konsekvenser

3. Riksdagen förutsätter att bedömningen av de samlade konsekvenserna av sparbeslut och andra beslut för att anpassa ekonomin utvecklas.

Finansministeriet har med anledning av ställningstagandet under denna punkt konstaterat följande:

Sektorministerierna samt finansministeriet fortsätter med det målmedvetna arbetet för att utveckla konsekvensbedömningen av ekonomiska åtgärder samt bedömningen av de samlade konsekvenserna. Bedömningen av konsekvenserna utvecklas även som en del av uppdateringen och utvecklingen av utgifts- och strukturkartläggningar. I anknytning till statsrådets kansli etableras enligt regeringsprogrammet för Juha Sipiläs regering ett oberoende och självständigt organ för bedömning av lagstiftningen. Syftet är att utveckla lagberedningens kvalitet och utveckla framför allt kvaliteten av regeringspropositionernas konsekvensbedömning och mer allmänt lagberedningskulturen.

Stoppandet av ojämlikhet och utslagning

4. Riksdagen förutsätter att regeringen fäster allvarlig vikt vid de sociala problem som följt av den långvariga recessionen; ojämlikheten och utslagningen måste stoppas och arbetslösheten bekämpas.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I statminister Sipiläs regeringsprogram har ställts flera mål som styr regeringens verksamhet i välfärds- och hälsopolitiken samt fastställts åtgärder med vilka utslagningsutvecklingen kan stoppas och arbetslöshet bekämpas. En sådan åtgärd är förstärkning av främjandet av hälsa och tidigt stöd tväradministrativt inom beslutsfattandet, i tjänsterna och arbetslivet.

Även ansvaret av människor i olika åldrar för sitt eget hälsotillstånd samt sina levnadsvanor stöds samtidigt som människornas val som fungerar i levnadssituationer av olika slag möjliggörs. Barnens och familjernas välmående och resurser samt tjänster som de äldre kan få hem och närståendevården förstärks.

Grundläggande tjänster förbättras genom social- och hälsovårdsreformen. Socialskyddet förnyas så att den uppmuntrar till egen aktivitet och arbete. Gemenskapsandan ökas genom att avveckla normer. Regeringsprogrammet fäster särskild uppmärksamhet vid invandrarungdomarnas utslagningsrisk och utbildningen av invandrarkvinnor som har ingen utbildning och som stannat hemma.

De ställda målen stöds med bland annat följande spetsprojekt:

Kundorienterad service

I spetsprojektet förnyas kundens ställning, verksamhetsmodeller och användning av information. I projektet förbättras bland annat klientens deltagande och egenvård samt genomförs ett försök med basinkomst.

Hälsa och välfärd ska främjas och ojämlikheten minskar.

I projektet påverkas centrala faktorer som påverkar skillnaderna i välmående och hälsa samt människornas förmåga att ta ansvar. De centrala åtgärdernas riktas till främjandet av sunda levnadsvanor såsom ökningen av motion samt främjandet av mental hälsa och hälsosamt byggda byggnader.

Ett program för utveckling av barn- och familjetjänster

I spetsprojektet utvecklas barn- och familjeorienterade tjänster i hela servicesystemet över sektorgränser. Projektet fokuserar på att förstärka barnens och familjernas egna resurser.

Vägar in i arbetslivet för partiellt arbetsföra

Spetsprojektet förnyar servicesystemet och arbetsplatser så att partiellt arbetsföra människor kunde hitta arbete och för att slopa bidragsfällor. Arbetsgivarna är en viktig intressentgrupp i projektet. Projektet består av olika delar inom vilka det bland annat

- genomförs utbildningsinterventioner
- stöds företagande hos handikappade och partiellt arbetsföra
- sänks rekryteringströskeln och
- styrs till vård och rehabilitering.

Regeringen fäster särskild uppmärksamhet vid de ungas situation. Målet är att antalet ungdomar utanför utbildning och arbetslivet ska minska.

Syftet är att bemöta ungdomarnas utmaningar genom Ohjaamo-verksamheten. Ohjaamo är ett serviceställe av nytt slag med låg tröskel för unga under 30 år i alla delar av landet. Bakom verksamheten ligger ökningen av arbetslösheten bland de unga och deras behov att få information, rådgivning och stöd från ett ställe. Verksamheten är en del av regeringens ungdomsgaranti. Det stöd som Ohjaamo erbjuder kan vara till exempel studiehandledning, arbetssökning eller inläring av arbetslivskunskaper. Från sysselsättningssynpunkten är Ohjaamos samarbete med företag i regionen viktigt.

Som en del av ungdomsgarantin öppnar social- och hälsovårdsministeriet våren 2016 en projektansökning. Dess syfte är att framför allt förbättra sådana ungdomars välmående som är isolerade och ensamma och står utanför utbildning och arbetslivet.

Uppföljning av kostnader som orsakas av asylsökanden

5. Riksdagen förutsätter att kostnaderna för det ökade antalet asylsökande bevakas och att regeringen i förekommande fall reagerar på kostnadsökningen.

Med anledning av anmärkningen under denna punkt konstaterar inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt finansministeriet följande:

Den exceptionella situation i fråga om asylsökande som uppstod 2015 har fört kraven på åtgärder som gäller asylsökande till en ny nivå. Det har krävts ifrågasättande och utvecklande av de etablerade handlingsmodellerna. Dessutom kräver regeringens asylpolitiska riktlinjer ett flertal åtgärder för att göra asylprocessen effektivare inom olika förvaltningsområden. Sådana effektiviseringsåtgärder som situationen kräver har inletts.

Regeringen tillsatte hösten 2015 en ministergrupp för migration (IM, SRK, UM, JM, FM, UKM, ANM, SHM). Ministerarbetsgruppen bildar och upprätthåller en lägesbild av situationen i fråga om asylsökande och följer hur integrationen framskrider. För beredningen av ministerarbetsgruppens möten har det skapats ett nät med kontaktpersoner för de aktuella ministerierna. Inrikesministeriet har uppskattat antalet asylsökanden och andra kalkyleringsantaganden som under koordination av finansministeriet har använts vid beredningen av planen för de offentliga finanserna (rambeslutet) och budgetpropositionen.

I början av 2016 tillsattes det dessutom en arbetsgrupp vid inrikesministeriet som har till uppgift att säkerställa att asylprocessen är effektiv (IM, JM, ANM). Arbetsgruppen ska granska hur effektiv och snabb asylprocessen är med tanke på genomströmningen och i anslutning till det gå igenom alla olika faser i processen ur den asylsökandes perspektiv. Granskningen inleds när asylansökan lämnas in och pågår tills den asylsökande lämnar landet eller placeras i en kommun. En annan uppgift är att i varje fas av processen identifiera kontaktytorna mellan de olika aktörerna och att granska överföringen av ansvar, informationsutbytet och samarbetet i anslutning till dem med tanke på en effektiv genomströmning. Utifrån detta lyfter man fram utvecklingsbehov.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt dessutom konstaterat följande:

Finansiering av förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen
I budgeten för 2016 har man genom ett tillägg på 25 miljoner euro förberett sig på att antalet elever inom den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen ökar under året. Det bör påpekas att det inte går att ge några exakta uppskattningar eftersom läget förändras snabbt när det gäller asylsökande.

År 2015 beviljades utbildningsanordnarna ungefär 15 100 euro per elev för förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen. Den slutliga finansieringen för finansåret utformas utifrån medeltalet av elevantalet 20.9 under finansåret och 20.9 det föregående året.

En ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet som gäller finansiering av förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen trädde i kraft 1.1.2016 och gäller till utgången av 2016. Enligt ändringen beviljas finansiering också för de elever som inte är närvarande på den beräkningsdag som avses i lagen men för vilka det ordnas förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen i minst fyra månader i en följd.

Situationen i kommunerna när det gäller anordnade av undervisning och småbarnspedagogik

Kommunens skyldighet att ordna förskoleundervisning och grundläggande utbildning omfattar alla barn som är bosatta i kommunen, även de som söker internationellt skydd. För att få en lägesbild utreder undervisnings- och kulturministeriet situationen i fråga om anordnande av undervisning och småbarnspedagogik. I synnerhet utreds situationen ifråga om de barn och unga vars asylbeslut fortfarande är under behandling. För att kunna förutse omfattningen av anordnandet av förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen utreds situationen i fråga om alla elever inom den förberedande undervisningen. Samtidigt utreds det om anordnarna av grundläggande utbildning har tillräcklig beredskap att från och med hösten 2016 ordna den mängd grundläggande utbildning som behövs för invandrare som över-skridit läropliktsåldern.

1.4 Revisionsutskottet

RSk 11/2008 rd – B 6/2008 rd – B 10/2008 rd – ReUB 1/2008 rd

4. Korrigering av bristerna i och problemen med elektronisk identifiering och certifikattjänster

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att rätta till bristerna i och problemen med den elektroniska identifieringen och myndigheternas certifikattjänster och att regeringen lägger fram förslag till lagstiftningslösningar och andra behövliga åtgärder.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I enlighet med riksdagens uttalande har olika projekt och arbetsgrupper alltsedan 2008 försökt lösa problemen med elektronisk identifiering. Aktörerna på området har haft motstridiga uppfattningar om vilka lösningar som behövs och inte heller myndigheterna har haft någon samstämmig ståndpunkt. Sedan maj 2014 har en bred och öppen beredning berett ett lagförslag (RP 272/2014) för att ändra den nuvarande lagen om autentisering och elektroniska signaturer (617/2009) så att det byggs upp ett förtroendenät mellan aktörerna, och alla förutsätts se till att deras personuppgifter är uppdaterade i det genom regelbunden kontroll hos befolkningsdatasystemet. Riksdagen godkände lagen den 21 januari 2015 (139/2015) och den trädde i kraft den 1 januari 2016. Verkställigheten av lagen gjordes som en öppen beredning i vilken aktörerna inom området deltog på bred front.

Det är meningen att lagändringen ska eliminera problemen som marknaden för elektronisk identifiering har dragits med och även ge nya aktörer en möjlighet att komma in på marknaden. Finansministeriet anser att dessa åtgärder har varit tillräckliga och att regeringens åtgärder till den här delen har avhjälpt de brister som riksdagen upptäckt.

Läget för certifikattjänster har ändrats betydligt sedan riksdagens uttalande. Det har inte just skett några ändringar i de tjänster som är riktade till medborgarna, eftersom medborgarna framför allt använder bankkoder. Ett kort är tekniskt svårt för medborgarna att använda och stöder inte nuvarande utrustning. Däremot har användningen av certifikattjänster utvidgats betydligt inom identifieringen av professionell personal inom hälso- och sjukvården och i elektroniska signaturer. Till näst kommer den att utvidgas till socialväsendet. Även flera andra yrkeskårer använder statens certifikattjänster. Även om utvecklingen av certifikattjänster inte har varit sådan som man väntade sig 2008, kan man konstatera att användningen av certifikattjänster har utvidgats och dess infrastruktur har tagits i bruk.

2. Informationssystemens interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder som borgar för kompatibla datasystem, gemensamma tillämpningar och öppna kontaktytor för ett friktionsfritt informationsutbyte mellan datasystemen inom den offentliga sektorn, med början från hälso- och sjukvården.

Finansministeriet har tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Riksdagen har i sin skrivelse (RSk 21/2008 rd) förutsatt att datasystemen inom den offentliga sektorn blir kompatibla med början från hälso- och sjukvården, och att gemensamma tillämpningar och öppna kontaktytor garanteras så att informationsutbytet mellan datasystemen kan ske friktionsfritt.

Ovan nämnda mål och riktlinjer har realiserats i genomförandet av riksomfattande elektronisk informationshantering och informationssystemtjänster inom socialvården samt hälso- och sjukvården (Kanta). I och med Kanta har det tagits i bruk en elektronisk läkemedelsordination, ett patientdataarkiv och tjänsten Omakanta för såväl privata som offentliga serviceproducenter inom hälso- och sjukvården samt för medborgarna.

I lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) har 2014 tillagts de specificeringar som förutsätts av de väsentliga kraven på interoperabilitet, informationssäkerhet, dataskydd och funktionalitet av informationssystem som används för behandling av klient- och patientuppgifter inom socialvården samt hälso- och sjukvården. Institutet för hälsa och välfärd har gett nya bestämmelser (2/2015) om egenkontroll av informationssäkerhet och certifiering av system. Genom certifieringsprocessen kontrolleras att informationssystemet uppfyller de definierade väsentliga kraven. Certifieringen gäller informationssystem som ansluter sig till Kanta-tjänster och Kanta-förmedlingstjänster. Ett bedömningsorgan som godkänts av Kommunikationsverket verifierar systemens och Kanta-förmedlingstjänsternas informationssäkerhet.

Interoperabiliteten förutsätter enhetliga tekniska definitioner gällande funktionen och datainnehållet. En förteckning över Kanta-tjänsternas gällande definitioner och definitionerna finns offentligt tillgängliga på Kanta-sidorna.

I den allmänna styrningen av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen har främjandet av interoperabiliteten organiserats under en helhet som består av finansministeriet och delegationen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (JUHTA). Interoperabilitet har dessutom tagits i beaktande i styrningen av alla omfattande utvecklingsprojekt, till exempel programmet för att påskynda elektronisk ärendehantering och demokrati (SADe) och programmet för Nationell servicearkitektur.

Definitioner av interoperabilitet har gjorts bland annat i Kommuninformationsprogrammet, som fastställer en gemensam rekommendation för kommunernas och samkommunernas kontouppräknings, kommunernas uppgifts- och serviceklassificeringar, lokalitetsuppgifter och förmedling av ekonomiska uppgifter mellan informationssystemen. I referensarkitekturerna har bland annat beskrivits målläget för den

övergripande arkitekturen för den nationella informationsleden och kommunernas ärendehantering samt lokalitetsuppgifter (färdig 2016).

Gemensamma tillämpningstjänster genomfördes i servicehelheten för socialvården samt hälso- och sjukvården, som ingår i SADe-programmet, där det uppstod elektroniska tjänster för såväl medborgarna som myndigheter som ansvarar för anordnandet av socialvården samt hälso- och sjukvården (bl.a. tidsbeställning, servicesedel och köptjänstsystemet). Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori producerar terminalerna och de kommunikationstekniska verktygen för de anställda inom statsförvaltningen, till exempel e-post, nät- och videokonferenstjänster, mötesplatser för delning och bearbetning av dokument, snabbkommunikationsverktygen, telefonlösningarna och nätpubliceringsplattformar.

Öppna kontaktytor genomfördes inom programmet för Nationell servicearkitektur, inom vilket det togs i bruk den nationella informationsleden och publicerades betaversionen av medborgarnas servicevy och identifieringslösning. För hantering och beskrivning av gränssnitten för informationsleden och andra integrationsplattformar publicerades anslutningskatalogens betaversion 2015.

Informationsbytet mellan informationssystem är ett område som kräver ständiga satsningar. Finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet har vidtagit tillräckliga åtgärder för att utveckla den offentliga förvaltningens interoperabilitet (informationsförvaltningslagen 634/2011), interoperabiliteten av informationssystem för hälso- och sjukvården (elektronisk läkemedelsordination, patientdataarkiv och tjänsten Omakanta) samt gemensamma tillämpningstjänster och kontaktytor (projektet Nationell servicearkitektur FM140:00/2013).

RSk 42/2010 rd – Ö 8/2010 rd – ReUB 9/2010 rd

1. Insatser mot den gråa ekonomin genom ett brett upplagt åtgärdsprogram

Riksdagen förutsätter att regeringen börjar bekämpa den svarta ekonomin med ett brett åtgärdsprogram. Utgifterna för åtgärderna ska ses som en investering, inte som en kostnad.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådet godkände 19.1.2012 ett principbeslut "Effektiviserat åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012–2015" (http://www.2014.vm.fi/vm/sv/04_publicationer_och_dokument/03_ovriga_dokument/20120119Effekt/VN_periaatepaeaeetoesehdotus_22.12.2011_ru.pdf) i vilket man också övergripande har bedömt de ämnesområden som ingår i riksdagens ställningstaganden, och tagit in dessa i åtgärdsprogrammet i en ändamålsenlig omfattning och form. Syftet med åtgärdsprogrammet är att fullfölja regeringsprogrammets mål för effektivare bekämpning av den gråa ekonomin. Enligt regeringsprogrammet är bekämpningen av den gråa ekonomin ett av regeringens spetsprojekt. Programmet har som mål att minska den gråa ekonomin och den ekonomiska brottsligheten samt att stödja laglig företagsverksamhet och en sund konkurrens. Programmet ska trygga inflödet av skatter och andra avgifter, se till att den offentliga servicen bibe-

hålls och säkerställa finansieringsgrunden för den offentliga servicen. Genom åtgärdsprogrammet stöds sund företagsamhet och sysselsättning.

Av åtgärdsprogrammets 22 åtgärder har 12 genomförts, 9 inletts och 1 avbrutits. Vid ramförhandlingarna 21.3.2013 godkände regeringen 11 nya tilläggsåtgärder för bekämpningen av grå ekonomi, av vilka 6 åtgärder har fullföljts, 4 har inletts och 1 har avbrutits.

Merparten av penninganslaget på 6,4 miljoner euro som anvisats polisen för bekämpning av ekonomisk brottslighet och grå ekonomi har tilldelats för att finansiera anställningen av tilläggspersonal på 94 tjänster, för att genomföra en informationskampanj och för effektivare avslöjande av penningtvätt, korruption och grå ekonomi inom transportsektorn.

Åtgärdsprogrammet avslutades i slutet av 2015.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ett åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet genomfördes under förra regeringsperioden. Programmet har avslutats.

2. Genomförandet av de projekt som ingår i programmet för bekämpningen av ekonomisk brottslighet och grå ekonomi och rapporteringen om deras effekt

Riksdagen förutsätter att regeringen rapporterar om genomförande och resultat av projekt inom programmen för minskad ekobrottslighet och svart ekonomi när en programperiod är slut. Metoder för att analysera effekterna av programmen mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet måste tas fram för att effekterna ska kunna följas så tillförlitligt som möjligt.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ledningsgruppen för bekämpningen av ekonomisk brottslighet har haft som uppgift att sammanjämka olika myndigheters planer för bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet samt att regelbundet följa upp och rapportera till ministerarbetsgruppen om hur programmet framskrider och om eventuella behov av nya åtgärdsförslag.

En del av projekten i åtgärdsprogrammet har redan lett till lagändringar som godkänts av riksdagen.

I regeringens årsberättelse 2015 rapporterar regeringen till riksdagen om framstegen för och genomförandet av de projekt som ingår i åtgärdsprogrammet.

Åtgärdsprogrammet avslutades i slutet av 2015.

3. Tillräckliga resurser för bekämpningen av svart ekonomi

Riksdagen förutsätter att regeringen allokerar tillräckliga resurser till bekämpningen av svart ekonomi. Fördelningen av resurser till myndigheterna för arbetet mot svart ekonomi måste frikopplas från produktivtetsprogrammet. Tillräckliga anslag måste tilldelas för myndigheternas verksamhet för utveckling och upprätthållande av utbildning och fackkunskap.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

För 2015 (och 2016) har polisen anvisats 6,4 miljoner euro i effektiviseringsanslag för bekämpning av ekonomisk brottslighet och svart ekonomi. Effektiviseringsanslaget har en avsevärd betydelse för polisens prestationsförmåga, eftersom det riktade beloppet är ca 20 procent av polisens totala årskostnader för bekämpningen av ekonomisk brottslighet och svart ekonomi.

Polisstyrelsens mål för polisenheternas personalresurser var föremål för särskild uppföljning. Polisstyrelsen gjorde också fältbesök till varje polisenhet för att effektivisera uppföljningen och rapporteringen. Hos polisen fanns det år 2015 i genomsnitt 540 tjänster inom bekämpningen av ekonomisk brottslighet, av vilka 95 tjänster hade inrättats med hjälp av effektiviseringsanslaget. Med till buds stående resurser lyckades man avsluta 1955 brottsärenden och minska antalet öppna mål jämfört med läget vid utgången av 2014 samt spåra 27,5 miljoner euro i vinning av brott.

Informationskampanjen mot svart ekonomi går vidare tillsammans med över 20 samarbetspartner i olika medier och genom skolföreläsningar.

Finansieringen i anslutning till åtgärdsprogrammet upphörde 2015.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Fördelningen av resurser till myndigheterna för arbetet mot svart ekonomi ingår inte i produktivtetsprogrammet, eftersom de produktivtetsprogram som här avses har avslutats.

Med tilläggsanslaget för arbetet mot svart ekonomi under domstolsmomentet under åren 2012–2015 (1,561 milj. euro 2015) har man kunnat anställa tilläggspersonal (cirka 24 årsverken) så att behandlingen av ekonomiska brott inte har stockat sig kraftigt vid domstolarna.

Med tilläggsanslaget för arbetet mot svart ekonomi (1,343 milj. euro 2015) under momentet för Utsökningsväsendet och Konkursombudsmannens byrå har man förstärkt organisationen för specialindrivningen, som har blivit riksomfattande, och det har varit möjligt att utföra särskilda granskningar av konkursbon i tillräcklig grad.

Åklagarväsendet har genom ett tilläggsanslag för 2015 (3,296 milj. euro dvs. 1 milj. euro mera än 2014) beviljat en insats på 31 åklagarårsverken för arbetet mot svart ekonomi. Den genomsnittliga åtalsprövningstiden i ekonomiska brott låg på samma nivå som 2014. Det skedde inga ändringar i antalet årsverken som hade riktats till arbetet mot svart ekonomi, eftersom åklagarväsendet hade berett sig på märkbara

personalminskningar och ytterligare rekryteringar ansågs inte vara möjliga. I planerna för de offentliga finanserna 2015 (2.4.2015 och 28.9.2015) samt i budgeten 2016 beslutades att det från och med 2016 i åklagarväsendets ram finns en bestående nivåändring på 3,3 miljoner euro, som till sitt belopp motsvarar den tilläggsfinansiering som riktats till arbetet mot svart ekonomi.

4. Samlad bedömning av beställaransvarslagen

Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande bedömning och översyn av beställaransvarslagen. Utvecklingsbehoven ska anges detaljerat utifrån praktiska erfarenheter och i enlighet med lagens syfte.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 4 oktober 2012 en arbetsgrupp på tre-partsbasis för att utreda behovet av att revidera beställaransvarslagen för att den bättre ska förebygga och bekämpa ekonomisk brottslighet och svart ekonomi. Utifrån arbetsgruppens arbete överlämnade regeringen en proposition till riksdagen (RP 161/2014) med förslag till lagar om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft och av lagen om utstationerade arbetstagare. Lagen trädde i kraft den 1 september 2015.

6. Åtgärder som förbättrar registeruppgifternas aktualitet, tillförlitlighet och tillgänglighet

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att göra registeruppgifterna mer aktuella, tillförlitliga och lättillgängliga. I det sammanhanget ska man också utreda behovet att utveckla bestämmelserna om registeranteckningsbrott, så att förfalskning av registeruppgifter effektivt kan förebyggas genom kriminalisering.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den 10 september 2012 tillsatte arbets- och näringsministeriet en arbetsgrupp för att bereda hur det kan göras lättare för företag att fullgöra sina skyldigheter i samband med bekämpningen av svart ekonomi. Arbetsgruppen har i uppdrag att förbättra tillgängligheten till de registeruppgifter som behövs i kampen mot svart ekonomi. Den hade i särskilt uppdrag att utreda möjligheterna att avgiftsfritt få tillgång exempelvis till sådana myndighetsuppgifter som behövs för att fullgöra skyldigheterna enligt beställaransvarslagen samt att främja myndighetsregistrens aktualitet och tillförlitlighet. Arbetsgruppen föreslog att de uppgifter som beställaransvarslagen kräver bör finnas tillgängliga på en tjänst som myndigheterna upprätthåller och att denna enda myndighetskanal bäst kan verkställas genom företags- och organisationsdatasystemet (FODS). Arbetsgruppens förslag har beaktats i regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft och av lagen om utstationerade arbetstagare (RP 161/2014). Lagen trädde i kraft den 1 september 2015.

7. Översyn av 6 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se över 6 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi bland annat för att inbegripa arbetskraftsförvaltningen, arbetarskyddsmyndigheterna och de myndigheter som för utlänningsregistret i dess räckvidd.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Denna punkt har beaktats vid beredningen av det effektiviserade åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012–2015 som antagits som ett principbeslut av statsrådet och i dess projekt 13.

Som en tilläggsåtgärd för bekämpningen av grå ekonomi slog regeringen i samband med ramförhandlingarna 2013 fast att användningsområdet för de fullgöranderapporter som utarbetas av Enheten för utredning av grå ekonomi skulle utvidgas så att det omfattar alla de viktigaste företagsstöden och näringsstillstånden i de fall där villkoret för dem är att aktören har fullgjort sina lagstadgade skyldigheter.

År 2014 utvidgades användningsområdet för de fullgöranderapporter som utarbetas av Enheten för utredning av grå ekonomi till att stödja stiftelsetillsynen (RP 166/2014) och tillsynen av försäkringsskyldigheterna enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (RP 277/2014). Dessutom utvidgas bestämmelserna om informationsutbyte för trafikstillståndsmyndigheterna. Då blev det möjligt att använda fullgöranderapporter vid beviljande och tillsyn av tillstånd för kollektivtrafik (RP 315/2014).

Social- och hälsovårdsministeriet håller på att bereda en proposition där det föreslås att arbetarskyddsförvaltningens beställaransvar- och utlänningskontrollfunktioner ska omfattas av fullgöranderapporterings tjänsten. Arbetsgruppen för reformering av penningtvättlagstiftningen föreslog i sin slutrapport (FM139:00/2014) att 6 § 1 mom. 13 punkten i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi ska utvidgas så att Enheten för utredning av grå ekonomi kunde lämna fullgöranderapporter till regionförvaltningsverket, som fungerar som tillståndsmyndighet, för att stöda förebyggandet av penningtvätt och finansiering av terrorism när det gäller företag som bedriver valutaväxlingsverksamhet och som erbjuder företagsservice.

Utredningar för att främja informationsbyte

Vid Enheten för utredning av grå ekonomi färdigställdes i augusti 2014 rapporter om utvidgning av rätten till information för de myndigheter som behandlar utlänningsstillstånd (ANM, Migri, Polisen), polisens tillståndsförvaltning (näringsstillstånd) och beviljare av offentligt stöd.

Mot slutet av 2015 slutfördes en utredning över registerskyldiga företag som regionförvaltningsverket övervakar med stöd av penningtvättlagstiftningen gällande företag som bedriver valutaväxlingsverksamhet samt erbjuder förmögenhetsförvaltnings tjänster och företagsservice.

I början av 2016 slutfördes utredningar över viss andra registreringsskyldiga som regionförvaltningsverket övervakar samt om företag med verksamhetstillstånd. Den första utredningen gällde förutsättningarna för sådana företags registreringsskyldighet som erbjuder konsumentkrediter samt förutsättningarna av företag som bedriver indrivningsverksamhet, pantlåneinrättningar och hittegodsbyråer att få verksamhetstillstånd. Den andra utredningen gällde förutsättningarna för registreringsskyldigheten av företag som bedriver fastighetsförmedling och förmedling av hyresbostäder. Syftet med alla ovannämnda utredningar var att å ena sida utvidga användningen av

fullgöranderapporter vid Enheten för utredning av grå ekonomi samt å andra sidan att utvidga tillsynsmyndighetens rätt att få information. I utredningarna föreslogs att förutsättningarna för registrering och erhållande av verksamhetstillstånd ska bli skönsmässiga så att tillsynsmyndigheten ska ha rätt att kontrollera att sökanden har tagit hand om sina lagstadgade förpliktelser.

Fullgöranderapporteringstjänster kan utvidgas att stöda arbetet mot grå ekonomi, när lagstiftningen gällande den myndighet som begär rapporten ändras för att utvidga rätten att få information.

Projektet för servicegränssnitt för myndighetsuppgifter (VTPR) för att underlätta tillgången till myndighetsuppgifter

Som ett led i det nämnda projektet inom programmet för bekämpning av grå ekonomi etablerades det så kallade VTPR-projektet (projektet för servicegränssnitt för myndighetsuppgifter) för åren 2012 – 2015. Projektet valdes till ett VATU-spetsprojekt (statens effektivitets- och resultatprogram) inom finansministeriets förvaltningsområde. VTPR-projektet kommer att fortsätta till slutet av 2017. I projektet bygger Skatteförvaltningen upp ett servicegränssnitt för myndighetsuppgifter som syftar till att göra uppgifterna i den offentliga förvaltningens företagsdataloger flexibelt tillgängliga för de myndigheter som har rätt att göra fullgöranderapporter.

Under 2014 började de första projektmyndigheterna, dvs. utredningsförvaltningen, Skatteförvaltningen, NTM-centralernas trafiktillståndsmyndighet, Konkursombudsmannen, Tekes och ANM-koncernen, i sin verksamhet utnyttja uppgifter de fått via gränssnittet. Under 2015 genomfördes gränssnitten för arbetslöshetsförsäkringsfonden och centralen för utredning av penningtvätt vid Centralkriminalpolisen. Det är meningen att genomföra gränssnitten för Tullen, Pensionsskyddscentralen och arbetarskyddsförvaltningen (beställansvar och utlänningskontroll) under 2016.

8. Beredning av lagstiftning om typgodkända kassaapparater inom hotell- och restaurangbranschen

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för beredning och införande av lagstiftning om typgodkända kassaapparater i syfte att kontrollera oregistrerade köp inom restaurangbranschen. Man bör utifrån restaurangbranschens erfarenheter överväga om lagstiftningen ska utsträckas också till andra kontantbranscher.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

”Som ett led i åtgärdsprogrammet mot grå ekonomi förutsätter regeringen att det i hotell- och restaurangbranschen görs en utredning om hur vanligt det är att kassaapparater manipuleras och om det är möjligt att förhindra oregistrerad försäljning. På basis av utredningen bereds det sedan nödvändiga bestämmelser om skyldigheten att använda typgodkända kassaapparater och skyldigheten att erbjuda kunden ett kvitto, inbegripet eventuella påföljder på grund av försummelse. Det ska också utredas om motsvarande lagstiftning behövs inom övriga kontantbranscher och om den kan tillämpas på dessa (projekt 8 i åtgärdsprogrammet).

Lagen om skyldighet att erbjuda kvitto vid kontantförsäljning trädde i kraft vid ingången av 2014. Lagens tillämpningsområde omfattar inte enbart hotell- och restaurangbranschen. I fråga om typgodkända kassaapparater blev den utredning som Enheten för utredning av grå ekonomi gjorde om kassaapparater och undanhållande av inkomst (fenomenutredning 13/2013) klar sommaren 2013.”

Arbets- och näringsministeriet utredde också möjligheterna att införa typgodkända kassaapparater för att förhindra försäljning utan registrering i kassaapparaten. Tanken frångicks dock av kostnadsskäl och på grund av den administrativa bördan. Också det tekniska genomförandet och låsningen vid ett visst kassasystem väckte vissa tvivel. Under utredningens gång kom det bland annat fram att företagen hade infört system som är mer avancerade än traditionella kassaapparater (exempelvis molntjänster där kvitto skickas per e-post till kunden) och att typgodkända kassaapparater sannolikt skulle utgöra ett hinder för den utvecklingen och tvinga företagen att återgå till traditionella kassaapparater. Den typen av reglering hade dessutom varit mindre lämpad för beredning på arbets- och näringsministeriet. Det hade varit fråga om skatteövervakning och beredningen hade därför hört till finansministeriet.

9. Behovet av skatteövervakning inom flerstegsmodellen för förvaltarregistrering av värdepapper

Riksdagen förutsätter att regeringen på allvar fokuserar på skattekontrollen inom flerstegsmodellen för förvaltarregistrering av värdepapper. Dessutom bör man särskilt noga ge akt på lagstiftningens effekter och ingripa i lagstridiga arrangemang genom lagstiftning och andra åtgärder.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringens proposition med förslag till en totalrevidering av lagstiftningen om värdepappersmarknaden (RP 32/2012 rd) överlämnades till riksdagen i april 2012. Lagarna trädde i kraft den 1 januari 2013. I samband med beredningen av lagstiftningen avskildes regleringen av flerstegsförvaltningen av värdepapper till en separat helhet för vidareberedning. I projektets andra fas bedömdes som tjänsteuppdrag möjligheterna att utveckla flerstegsförvaltningen av värdepapper. Särskilt utreddes frågor i anknytning till internationellt samarbete och förbättrat utbyte av skatteuppgifter. Till följd av att EU:s förordning om värdepapperscentraler (909/2014) trädde i kraft tillsatte finansministeriet våren 2014 en arbetsgrupp för att utarbeta förslag till de ändringar i den nationella lagstiftningen som förordningen föranleder. Arbetsgruppens förslag som hade utarbetats i form av en regeringsproposition sändes på remiss sommaren 2014. När det gäller arbetsgruppens arbete beträffande förslagen om ägandets offentlighet tillsattes en separat uppföljningsgrupp. Efter att responsen från remissrundan hade beaktats utarbetades under hösten som tjänsteuppdrag en regeringsproposition som sändes på remiss i november 2014. Efter remissvaren har förordningens nationella genomförande vidareberetts som tjänstearbete, och den tredje remissrundan arrangerades i november 2015. Efter remissrundan beslutades det att fortsätta med genomförandet av EU:s förordning om värdepapperscentraler så att kontoförvaltarna av en värdepapperscentral som är verksam i Finland inte kan registrera på ett värdeandelskonto som avses i lagen om värdeandelskonton (827/1991) i stället för aktieägaren den som sköter förvaltarregistreringen, om aktieägaren är en finländsk investerare.

När ett finländskt bolag väljer en utländsk värdepapperscentral, kan det uppstå en situation i vilken aktier emitterade av ett finländskt bolag förvaras inom flerstegsmodellen även för finländska investerares räkning, även om lagen om värdeandelskonton förbjuder registreringen av värdeandelar som ägs av finländska investerare på ett förvaltarregistrerat värdeandelskonto. Ett förvaringsinstitut av värdepapper som fungerar i Finland kan nämligen vara med som part i en utländsk värdepapperscentral eller förvaringsinstitutet kan vara kund till en part i en utländsk värdepapperscen-

tral. Förvaringen av värdepapper som avses i lagen om värdeandelsskonton är förvaring utanför värdeandelssystemet, på vilken lagen om värdeandelsskonton inte tillämpas. Förvaringsinstitutet är inte heller den som sköter förvaltareregistreringen enligt nämnda lagar utan ett i lagen om värdepapperskonton (750/2012) avsett förvaringsinstitut som förvarar ett finländskt bolags aktie via en utländsk värdepapperscentral. En dylik situation är möjlig, eftersom det i EU:s förordning om värdepapperscentraler inte föreskrivs om förvaringssystem av värdepapper och eftersom man inte genom finsk lagstiftning överhuvudtaget kan föreskriva om innehållet av utländska system som motsvarar värdeandelssystemet. Man kan inte heller förbjuda ett finländskt företag att med stöd av förordningen välja en utländsk värdepapperscentral. Förslaget vidarebereds i samarbete med justitieministeriet, och det är meningen att ge regeringens proposition till riksdagen under våren 2016. Skattemyndigheternas tillgång till information om alla aktieägare kommer att utvidgas från 2017.

Skattemyndigheterna kommer att få mycket täckande uppgifter om finländskt aktieäggande tack vare OECD:s allmänna rapporteringsstandard (Common Reporting Standard - CRS). Modellen tas i bruk genom ett multilateralt avtal mellan behöriga myndigheter undertecknat i Berlin den 29 oktober 2014 om automatiskt utbyte av finansiella kontouppgifter. Enligt OECD:s uppgifter av den 16 december har redan 77 rättsområden anslutit sig till det multilaterala avtalet. Informationsutbytet inleds 2017 och gäller informationen för 2016.

Uppgifterna är saldouppgifter om konto samt de sammanlagda beloppen på dividender och räntor som har betalats på tillgångar som förvaras på kontot under året, på försäljnings- och inlösningspriset samt andra intäkter. Uppgifterna erhålls senast i slutet av september månad efter transaktionsåret.

Ytterligare innehåller ändringen av det s.k. biståndsdirektivet (rådets direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning), som ska införlivas i den nationella lagstiftningen senast den 1 januari 2016 (RP 129/2015 rd), regler som motsvarar CRS. Det tillämpas i informationsutbytet mellan medlemsstaterna. Också där inleds informationsutbytet 2017 med avseende på uppgifter från 2016, förutom när det gäller Österrike, som kommer med ett år senare.

10. Skärpning av maximistrafvet för grovt skattebedrägeri och andra grova ekonomiska brott

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja maximistrafvet för grovt skattebedrägeri och andra grova ekobrott.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Enligt regeringens strategiska program ska straffen motsvara den allmänna rättskänslan. Syftet är att säkerställa att straffen för olika brott står i rättvist förhållande till gärningens klandervärdhet. I anknytning till detta har justitieministeriet inlett ett omfattande forskningsprojekt, som undersöker medborgarnas uppfattningar om straffnivå. Projektet uppskattas ta 1,5 – 2 år. Eventuella behov att revidera lagstiftningen kommer att utvärderas efter att undersökningen blivit klar.

11. Juridiska personers straffansvar

Riksdagen förutsätter att regeringen tar upp juridiska personers straffansvar till granskning. Bedömningen av rättsläget måste ske med beaktande av förutsättningarna för att döma ut samfundsbot liksom även storleken på boten.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

”En bedömning av juridiska personers straffansvar ingår inte som mål i det effektiviserade åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet som statsrådet antog den 19 januari 2012, eftersom det inte har konstaterats några större problem i regleringen av juridiska personers straffansvar.” Det har inte gjorts några nivåhöjningar i skalan för samfundsboten sedan 1995 med undantag av euroavrundningen. Med anledning av detta har det vid justitieministeriet beretts ett utkast till regeringens proposition, enligt vilken skalan för samfundsboten ska höjas till cirka tredubbel. Det lägsta penningbeloppet ska vara 2 500 euro och det högsta 2 500 000 euro.

12. Tillämpning av rättsprincipen ”ne bis in idem”

12. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att genom lagstiftning klarlägga ne bis in idem-principens tillämplighet och att den samtidigt särskilt ger akt på att man då inte försvagar påföljdssystemets preventiva verkan när det gäller ekobrott.

Justitieministeriet har tillsammans med finansministeriet med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Det finns inget nytt i frågan att meddela till riksdagen.

”Ne bis in idem är en latinsk fras och en rättsprincip enligt vilken ingen får rannsakas eller straffas på nytt genom brottmålsförfarande i samma stat för ett brott för vilket han eller hon redan blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i denna stat.

Riksdagen har förtydligat lagstiftningen genom en lag som godkändes den 22 oktober 2013 om skatteförhöjning och tullhöjning som påförs genom ett särskilt beslut samt vissa lagar som har samband med den och som har trätt i kraft den 1 december 2013.”

13. Beredning av en bestämmelse om grov ockerliknande diskriminering i arbetslivet

Riksdagen förutsätter att regeringen tar in en bestämmelse om grov ockerliknande diskriminering i arbetslivet i 47 kap. i strafflagen.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Arbetsrelaterad exploatering har behandlats på ett omfattande sätt i ett lagstiftningsprojekt gällande människohandel, som bland annat undersökte gränsdragningen mellan ockerliknande diskriminering i arbetslivet och människohandelsbrott. Arbets-

gruppen, som offentliggjorde sitt betänkande 2012, föreslog specificeringar i människohandelsbestämmelserna vars syfte var att klarlägga gränsdragningen med ockerliknande diskriminering i arbetslivet. I den arbetsgrupp som beredde ändringarna diskuterades behovet att föreskriva om separat ockerliknande diskriminering i arbetslivet. Detta ansågs inte vara ändamålsenligt, eftersom grova fall i princip ska bedömas som människohandelsbrott. Detta är också fallet i praktiken. Arbetsgruppen uttryckte sin oro över att tilläggandet av ockerliknande diskriminering i arbetslivet med anledning av gränsdragningsproblemen mellan gärningarna ytterligare kan försvåra tillämpningen av bestämmelserna om människohandel. Regeringens proposition om lagändringarna lämnades 2014 (RP 103/2014 rd), och i den ingick inte något förslag om grov ockerliknande diskriminering i arbetslivet. Ändringarna trädde i kraft vid ingången av 2005.

14. Åtgärder för att säkerställa polisens, åklagarväsendets och domstolarnas resurser för behörig behandling av brottmål som gäller svarta löner

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa polisens, åklagarväsendets och domstolarnas resurser för behörig behandling av brottmål som gäller svarta löner.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Polisen har deltagit i övervakningsaktioner mot grå ekonomi där olika myndigheter har samarbetat. Polisen har för sin del breddat övervakningen av den grå ekonomin så att den numera ingår i övervakningen av utlänningar och restauranger.

Polisstyrelsen och Riksåklagarämbetet har utarbetat en gemensam handlingsmodell för utredningen av ekonomiska brott i syfte att förenhetliga undersökningsåtgärderna.

17. Källor till problem i lagen om näringsförbud och i tillämpningen av den

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart startar en utredning av vilka problempunkter som finns i lagen om näringsförbud och dess tillämpningspraxis. Efter det måste åtgärder vidtas för att göra näringsförbudet till ett trovärdigt instrument i kampen mot svart ekonomi.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Polisen väntar på att beredningen av lagstiftningen om näringsförbud ska avancera. Genom ändringar i lagstiftningen kan övervakningen effektiviseras.

Under år 2015 har polisen övervakat näringsförbudet i samband med sin basverksamhet.

En bedömningspromemoria om en effektivisering av näringsförbudet har färdigställts och vid justitieministeriet bereds en ändring av lagstiftningen.

Efter ändringen av lagstiftningen kräver ärendet inga ytterligare åtgärder.

19. Utvidgad användning av administrativa påföljder på områden med utbredd grå ekonomi

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart utreder möjligheten att utvidga användningen av administrativa påföljdsavgifter, särskilt inom branscher med utbredd svart ekonomi.

Justitieministeriet har tillsammans med finansministeriet med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Kraven i ställningstagandet uppfylls genom lagen om skatteförhöjning och tullhöjning som påförs genom ett särskilt beslut (781/2013) antagen av riksdagen den 22 oktober 2013 och vissa lagar som har samband med den. Lagarna trädde i kraft den 1 december 2013.

I justitieministeriets reformprogram för rättsvården för åren 2013–2015 är ett av målen på medellång sikt att undersöka möjligheterna att utvidga tillämpningsområdet för administrativa sanktioner. Avsikten är att utredningen ska inledas under innevarande regeringsperiod.

22. Insatserna mot grå ekonomi vid uppgörandet av regeringens lagstiftningsplan

Riksdagen förutsätter att regeringen tar fram lagstiftningsplanen så att kampen mot svart ekonomi uttryckligen lyfts fram både på strategisk nivå och när viktiga lagstiftningsprojekt väljs ut.

Statminister Juha Sipiläs regering har inte utarbetat en likadan lagstiftningsplan som den föregående regeringen, med anledning av vilket uttalandet inte längre kan genomföras i denna form.

23. Möjligheten till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande ska förhindras i lagstiftningen

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att lagar bereds så att lagstiftningen inte ger möjlighet till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Vid beredningen av lagstiftningen utforskades olika lagstiftningsalternativ. Lagen om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (983/2012) och lagen om ändring av 65 § i lagen om beskattningsförfarande (984/2012) trädde i kraft den 1 januari 2013, och lagarna tillämpas första gången vid 2014 års beskattning. Genom ändringen begränsas rätten för samfund samt öppna bolag och kommanditbolag att dra av ränteutgifter i näringsverksamhetens förvärvskälla. Begränsningen tillämpas på både nationella och gränsöverskridande räntebetalningar. Genom regle-

ringen ingriper man i företagens skatteplanering. Av Skatteförvaltningen har fått preliminära uppgifter om hur begränsningarna av rätten till ränteavdrag påverkar. Utredningen av ärendet fortsätter i FM:s arbetsgrupp som utreder urholkning av skattebasen inom OECD och de ekonomiska konsekvenserna av det s.k. BEPS-projektet (Base Erosion and Profit Shifting), som hindrar vinstöverföringar. Finland deltar aktivt i EU:s och OECD:s projekt mot en urholkning av skattebasen. Efterhand som projektet framskrider ska behovet av ändringar i lagstiftningen bedömas.

24. Allokering av resurser för uppföljningen av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot den grå ekonomin har haft

Riksdagen förutsätter att regeringen allokerar resurser för uppföljning av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot svart ekonomi har. Också lagstiftning som ökar risken för att svart ekonomi breder ut sig måste uppmärksammas. Behövliga åtgärder för att utveckla insatserna mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet måste vidtas utifrån resultatet av uppföljningen.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Finanspolitiska ministerutskottet gav 18.11.2015 ledningsgruppen för bekämpningen av ekonomisk brottslighet i uppdrag att bereda en strategi för kampen mot svart ekonomi för åren 2016–2020.

RSk 25/2011 rd – B 17/2011 rd – ReUB 5/2011 rd

2. Gemensamt ärendehanterings- och informationssystem för justitie- och inrikesförvaltningen

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och inför ett gemensamt ärendehanterings- och informationssystem för justitie- och inrikesförvaltningen och att tidplanen tillåter att den nya förundersöknings- och tvångsmedelslagstiftningen träder i kraft enligt planerna, och att regeringen ger en rapport till riksdagen i nästa bokslutsberättelse.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Inrikesministeriets och justitieministeriets mål är att rättsprocesserna ska bli effektivare och att den elektroniska informationen ska löpa friktionsfritt genom hela behandlingskedjan i ett brottmål. Genom samarbete mellan förvaltningsområdena har man säkrat interoperabiliteten för de lösningar som uppstår. Det har tillsatts arbetsgrupper för polisförvaltningens projekt VITJA och justitieförvaltningens projekt AIPA samt justitieministeriets projekt för utveckling av Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet och av ett klientdatasystem (ROTI-projektet). Det har inrättats projektbyråer för projekten för att samordna genomförandet. Projektbyråerna står i förbindelse med varandra. Samarbetet mellan projekten samordnas av ett samarbetsorgan kallat POOL, där inrikesministeriet, justitieministeriet och de viktigaste centrala ämbetsver-

ken från båda förvaltningsområdena är företrädare. Dessutom träffas projektledarna regelbundet.

VITJA grundar sig på ett system för verksamhetsstyrning som bygger på definierade arbetsprocesser. Dokumenthantering är en viktig del av systemet. Rättskipningsverksamheten i AIPA baserar sig däremot på ärendehantering och dokument. I fråga om de brotts- och tvångsmedelsärenden som ska behandlas i AIPA-systemet bygger de funktioner som åklagarna och domstolarna behöver på gemensamma tekniska lösningar. Samma lösningar utnyttjas så mycket som möjligt även i fråga om tvistemål och ansökningsärenden, som domstolarna också behandlar i AIPA-systemet, utöver brotts- och tvångsmedelsärendena. Som resultat av ROTI-projektet uppstår det ett nytt klientdatasystem, som ersätter de nuvarande informationssystemen inom brottspåföljdssektorn och med vars hjälp man genomför, kontrollerar och styr processerna för verkställande av straff. Det är inte bara fråga om att bygga upp ett informationssystem, utan det handlar också om ett omfattande projekt för att utveckla funktioner och processer.

VITJA-systemet borde ha varit i bruk den 1 januari 2014. På grund av leveranssvårigheter hävdades dock leveransavtalet med Tieto Finland Oy den 6 juni 2014. Efter detta har projektet VITJA omorganiserats och som leverantör valdes hösten 2015 Capgemini. Projektet har delats in i sju skilda helheter, som kommer att konkurrensutsättas separat. Inom den första helheten genomförs VITJA-systemets applikationsutvecklingsplattform (den s.k. motorn) och polisens underrättelsesystem. VITJA:s nya tidsplan sträcker sig till slutet av 2018.

Det nära samarbetet mellan projekten VITJA och AIPA har fortsatt under 2015. Det kommer att skapas ett elektroniskt gränssnitt mellan de informationssystem som byggs upp, och de uppgifter och det material som behövs vid behandlingen av brottmål förmedlas mellan systemen via detta gränssnitt. På grund av att VITJA fördröjdes beslöts det 2014 att man inom projektet AIPA skulle flytta genomförandet av processen för behandling av brottmål till projektets sista fas, så att man hinner planera och bygga upp VITJA-gränssnittet innan AIPA-systemet tas i bruk för brottmål. Samarbetet i anslutning till behandlingen av brottmål har emellertid fortsatt under 2015. Samarbetsgruppen för projekten har behandlat både innehållsrelaterade och funktionsrelaterade frågor i anslutning till insamlingen, registreringen och förmedlingen av förundersökningsmaterial. Ett gemensamt mål är att systemens funktioner ska planeras så att det elektroniska informationsutbytet förbättrar polisens, åklagarnas och domstolarnas förutsättningar att sköta sina lagstadgade uppgifter. Arbetet inom ROTI-projektet har också skett i mycket nära anslutning till både VITJA och AIPA och har sedan 2015 ingått i den gemensamma samarbetsgruppen för projekten.

I AIPA-projektets första fas genomförs behandlingen av tvångsmedelsärenden vid tingsrätterna och behandlingen av summariska bötesärenden vid åklagarämbetena. På grund av VITJA:s tidsplan blir man i fråga om dessa ärendekategorier tvungen att ty sig till vissa arrangemang under en övergångsperiod, det vill säga att bygga in gränssnitt mot polisens nuvarande system i AIPA-systemet. För behandlingen av summariska bötesärenden byggs det ett gränssnitt mot polisens Patja-system. Införandet av systemet och ikraftsättandet av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010) i anslutning till det har förlagts till början av december 2016. För behandlingen av tvångsmedelsärenden byggs det in i AIPA både ett gränssnitt mot polisens Patja-system och ett annat gränssnitt mot systemet Salpa. Arbetet med gränssnittet för behandlingen av tvångsmedelsärenden har under 2015 framskridit

så att man redan har kunnat testa informationsutbyte mellan systemen. Målet är att man även i fråga om tvångsmedlen ska kunna införa systemet under 2016, eller senast i början av följande år.

I följande fas av projektet AIPA genomförs de allmänna domstolarnas tvistemåls- och ansökningsärenden som är oberoende av VITJA-systemet. För brottmål som är beroende av tidsplanen för VITJA inleds genomföringen inom projektet AIPA först efter detta. Definitionsarbete utförs likväl som ett samarbete mellan projekten innan genomförandet inleds. Enligt den nya tidsplan som projekten har tagit fram tillsammans ska båda systemen för brottmålsens del tas i bruk 2018. Den nya tidsplanen kräver inga särskilda arrangemang för behandlingen av brottmål under en övergångsperiod, utan funktionerna kan genomföras omedelbart i AIPA och VITJA. Den nya förundersöknings- och tvångsmedelslagstiftningen har trätt i kraft. De ändringar som de nya lagarna kräver har genomförts i de nuvarande informationssystemen, dvs. polisens informationssystem Patja och Salpa, åklagarväsendets Sakari och de allmänna domstolarnas Sakari.

RSk 10/2012 rd – TRO 4/2012 rd – Ö 3/2012 rd – ReUB 2/2012 rd
RSk 12/2014 rd – B 16/2014 rd – ReUB 7/2014 rd

Informationssystemen inom social- och hälsovården och finansieringen av dem

1. Tillämpning av bestämmelserna i statsunderstödslagen

Riksdagen förutsätter att regeringen noterar de problem utskottet i betänkandet lyft fram om användningen, tilldelningen och övervakningen av statsbidrag och ser till att branschaktörernas kompetens och utbildning förbättras för att dessa framöver ska känna till relevanta bestämmelser samt följa och övervaka dem. Dessutom ska regeringen ta reda på hur 15 och 36 § i statsunderstödslagen har tillämpats i praktiken och om en utvärdering gjorts av exempelvis konkurrenseffekterna.

Social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Det finns inget nytt i frågan att meddela till riksdagen.

Betänkandet av finansministeriets arbetsgrupp har blivit färdigt sommaren 2015. I betänkandet har genomgått olika justeringsbehov av statsunderstödslagen, och det är meningen att presentera de nödvändiga ändringarna i lagstiftningen under 2016. I samband med arbetsgruppens arbete var den samlade bedömningen att förfaranden i anknytning till bedömningen av genomslaget av statsunderstöd är oenhetliga i olika förvaltningssektorer. Med anledning av detta ingår det i betänkandet allmänna förslag för utveckling av förvaltningen och förfaringssätten av statsunderstöd.

2. Informationssystemen inom social- och hälsovården och finansieringen av dem

2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och med det snaraste utnyttjar informationshanteringslagens möjligheter att genom förordning föreskriva om bl.a. öppna gränssnitt. Samtidigt som beslut fattas om servicestrukturerna och organiseraransvaret inom social- och hälsovården bör den behörighet och det ansvar som informationshanteringsstrukturen kräver läggas fast så att ingen som helst ovisshet råder om vilken aktör som bär ansvaret i sista hand.

Social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Interoperabiliteten mellan informationssystemen för social- och hälsovården och användningen av öppna gränssnitt har säkerställts i lag (lagen om elektroniska recept 61/2007, lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården 159/2007). Institutet för hälsa och välfärd får meddela närmare föreskrifter om patientdatasystemens och journalhandlingarnas datastrukturer och om klassificeringen av uppgifter. Principerna om interoperabilitet och öppenhet genomförs i praktiken i de nationella projekten för elektronisk informationshantering inom hälsovården (Kanta) och elektronisk informationshantering inom socialvården (Kansa). När de elektroniska recepten och det elektroniska patientarkivet togs i bruk, genomfördes ändringarna också i patientdatasystemen. I social- och hälsovårdsministeriets förordning om riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården fastställs dessutom tidtabeller för patienthandlingarna som ska sparas i det elektroniska patientdataarkivet. Innehålls- och strukturdefinitionerna samt gränssnitten för handlingarna är öppna och offentligt tillgängliga på www.kanta.fi.

Klientuppgiftslagen (lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården 159/2007) har 2014 kompletterats med paragrafer om de väsentliga kraven på informationssystemen och om hur man verifierar att de uppfylls. Dessa ändringar har att göra med såväl verifieringen av de standardiserade öppna gränssnitten och den tekniska interoperabiliteten och användningen av enhetliga handlingsmodeller i hälsovården som verifieringen av informationssäkerheten och dataskyddet (§ 19 a–g, väsentliga krav på informationssystemen och hur kraven verifieras). Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2014. I enlighet med lagen tillämpas för närvarande ett tredelat certifieringsförfarande, som omfattar en funktionsbesiktning, en samtestning som utförs av Fpa och en kvalitetsrevision av datasäkerheten utförd av en aktör som är auktoriserad av kommunikationsverket.

Social- och hälsovårdsministeriet svarar för den strategiska styrningen av informationshanteringen inom sin sektor. Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av den elektroniska behandlingen av klientuppgifter inom social- och hälsovården och informationshanteringen i anslutning därtill samt beslutsfattandet angående totalfinansieringen av betydande informationshanteringsprojekt hör till social- och hälsovårdsministeriets uppgifter. Den allmänna styrningen och övervakningen av Befolkningsregistercentralens certifikattjänst ska likväl skötas av social- och hälsovårdsministeriets och finansministeriets gemensamt. Institutet för hälsa och välfärd svarar för planeringen, styrningen och uppföljningen av den elektroniska behandlingen av klientuppgifter inom social- och hälsovården och informationshanteringen i anslutning därtill samt av användningen och realiseringen av de riksomfattande informationssystemtjänster som avses i 14 § och de gemensamma dataarkiv som hänför sig till olika förvaltningsområden.

En styrmodell för informationshanteringen inom social- och hälsovården utarbetas inom ramen för regeringens social- och hälsovårdsreform och förvaltningsreform.

RSk 18/2012 rd – B 10/2012 rd – B 14/2012 rd – ReUB 4/2012 rd

1. Rapportering av det beräknade skattefelet och beloppet för skatteresterna samt förändringar

Riksdagen förutsätter att regeringen årligen i statens bokslutsberättelse avrapporterar det beräknade skattefelet och beloppet för skatteresterna samt förändringar, de viktigaste orsakerna till förändringar och effekterna av åtgärder för att minska skattefelet och skatteresterna, och att den första rapporten ingår i bokslutsberättelsen för 2013 i samband med faktorer som påverkar statsfinanserna och skatteinkomsterna.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Med skattefel avses skillnaden mellan de lagstadgade skatteintäkterna till fullt belopp och de faktiska skatteintäkterna. Skattefelet beror bland annat på insolvens, okunskap, oavsiktliga fel eller avsiktlighet, det vill säga på den svarta sektorn. Det delas in i två poster: dels skatterester, dels felaktig deklaration och underlåtenhet att deklarerera. Skatterester uppstår när den skattskyldige inte kan betala de deklarerade skatterna eller skatter som Tullen eller Skatteförvaltningen påför på grund av sina kontroll- och indrivningsåtgärder.

Skatteförvaltningen publicerade en slutrapport, Verovajeen arviointimenetelmien kehittäminen, i mars 2014. I rapporten ingår också en uppskattning av felet i de skatter som Tullen har fått in. Inom såväl Tullen som Skatteförvaltningen har bedömningen av skattefelet blivit regelmässig verksamhet.

Skatteförvaltningen publicerade i februari 2016 en rapport över mervärdesbeskattningens skattefel i Finland, som den utarbetat tillsammans med Internationella valutafonden (IMF). Rapporten presenterar en uppskattning av mervärdesskattefelet under åren 2008 – 2012, kalkylerat med internationellt använda metoder. Mervärdesskattefelet är litet i Finland i internationell jämförelse i förhållande till potentiella skatteintäkter är felet under tio procent och i förhållande till BNP under en procent. Dessutom upptäcktes det att skattefelet hade minskat mellan 2008 och 2012. Mest förekommer skattefel i byggbranschen och i vissa servicesektorer. Den s.k. omvända mervärdesskatteskyldigheten, som tagits i bruk i byggbranschen, har minskat skattefelet.

I rapporten mäts även skattefelet inom mervärdesbeskattningen som ett s.k. skattepolitiskt fel som sänkta skattesatser ger i förhållande till den normala skattesatsens potentiella skatteutfall. Under perioden i fråga sänktes mervärdesskatten på livsmedel och restaurangtjänster, vilket har ökat felet som beror på skattestöd.

Liknande uppskattningar om övriga skatteslag har ännu inte kunnat göras, men efter det att momsfelet är klarlagt ska utredningen utsträckas till att omfatta även andra skatteslag.

Tullen publicerar årligen sin uppskattning av storleken på det årliga skattefelet. Skattefelet 2015 har för Tullens del uppskattats som cirka 340-440 miljoner euro, vilket är cirka 3-4 procent i förhållande till Tullens nettoskatteuppbäring.

2. Statens lokalförvaltning

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att staten i sin lokalförvaltning tar större hänsyn till ämbetsverkens och inrättningarnas behov av lokaler, i synnerhet deras ändrade lokalbehov, och att tomma lokaler får nya hyresgäster så snart som möjligt.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statens fastighetsstrategi, som styr ämbetsverkens och inrättningarnas behov av lokaler, förnyades den 18 december 2014. Genomförandet av strategin har börjat med att upprätta en verkställandeplan i samarbete mellan Senatfastigheter samt ämbetsverk och inrättningar. I den går man genom ämbetsverkens och inrättningarnas behov av lokaler, möjligheterna att effektivisera lokalanvändningen samt förbättra kvaliteten och omfattningen av lokaluppgifterna.

Genom verkställandet av statens lokalstrategi och bättre förvaltning av lokalerna strävar man efter en besparing av 100 miljoner euro i lokalkostnaderna under en period på åtta år. Besparingarna uppstår för ämbetsverk och inrättningar tack vare de sänkta hyres- och andra lokalkostnaderna av de nya, effektivare lösningarna. De avtal som ingicks 2015 gav årliga besparingar på cirka 17 milj. euro. Därtill har finansministeriet, Statskontoret och Senatfastigheter inom projektet Työ 2.0 påskynat övergången till en ny form av arbetsmiljö av och digitaliseringen av arbetet. Projektet innehåller bland annat experiment som främjar nya sätt att arbeta, organisationsbesök och utveckling per ämbetsverk.

Finansministeriet förnyade 2015 statens interna hyressystem och statens lokalförvaltning. Genomförandet av reformen skedde genom en ny förordning, statsrådets förordning om förvärv, besittning och skötsel av statlig fastighetsförmögenhet (242/2015). Reformerna trädde i kraft den 1 januari 2016.

I det nya hyressystemet fastställs hyrorna för statens ämbetsverk eller inrättningar som är Senatfastigheters hyresgäster enligt självkostnadsprincipen. Till följd av reformen kommer hyrorna av inhemska lokaler hyrda av Senatfastigheter för statens ämbetsverk och inrättningar att sjunka med cirka 15 % från 2016. Man har försökt genomföra hyressänkningarnas inverkan på budgeten på ett budgetneutralt sätt.

I reformen av statens lokalförvaltning har hyresavtalen blivit flexibla genom att det görs lättare för ämbetsverken och inrättningarna att lösgöra sig från statsägda lokaler som de inte behöver. När ett hyresavtal har sagts upp övertar Senatfastigheter ansvaret för lokalen i sin helhet och försöker hitta ny användning för den. Senatfastigheter är statens enda lokalanskaffningsenhet, och lokaler hyrs genom den antingen från statens lokaler eller från lokaler som ägs av en utomstående hyresvärd. På det här sättet kan Senatfastigheter på ett effektivare sätt erbjuda lösningar till olika ämbetsverks behov av lokaler och sälja lokaler som staten inte behöver. Ämbetsverken och inrättningarna kan å sin sida reagera snabbare till nya behov av lokaler när det sker förändringar och lösgöra sig från kostnader som onödiga lokaler orsakar.

RSk 5/2013 – Ö 5/2013 - ReUB 1/2013 – TRO 1/2011 rd

1. Översyn av styrningen och rådgivningen i byggfrågor för att få bukt med fuktproblemen

Riksdagen förutsätter att regeringen initierar en översyn av styrningen och rådgivningen i byggfrågor, eftersom det nuvarande styrsystemet inte fungerar. Resultatet bör vara ett centraliserat statligt styr- och rådgivningssystem för fukthantering under byggnadens livscykel och i byggfasen. Av de nuvarande myndigheterna kunde uppgiften lämpligen anförtros exempelvis Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet eller någon av närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

En arbetsgrupp som kultur- och bostadsminister Pia Viitanen i föregående regering tillsatt utredde alternativen för utveckling av byggnadstillsynen samt deras effekter. Arbetsgruppen överlämnade sin utredning i februari 2015. I utredningen behandlades det hur enheterna inom byggnadstillsynen kan bildas både genom frivilligt samarbete och utifrån förpliktande lagstiftning. Kommunerna kan redan nu inom ramen för lagstiftningen komma överens om ett kommunövergripande samarbete inom byggnadstillsynen. I utredningen poängteras det att utöver organisationsreformen inom tillsynen ska också byggnadstillsynens verksamhet utvecklas. I praktiken kan detta innebära att myndighetstillsynen riktas på ett annat sätt. Vidare kan man i fortsättningen både förstärka expertisen inom enheterna och utnyttja privat expertis i ökad utsträckning. Utredningen har publicerats som en rapport från miljöministeriet (YMra 9/2015).

Utredningen och de frågor som gäller ett reformbehov var på remiss och inställningen var positiv. Den nya regeringens riktlinjer visar nu vägen för reformeringen av byggnadstillsynen. En ny övergripande utvärdering kommer att göras av hur tillstånds- och tillsynsprocesserna inom byggandet fungerar. Samtidigt granskas principen om att alla tjänster ska fås över en disk inom ramen för projektet Virva, som statsrådet finansierar. Inom projektet utreds det vilka fördelarna kan vara med att slå ihop kommunernas hälsoskydds-, miljöskydds- och byggnadstillsynstjänster. Större enheter inom byggnadstillsynen främjar möjligheterna att bättre beakta förebyggandet av fukt- och mögelproblem. Utredningen ska göras i samarbete andra ministerier och Finlands Kommunförbund rf. Den avses bli klar sommaren 2016. Också den pågående beredningen av reformen med självstyrande områden kan komma att påverka hur kommunernas byggnadstillsyn ordnas. Enmansutredningen om detta blir klar den 26 januari 2016.

Miljöministeriet och Uleåborgs stad utreder tillsammans hur byggnadstillsynens verksamhet kan utvecklas inom ramen för de nuvarande uppgifterna. Detta sker genom ett gemensamt utvecklingsprojekt för byggnadstillsynen som blir klart 2016. Målet för det s.k. Kuiva-ketju10-projektet är att skapa sådana rutiner för att genom styrning och rådgivning säkerställa fuktkontroll under byggnationen som byggnadstillsynen kan kopiera. Projektet går ut på att ta fram tydliga modeller för styrning och samverkan till stöd för fuktkontrollen under varje byggetapp och för alla delar. Verksamhetsmodellerna ska bygga på den s.k. kortform som byggnadstillsynen i Uleåborg använt redan tidigare. Korten kan användas som konkreta verktyg i byggnadstillsynens och de olika aktörernas dagliga arbete. Meningen är att de rutiner som skapas i Uleåborg kan utnyttjas också inom byggnadstillsynen i andra delar av landet. Projektets potential har uppmärksammats också i offentligheten, och det vann tillsam-

mans med byggnadstillsynen i Helsingfors priset för fuktsäkert byggande på byggfysikdagarna (Rakennusfysiikka 2015) i Tammerfors i oktober 2015.

En förutredning gjord av bolaget Motiva Oy blev klar i augusti 2015. Där beskrivs nuläget för rådgivningen och styrningen inom fastighetshållningen. Utredningen gäller vad ägarna och användarna av byggnader vet om underhållet av en byggnad under dess livscykel, vad de behöver få veta och deras syn på hurdan rådgivning de önskar få och av vem när det gäller fuktkontroll av byggnader och förebyggande skötsel och underhåll. Det som framgick av utredningsarbetet var att behovet av information inte bara gäller fuktkontroll under byggnadens livstid, utan mer allmänt en planmässig fastighetshållning. De befintliga informationskanalerna, såsom korjaustieto.fi, hometalkoot.fi och motiva.fi, är inte särskilt välkända, men elektroniska instruktioner (webbplatser och e-post) var det som önskades mest genast efter vägledning från disponentens sida. Ägarnas och användarnas kännedom om vilka underhålls- och reparationsåtgärder som krävs under en byggnads livscykel kan således ökas genom information om vilka rådgivningstjänster som finns. Betydelsen av regelbundet underhåll och regelbundna reparationer kommer att framhåvas också när förordningen som gäller byggnadernas bruks- och underhållsanvisningar uppdateras.

Utifrån förutredningen rekommenderar Motiva Oy utveckling av samordnad verksamhet baserad på nuvarande verksamhet. Den samordnade verksamheten kommer att få både den planmässiga fastighetshållningen och nätverken för reparationsrådgivning att fungera bättre. Vidare kommer det att innebära satsningar på utveckling av verktyg och samordning av kommunikationen och rådgivningen på området tillsammans med branschaktörerna. Enligt förutredningen är Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA), miljöministeriet och Motiva Oy lämpliga samordnare i sammanhanget. Samordnad verksamhet och utveckling kräver mer resurser. I fråga om webbplatsen Korjaustieto.fi kan man konstatera att ARA håller på att ta över driften och utvecklingen av tjänsten. Utvecklingen av webbplatsen kommer att ske i samarbete med miljöförvaltningen och det kommunikationsnät för ombyggnad som branschaktörerna formar. När det gäller ett centraliserat statligt styr- och rådgivningssystem för fukthantering under byggnadens livscykel föreslår miljöministeriet att de nuvarande aktörernas tjänster ska marknadsföras bättre eller alternativt, om det finns resurser till det, att samordningen av den nuvarande verksamheten ska förbättras för att sprida bästa praxis och kunskap.

Våren 2014 startade miljöministeriet ett samarbetsprojekt som gällde torrhållning av byggnader under byggtiden. Då skapades en rådgivnings- och styrningswebbplats för fukthantering. Projektet blev klart i slutet av september 2015 och anvisningarna på www.kosteudenhallinta.fi publicerades den 1 oktober 2015.

3. Byggnaders sundhet och kompetenskraven inom byggbranschen

Riksdagen förutsätter att regeringen tar större hänsyn till byggnaders inomhusmiljö redan i den pågående beredningen av ändringar i markanvändnings- och bygglagen och byggbestämmelsesamlingen. Beredningen bör även inkludera tydliga kompetenskrav för byggbranschen, eftersom dessa tillför branschen större kunskap och ökar antalet kvalificerade experter. Kraven bör dessutom samstämma med lagstiftningen om hälsoskydd och arbetarskydd.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

En ändring (1237/2014) av hälsoskyddslagen där bedömningen av kompetensen hos utomstående sakkunniga som bistår hälsoskyddsmyndigheterna överfördes från kommunerna till ett nationellt personcertifieringssystem trädde i kraft den 1 mars 2015. En förordning av social- och hälsovårdsministeriet (545/2015) som preciserar lagens bestämmelser trädde i kraft den 15 maj 2015. Den innehåller närmare bestämmelser dels om certifieringen, dels om kunskapsmålen i utbildningen av utomstående sakkunniga och om vilken arbetserfarenhet de sakkunniga ska ha.

Kunskapsmålen innefattar undervisningsmoduler i byggnadsfysik, skadeutredningsmetoder, juridik, konstruktionsteknik, byggnadsproduktion, ventilations- och luftkonditioneringsteknik, föroreningar och förhållanden i inomhusmiljön, undersökningsmetoder och effekter på hälsan. Målen motsvarar i praktiken den nuvarande utbildningen för experter i hälsoriktigt byggande. Man strävar efter att i framtiden utveckla utbildningen i hälsoriktigt byggande så att studiemodulerna kan avläggas i olika delar av Finland inom ramen för grundstudier eller fortbildning.

Behörighetsvillkoren enligt hälsoskyddslagen har utarbetats i samarbete med miljöministeriet, så att de är förenliga med de behörighetsvillkor som anges i markanvändnings- och bygglagen. Kraven har utformats i överensstämmelse med rekommendationerna från ett projekt inom åtgärdsprogrammet mot fukt och mögel (Fukt och mögeltalko, Kosteus- ja home-talkoot).

En hänvisning till de utomstående sakkunniga enligt hälsoskyddslagen ska enligt planerna införas i arbetarskyddslagstiftningen. Då blir det möjligt att anlita dem som stöd för arbetarskyddstillsynen på samma sätt som inom hälsoskyddet. En utredning som ska bli underlag för denna lagändring och trepartsdiskussioner som anknyter till utredningen pågår.

Behörighetsvillkoren i hälsoskyddslagen gäller primärt utomstående sakkunniga, det vill säga konsulter. Social- och hälsovårdsministeriet anser det ändå viktigt att det också inom alla samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet finns åtminstone en tjänsteman hos hälsoskyddsmyndigheten med den kompetens som krävs av utomstående experter. Denna kompetens höjer kvaliteten på myndighetstillsynen. För att stödja detta mål har social- och hälsovårdsministeriet finansierat utbildningen av tjänstemän inom hälsoskyddet till experter på friska hus med 30 % av utbildningskostnaderna per inspektör.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har miljöministeriet konstaterat följande:

Den revidering av byggförfordningar och bygganvisningar som lag 958/2013 om ändring av markanvändnings- och bygglagen kräver kommer att slutföras före utgången av 2017. Det är meningen att regleringen ska bli klarare och tillämpningen mer enhetlig. De delar av byggbestämmelsesamlingen som är viktigast med tanke på sunda byggnader håller på att ses över, delarna C2 (Fukt i byggnader) och D1 (vatten- och avloppsinstallationer). I detta sammanhang uppdateras byggbestämmelsesamlingens delar när det gäller författningsnivå och innehåll. Dessutom utreds behovet av reglering av produktgodkännandet. Reformeringen genomförs således grundligt. Underlag har tagits fram under hösten 2015, och det är meningen att de nya förordningarna ska bli klara 2016.

En ändring (41/2014) i markanvändnings- och bygglagen trädde i kraft den 1 september 2014. Reformen gällde dels skyldigheterna för den som inleder ett byggprojekt, dels projekteringen och de som projekterar, arbetsledningen, tillståndsansökningarna och myndighetstillsynen. Bestämmelserna motsvarar nu grundlagens krav och samtidigt har de blivit klarare för att underlätta en enhetlig tolkning. Innehållet i bestämmelserna motsvarar huvudsakligen det som gällde innan. Några ändringar som gäller innehållet har gjorts, nämligen i fråga om beaktande av särdragen hos saneringar under hela projekterings-, byggnads- och tillsynsprocessen. Lagbestämmelserna preciseras genom tre förordningar som trädde i kraft den 1 juni 2015.

I miljöministeriets förordning om planer och utredningar som gäller byggande (MMf 216/2015) och de tillhörande anvisningarna (MM3/601/2015) anges det vad planerna ska innehålla och hur de ska presenteras för att en myndighet i bygglovsförfarandet ska kunna bedöma om bl.a. kraven på sundhet, säkerhet och energieffektivitet uppfylls när man bygger och om byggprojektet följer detaljplanen. Enligt den reviderade markanvändnings- och bygglagen kan byggnadstillståndsmyndigheten kräva att det till ansökan om bygglov fogas en utredning om byggnadens skick som utarbetats av en kompetent person. Bestämmelser om utredningens innehåll utfärdas genom förordning. Genom förordning preciseras också kraven på innehållet i reparations- och ändringsplaner och planer för att åtgärda fuktskador. Vid behov kan myndigheten också kräva upprättande av en rivnings- och skyddsplan, en reparationsplan för fuktskada och en plan för fuktbemästring på bygget. I förordningen finns allmänt hållna bestämmelser om planernas innehåll. Genom dessa bestämmelser och anvisningar vill man rikta uppmärksamhet på förebyggande av fuktskador redan i projekteringsfasen.

Markanvändnings- och bygglagen innehåller nu bestämmelser om huvudprojekteraren och den ansvarige arbetsledaren. Deras centrala roll preciseras i förhållande till den som påbörjar ett byggprojekt och myndighetstillsynen. Huvudprojekteraren ansvarar för planeringen som helhet och planeringens kvalitet. Den ansvarige arbetsledaren ska ansvara för att byggnadsarbetet utförs enligt planen, tillståndet och byggbestämmelserna. Statsrådets förordning om ändring av markanvändnings- och byggförordningen (215/2015) gäller huvudprojekterarens och den ansvarige arbetsledarens uppgifter. Genom ändringen preciseras vissa enskilda uppgifter som tidigare reglerades i del A2 i Finlands byggbestämmelsesamling (Planerare av byggnader och byggnadsprojekt).

Den tredje förordningen som preciserar lagändringen, statsrådets förordning om bestämmande av svårighetsklassen för projekteringsuppgifter vid byggande (214/2015), delar in projekteringsuppgifterna i tre klasser, och den är också kopplad till den behörighet som krävs för projektering. Enligt lagen är projekteringsuppgifterna och arbetsledningsuppgifterna indelade i fyra svårighetsklasser. Syftet är att vid behov kunna bestämma vilken behörighet som projekterare eller arbetsledare som krävs för en uppgift. Ju mer krävande uppgifter desto högre utbildning och längre relevant arbetslivserfarenhet krävs. Klassificeringen har också betydelse vilka specialbeskrivningar, synförrättningar eller annan tillsyn under byggtiden byggnadstillsynsmyndigheten bestämmer. Genom lagändringen infördes mer precisa bestämmelser om kriterierna för de olika svårighetsklasserna och vilken examen och erfarenhet som krävs för de olika klasserna. Det har också utfärdats anvisningar (MM1/601/2015) om hur svårighetsklasserna ska bestämmas i syfte att göra tillämpningen enhetlig.

Kriterierna för fastställande av svårighetsklasser för projekteringsuppgifterna innehåller en ny projekteringsuppgift, uppgiften som projekterare för reparation av fuktskador. Uppgiften understryker den särskilda kompetens som krävs vid reparation av fukt- och mögelskador och hur sundheten ska beaktas bättre vid byggprojekt. Projekteringsuppgiften har definierats utifrån de behov som kommit fram i samband med projektet mot fukt och mögel, Kosteus- ja home-talkoot, och i samband med riksdagsbehandlingen.

Behörighetsvillkoren för projekterare och arbetsledare för uppgifter inom de olika svårighetsklasserna har samma innehåll i markanvändnings- och bygglagen som de tidigare hade på förordningsnivå. Specifika behörighetsvillkor för de olika projekteringsområdena meddelas i form av anvisningar från miljöministeriet på samma sätt som i fråga om arbetsledare. Anvisningarna innehåller exempel till stöd för en enhetlig tillämpning.

Särdragen i ombyggnad och reparationer accentueras genom att projekterare och arbetsledare ska ha särskild erfarenhet av och förtrogenhet med byggnadsreparationer och ombyggnad. Byggnadstillsynsmyndigheten bestämmer separat för varje projekt om projekteraren och arbetsledaren är behörig för uppgiften.

En ändring (1237/2014) av hälsoskyddslagen där bedömningen av kompetensen hos utomstående sakkunniga som bistår hälsoskyddsmyndigheterna överfördes från kommunerna till ett nationellt personcertifieringssystem trädde i kraft den 1 mars 2015. En förordning av social- och hälsovårdsministeriet (545/2015) som preciserar lagens bestämmelser trädde i kraft den 15 maj 2015. Den innehåller närmare bestämmelser dels om certifieringen, dels om kunskapsmålen i utbildningen av utomstående sakkunniga och om vilken arbetsläraren de sakkunniga ska ha.

Kunskapsmålen innefattar undervisningsmoduler i byggnadsfysik, skadeutredningsmetoder, juridik, konstruktionsteknik, byggnadsproduktion, ventilations- och luftkonditioneringsteknik, föroreningar och förhållanden i inomhusmiljön, undersökningsmetoder och effekter på hälsan. Målen motsvarar i praktiken den nuvarande utbildningen för experter i hälsoriktigt byggande. Man strävar efter att i framtiden utveckla utbildningen i hälsoriktigt byggande så att studiemodulerna kan avläggas i olika delar av Finland inom ramen för grundstudier eller fortbildning.

Behörighetsvillkoren enligt hälsoskyddslagen har utarbetats i samarbete med miljöministeriet, så att de är förenliga med de behörighetsvillkor som anges i markanvändnings- och bygglagen. Kraven har utformats i överensstämmelse med rekommendationerna från ett projekt inom åtgärdsprogrammet mot fukt och mögel (Fukt- och mögeltalko, Kosteus- ja home-talkoot).

En hänvisning till de utomstående sakkunniga enligt hälsoskyddslagen ska enligt planerna införas i arbetarskyddslagstiftningen. Då blir det möjligt att anlita dem som stöd för arbetarskyddstillsynen på samma sätt som inom hälsoskyddet. En utredning som ska bli underlag för denna lagändring och trepartsdiskussioner som anknyter till utredningen pågår.

Behörighetsvillkoren i hälsoskyddslagen gäller primärt utomstående sakkunniga, det vill säga konsulter. Social- och hälsovårdsministeriet anser det ändå viktigt att det också inom alla samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet finns åtminstone en tjänsteman hos hälsoskyddsmyndigheten med den kompetens som krävs av utomstående experter. Denna kompetens höjer kvaliteten på myndighetstillsynen. För att stödja detta mål har social- och hälsovårdsministeriet finansierat utbildningen av

tjänstemän inom hälsoskyddet till experter på friska hus med 30 % av utbildningskostnaderna per inspektör.

4. Tillsynen över byggnaders sundhet

Riksdagen förutsätter att regeringen kommer på reella metoder att få människor att iaktta författningarna och bestämmelserna om friska hus. Det måste gå att övervaka byggen bättre och övervakningen måste ske vid rätt tidpunkt. Dokumentationen av varje byggfas måste förbättras på det sätt som föreslås i betänkandet, likaså förfarandet med inspektionsprotokoll, för att man ska kunna verifiera vem som har gjort vad, när och hur. Dessutom bör det t.ex. finnas en skylt som visar vem som varit huvudplanerare, huvud-entreprenör och övervakare.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Hur verksamheten som gäller fukthanteringen inom byggnadstillsynen kan utvecklas inom ramen för de nuvarande uppgifterna utreds i ett gemensamt utvecklingsprojekt mellan miljöministeriet och Uleåborgs stads byggnadstillsyn som inleddes 2014. En närmare beskrivning av projektet finns under punkt 1.

Genom den ändring (41/2014) i markanvändnings- och bygglagen som trädde i kraft den 1 september 2014 stärktes kvalitetskontrollen för byggprojekt och inspektionsprotokollets roll i kvalitetssäkringen. Inspektionsprotokollet stöder också dokumenteringen av projektets olika faser, eftersom genomförandet av faserna följs upp i ett särskilt dokument.

Enligt markanvändnings- och bygglagen får byggnadstillsynsmyndigheten i bygglovet eller på basis av det inledande mötet kräva att den som påbörjar ett byggprojekt lämnar en separat kvalitetssäkringsutredning om åtgärderna för att säkra kvaliteten på byggandet (121 a § 1 mom.) Den ansvarige arbetsledaren ska se till att en anmälan om påbörjande av byggnadsarbete görs till byggnadstillsynsmyndigheten och att inspektionsprotokollet för bygget hålls uppdaterat på byggplatsen (122 § 3 mom.). Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att det på byggplatsen förs ett inspektionsprotokoll för bygget. De ansvariga för olika byggnadsetapper som det avtalats om i bygglovet eller vid det inledande mötet samt de som inspekterat arbetsfaserna ska verifiera inspektionerna i inspektionsprotokollet för bygget. I inspektionsprotokollet ska det även antecknas en motiverad anmärkning, om byggarbetet avviker från bestämmelserna om byggande (150 f § 1–3 mom.). För att slutsyn ska kunna förrättas måste den som påbörjat byggprojektet meddela byggnadstillsynsmyndigheten att de anteckningar som följer av 150 f § har gjorts i inspektionsprotokollet för bygget och ett sammandrag av inspektionsprotokollet har lämnats till byggnadstillsynsmyndigheten (153 § 2 mom. 4 punkten).

Miljöministeriet meddelade den 1 juni 2015 anvisningar om genomförande och tillsyn av byggnadsarbeten (MM5/601/2015) för att stödja en enhetlig tillämpning av markanvändnings- och bygglagen. Där finns praktiska anvisningar för hur inspektionsprotokollet ska användas.

Den ändring av beställaransvarslagen med anknytning till bekämpningen av svart ekonomi som trädde i kraft 2012 gör det också i konkret mening lättare att utreda de ansvariga aktörerna i ett byggprojekt. Om man vet vem som har varit på en bygg-

plats och när, är det möjligt att få närmare information om vilka som har utfört olika arbeten och när de har utförts.

Miljöministeriet utreder möjligheten att kräva en skylt som anger huvudprojektören, huvudentreprenören och övervakaren för byggprojektet. Efter att en sådan skylt införts är dess användning förenad med frågor som måste utredas: svarar uppgifterna mot användarnas, ägarnas och eventuella övriga parter informationsbehov, hur avgör man vem som är huvudprojektör och huvudentreprenör exempelvis vid en projektledningsentreprenad och kan de uppgifter som anges och den uppfattning som uppstår ge en felaktig bild av byggnadens skick och om vilka som bär ansvaret för detta? Bygg- och fastighetsbranschens syn på en sådan skylt utreds genom en enkät i november 2015. En sammanfattning av resultatet blir klar i början av 2016.

5. Bättre fukthantering på byggarbetsplatser

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att fukthanteringen på byggen ska bli bättre. En ansvarig fukt- och sundhetsexpert bör utses för krävande byggen. På andra byggen bör den ansvarige arbetsledaren ha större ansvar för fukthanteringen. Regeringen bör dra upp riktlinjer för en byggspecifik fukthanteringsplan. Den naturliga och vedertagna praxisen skulle sedan vara att inkludera denna plan i anbudsförfrågan för byggprojektet.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Enligt 122 § 2 mom. i markanvändnings- och bygglagen (132/1999, ändring 41/2014) ska den ansvarige arbetsledaren ansvara för byggnadsarbetet som helhet och dess kvalitet och se till att byggnadsarbetet utförs i enlighet med det beviljade tillståndet, i enlighet med de bestämmelser och föreskrifter som gäller byggande och i enlighet med god byggnadssed. Enligt 134 a § 1 mom. kan byggnadstillsynsmyndigheten i bygglovet, vid det inledande mötet eller av särskilda skäl under byggnadsarbetet bestämma att specialbeskrivningar som behövs på grund av byggprojektets art eller omfattning ska utarbetas och lämnas in. Enligt detaljmotiveringen till paragrafen (RP 147/2013 rd) kan de specialbeskrivningar som avses här vara exempelvis en beskrivning över hur byggplatsen ska skyddas mot väder och andra omständigheter och en beskrivning över fuktkontrollen.

Bestämmelser om innehållet i planen för fuktbemästring finns i miljöministeriets förordning om planer och utredningar som gäller byggande (216/2015). Enligt 15 § i förordningen ska planen för en byggplats innehålla uppgifter om åtgärder genom vilka byggnadsmaterial och byggprodukter samt byggnadsdelar skyddas från olägenheter förorsakade av väder eller förhållanden på byggplatsen samt åtgärder med hjälp av vilka byggnadsmaterial och byggprodukter samt byggnadsdelar skyddas mot fukt samt säkerställande av att konstruktionerna torkas. Regelverket innefattar också anvisningar.

Beredningen av förordningen om byggnaders fukttekniska säkerhet innefattar ett projekt där fuktkontrollen under byggtiden granskas ingående. Anvisningar som ska publiceras på webben ingår i projektet. Denna fråga har behandlats tidigare i punkt 1.

När det till exempel i bygglovet, vid det inledande mötet eller av särskilda skäl under byggtiden har bestämts att en särskild beskrivning som behövs på grund av byggprojektets art eller omfattning ska utarbetas och lämnas in, är det den ansvarige arbetsledarens skyldighet att se till att så också sker. För att säkra kvaliteten kan den ansvarige arbetsledaren enligt gällande bestämmelser utnämna en expert som ska ansvara för fukthanteringen och renligheten.

Lagen reglerar frågan på allmän nivå. Det går också att ta upp fukthanteringen vid byggande i branschens allmänna avtalsvillkor. Byggnadsindustrin och Rakli har utrett möjligheten att lägga till en avtalsklausul som främjar fukthanteringen på byggarbetsplatserna i byggbranschens entreprenadavtal.

6. Skadeståndsansvar vid byggprojekt

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utreda dels vem som har skadeståndsansvaret och det straffrättsliga ansvaret vid byggen, dels om garantitiderna är tillräckligt långa. Det gäller att finna metoder för hur ansvaret tydligare kan påföras de aktörer som de facto vållat skadan.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

”Vid justitieministeriet utreds 2014–2015 om skadeståndsansvaret och det straffrättsliga ansvaret vid byggen är tillräckligt när det gäller den lagstiftning som hör till justitieministeriets förvaltningsområde. Utredningen omfattar bland annat bestämmelserna i jordabalken (540/1995), lagen om bostadsköp (843/1994) och konsumentskyddslagen (38/1978) samt den straffrättsliga lagstiftning som påverkar frågan.”

Utredningen har slutförts och lämnats till riksdagens revisionsutskott den 12 januari 2016.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har miljöministeriet konstaterat följande:

Justitieministeriet har med anledning av punkt 6 utrett nuläget inom den för byggprojekt relevanta regleringen av ansvaret i fråga om den lagstiftning som ligger inom justitieministeriets ansvarsområde. Ministeriet gav in sin promemoria till riksdagens revisionsutskott i januari 2016. Rent generellt kan det konstateras att den gällande lagstiftningen innehåller synnerligen heltäckande bestämmelser om civilrättsligt skadeståndsansvar och andra ansvarsfrågor när det gäller fukt- och mögelproblem i byggnader. Det finns mycket detaljerad tvingande lagstiftning till skydd för konsumenterna. I övrigt har parterna en mer omfattande avtalsfrihet, men den allmänna avtalsrättsliga regleringen och de allmänna principerna skapar i allmänhet ändamålsenliga ramar för att ansvaret ska realiseras. Det civilrättsliga ansvaret kompletteras av det straffrättsliga, som realiseras i lämplig omfattning bl.a. genom tillämpning av strafflagens allmänna bestämmelser om bedrägeribrott.

Sammantaget verkar det inte finnas några sådana problem förknippade med hur ansvaret förverkligas och vem som ställs till svars som det i detta skede vore meningsfullt att försöka lösa genom ändringar av lagstiftningen inom justitieministeriets ansvarsområde eller genom ny lagstiftning.

7. Förfaringssätt och metoder för att utreda fukt- och mögelskador

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att tillvägagångssätten och metoderna för att klarlägga fukt- och mögelskador ska bli tillförlitligare. Det har visat sig att fukt- och mögelsaneringar ofta misslyckas. I samband med den pågående översynen av hälsoskyddslagen och anvisningarna om boendehälsa bör man gå in för att förbättra metoderna för att upptäcka orsakerna till hälsoproblem och tydliggöra användningen av riktvärden. Dessutom bör allmänheten informeras om vad som fortsatt är oklart om fukt- och mögelproblemet trots alla forskningsrön.

Social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

En ändring (1237/2014) av de paragrafer i hälsoskyddslagen som gäller boendehälsa trädde i kraft den 3 januari 2015. Samtidigt omarbetades anvisningarna om boendehälsa till en förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Den innehåller närmare bestämmelser om de fysikaliska, kemiska och biologiska förhållandena i bostäder och andra vistelseutrymmen och om kompetenskrav för utomstående sakkunniga. Förordningen om boendehälsa trädde i kraft den 15 maj 2015. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) ska ta fram tillämpningsanvisningar för förordningen, och de ska närmare ange hur förordningen ska följas, inbegripet vad man i dagens läge känner till och inte känner till om olika miljöagenser och deras eventuella hälsoeffekter.

Genom lagändringen förbättrades hälsoskyddsmyndigheternas möjligheter att kräva att fastighetsägaren granskar eller låter granska riskkänsliga konstruktioners skick för att utreda eventuella dolda skador som orsakar sanitära olägenheter. Dessutom har man i lagändringen och i informationen om den betonat vikten av ett helhetsgrepp när sanitära olägenheter i en byggnad utreds och försökt klarlägga ansvarsfrågorna i samband med sådana olägenheter. Lagen innehåller också bestämmelser om kompetenskraven för utomstående sakkunniga, vilket bidrar till att förbättra och påskynda en högklassig utredning och eliminering av sanitära olägenheter.

Förordningen om boendehälsa innehåller endast sådana metoder för att utreda sanitära olägenheter som är tillförlitligt verifierade, på samma sätt som de tidigare anvisningarna. Det är önskvärt att nya metoder utvecklas och satsningar görs för att möjliggöra detta. När metoder utvecklas krävs det emellertid att deras tillförlitlighet och reproducerbarhet vid utredning av sanitära olägenheter kan bevisas av en kompetent och oberoende aktör som har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet.

Arbetshälsoinstitutet har tagit fram anvisningar om övervakningen av inomhusluften med arbetsplatserna som målgrupp. Social- och hälsovårdsministeriet har bett Institutet för hälsa och välfärd att tillsammans med Arbetshälsoinstitutet utreda möjligheterna att samordna användningen av åtgärdsgränser och tillsynspraxis i övervakningen av de sanitära förhållandena i bostäder och andra vistelseutrymmen och på arbetsplatser. Avsikten är att de samordnade tillvägagångssätten ska ingå i förordningen om boendehälsa och tillsynsanvisningarna för arbetarskydd, vilka nu bereds. Anvisningarna kommer att publiceras 2016.

Institutet för hälsa och välfärd har utvecklat en symtomenkät som riktar sig till skolelever plus jämförelsematerial och tolkningsanvisningar för denna. Enkäten finns på webben för den som vill analysera elevernas symtom. Institutet testar också Mycometer-metoden som verktyg för att konstatera mögelskador i yt- och bygg-

materialprover. Om metoden visar sig vara tillräckligt tillförlitlig, kommer den att göra det möjligt att identifiera skadliga mikrober i de undersökta objekten snabbare. Institutet validerar också den kvantitativa PCR-metoden (qPCR) för att konstatera skadliga mikrober såväl i materialprover som i luftprover. Vid institutet pågår också flera projekt som utreder fukt- och mögelproblemens inverkan på människors hälsa (bl.a. Hotes, Sisu, Sisu-home, Hitea, Lukas/Lukas 2). Dessutom utreder Arbetshälsoinstitutet pålitligheten hos mikrobanalyser av sedimenterat inomhusdamm som metod för att verifiera skadliga mikrobeförekomster särskilt i kontorsmiljö.

Institutet för hälsa och välfärd har i samarbete med Arbetshälsoinstitutet samlat in forskningsresultat om biocid- och ozonbehandling vid fukt- och mögelskador och om fördelarna och nackdelarna med sådana behandlingar. Utifrån denna kunskap kommer institutet att utarbeta anvisningar för användningen av biocider och ozon för att åtgärda fukt- och mögelskador.

Institutet för hälsa och välfärd håller på att utreda hur användningen av luftrenare inverkar på hälsan hos personer som vistas i en byggnad med dålig inomhusluft. Luftrenare och andra förstaåtgärder måste användas under tiden mellan att problem med inomhusluften upptäcks och att problemet avhjälps eller flytt till tillfälliga lokaler sker, så att hälsoriskerna kan minskas före de egentliga korrigerande åtgärderna. När det gäller luftrenare är det viktigt att veta vilken betydelse de har vid hanteringen av hälsorisker.

Institutet för hälsa och välfärd inledde i september 2015 ett projekt för sunda och säkra byggnader (Avaimet terveelliseen ja turvalliseen rakennukseen, Avater) vars syfte är att producera och samla ihop information som saknas inom ett brett spektrum i fråga om bl.a. koncept för ombyggnad och reparation, faktorer som orsakar sanitära olägenheter i byggnader, åtgärder för att bekämpa olägenheter, styrning av aktörer när det gäller sunda och säkra byggnader och behovet av utbildning inom byggbranschen. Projektet genomförs i samarbete med Tammerfors tekniska universitet och Finlands Kommunförbund. Projektfinansieringen kommer från anslaget för utrednings- och forskningsverksamhet som stöder statsrådets beslutsfattande.

Dessutom har social- och hälsovårdsministeriet startat förberedelserna av ett projekt som anknyter till spetsprojektet för välfärd och hälsa enligt regeringsprogrammet. Spetsprojektet tar sikte på att främja hälsa och välfärd och minska ojämlikheten, och ett mål är att ta fram ett program med fokus på sunda byggnader. Statsrådet kommer att fatta beslut om programmet för friska hus i januari 2016. Programperioden är 2016–2018 och syftet är att bidra till att målen i punkt 7 i uttalandet uppnås.

8. Information om fukt- och mögelskadade hus för att förkorta exponeringstiden

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart reagerar och går ut bl.a. med anvisningar och information om god praxis för att den tid människor exponeras för fukt- och mögelskador i hus ska bli så kort som möjligt.

Social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

De insatser som anges i åtgärden kan effektiviseras inte bara med hjälp av allmän information, utan också med hjälp av bland annat myndigheternas handledning, rådgivning och tillsyn samt genom samarbete mellan olika myndigheter. Social- och hälsovårdsministeriet har betonat vikten av att myndighetstillsynen innefattar handledning och rådgivning för allmänheten och även betydelsen av att samarbetet mellan myndigheterna löper smidigt för att medborgarna ska få korrekt information om fukt- och mögelskador och utredningsprocesserna vid sådana skador ska framskrida friktionsfritt.

Sanitära olägenheter som beror på problem med inomhusluften bör upptäckas så tidigt som möjligt så att allvarliga skador kan undvikas. Tiden under vilken människor exponeras för sanitära olägenheter i fukt- och mögelskadade hus kan förkortas om olägenheterna upptäcks och utreds effektivare. En stor del av de fukt- och mögelskador som orsakar sanitära olägenheter förekommer dolda inuti konstruktionerna, och därför är det viktigt att dolda skador utreds effektivt. Som ett led i Fukt- och mögeltalkot har det utarbetats en anvisning till hälsoskyddsmyndigheterna om utredning av fukt- och mögelskador i samband med myndigheternas inspektioner av bostäder. Avsikten är att principerna i anvisningarna också ska tas in i myndighetsanvisningarna från Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira).

När människor stöter på problem med inomhusluften behöver de för att kunna hantera situationen förutom en smidig process även korrekt information som presenteras på rätt sätt. Numera söker människor vanligen information på internet, där informationen är av mycket varierande kvalitet och delvis felaktig eller rent av ger upphov till ogrundad fruktan. Det här kan få väldigt negativa följder. Information om fukt- och mögelskador finns förutom på Fukt- och mögeltalkots webbsidor även på social- och hälsovårdsministeriets webbplats, där medborgarna leds till tillförlitlig information och korrekt information förmedlas. Även Institutet för hälsa och välfärd har utvecklat sina webbsidor ur detta perspektiv. Dessutom har Finska Läkaresällskapet Duodecim publicerat studiematerial om fukt- och mögelskadornas inverkan på människors hälsa. Materialet är öppet för alla. Det program för sunda byggnader som startar i början av 2016 avses fokusera på detta mål. Det sker genom insamling av information om befintliga forskningsrön om olika agenser och genom att återge informationen som ett lättfattligt sätt. Avsikten är att allmänheten ska få en så proportionerlig bild som möjligt av de risker som olika agenser och exponeringar medför.

Social- och hälsovårdsministeriet betonar i sin egen kommunikation experternas roll och vikten av tillräcklig kompetens när det gäller att utreda fukt- och mögelskador och vikten av att allmänheten ges korrekt och forskningsbaserad information. Med bistånd av kompetenta experter kan de sanitära olägenheterna utredas effektivt och exponeringstiden minimeras, när en byggnad en gång för alla undersöks ordentligt med ändamålsenliga metoder. Dessutom minskar över- och underreaktionerna och konfliktsituationerna bland allmänheten när folk ges korrekt och samstämmig information.

Ändringen i hälsoskyddslagen har trätt i kraft och kompetenskraven för utomstående sakkunniga som hälsoskyddsmyndigheterna anlitar har fastställts. Med andra ord kan man nu i högre grad betona vikten av kompetenta sakkunniga när man informerar och vägleder medborgarna. Att medborgarna får anvisningar från kompetenta experter för att hantera sitt problem bidrar också till att lugna ner den kaotiska kommunikationen. Förutom att en kompetent expert identifierar de sanitära olägenheterna effektivt, når experten mottagaren med sina motiverade undersökningsresultat även när det trots misstankar inte förekommer sanitära olägenheter i en byggnad.

11. Tillgång till vård för personer med besvär eller sjukdom på grund av inomhusluften

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att människor som fått symtom eller insjuknat på grund av dåligt inomhusklimat ska få bättre undersökningar, vård och myndighetsstöd så som föreslås i betänkandet. Alla som lider av ohälsa måste få komma till behövliga undersökningar och bli hjälpta, oavsett om de jobbar eller inte och var i Finland de än bor. Även i det fall att osäkerhet råder om den medicinska orsaken till symtomen eller sjukdomen gäller det att på alla tänkbara sätt försäkra sig om att patienten får så god vård som möjligt.

Social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt har konstaterat följande:

Vid social- och hälsovårdsministeriet verkar ett miljökänslighetsnätverk, där man samlar kunskap om miljökänslighet, även miljökänslighet i samband med fukt- och mögelskador. Miljökänslighetsnätverket har föreslagit en egen ICD-kod för miljökänslighet: R68.81, "Fortgående eller upprepad exceptionell känslighet för miljöns sedvanliga faktorer". Den här ICD-koden har lagts till i den finländska sjukdomsklassificeringen, och den började tillämpas den 1 januari 2015. Den kommer att ge statistiska uppgifter om hur många miljökänsliga personer det finns i Finland och hurdan hälso- och sjukvård de anlitar. Nätverket avser också att granska bl.a. social trygghet och vårdpraxis i anknytning till miljökänslighet. Arbetshälsoinstitutet har startat ett forskningsprojekt där man utvecklar undersöknings- och vårdpraxis för personer som exceptionellt lätt får symtom av fukt- och mögelskador.

Arbetshälsoinstitutet genomförde 2015 ett projekt för utveckling av metoderna för att identifiera och analysera miljökänslighet. Inom projektet preciserades det vad som avses med miljökänslighet, och expertisen och kompetensen på området ökade. En verksamhetsmodell för undersökning och rehabilitering av miljökänsliga ingick också i projektet.

Finska Läkaresällskapet Duodecim har startat ett projekt där man tar fram en plan för god medicinsk praxis för vården av patienter med symtom orsakade av fukt- och mögelskador. Rekommendationen kan bidra till att läkarna bättre och mer enhetligt kan ta hand om patienter med symtom relaterade till inomhusluften.

Som ett led i arbetet med att revidera lagstiftningen om olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar utredde social- och hälsovårdsministeriet möjligheterna att stödja byte av arbetsplats när en arbetstagare inte kan arbeta på grund av en sjukdom som arbetstagaren har drabbats av till följd av fuktskademikrober på arbetsplatsen och sjukdomen inte är en yrkessjukdom. Ärendet avancerade emellertid inte vid trepartsförhandlingarna.

Avsikten är att programmet för friska hus, som startar i början av 2016, ska fokusera på målen enligt detta uttalande.

13. Forskning och utveckling inom byggbranschen

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra villkoren för forskning och utveckling inom byggbranschen för att man i beslutsfattandet ska ta större hänsyn till den stora roll byggnader spelar för människornas välbefinnande och samhällsekonomin.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt har konstaterat följande:

Undervisnings- och kulturministeriet har finansierat bl.a. utarbetandet av en plan för utbildning som stöder hälsoriktigt byggande för yrkeshögskolor. Yrkeshögskolornas och Tammerfors tekniska universitets utbildning inom branschen för hälsoriktigt byggande har auditerats 2015. För högre YH-examen har utarbetats en studiehelhet för sanering av fukt- och mögelskador och utbildningen har inletts hösten 2015. Dessutom ordnas fortbildning i några yrkeshögskolor.

Utbildningsstyrelsen har 2014 och 2015 finansierat kompletteringsutbildning i sanering av fukt- och mögelskador, för lärare på andra stadiet inom byggbranschen.

Regionförvaltningsverken har ordnat både regionala informationsmöten om projekt för sanering av läroanstalters fuktskador och kortvarig kompletteringsutbildning om sanering av fukt- och mögelskador för att öka medvetenheten om dessa problem.

Miljöministeriet har 2015 utfärdat direktiv om behörighet för planerare av byggnader och arbetsledare inom byggbranschen. Social- och hälsovårdsministeriet har 2015 utfärdat en förordning om sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen samt om kompetenskrav för utomstående sakkunniga.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

De grundläggande förutsättningarna för forskning och utveckling bygger på forskningen vid högskolorna, som står under undervisnings- och kulturministeriet, och vid forskningsinstituterna, som står under olika ministerier, och på Finlands Akademis och Tekes konkurrensutsatta forskningsfinansiering.

Genom att reformera finansieringen av forskningen och genom strukturella reformer har man förbättrat universitetens och yrkeshögskolornas möjligheter att profilera sin forskning och undervisning inom de områden de är bra på. Forskningens och utvecklingens förutsättningar har förbättrats när den nationella forskningsinfrastrukturen utvecklats och deltagandet på europeisk nivå ökat.

Genom reformeringen av forskningsinstituterna försöker man också stärka den multidisciplinära, högklassiga och samhällsviktiga forskningen. Det är också meningen att samarbetet mellan högskolorna och forskningsinstituterna ska öka och att instituten ska utgöra större och starkare temavisa komplex.

Forskningsinstitutsreformen innefattar också inrättandet av ett råd för strategisk forskning. Rådet ska finansiera forskning av samhällelig betydelse och med samhällelig genomslagskraft som också bidrar till förnyelse av näringslivet. Rådet ska för statsrådet lägga fram förslag till temaområden och prioriteringar för forskningen. Statsrådet fattar beslut om de teman utifrån vilka programmen byggs upp. Statsrådets egen forsknings-, framsyns- och utvärderingsverksamhet som stöder beslutsfattandet stärks.

Nya verksamhetsmodeller där den byggda miljön och hälsoaspekterna är integrerade och även nya affärsmodeller har utarbetats inom RYM-Shok (Shok = koncentrationer av strategisk spetskompetens). Enligt regeringsprogrammet ska Tekes Shok-projekt köras ned stegvis, vilket har påverkat genomförandet av RYM-Shok-programmen. Trots att det är möjligt att bedriva verksamheten genom ändringar av

finansieringsstrukturen och med hjälp av privatfinansiering, behövs det också offentliga satsningar om man vill se till att verksamheten fortsätter.

14. Byggkvalitet och totalansvar för att avhjälpa brister

Riksdagen förutsätter att regeringen i statens årsberättelse för 2013 avger en första rapport om hur de åtgärder som förutsätts i punkterna 1–13 har genomförts. Då bör regeringen klargöra med vilka metoder kvaliteten på nybyggen och saneringar och på byggnadsunderhållet kan höjas avsevärt och vilken instans som åtar sig det sammantagna ansvaret för att de i revisionsutskottets betänkande påtalade missförhållandena avhjälps.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Miljöministeriet samordnar genomförandet av åtgärderna enligt punkterna 1–13 i uttalandet.

I enlighet med revisionsutskottets betänkande ReUB 5/2015 rd har miljöministeriet börjat utreda hur byggfelen och fukt- och mögelskadorna har minskat på byggarbetsplatserna. Utredningen blir klar våren 2016.

I fråga om den slutförda punkt 12 konstaterar miljöministeriet och social- och hälsovårdsministeriet följande: Efter avslutat fukt- och mögeltalko kommer miljöministeriet att fortsätta främja sunda byggnader i lagberedningen och inom informationsstyrningen. Ministeriet deltar i förvaltningsgemensamt samarbete som gäller friska hus och bidrar till branschaktörernas medverkan och aktiva deltagande. Social- och hälsovårdsministeriet ska som en del av regeringens spetsprojekt starta ett program för byggnadshälsa, och där fortsätter arbetet efter fukt- och mögeltalkot samtidigt som det utvidgas till andra faktorer som gäller byggnaders sundhet, såsom buller, strålning, små partiklar, temperatur osv.

RSk 8/2013 rd – Ö 7/2013 rd – ReUB 2/2013 rd – TRO 3/2013 rd
RSk 12/2014 rd – B 16/2014 rd – ReUB 7/2014 rd

Information till riksdagen om de europeiska finansiella stabilitetsmekanismerna

Målsättning för euroområdet framtid

Riksdagen förutsätter att regeringen ytterligare stärker och förtydligar målsättningen för euroområdets framtid, alternativa framtidsscenarier och de ingående riskerna och att regeringen lämnar en samlad bild av målsättningen till riksdagen. Detta ska också inbegripa de risker och exponeringar som uppkommer via europeiska centralbankssystemet.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Finansministeriet publicerar varje halvår en rapport om finska statens ansvar, åtaganden och fordringar som följer av programmen för finansiella stöd inom euroområdet. Enligt rapporten ökade finska statens ansvar inte längre nämnvärt 2015, eftersom stabiliseringsutvecklingen inom euroområdet fortsatte.

Därtill gav statsrådet riksdagen i juni 2015 en utredning om europeiska stabilitetsmekanismens (ESM) årsrapport för 2014 och revisionsnämndens rapport och Europeiska stabiliseringsfacilitetens (ESFS) bokslut för 2014, ledningens rapport och revisorns rapport (E 28/2015 rd). I utredningen beskrivs situationen i euroområdet, ekonomiska åtaganden i anslutning till krishanteringen, inklusive åtaganden som uppkommer via europeiska centralbankssystemet. Utredningen behandlades av riksdagens revisionsutskott hösten 2015.

Finansministeriet tillsatte våren 2014 en intern arbetsgrupp med uppdrag att utreda alternativen gällande den ekonomiska och monetära unionen i framtiden. Arbetsgruppens rapport blev färdig i januari 2015, och dess resultat behandlades under början av året av bland annat stora utskottet. Rapporten beskriver en hurdan ekonomisk och monetär union kunde överensstämma med Finlands mål och gör förslag för uppnåendet av dessa mål på kort och lång sikt.

I juni 2015 publicerades fem ordförandes rapport "Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union". I rapporten presenterade tre faser för att färdigställa EU:s ekonomiska och monetära union. Med anledning att detta tillsatte finansministeriet hösten 2015 en expertarbetsgrupp som hade i uppgift att bilda en expertopinion till debatten om utvecklingsbehoven av den ekonomiska och monetära unionen från Finlands synvinkel. Arbetsgruppen koncentrerade sig på de utvecklingsobjekt gällande vilka man inom den närmaste framtiden kan vänta sig konkreta förslag men tog även ställning till utvecklingsbehoven på längre sikt. Arbetsgruppens rapport blev färdig i oktober och den delades till riksdagens stora utskott.

Som fortsättning på den ovannämnda rapporten av fem ordförande publicerade kommissionen i oktober ett åtgärds paket för utveckling av den ekonomiska och monetära unionen. Kommissionens paket gällde första fasen av EMU:s utveckling och förberedelserna för den andra fasen. Statsrådet gav riksdagen i november en rapport om kommissionens åtgärds paket (E70/2015 rd). I den beskrivs paketets innehåll. Riksdagens stora utskott lämnade ett utlåtande om ärendet i december 2015 (StoUU 4/2015 rd).

RSk 20/2013 – Ö 8/2013 – ReUB 7/2013 – TRO 3/2012 rd

Belöning av högsta ledningen i statliga bolag

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att den skälighetsprincip som ligger som utgångspunkt för det finanspolitiska ministerutskottets anvisning om belöningar blir genomförd i fråga om belöning av ledningen i statliga bolag. För att skälighet ska uppnås måste grundlönens inverkan på den totala belöningsnivån beaktas bättre än för närvarande. Det är viktigt att det finanspolitiska ministerutskottets nya och striktare principer för maximala belöningar inte leder till höjda grundlöner.

Statsrådets kansli har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Staten som ägare fastställer belöningspolitiken genom det finanspolitiska ministerutskottets ställningstaganden. I det senaste ställningstagandet från den 13 augusti 2012 höjdes alla kravnivåer för resultatlön. Den nuvarande regeringen kommer att offentliggöra ett reviderat ställningstagande. Statligt ägda kommersiella bolag måste genom marknadsmässig resultatlön se till att de kan rekrytera en kompetent ledning och binda den vid bolaget samtidigt som de beaktar samhällsliga synpunkter. Efter det gällande ställningstagandet har de ministrar som har ansvar för statens ägarstyrning föreslagit att grundlönen för de statsägda bolagens styrelseordförande tillfälligt ska hållas på nuvarande nivå eller på sin höjd höjas måttligt och även allmänt förespråkat en sådan lönelinje. Förslaget grundar sig på att det i det rådande svåra ekonomiska läget finns ett behov av skälighet och måttlighet. Styrelseordförandena i de statligt ägda bolagen har uttryckt förståelse för detta. Sedan 2011 har grundlönen för de verkställande direktörerna vid statligt ägda bolag stigit måttligt, och de ligger på allmän marknadsnivå.

RSk 12/2014 rd – Ö 3/2014 rd – ReUB 1/2014 rd

Marginalisering av unga

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med reformeringen av systemet för social- och hälsovårdstjänster flyttar tyngdpunkten från korrigerande till förebyggande arbete och ingriper i problem hos barn, unga och familjer på ett så tidigt stadium som möjligt. Med tanke på såväl de mänskliga aspekterna som hållbarheten i de offentliga finanserna är det nödvändigt med en omfördelning av de tillgängliga resurserna. Befintlig god praxis bör i samband med reformen spridas och förädlas systematiskt och nya förfaringssätt bör testas.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ett av de centrala målen för servicestrukturreformen inom social- och hälsovården är att göra det nuvarande splittrade servicesystemet enhetligt, så att individens servicebehov kan uppfyllas med hjälp av sömlösa helheter. I tjänster riktade till barn, unga och familjer behövs det nära samarbete mellan primärvården, den specialiserade sjukvården och socialservicen. Ett centralt mål med reformen är att stärka basservicen, vilket gör det möjligt att flytta tyngdpunkten i servicen från korrigerande till preventivt arbete. Då kan barnen, de unga och familjerna få hjälp i ett tidigare skede och behovet av specialtjänster minskar samtidigt som utslagning förebyggs.

Genom förändringsprogrammet för barn, unga och familjer i det nuvarande regeringsprogrammet samlas servicen för barn, unga och familjer över gränserna mellan förvaltningssektorerna i en kundorienterad servicehelhet så att också organisations- och frivilligverksamheten utnyttjas. Barnens och familjernas resurser stöds genom att lättillgängliga förebyggande tjänster utvecklas och genom att tyngdpunkten flyttas mot tidigt stöd och tidig vård. Genom åtgärderna stärks barn- och familjeperspektivet i tjänsterna, ökas tjänsternas genomslag och minskas behovet av korrigerande åtgärder. Totalreformen säkras genom att man tar i bruk metoder som stöder sektorsovergripande samarbete och utgår från påvisade resultat samt bland annat genom

att öka den kunskap som gäller de ungas välmående och producera uppföljningsdata.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder för att i första hand de som löper den största risken för att marginaliseras och lider av psykisk ohälsa eller drogproblem ska få den hjälp de behöver. Det förutsätter tidiga insatser, lättillgänglig service och att den unga har en kontaktperson som oberoende av förvaltningsgränserna snabbt och smidigt kan leta fram den hjälp och de tjänster den unga behöver. Det är särskilt viktigt att utse en kontaktperson för unga invandrare, eftersom de löper större risk för att marginaliseras.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Servicesystemet för mentalvården för barn och unga är för närvarande splittrat, vilket gör att det finns ett stort behov av sådan integrering som reformen av social- och hälsovårdens servicestruktur innebär.

Enligt den nya socialvårdslagen (1301/2014) har alla klienter inom socialvården vid behov rätt att få en bedömning av sitt servicebehov samt en egen kontaktperson. Enligt lagen ska man ge akt på och främja välfärd hos personer som behöver särskilt stöd samt hos barn och unga. Dessutom innehåller lagen social rehabilitering som intensifierad arbets- och stödform avsedd för ungdomar som löper en allvarlig risk för marginalisering. Missbrukar- och metalvårdstjänster samt social rehabilitering för de unga utvecklas bland annat med stöd från Europeiska socialfonden. År 2014 startade social- och hälsovårdsministeriet tillsammans med Institutet för hälsa och välfärd bland annat projektet Vaikuttavat mielenterveysinterventiot osana opiskeluterveydenhuoltoon. Arbetet utnyttjas när man planerar mental- och missbrukarvårdstjänster i den nya servicestrukturen för social- och hälsovården.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder när det gäller dataskydd och tystnadsplikt i anslutning till tjänsterna för barn, unga och familjer. Beredningen bör anförtros ett enda ministerium. Ministeriet bör ges förutsättningar och befogenhet att samla och förenhetliga bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt vid myndigheterna till den del de gäller de nämnda tjänsterna. Ministeriet ska vidta behövliga lagstiftningsåtgärder för att undanröja hindren för elektronisk dokumenthantering och multiprofessionellt samarbete i arbetet för att förebygga marginalisering av unga och hjälpa marginaliserade unga.

5. Riksdagen förutsätter med hänvisning till punkt 4 i ställningstagandet att regeringen genom föreskrifter, anvisningar och utbildning säkerställer informationsutbytet och att enhetlig praxis för data skydd och tystnadsplikt tillämpas i samarbetet mellan myndigheter. Lagstiftningen, det praktiska förmansarbetet och ledningsarbetet måste betona myndighetens skyldighet att ta ansvar för barnets eller den ungas problem och söka lösningar på dem i samarbete med familjen och de övriga aktörerna. Insatserna ska alltid utgå från barnets bästa och från barnets rätt att få hjälp. I osäkra fall får rädsla för att bryta mot bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt eller för följderna av detta inte utgöra ett hinder för ett ansvarsfullt agerande.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under dessa punkter konstaterat följande:

Lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015) innehåller bestämmelser om upprättandet av handlingar och deras sambruk i sektorsövergripande samarbete. Detta främjar informationsutbytet och samarbetet mellan myndigheterna när det gäller en och samma klient. Dessutom har det gjorts lagändringar (RP 333/2014) som gäller myndigheternas och andra aktörernas rätt att till polisen anmäla ett hot mot liv eller hälsa trots skyldigheten att iaktta sekretess. Propositionen gäller social-, hälsovårds- och skolmyndigheter samt andra aktörer, till exempel ungdomsväsendet, polisen, räddningsväsendet och nödcentralverksamheten. Därtill bereds det ändringar i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007). Syftet är att i lagen införa paragrafer om socialvård som möjliggör att det nationella arkivet med klientuppgifter inom socialvården (Kanta) och klient- och patientuppgifterna inom social- och hälsovården sammanvänds i gemensamma tjänster på ett kostnadseffektivt sätt och med bevarad informationssäkerhet. På längre sikt är målet att alla specialbestämmelser som gäller behandlingen av klientuppgifter inom social- och hälsovården ska samlas i en lag.

6. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med översynen av social- och hälsovårdens finansieringssystem, som bygger på ett flerkanalssystem, ser till att finansieringen i fortsättningen styr ordnandet av de förebyggande och korrigerande tjänster som krävs för att motverka marginaliseringen av unga på så sätt att tjänsterna erbjuds på ett enda ställe och i form av en lättillgänglig helhet som utnyttjar multiprofessionellt samarbete.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en utredargrupp för att i samband med social- och hälsovårdsreformen utreda valfriheten samt en förenkling av flerkanalsfinansiering. Syftet är att kartlägga vilka modeller som kan genomföras i praktiken och föreslå en modell som gör det möjligt att genomföra en omfattande valfrihet i en integrerad social- och hälsovård. Syftet med valfriheten är att stärka särskilt servicen på basnivå och att säkerställa en snabb tillgång till vård. Utredarna ska också presentera praktiskt genomförbara alternativ för att förenkla flerkanalsfinansieringen och föreslå hur förenklingen ska genomföras så att reformerna stöder social- och hälsovårdsreformen och balanseringen av den offentliga ekonomin. Utredargruppens mandat löper ut den 31 maj 2016.

7. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder och inför en förvaltningsövergripande, enhetlig praxis genom vilken man i det praktiska arbetet kan ingripa tidigt och effektivt när barn och unga har problem, sköta informationsutbytet och följa upp åtgärderna samt förhindra att problemen förvärras.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Syftet med den nya socialvårdslagen är att förstärka tjänsterna på primärnivån, minska behovet av korrigerande åtgärder och intensifiera samarbetet mellan myndigheterna. I och med reformen av socialvårdslagen har barnfamiljerna rätt till hem-

tjänst, när det är nödvändigt för att trygga välbefinnandet hos ett barn. Man kan även få tillgång till familjearbete samt stödpersoner och stödfamiljer samt referensgruppverksamhet utan att vara klient hos barnskyddet. I lagen ingår även tanken om den så kallade ungdomsservicegarantin. Garantin omfattar en egen kontaktperson, bedömningen av servicebehovet och inriktad social rehabilitering.

Inom ramen för ungdomsgarantin har ett omfattande förvaltningsövergripande samarbete bedrivits. Ett exempel på resultaten av detta samarbete är den så kallade Ohjaamo-modellen. Ohjaamo är ett lättillgängligt serviceställe för unga under 30 år. Verksamhetsmodellen bygger på sektorsövergripande information, rådgivning, vägledning och stöd, av olika förvaltningsområdens basservice och av ett omfattande samarbetsnätverk. Ohjaamo-verksamheten grundar sig på olika organisationers och aktörers kunskande och samarbete mellan dem. Modellen har beröringspunkter med det kommunförsök med ungdomsgarantier som finansministeriet genomförde 2015–2016. Syftet med försöket var att effektivisera tjänsterna för unga genom att intensifiera samarbetet mellan kommunerna och arbets- och näringslivsförvaltningen.

RSk 17/2014 rd – Ö 4/2014 rd – ReUB 5/2014 rd

Statsförvaltningens inhyrning av lokaler från Senatfastigheter

Riksdagen förutsätter att regeringen under oberoende former utreder hur revisionsutskottets ställningstaganden om att avhjälpa de observerade missförhållandena kan tillgodoses med betoning på vad som är bäst för staten som helhet och lägger fram de ändringsförslag som behövs.

Riksdagen anser det vara särskilt viktigt att det görs ändringar i fråga om hyresavtalens villkor och längd samt i fråga om indexhöjningar och intäktsföring av vinst.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Finansministeriet förnyade 2015 statens interna hyressystem och statens lokalförvaltning. Genomförandet av reformen skedde genom en ny förordning, statsrådets förordning om förvärv, besittning och skötsel av statlig fastighetsförmögenhet (242/2015). Reformen skapade förutsättningar för övergången till ett hyressystem till självkostnadspriset samt utveckling av lokalförvaltningen så att systemet bättre tillgodoser statens intressen genom att bland annat förbättra förutsättningarna för den ekonomiska bedömningen av lokalprojekt och genom att öka hyreskontraktens flexibilitet. Den nya förordningen trädde i kraft den 1 januari 2016.

I reformen av statens lokalförvaltning har hyresavtalen blivit flexiblare genom att det görs lättare för ämbetsverken och inrättningarna att lösgöra sig från statsägda lokaler som de inte behöver. När ett hyresavtal har sagts upp övertar Senatsfastigheter ansvaret för lokalen i sin helhet och försöker hitta ny användning för den. Senatsfastigheter är statens enda lokalanskaffningsenhet, och lokaler hyrs genom den bland statens lokaler eller lokaler som ägs av en utomstående hyresvärd. På det här sättet kan Senatsfastigheter på ett effektivare sätt erbjuda lösningar till olika ämbetsverks behov av lokaler och sälja lokaler som staten inte behöver. Ämbetsverken och inrättningarna kan å sin sida reagera snabbare till nya behov av lokaler när det sker förändringar och lösgöra sig från kostnader som onödiga lokaler orsakar.

I det nya hyressystemet fastställs hyrorna för statens ämbetsverk eller inrättningar som är Senatfastigheters hyresgäster enligt självkostnadsprincipen. Till följd av reformen kommer hyrorna för de lokaler i hemlandet som statens ämbetsverk och inrättningar hyr av Senatfastigheter att sjunka med cirka 15 %. Senatfastigheters intäktsföring i statens budget minskar med cirka 45 miljoner euro från början av 2016. Hyressänkningarnas inverkan på budgeten har genomförts på ett budgetneutralt sätt.

Efter att i andra tilläggsbudgeten 2015 ha fått försäljningsbefogenheter av riksdagens sålde Senatfastigheter hela minoritetsandelen i Aalto-Yliopistokiinteistöt Oy och Helsingin Yliopistokiinteistöt Oy till universiteten, som ägde majoriteten av aktierna.

RSk 37/2014 rd – B 12/2014 rd – B 16/2014 rd – ReUB 7/2014 rd

ICT-projektens produktivitetsnytta

1. Riksdagen förutsätter att regeringen som ett led i uppföljningen av projektportföljen bedömer resultaten av, kostnaderna för och produktivtetsnyttan av de viktigaste ICT-projekten och rapporterar därom till riksdagen.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Statliga myndigheter ska av finansministeriet (FM) begära ett utlåtande om utvecklingsprojekt vars totala kostnader överskrider fem miljoner euro i vilka utveckling av informationssystem ingår. Om utlåtandeförfarandet föreskrivs i lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011) och i statsrådets förordning (1249/2014) med stöd av den, som trädde i kraft den 1 januari 2015. År 2015 avgavs utlåtande om 14 projekt samt om sju andra upphandlingar. Före själva utlåtandena ska myndigheten själv göra eller låta göra en utvärdering av projektet enligt FM:s utvärderingsanvisningar. Vid sidan om de grundläggande utgångspunkterna (bakgrund och målsättningar) för projektet bedöms projektet från fyra olika synvinklar: 1) Genomslag och kundnytta, 2) Ekonomisk lönsamhet, 3) Interoperabilitet ja 4) Möjligheten att genomföra projektet. Vid beredningen av sitt utlåtande går FM genom bedömningsmaterialet och vill lyfta fram synpunkter som är väsentliga med tanke på den nytta som eftersträvas. Sedan våren 2015 har man tydligare än tidigare i utlåtandena lyft fram FM:s rekommendationer för projektet. Målet har varit att förbättra utlåtandeförfarandets inverkningskraft. Genom utlåtandeförfarandet och utvärderingarna har man velat ta i beaktande synpunkterna i riksdagens uttalande, eftersom den nytta som eftersträvas och de åtgärder genom vilka de ska realiseras är en väsentlig del av utvärderingens innehåll.

Dessutom har det överenskommit att det ska göras motsvarande utvärderingar av projekt vars värde är 1 – 5 miljoner euro. Om dem bes dock inte ett utlåtande av FM, och FM går inte heller centraliserat genom dem. Principen om projektutvärdering fastställdes ursprungligen av regeringens finanspolitiska ministerutskott den 16 december 2014. Principen fastställdes på nytt vid kanslichefsmötet den 21 december 2015, där det även konstaterades att den part som ansvarar för projektet ytterligare ska utvärdera genomslaget efter att projektet har avslutats.

Inom statsförvaltningen används ett gemensamt projektportföljsystem. I den införs information om minst alla projekt i vilka utveckling av informations- och kommunikationsteknologi ingår och vars helhetskostnader överskrider en miljon euro. Om projekten rapporteras inom portföljen minst var fjärde månad, varefter FM gör en sammanfattning av portföljen. Sammanfattningen går genom av informationsförvaltningens utvecklings- och koordineringsgrupp (TIETOKEKO), och sammanfattningen har även publicerats på FM:s webbplats sedan oktober 2015. Den publicerade sammanfattningen lämnades till riksdagens revisionsutskott i oktober 2015. Sammanfattningarna innehåller inte än uppgifter om den genomförda nyttan, men det är meningen att komplettera sammanfattningen när uppgifter om nyttan har rapporterats i portföljen.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de anmärkningar till tidigare uttalanden från riksdagen som ingår såväl i revisionsutskottets betänkande som i de bifogade utlåtandena från fackutskotten samt övriga ställningstaganden.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Regeringen har beaktat riksdagsutskottens uttalanden och ställningstaganden.

RSk 26/2015 rd – B 9/2015 rd, B 15/2015 rd

Utveckling av regeringens årsberättelse

1. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter utveckla årsberättelsen med hänsyn till synpunkterna tidigare i betänkandet. Materialet i berättelsen måste vara mer läsarvänligt och informativt och det måste innehålla analyserade data om resultaten och effekterna av verksamheten och förändringar i verksamheten, särskilt de samhälleliga effekterna och hur de uppställda målen har förverkligats. Årsberättelsen bör vara en fungerande del av statsförvaltningens och regeringens planerings- och uppföljningsmekanism. Det i sin tur kräver bland annat tydligare målsättning när budgeten upprättas.

Statsrådets kansli har tillsammans med finansministeriet med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Bestämmelserna på lagnivå om årsberättelsen utfärdades 2014 när lagarna om statsrådet och statsbudgeten ändrades i samband med att berättelsen om regeringens åtgärder och statens bokslutsberättelse på författningsnivå slogs samman till regeringens årsberättelse.

Bestämmelserna om regeringens årsberättelse på förordningsnivå sågs över i februari 2016 när en ändring (118/2016) av förordningen om statsbudgeten trädde i kraft. Genom den ändrade förordningen finns bestämmelserna om årsberättelsens innehåll samlade i förordningen om statsbudgeten. Ändringsförordningen innebar att regleringen om redogörelserna för resultatet inom ministeriernas ansvarsområde är mer avskalad och enklare. Ändringen gäller redan 2015 års årsberättelse. Huvudvik-

ten i redogörelserna för verksamhetsresultatet ligger fortsättningsvis på hur målen för de samhälleliga verkningarna har uppnåtts och på verkningarnas utveckling. I fortsättningen är det meningen att också resultatmålen ska ställas upp och presenteras bättre i propositionen om statsbudgeten. Årsberättelseprocessen ska inbegripa rapportering om sådana målsättningar i budgetpropositionen som inte längre kan ändras inom processen. Ändringar av mål inskrivna i budgeten påverkar med fördröjning. Statsrådet håller nu på med beredning av budgetpropositionen för 2017. Den kommer att lämnas till riksdagen hösten 2016. Rapporteringen om målen för 2017 kommer att ingå i den berättelse som lämnas till riksdagen våren 2018. Informationsutbyte mellan myndigheterna för bekämpning av svart ekonomi

2. Riksdagen förutsätter att regeringen inom 2016 lämnar en utredning till riksdagen om vilka åtgärder den har vidtagit för att förbättra informationsutbytet mellan myndigheterna dels i kampen mot svart ekonomi, dels i ett mer allmänt perspektiv.

Inrikesministeriet, justitieministeriet och finansministeriet konstaterar med anledning av anmärkningen under denna punkt följande:

Inrikesministeriet tillsatte den 12 januari 2016 en ledningsgrupp för bekämpning av ekonomisk brottslighet för åren 2016-2019. Ledningsgruppen för ekonomisk brottslighet har till uppgift att för finanspolitiska ministerutskottet bereda en strategi för bekämpning av grå ekonomi. Vid beredningen av strategin beaktas utvecklandet av informationsutbytet mellan myndigheterna. Ledningsgruppen ser till att strategin genomförs och samordnar de planer som olika myndigheter har när det gäller bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Dessutom följer ledningsgruppen upp och rapporterar till finanspolitiska ministerutskottet om hur strategin framskrider och om det eventuellt behövs förslag till nya åtgärder.

Svar på riksdagens uttalanden och ställningstaganden

3. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om tidigare uttalanden av riksdagen samt om övriga omständigheter som ingår i betänkandet och i de bifogade utlåtandena från de övriga fackutskotten och stora utskottet.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningen under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen har beaktat riksdagsutskottens uttalanden och ställningstaganden.

RSk 58/2014 rd - Ö 7/2014 rd

Utvärdering av åtgärderna för bekämpning av svart ekonomi

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och försäkrar sig om att kampen mot den svarta ekonomin i fortsättningen bygger på en gemensam lägesbild för myndigheterna och på mekanismer som leds av regeringen på det sätt som anges i revisionsutskottets betänkande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådets finanspolitiska ministerutskott beslutade vid sitt möte 18.11.2015 ge ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet i uppdrag att bereda en strategi för bekämpande av svart ekonomi så att förslagsutkastet kan behandlas i finanspolitiska ministerutskottet i februari 2016.

Inrikesministeriet tillsatte den 12 januari 2016 en ledningsgrupp för bekämpning av ekonomisk brottslighet för åren 2016-2019. Ledningsgruppen för ekonomisk brottslighet har till uppgift att för finanspolitiska ministerutskottet bereda en strategi för bekämpning av grå ekonomi. Vid beredningen av strategin beaktas utvecklandet av informationsutbytet mellan myndigheterna. Ledningsgruppen ser till att strategin genomförs och samordnar de planer som olika myndigheter har när det gäller bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Dessutom följer ledningsgruppen upp och rapporterar till finanspolitiska ministerutskottet om hur strategin framskrider och om det eventuellt behövs förslag till nya åtgärder.

1.5 Förvaltningsutskottet

Biometriska kännetecken

RP 25/2005 rd – RSv 92/2006 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte den 19 juni 2006 att regeringen inleder beredningen av en allmän lagstiftning om skydd för personuppgifter i fråga om biometriska kännetecken och användningen av dem.

Statsrådet har inget nytt att meddela riksdagen i ärendet.

”De allmänna bestämmelser som behövs om behandlingen av biometriska kännetecken bereds vid justitieministeriet som ett led i den allmänna översynen av personuppgiftslagen (523/1999). Det utredningsarbete som gjorts vid kommunikationsministeriet beaktas i beredningen.”

Sami Manninen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård

RP 90/2005 rd – RSv 94/2006 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 5.9.2006 att regeringen utreder möjligheterna att tillsammans med social- och hälsovården och polisen driva på en utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård.

Inrikesministeriet har inget nytt att rapportera.

Frågor som anknyter till berusningsmedel och nykterhetsarbete, bland annat lagstiftning och styrning, hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde. Inrikesministeriet tillsatte 3.11.2009 i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet en arbetsgrupp som ska utreda gripande, transport, behandling och vård av berusade. Arbetsgruppen överlämnade sin slutrapport 17.2.2011. Under ledning av social- och hälsovårdsministeriet tas det fram arbetssätt och handlingsmodeller i överensstämmelse med det tredje programmet för den inre säkerheten. Tillnyktringsstationerna och annat akut omhändertagande av missbrukare ingår i kommunernas ansvarsområde och det är ett stort problem att få kommunerna att inrätta de tillnyktringsstationer som behövs. Ministerarbetsgruppen för den inre säkerheten fattade 2.10.2013 beslut om fortsatta åtgärder för att genomföra åtgärd 56 (utveckling av tillnyktringsstationstjänsterna) i programmet för den inre säkerheten. Enligt beslutet skulle det under ledning av social- och hälsovårdsministeriet inledas en utredning om hur tillnyktringsstationstjänsterna kunde utvidgas. Utredningen presenterades för ministergruppen vid ett möte 28.10.2014. Enligt utredningen är det motiverat att minska polisens roll i gripandet, transporten och tagandet i förvar av berusade och att stärka den roll som aktörerna inom social- och hälsovården spelar. Det är inte motiverat att bygga upp ett nätverk av separata tillnyktringsstationer, utan man bör fortsätta att utveckla det servicesystem som vi redan har. Ministergruppen stödde i sitt beslut

social- och hälsovårdsministeriets linje om att det är social- och hälsovårdsområdet som ska ansvara för tillnyktringsvården i den framtida modellen för ordnandet av social- och hälsovården. Social- och hälsovårdsområdet beslutar om de kommuner och samkommuner enligt förslaget till lag om ordnande av social- och hälsovården som ska ansvara för produktionen av heltäckande jourtjänster dygnet runt, inbegripet nödvändig tillnyktringsvård.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder vid inrikesministeriet.

Jari Pajunen, polisinspektör, inrikesministeriet

Uppföljning av utlännings-, invandrings- och integrationspolitiken

RP 185/2010 rd – RSv 239/2010 rd

Förvaltningsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 8.12.2010 att regeringen varje valperiod lämnar riksdagen en redogörelse om utlännings-, invandrings- och integrationspolitiken och om hur den fungerar. Där ska bland annat bestämmelserna, praxisen och de ekonomiska förmånerna i Finland jämföras med andra EU-länder för att det ska gå att se om de finländska bestämmelserna, praxisen eller ekonomiska förmånerna är attraktivitetsfaktorer för asylsökande eller humanitär invandring.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att asylprocessen snabbas upp och att handläggningstiderna permanent och väsentligt kortas ner.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen i sina budgetpropositioner skriver in tillräckliga anslag för att effektivt och heltäckande genomföra lagen om främjande av integration, höjningen av ersättningarna till kommunerna medräknad.

4. Riksdagen förutsatte att regeringen före utgången av 2011 lämnar förvaltningsutskottet en utredning över

1) om det i testet för dem som söker finskt medborgarskap ska ställas som villkor att de har lärt sig den basinformation som avses i lagen om främjande av integration,

2) om integrationsstöd kan betalas till invandrare utifrån framgång i språkstudier och andra studier och

3) om utbildningen för nyanlända invandrare i större omfattning och mer långsiktigt bör bli en uppgift för medborgarinstitut, arbetarinstitut och folkhögskolor.

Statsrådet beslutade 29.12.2010 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Inget nytt att rapportera.

”Riksdagen har meddelat att den på grund av den stora arbetsbördan inte kommer att hinna behandla redogörelsen före utgången av valperioden, och redogörelsen kommer därför inte att lämnas.”

2. Projektet för bättre resultat inom migrationsförvaltningen avslutades 31.12.2014. Genom projektet strävade man efter att anpassa de totala kostnaderna för mottagandet till antalet sökande och kortare handläggningstider. Medan projektet pågick blev asylprocessen effektivare, och handläggningstiderna för asylansökningar förkortades med i genomsnitt tre månader (år 2011: 263 dygn, år 2014: 170 dygn). Antalet asylsökande hade när sommaren 2015 kom flera år uppgått till cirka 3 000–4 000 sökande per år.

3. I den lag om främjande av integration (1386/2010, integrationslagen) som trädde i kraft 1.9.2011 föreskrivs om åtgärder som främjar invandrades integration så att de bildar en följdriktig helhet. I syfte att påskynda integration och sysselsättning finns det i lagen bestämmelser om tjänster för nyanlända, såsom basinformation, vägledning och rådgivning till alla, inledande kartläggning, den integrationsplan som ska upprättas utifrån den inledande kartläggningen och integrationsutbildning. Basinformationen ska också innehålla information om möjligheten att delta i en inledande kartläggning och i andra integrationsfrämjande åtgärder. Basinformationsmaterialet och den inledande kartläggningen är nya åtgärder i den integrationslag som trädde i kraft 1.9.2011.

Basinformationsmaterialet har utarbetats med finansiering från Europeiska socialfonden. Materialet har också vidareutvecklats 2013 med finansiering från Europeiska socialfonden, och i statsbudgeten för 2014 har reserverats anslag för uppdateringen och distributionen av basinformationsmaterialet. Integrationslagens bestämmelse om inledande kartläggning är ny, men inledande kartläggningar har gjorts som en del av arbetskraftspolitisk integrationsutbildning i enlighet med Utbildningsstyrelsens läroplansrekommendation. Arbets- och näringsbyrån ska göra en inledande kartläggning för dem som är registrerade som arbetssökande. De inledande kartläggningarna finansieras med anslag under arbets- och näringsministeriets huvudtitel under moment 32.30.51, Sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder. Kommunen ska göra den inledande kartläggningen för de klienter som får utkomststöd och för andra invandrare som begär det. Staten betalar kommunerna en kalkylerad ersättning för kostnaderna för ordnandet av den inledande kartläggningen. För detta ändamål har ett anslag reserverats under arbets- och näringsministeriets huvudtitel under moment 32.70.30, Statlig ersättning till kommunerna. I enlighet med 45 § i integrationslagen höjdes nivån på den kalkylerade ersättning som betalas till kommunerna i fråga om personer som får internationellt skydd med 10 procent 1.1.2011. I den nya integrationslagen förlängdes ersättningstiden från tre år till fyra år när det gäller kvotflyktingar.

4. Regeringen lämnade förvaltningsutskottet en utredning i början av 2012.

1) Inget nytt att rapportera.

"I regeringens utredning om det för dem som söker finskt medborgarskap ska ställas som villkor att de har lärt sig basinformationen hänvisas det till inrikesministeriets utredning om behoven av en revidering av medborgarskapslagen. Utredningen användes som underlag vid beredningen av lagen om ändring av medborgarskapslagen. Lagförslaget godkändes av riksdagen 19.1.2011 (579/2011). I inrikesministeriets utredning tog man också ställning till testets betydelse som villkor för finskt medborgarskap samt bland annat granskade internationell praxis. Som slutsats i utredningen gick man in för principen att möjligheten att beviljas finskt medborgarskap främjar invandrarens integration och känsla av samhällstillhörighet. I regeringspropositionen föreslogs av denna anledning inte några tester som mäter samhälls- eller

historiekunskaper eller värderingar. Sådana tester ansågs inte stöda invandrarnas individuella integreringsprocess. Enligt inrikesministeriets åsikt stödde inte heller de administrativa, rättsliga och pedagogiska frågorna eller jämlikhetsfrågorna i anslutning till testet ibruktagande av testet i Finland.”

2) I beredningen av integrationslagen (1386/2010) granskades olika möjligheter att stödja invandrare under integrationsutbildningen. När det gäller de grundläggande lösningar som valdes är integrationsstödet i de flesta fall bundet till arbetsmarknadsstödet och till den lagstiftning som ligger till grund för arbetsmarknadsstödet. I fråga om dem som inte står till förfogande för arbetsmarknaden kan integrationsstödet vara bundet till utkomststödet.

För att arbetsmarknadsstöd ska betalas i form av integrationsstöd förutsätts att invandrarens första hemkommun i Finland har registrerats i befolkningsdatasystemet och att invandraren iakttar integrationsplanen. Vidare förutsätts att invandraren är i behov av ekonomiskt stöd och även i övrigt uppfyller villkoren för arbetsmarknadsstöd. På arbetsmarknadsstöd som betalas i form av integrationsstöd tillämpas samma bestämmelser som på normalt arbetsmarknadsstöd. Ett villkor är med andra ord bl.a. det att invandraren kan anses vara bosatt i Finland enligt tillämpningslagen.

Vid beredningen av integrationslagen ville man betona vikten av invandrarens egen aktivitet i integrationsprocessen, särskilt i fråga om språkstudier. I 17 § 3 mom. i lagen togs av denna anledning in en bestämmelse enligt vilken invandraren ska iaktta sin plan och söka sig till och regelbundet delta i den undervisning i finska eller svenska som ingår i integrationsplanen och i andra åtgärder och tjänster som överenskommit i planen. Studierna i finska eller svenska utgör en central del av integrationsutbildningen. Om invandraren utan giltig orsak vägrar att delta i en specifikt överenskommen åtgärd i integrationsplanen, kan hans och hennes rätt till en förmån som betalas som integrationsstöd begränsas enligt vad som föreskrivs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) eller sänkas enligt vad som föreskrivs i lagen om utkomststöd. Påföljderna är motsvarande som vid vägran att ta emot arbete, delta i arbetskraftspolitiska åtgärder, i utarbetandet av en aktiveringsplan eller t.ex. i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Det torde vara motiverat att påföljderna åtminstone i någon mån är jämförbara.

Enligt 19 § 1 mom. i Finlands grundlag har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Denna rättighet gäller alla, och avsikten är att miniminivån på förutsättningarna för ett människovärdigt liv ska tryggas (RP 309/1993 rd, s. 69/II). Genom bestämmelsen ges var och en en subjektiv rätt som är nära kopplad till utkomststödet. Grundlagsutskottet har bland annat ansett att utkomststödet i praktiken kan betraktas som en garanti för den försörjning och omsorg som enligt 19 § 1 mom. i grundlagen krävs för ett människovärdigt liv i den mån stödet ges ut i pengar (GrUU 31/1997 rd, s. 2/II, GrUU 20/1998 rd, s. 2/II, GrUU 18/2001 rd, s. 4/I). Lagstiftarnas skyldighet att se till att bidragssystemet är sådant att det ger individerna tillräckliga faktiska möjligheter att utöva sina rättigheter kan härledas ur den grundläggande karaktären hos den subjektiva rättigheten i 19 § 1 mom. i grundlagen och ur det allmännas skyldighet enligt grundlagens 22 § att se till att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses (jfr GrUU 31/1997 rd, s. 3/I).

Integrationsplanerna ska på ett heltäckande sätt innehålla integrationsfrämjande åtgärder som lämpar sig för en gemensamt överenskommen servicehelhet. Ett viktigt hjälpmedel för att färdigheter som främjar och stöder integration ska uppnås är den

integrationsutbildning som ordnas både som arbetskraftspolitisk och som frivillig utbildning.

Det finns inte någon särskild lagstiftning om integrationsutbildning. Integrationsutbildning för vuxna ordnas till övervägande del som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Bestämmelser om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning finns i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002). I lagen om främjande av integration har det tagits in bestämmelser om integrationsutbildning. Tyngdpunkten ligger på språkstudier.

Integrationsutbildning kan också ordnas i form av frivilliga studier. På uppföljning av studier tillämpas vad som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Enligt 9 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice ska arbetssökanden regelbundet delta i undervisningen enligt utbildnings- eller studieplanen. För att arbetssökanden ska få arbetslöshetsförmån förutsätts framsteg i studierna. Som tillräckliga framsteg i högskolestudier avses att arbetssökanden i genomsnitt får 5,5 studiepoäng per studiemånad för studieprestationer i anslutning till sin examen. I fråga om andra studier förutsätts det att studierna framskrider enligt utbildnings- eller studieplanen.

Om invandrarens frivilliga studier inte längre stöds med arbetslöshetsförmån på grund av dålig studieframgång, kommer han eller hon även i fortsättningen fortfarande att få arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd i form av integrationsstöd.

Att binda villkoren för integrationsstöd till studieframgång kan försätta invandrarna inom integrationsutbildningen i en ojämlig ställning, eftersom det finns rätt stora skillnader i invandrarnas studiebakgrund när de anländer till landet. Under den första tiden är det också för många invandrare oberoende av minimiutkomsten fråga om huruvida integrationsstödet betalas i form av arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd. Utgångspunkten i fråga om sanktioner som gäller minimiutkomst ska vara att sanktionerna ändå inte får äventyra den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskäligen.

Integrationsutbildningen utvecklades under 2010–2013 inom ramen för projektet Delaktig i Finland, och projektet styrs av bestämmelserna om försöket i 9 kap. i lagen om främjande av integration. I projektet utarbetades rekommendationer för utvecklandet av integrationsutbildningen som bedöms och i tillämpliga delar verkställs under nästa regeringsperiod.

3) Åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsförvaltningens tjänster samt i form av andra åtgärder som främjar integration. Arbets- och näringsbyråerna har huvudansvaret för rådgivning, vägledning och utbildning för de invandrare som är i arbetsför ålder och som står till arbetsmarknadens förfogande. Kommunerna ansvarar för ordnandet av integrationstjänster för de invandrare som inte står till arbetsmarknadens förfogande.

För invandrare som passerat läropliktsåldern ordnas språk- och samhällsorienterande utbildning och integrationsutbildning i regel som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, om vilken det föreskrivs i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002). Invandrare kan också söka sig till frivillig utbildning som administreras av utbildningsförvaltningen.

Innehållet i integrationsutbildningen för invandrare har utvecklats i nära samarbete med Utbildningsstyrelsen och genomförs i enlighet med rekommendationerna i "Integrationsutbildningen för vuxna invandrare". Rekommendationerna kan tillämpas på

arbetskraftspolitisk utbildning och på frivilliga studier. Enligt rekommendationerna ska integrationsutbildningen för vuxna invandrare ge sådana språkliga, samhälleliga, kulturella och med livskompetens förknippade färdigheter, med vilka invandraren klarar sig i det dagliga livets olika situationer i sin nya omgivning, förmår fungera i arbetslivet och söka sig till fortsatta studier, samt verka aktivt som fullvärdiga och jämlika medlemmar i det finländska medborgarsamhället.

Före den egentliga integrationsutbildningen kan det vid behov ordnas läs- och skrivundervisning. När utbildning för invandrare som saknar läs- och skrivfärdigheter upphandlas ska Utbildningsstyrelsens läroplan för utbildningen i fråga beaktas.

Genom den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen förbättras yrkesskickligheten hos de personer som är i arbetsför ålder samt deras möjligheter att få arbete eller hålla sig kvar på arbetsmarknaden. Därför är den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen främst utbildning som främjar yrkesfärdigheterna. Det primära målet med den förberedande arbetskraftspolitiska utbildningen är inte att ge omedelbar sysselsättning, utan med hjälp av den styr man de arbetssökande att välja lämpliga yrkesutbildningsalternativ och förbättrar man t.ex. invandrarnas förutsättningar till sysselsättning. I den utbildning som upphandlas kan det ingå lärande i arbete samt praktik i syfte att förbättra de praktiska yrkesfärdigheterna.

Arbets- och näringsförvaltningen upphandlar den arbetskraftspolitiska integrationsutbildning som invandrarna behöver i form av förberedande utbildning. Den integrationsutbildning som ordnats i form av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning har inte räckt till och kommer inte heller i fortsättningen till sin form och volym att räckta till för att svara mot hela behovet av språk- och integrationsutbildning. Arbetskraftspolitisk integrationsutbildning erbjuds inte heller nödvändigtvis i varje enskild kommun.

Enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice kan arbetssökandes frivilliga studier vid folkhögskolor, medborgar- och arbetarinstitut och andra läroanstalter för fritt bildningsarbete stödjas med arbetslöshetsförmån. Frivilliga studier kan i enlighet med integrationslagen stödjas med arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd. Genom frivillig utbildning kan man förbättra utbudet på utbildning som tar hänsyn till invandrarnas individuella behov och resurser. Också på orter där det på grund av att invandrarna är så få har varit svårt att skaffa integrationsutbildning i form av arbetskraftspolitisk utbildning, har invandrarna kunna anvisas till andra lämpliga utbildningar som annars ordnas i området och som lämpar sig för dem.

Den frivilliga utbildningen har ökat under de senaste åren men i och med det har det dock uppstått problem i anslutning till anvisandet till utbildning och uppföljning av den. Det kan vara svårt att följa hur integrationsprocessen framskrider, eftersom det inte finns några exakta uppgifter om utbildningens innehåll och mål. Förutom invandrare som omfattas av integrationsåtgärder deltar också andra studerande med invandrarbakgrund i frivillig utbildning. Dagens statistikföringspraxis och uppföljningssystem möjliggör inte någon separat uppföljning av invandrarna.

Målen för den frivilliga utbildningen bestäms enligt respektive skolform. Innehåll som gäller utvecklingen av färdigheter för arbetslivet och som ingår i integrationsutbildningen finns inte alltid med i dessa utbildningar. Det händer därför ofta att kartläggningen av yrkeskompetensen hos dem som deltar i frivillig utbildning, uppgörandet av planer för den yrkesmässiga utvecklingen eller stödet för sysselsättningen inte ägnas någon uppmärksamhet.

Finansieringen för det fria bildningsarbetet ingår i det kalkylerade statsandelssystemet. Statsandelen för det fria bildningsarbetet är 57 procent. Finansieringen omfattar ingen i lag föreskriven kommunandel, och därför utgör de avgifter som tas ut hos de studerande en väsentlig del av finansieringen. Med bidrag för studiecheckar vill man förbättra läroanstalternas möjligheter att inte behöva ta ut avgifter hos eller att sänka avgifterna för de målgrupper i fråga om vilka man vill öka deltagandet i undervisningen inom det fria bildningsarbetet. Invandrarna är en sådan målgrupp.

Utvecklandet av integrationsutbildningen är viktigt i syfte att främja och påskynda invandrades integration. I försöket Delaktig i Finland, som avslutades vid utgången av 2013, utarbetades rekommendationer för utvecklandet av integrationsutbildningen som ska bedömas och i tillämpliga delar verkställas under följande regeringsperiod. Också den stödjande roll som läroanstaltern för fritt bildningsarbete har när det gäller integration har utretts i försöket Delaktig i Finland.

Specialsakkunnig Kirta Sandström, IM

Ändringar i lagen om hemkommun och socialvårdslagen

RP 101/2010 – RSV 16/2004 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 13.12.2010 att regeringen 1) noga bevakar hur reformen påverkar bl.a. kostnadsfördelningen mellan kommunerna och 2) utreder alla aspekter kring hemkommunen för personer som bor självständigt och omfattas av öppenvården och i förekommande fall tar itu med att bereda ändringar i lagstiftningen.

I enlighet med det resultatavtal som social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd har ingått genomförde institutet i maj 2013 en enkät som riktade sig till kommunerna, och resultaten av enkäten offentliggjordes hösten 2013 (Ulla Lehtonen, Eeva Nykänen och Marja Pajukoski: Kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain 1.1.2011 voimaan tulleiden muutosten vaikutukset kunnissa. Terveys ja hyvinvoinnin laitos, Työpaperi 35/2013). Enkäten besvarades av 129 kommuner och samarbetsområden.

Enligt undersökningen hade 207 personer utnyttjat rätten enligt 16 a § i socialvårdslagen att ansöka om service i en annan kommun och 84 personer rätten enligt 3 a § i lagen om hemkommun att som hemkommun välja den faktiska boendekommunen där personen är placerad, alltså totalt 291 personer.

1) När en person byter hemkommun med stöd av bestämmelserna ovan ska personens tidigare hemkommun ha fortsatt ansvar för kostnaderna för familjevård, institutionsvård eller boendeservice som ordnas för personen. Kommunernas svar på Institutet för hälsa och välfärds enkät visade att byte av hemkommun inte har gjorts i någon större utsträckning och att lagändringen med några få undantag inte har haft några betydande ekonomiska eller andra följder för kommunerna. Den reform av lagstiftningen om ordnandet av social- och hälsovården som är under beredning, där det är meningen att ansvaret för att ordna tjänsterna ska överföras från kommunerna till landskapen, bidrar till att minskar behovet av den typ av system för kostnadsersättningar som vi har i dag. Som ett led i reformen utreds också en omläggning av finansieringen av social- och hälsovårdstjänsterna. Det är ändamålsenligt att be-

döma behovet av ett system för kostnadsersättningar i samband med beredningen av översynen av ordnandet och finansieringen av social- och hälsovården.

2) I Institutet för hälsa och välfärds enkät fanns också en fråga om huruvida lagstiftningen bör ändras så att även de som omfattas av öppenvård skulle kunna ansöka om service i en annan kommun och bli invånare i kommunen i fråga.

Av de 112 kommuner eller samarbetsområden som besvarat frågan ansåg 88 att det inte fanns något behov av lagändringar. Som orsak angavs ofta att de som omfattas av öppenvård har möjlighet att byta hemkommun också utan särskild lagstiftning. En del av dem som hade besvarat frågan uttryckte oro för att kostnaderna, det administrativa arbetet och tvisterna mellan kommunerna skulle öka. En annan uttalad farhåga var att en utvidgning av möjligheten att byta hemkommun kan göra det svårare att förutse servicebehovet i kommunen i fråga.

Bland dem som besvarat frågan ansåg 24 en ändring vara nödvändig, och motiverade sin ståndpunkt med valfrihet, rättvisa och behovet av att tillförsäkra alla samma möjligheter.

Huruvida lagändringar är nödvändiga när det gäller klienter inom öppenvården kan inte bedömas bara utifrån undersökningen ovan. Saken kommer att utredas samtidigt som man utreder om det fortfarande behövs ett system för kostnadsersättningar om ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna överförs från kommunerna till landskapen. .

Anne-Mari Raassina, konsultativ tjänsteman, SHM

En långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn

RP 224/2010 rd – RSv 371/2010 rd

Förvaltningsutskottet

1. Riksdagen förutsatte att regeringen utarbetar en uppdaterad långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och att det också görs ett åtagande att efterleva den.
2. Riksdagen förutsatte att regeringen noga ger akt på hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

Statsrådet beslutade 21.7.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Den arbetsgrupp med uppdrag att utreda polisens resultatstyrning och resursallokering som statsrådet tillsatte 4.10.2011 överlämnade sin rapport i början av mars 2012 (IM publikation 4/2012). I rambeslutet 4.4.2012 beviljade regeringen polisen extra resurser i form av en nivåhöjning för att balansera upp ekonomin och säkerställa funktionsförmågan. Som ett led i balanseringen av ekonomin vidtar polisen dessutom åtgärder som innebär att utgifterna minskar med sammanlagt 35 miljoner euro fram till 2016. Med detta som utgångspunkt tillsatte inrikesministern 12.4.2012 ett projekt som skulle bereda en utveckling av polisens förvaltningsstruktur (Pora III).

Verkställigheten av de beslut som fattats i projektet Pora III har överlåtits på Polisstyrelsen. Genomförandefasen för projektet Pora III inleddes i början av 2014 och pågick fram till 2016. Polisstyrelsen har gjort en utredning i anslutning till den praktiska verkställigheten av reformen: "Projektet för utveckling av polisens förvaltningsstruktur (PORA III) – Slutrapport om verkställandet" (Polisstyrelsens publikationsserie 4/2014).

Inrikesministeriet överlämnade 19.12.2014 till riksdagen en utredning enligt 47 § 2 mom. i grundlagen om polisens förvaltningsstrukturereform (SM022:00/2012) (http://www.intermin.fi/download/57375_pora_III_selvitys_eduskunnalle_19122014.pdf?c0ae968eabe9d188). Förvaltningsutskottet har gett utlåtande i ärendet (FvUU 42/2014 rd – MINU 5/2014 rd).

Inrikesministeriet tillsatte 13.11.2014 en arbetsgrupp med uppgift att göra upp en långsiktig resursplan fram till 2019 för polisen. Det är närmast fråga om en uppdatering och översyn av de kalkyler som gjorts upp av den arbetsgrupp som tillsattes 2011 primärt med anledning av de anslagsnedskärningar som gjorts i polisens anslagsramar efter rambeslutet våren 2012. Arbetsgruppens rapport publicerades 5.2.2015 (<http://www.intermin.fi/publikation/062015>).

Inrikesminister Räsänen och justitieminister Henriksson tillsatte 7.11.2014 en parlamentarisk arbetsgrupp för den inre säkerheten och rättsvården, vars primära uppgift var att för riksdagen producera information om behoven av strategiska resurser inom den inre säkerheten och rättsvården i Finland under nästa ramperiod 2016–2019 (SM37:00/2014, SMDno/2014-2398). Den parlamentariska arbetsgruppens mandat gick ut 28.2.2015 (http://www.oikeusministerio.fi/material/attachments/om/valmisteilla/kehittamishankkeet/fhfGTR15z/Sisainen_turvallisuus_ja_oikeudenhoito_parlamentaarinen_tyoryhma_loppuraportti_06032015.pdf). Enligt beslutet att tillsätta den parlamentariska arbetsgruppen skulle konkretiseringen av målet och närmare definitioner av de åtgärder och resurser som krävs ske som ett led i genomförandet av reformprogrammet för rättsvården och utarbetandet av en strategi för den inre säkerheten och redogörelse för den inre säkerheten.

Inrikesministeriet tillsatte 18.9.2015 ett projekt för att utarbeta en redogörelse för den inre säkerheten i överensstämmelse med Sipiläs regeringsprogram. Enligt regeringsprogrammet ska läget i fråga om den inre säkerheten beskrivas i redogörelsen och de mål och mätkriterier som lämpar sig för uppföljning av den inre säkerheten ska fastställas och polisens uppgifter och målen för polisverksamheten ska ses över. Projektets mandattid går ut 29.2.2016. Efter beredningen av redogörelsen för den inre säkerheten inleds beredningen av en strategi för den inre säkerheten.

Kaisa Turunen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

Den nya polislagen (872/2011) trädde i kraft 1.1.2014. Statsrådet har sedan lagen trädde i kraft bevakat hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och vidtar vid behov åtgärder för att ändra lagstiftningen. Polislagen har varit i kraft endast två år och det har inte hunnit uppstå rättspraxis för polismäns rätt till nödvärn i en sådan utsträckning att man utifrån det skulle kunna bedöma hur bestämmelserna fungerar.

Marko Meriniemi, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Metropolområdets regionala enhetlighet och konkurrenskraft

SRR 9/2010 rd – RSv 48/2010 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen godkände 25.2.2011 med anledning av redogörelsen ett ställningstagande enligt betänkandet, enligt vilket riksdagen inte har något att anmärka med anledning av redogörelsen och

riksdagen förutsätter att statsrådet under nästa valperiod fattar nödvändiga beslut för att påverka segregeringsutvecklingen i metropolområdet och för att medverka till att integrera området, förbättra dess samhällsstruktur och göra det till en internationellt ännu mer konkurrenskraftig region som kan bidra till att hela Finland klarar sig ännu bättre och där medborgarna har goda möjligheter att påverka besluten om sin livsmiljö.

Statsrådet beslutade den 17 mars 2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

I enlighet med regeringsprogrammet för Jyrki Katainens regering fortskred metropolpolitiken och genomförandet organiserades 2011. De innehållsmässiga prioriteringarna för metropolpolitiken har varit utveckling av förvaltningsstrukturerna, markanvändning, boende och trafik, den internationella konkurrenskraften, invandringsfrågor och social integration. De spetsprojekt som de preciserade prioriteringarna utmynnade i och projektgenomförandet 2011–2014 har beskrivits i tidigare svar. De åtgärder som nu beskrivs kompletterar de tidigare svaren för 2015 års vidkommande och gäller prioriteringen för utveckling av förvaltningsstrukturerna.

En förutredning om metropolområdets kommunindelningsområden samt metropolförvaltningen blev färdig den 5 mars 2013. En arbetsgrupp för beredning av lagstiftningen om metropolförvaltningen tillsattes den 4 oktober 2013, och arbetsgruppens förslag sändes på remiss den 10 december 2014. Enligt lagpaketet skulle metropolförvaltningens uppgifter främst gälla markanvändning, boende och trafik och plansystemet därmed utökas med en metropolplan. Någon proposition i detta syfte lämnades inte till riksdagen. Beslut om att en särskild utredning om kommunindelningen ska göras mellan städerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kervo och Vanda samt kommunerna Kyrkslätt, Sibbo, Tusby och Vichtis fattades den 9 december 2013. Utredarnas förslag blev färdigt den 5 december 2014. Med undantag för Helsingfors förhöll sig kommunerna negativa till förslaget. Utredningen har inte lett till några kommunsammanslagningar.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Olli Maijala, konsultativ tjänsteman, miljöministeriet

Effekterna av att den särskilda avgångsåldern för polismän slopas

RP 64/2010 rd – RSv 143/2012 rd

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 15 § i polisförvaltningslagen och av 30 § i lagen om nödcentralsverksamhet samt om upphävande av 35 § 2 mom. i statstjänstemannalagen.

Inget nytt att rapportera.

”Riksdagen förutsatte 12.12.2012 att regeringen noga följer upp vilka effekter det har att den särskilda avgångsåldern för polismän slopas och hur förändringsprocessen förlöper och i förekommande fall vidtar de lagberedningsåtgärder och andra mått och steg som uppföljningsresultatet ger anledning till.”

Sanna Heikinheimo, polisdirektör, inrikesministeriet

Interoperabiliteten i informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen

RP 246/2010 rd – RSv 331/2010 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen ger akt på hur lagstiftningens mål, såsom informationssystemens interoperabilitet och kostnadseffektivitet, genomförs och vidtar behövliga åtgärder om det visar sig att målen inte nås. Vidare förutsätter riksdagen att förvaltningsutskottet får en skriftlig utredning enligt 47 § 2 mom. i grundlagen om resultaten, inbegripet hur det frivilliga samarbetet ska gå vidare under nästa valperiod.

Riksdagen har förutsatt att förvaltningsutskottet får en skriftlig utredning enligt 47 § 2 mom. i grundlagen om resultaten, inbegripet hur det frivilliga samarbetet ska gå vidare. Utredningen har lämnats till förvaltningsutskottet i december 2014. Förvaltningsutskottet har gett ett utlåtande om finansministeriets utredning (FvUU 41/2014 rd).

Förvaltningsutskottet konstaterar bland annat följande i utlåtandets sammanfattning. Förvaltningsutskottet menar att verkställigheten av lagen måste effektiviseras och att de bemyndiganden att utfärda förordning som lagen ger måste utnyttjas bättre. Också kommunerna behöver effektivare statlig styrning i detta avseende. Förvaltningsutskottet anser det vara väsentligt med tanke på kostnadseffektiviteten och verkställigheten av lagen att man samordnar de olika komponenterna och säkrar systemens funktionella kompatibilitet. Utskottet vill betona ledningens roll och ansvar. Utskottet betonar att utvecklingen av informationssystemen ska ses som ett led i utvecklandet av statsförvaltningens verksamhet och dess tjänster. Det står fullt klart att IKT-projekten måste planeras, styras och följas bättre än i dag. Utskottet understryker betydelsen av förvaltningsområdenas egen verksamhet, men betonar samtidigt den roll finansministeriets JulkICT-funktion har i arbetet för den övergripande arkitekturen, samordningen och utvärderingen av projekten och riskhanteringen. Utskottet anser att uppföljningen ska bli effektivare. Utskottet understöder att justitieministeriet, finansministeriet och undervisnings- och kulturministeriet i samråd ser över vilka ändringar som krävs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

(621/1999), informationsförvaltningslagen och arkivlagen (831/1994) och bedömer behovet av en övergripande reform.

Syftet med informationsförvaltningslagen är att effektivisera den offentliga förvaltningen och förbättra offentliga tjänster och deras tillgänglighet genom att föreskriva om styrningen av den offentliga förvaltningens informationsförvaltning samt om främjandet och säkerställandet av informationssystemens interoperabilitet.

Genomförandet av informationsförvaltningslagen har effektiviserats genom att leda arbetet för den offentliga förvaltningens övergripande arkitektur med systematiskt utvecklingsarbete inom ramen för delegationen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (JUHTA). Under 2015 har den offentliga förvaltningens rekommendation för den övergripande arkitekturen (JSH 179) förnyats, och den nya rekommendationen blir färdig 2016. Därtill har det beretts en förordning med stöd av informationsförvaltningslagen. Den kan lämnas in när rekommendationen blir färdig. Utvecklingen av en nationell servicearkitektur har fått stöd av arbetet för den övergripande arkitekturen, och det har utarbetats en referensarkitektur gällande den.

Utvecklingen av kunskaperna om den övergripande arkitekturen har fortsatt med gemensamma kurser. Nivån på de olika förvaltningsområdenas arkitekturarbete har följts sedan 2013. På basis av uppföljningen kan man konstatera att arbetet med den övergripande arkitekturen har utvecklats inom förvaltningsområdena, men dels bara punktvis. Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde har kommit längst med arbetet.

Utvecklingen av den offentliga förvaltningens informationsförvaltning och IKT koordineras och leds med bland annat ett gemensamt projektportföljssystem, som används inom statsförvaltningen. I den införs information om minst alla projekt i vilka utveckling av informations- och kommunikationsteknologi ingår och vars helhetskostnader överskrider en miljon euro. Om projektens läge rapporteras inom portföljen minst tre gånger per år. Finansministeriet gör en sammanfattning av portföljen per rapporteringsperiod. Sammanfattningen går genom av informationsförvaltningens utvecklings- och koordineringsgrupp (TIETOKEKO).

Helhetskostnaderna för statens IKT-verksamhet var cirka 727 milj. euro 2014. Jämförbara helhetskostnader sjönk med 23 milj. euro (-3,1 %) från 2013.

Regeringen anser att helhetssynen och ledningens förståelse för informationsförvaltningens roll som en del av utvecklingen av verksamheten och tjänsterna har förbättrats. Informationsförvaltningen och informations- och kommunikationsteknologin ses som ett sätt att förbättra offentliga tjänster och effektivisera den offentliga förvaltningen. Detta syns i synnerhet i åtgärder som har beretts i samband med genomförandet av statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram som en del av spetsprogrammet för digitalisering av offentliga tjänster. Vid spetsprojektets genomförande har man bland annat samlat förslag om åtgärder och projekt som främjar digitalisering. När förslagen har behandlats, har man bland annat undersökt hur nyttan av projekten kan förverkligas samt deras produktivitetsfördelar, kundorientering och planernas kvalitet. Som en del av genomförandet av spetsprojektet håller man även på att bereda en reform av informationsförvaltningslagstiftningen, vilket skulle stöda införandet av digitala verksamhetsmodeller.

Den utredning som riksdagen förutsatte har getts och uppföljningen av hur målen med informationsförvaltningslagen genomförs är en del av den sedvanliga styrningen av den offentliga förvaltningens informationsförvaltning.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder och uttalandet kan strykas.

Sami Kivivasara, lagstiftningsråd, FM

Totalrevidering av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 66/2012 rd – RSv 216/2013 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 16.12.2013 att regeringen snarast möjligt påbörjar en totalrevidering av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och att man i samband därmed också beaktar det slutliga innehållet i den nya dataskyddslagstiftning som är under beredning i EU och vilka krav den ställer på den nationella lagstiftningen. Avseende ska dessutom fästas vid de anmärkningar beträffande lagens struktur och innehåll som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 26/2013 rd och vid behovet att utveckla tillsynen över polisens register. På samma gång ska även bestämmelserna i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet justeras.

Inrikesministeriet tog i sin lagstiftningsplan för 2015–2019 in en förutredning om saken vars syfte var att kartlägga de behov av ändringar i lagstiftningen inom inrikesministeriets förvaltningsområde som orsakas av den reform av EU:s dataskyddslagstiftning som är under beredning och de ändringar i den nationella allmänna lagstiftningen som ansluter sig till reformen. Samtidigt skulle man beakta förvaltningsutskottets anmärkningar i betänkandet FvUB 26/2013 rd. Avsikten var att förutredningen skulle inledas under 2015.

Inrikesministeriet håller just nu på att tillsätta ett projekt för en totalrevidering av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Först i slutet av 2015 fick man bekräftelse om det slutliga innehållet i EU:s dataskyddslagstiftning. I lagstiftningsprojektet beaktas förutom genomförandet av EU:s dataskyddslagstiftning även de anmärkningar som förvaltningsutskottet framfört i betänkandet FvUB 26/2013 rd samt vissa av de viktigaste behoven inom brottsbekämpningen. Andra ministerier av central betydelse tas med i arbetet. Målet är att bereda regeringens propositioner så att de kan överlämnas till riksdagen i slutet av höstsessionen 2017.

Inrikesministeriet har i sin lagstiftningsplan för 2016–2020 tagit in ett projekt för en översyn av lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet. Under projektets gång genomförs de ändringar i lagen som reformen av EU:s dataskyddslagstiftning kräver samt görs det en bedömning av om det finns andra behov av att ändra lagen. Avsikten är att projektet ska inledas under våren 2016. Projektet genomförs i nära anslutning till revideringen av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Marko Viitanen, polisdirektör, inrikesministeriet

Genomförandet av omstruktureringen av polisförvaltningen och en övergripande redogörelse om tillståndet för den inre säkerheten

RP 15/2013 rd – RSv 77/2013 rd

Förvaltningsutskottet

1. Riksdagen förutsatte 11.6.2013 att regeringen noggrant följer hur omstruktureringen av polisförvaltningen verkställs och
2. före utgången av 2014 till förvaltningsutskottet lämnar en utredning enligt 47 § 2 mom. i grundlagen om hur omstruktureringen av polisförvaltningen har verkställts, inklusive uppnåendet av uppställda operativa och ekonomiska mål, med särskilt fokus på bl.a. trafikövervakningen och arbetet för trafiksäkerheten samt tillgången till polisens tjänster i olika delar av landet, och
3. före utgången av 2017 till riksdagen lämnar en övergripande och detaljerad redogörelse om den inre säkerhetens tillstånd, verksamhetsresultaten hos de myndigheter och andra aktörer som har hand om den inre säkerheten, utvecklingsbehov och utmaningar i fråga om verksamheterna samt om de mer långsiktiga ekonomiska resurserna och andra resurser som behövs för olika uppgifter.

Inrikesministeriet överlämnade den utredning som utskottet krävde 19.12.2014. Förvaltningsutskottet har gett utlåtande i ärendet (FvUU 42/2014 rd – MINU 5/2014 rd).

Sanna Heikinheimo, polisdirektör, inrikesministeriet

Behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 57/2013 rd, RSv 79/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att förvaltningsutskottet före utgången av 2015 får en heltäckande utredning 1) om vilka åtgärder som har vidtagits i synnerhet i fråga om informationssystemet för misstänkta men också i fråga om polisens andra personregister, för att säkerställa att informationssystemen inte innehåller felaktigheter och att behandlingen av personuppgifter i alla avseenden sker i enlighet med lag och även i övrigt på ett korrekt sätt samt 2) om vilka åtgärder som har vidtagits för att utveckla styrningen och övervakningen av personregistren och av behandlingen av personuppgifter och utbildningen i anslutning till dem.

Genomförandet av den aktuella utredningen har tagits med i inrikesministeriets lagstiftningsplan 2015–2019 (IM:s publikation 33/2014, s. 69–70). Förvaltningsutskottet har beviljat den arbetsgrupp som genomför utredningen tilläggstid så att det utlåtande som krävs kan lämnas senast vid utgången av januari 2016.

Pekka Aho, polisöverinspektör, inrikesministeriet

Ändring av lagen om penninginsamlingar

RP 6/2014 rd, RSv 69/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att en utredning av behovet att se över lagstiftningen om penninginsamlingar görs skyndsamt och att utredningen tar ställning till olika möjligheter att anordna penninginsamlingar, inbegripet ett system med anmälan, och behandlar lagreformen även med avseende på behovet att utveckla och reglera gräsrotsfinansiering. Utredningen ska också beakta behovet av effektiv övervakning av penninginsamlingar och gå in på frågan hur det ska garanteras att en penninginsamling är tillförlitlig och att pengarna går till laglig verksamhet.

Med stöd av en skrivning i regeringsprogrammet för statsminister Stubbs regering inleddes sommaren 2014 ett projekt för en totalrevidering av lagen om penninginsamlingar. Samtidigt lades det utredningsprojekt för alternativa lösningsmodeller i fråga om lagstiftningen om penninginsamlingar som tidigare hade inletts vid inrikesministeriet ner. Vid inrikesministeriet bereddes det i slutet av 2014 en regeringsproposition med förslag till ny lag om penninginsamlingar. Regeringen överlämnade inte propositionen till riksdagen. Ärendet är under utredning vad gäller de fortsatta åtgärderna.

Katriina Laitinen, lagstiftningsdirektör, inrikesministeriet

Genomförandet av säkerhetsnätsreformen

RP 54/2013 rd – FvUB 35/2014

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer och utvärderar genomförandet av säkerhetsnätsreformen och att den före utgången av 2016 års riksmöte lämnar förvaltningsutskottet en sådan skriftlig och detaljerad utredning som avses i 47 § 2 mom. i grundlagen om reformgenomförandet och anknytande frågor, inklusive det som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 35/2014 rd.

Säkerhetsnätverksamheten inleddes då lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät (10/2015) trädde i kraft den 15 januari 2015. Verksamheten och uppgifterna specificerades genom statsrådets förordning (1109/2015), som trädde i kraft den 15 september 2015. Säkerhetsnätet på hög beredskaps- och skyddsnivå är i bruk 24/7/365. TUVE-arbetsstationstjänsten är den arbetsstations-tjänst som har den bredaste användningen inom statsförvaltningen: ca 30 000 arbetsstationer har ca 40 000 myndighetsanvändare på mer än 600 verksamhetsställen. Säkerhetsnätets gemensamma tjänster används av bl.a. inrikesministeriet, polisen, gränsbevakningen, invandrarverket och försvarsmakten i såväl fältarbetet som administrativt arbete. Användningen utvidgas för närvarande inom statsrådet och för användargrupper inom ledningen av det kommunala räddningsväsendet och akutvården. Statens revisionsverk håller på att undersöka TUVE-styrningsmodellens genomslag. Rapporten avses bli färdig sommaren 2016. Finansministeriet bereder för

riksdagen en rapport om genomförandet av säkerhetsnätet före utgången av 2016 års riksmöte.

Timo Saastamoinen, konsultativ tjänsteman, FM

Beredningen av reformprojekt som berör kommuner

RP 268/2014 rd – RSv 348/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att stora och vittgående reformprojekt som berör kommunerna i fortsättningen blir föremål för en parlamentarisk beredning i genuint samarbete.

Det har tillsatts en parlamentarisk uppföljningsgrupp för självstyrelsereformen samt social- och hälsovårdsreformen. Dessutom har det för beredningen av projektet Framtidens kommun tillsatts en parlamentarisk grupp som har i uppgift att bereda riktlinjer om kommunernas roll och ställning i framtiden och på det här sättet skapa en grund för statens kommunpolitik på lång sikt.

Auli Valli-Lintu, regeringsråd, FM

Samarbete mellan myndigheterna för bedömningen av hot eller förhindrande av en hotande gärning

RP 333/2014 rd; RSv 268/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 lämnar förvaltningsutskottet en sådan skriftlig utredning som avses i 47 § 2 mom. i grundlagen om

1) hur myndigheter och andra aktörer med stöd av den nya lagstiftningen och oberoende av bestämmelserna om sekretess på eget initiativ till polisen har anmält uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning,

2) hur de anmälda uppgifterna har utnyttjats och verksamhetens effektivitet har förbättrats tack vare dem och

3) på vilket sätt olika former av samarbete mellan myndigheterna och dess effektivitet har utvecklats i och med reformen.

Regeringen lämnar en skriftlig utredning före utgången av 2017.

Pia-Liisa Heiliö, konsultativ tjänsteman, SHM

Lagstiftningen om vittnesskyddsprogram

RP 65/2014 rd, RSv 248/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt skrider till åtgärder för att revidera lagstiftningen om vittnesskyddsprogram så att information som med hjälp av tekniska anordningar, metoder eller programvaror inhämtats under övervakning av den skyddades bostad och dess närområde i så stor utsträckning som möjligt ska kunna utnyttjas för förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen.

Vid inrikesministeriet håller det på att inledas ett lagstiftningsprojekt för en totalrevidering av lagstiftningen om behandlingen av personuppgifter i polisens verksamhet. Samtidigt är det ändamålsenligt att utvärdera användningen av uppgifter i det register som gäller vittnesskyddsprogram för förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen.

Katriina Laitinen, lagstiftningsdirektör, inrikesministeriet

Lag om behandlingen av personer i förvar hos polisen

RP 348/2014 rd, RSv 334/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en totalrevidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Statsrådet har inlett en förutredning om behovet att ändra lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006). Projektets mandattid är 1.4.2015—31.10.2016.

Marko Meriniemi, specialsakkunnig, inrikesministeriet

1.6 Lagutskottet

Missbruk av inflytande

RP 79/2010 rd – RSv 373/2010 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte den 15 mars 2011 att regeringen skyndsamt börjar bereda ett förslag till lagstiftning om kriminalisering av missbruk av inflytande.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering ska regeringen utreda olika lagstiftningsalternativ när det gäller att kriminalisera missbruk av inflytande. Justitieministeriet tillsatte den 25 april 2014 en arbetsgrupp för att utreda bland annat denna fråga (arbetsgruppen för utredning av vissa behov av ändringar i bestämmelserna om mutbrott, JM 7/41/2014). Arbetsgruppens betänkande blev färdigt i februari 2015 och det sändes ut på remiss. Beredningen av förslaget till lagstiftning är på gång vid justitieministeriet.

http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/1424344162095/Files/OMML_9_2015_Lahjusrikos_126_s.pdf

http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/1441269834090/Files/OMML_47_2015_Lausuntotiiv_42_s.pdf

Jussi Matikkala, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Övervakning av förundersökningsmyndigheternas verksamhet och beslut om hemliga metoder för att inhämta information

RP 222/2010 rd – RSv 374/2010 rd

Lagutskottet

2. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder och överväger om besluten om hemliga metoder för att inhämta information bör ingå i domstolarnas behörighet.

Den nya förundersökningslagen (805/2011) och tvångsmedelslagen (805/2011) trädde i kraft den 1 januari 2014. Samtidigt trädde i kraft lagar som ändrar dem och som baserar sig på regeringens proposition 14/2013 rd. Justitieministeriet och inrikesministeriet har i samarbete berett en förordning av statsrådet om förundersökning, tvångsmedel och förtäckt inhämtande av information (122/2014), som ansluter sig till dessa lagar samt till polislagen och som trädde i kraft den 17 februari 2014. Genom förordningen föreskrivs i detalj om bl.a. registrering av användning av hemliga tvångsmedel och metoder för inhämtande information. I enlighet med förordningen har Polisstyrelsen tillsatt en grupp som ska följa användningen av hemliga tvångsmedel och metoder för inhämtande av information och som består av företrädare för inrikesministeriet, polisen, gränsbevakningsväsendet, försvarsmakten och Tullen. Till riksdagen har den 30 december 2014 överlämnats en regeringsproposition (RP 346/2014 rd), där det föreslås ändringar i polisförvaltningslagen, polislagen och tvångsmedelslagen. Enligt förslaget ska skyddspolisen inte längre lyda under

Polisstyrelsen utan bli en polisenhet som är direkt underställd inrikesministeriet. Innan nya projekt som gäller hemliga tvångsmedel och metoder för inhämtande av information inleds är det ändamålsenligt att få erfarenheter av hur de nya förundersöknings-, tvångsmedels- och polislagar, som trädde i kraft i början av 2014, fungerar. Det är också nödvändigt att man känner till hur de ändringar i lagstiftningen som inverkar på skyddspolisens ställning fungerar.

Jaakko Rautio, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Uppföljning av systemet med åtalsuppgörelse

RP 58/2013 rd – RSv 68/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte den 18 juni 2014 att justitieministeriet med avseende på de principiella problem som konstaterats ovan följer och utvärderar hur lagstiftningen om det nya förfarandet med åtalsuppgörelse tillämpas och verkställs och före utgången av 2017 lämnar en utredning till lagutskottet om hur lagstiftningen fungerar.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”Justitieministeriet kommer att låta göra en sådan utredning.”

Jaakko Rautio, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ändring av äktenskapslagen

MI 3/2013 rd – RSk 41/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål börjar bereda en proposition om de ändringar i andra lagar som en könsneutral äktenskapslag kräver och lämnar propositionen till riksdagen senast den 31 december 2015.

Regeringen lämnade den 15 oktober 2015 till riksdagen en proposition med förslag till vissa lagändringar till följd av en ändring av äktenskapslagen (RP 65/2015 rd), som förutsätts i utlåtandet. Propositionen innehöll de ändringar i lagar som en könsneutral äktenskapslag kräver i annan lagstiftning än den som hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde. Förslagen till ändringar i lagstiftning som hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde bereds separat och lämnas till riksdagen så att även de kan införas samtidigt med ändringen av äktenskapslagen den 1 mars 2017.

Antti Leinonen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Identitetsstölden

RP 232/2014 rd – RSv 335/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om metoderna och befogenheterna för att utreda identitetsstölder som förekommer som självständiga brott är tillräckliga och vidtar åtgärder för att effektivisera bekämpningen och utredningen av dessa brott, om det visar sig vara befogat.

Den nya 9 b § i kapitel 38 i strafflagen (368/2015) har trätt i kraft den 4 september 2015. Det har inte än samlats in särskilt mycket erfarenheter om avvärjande och utredning av det nya brottet. Den nödvändiga informationen om tillämpningspraxis kan anskaffas samt funktionen och tillräckligheten av utredningsmetoderna och befogenheterna bedömas när ändrings- och kompletteringsbehoven av tvångsmedelslagen (806/2011), som trädde i kraft i början av 2014, ska övervägas.

Ärendet ger inte anledning till andra åtgärder.

Janne Kanerva, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformprogrammet för rättsvården

RP 246/2014 rd – RSv 308/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt utreder behovet av och möjligheterna att införa ett system där fullföljdsdomstolen tar emot muntlig bevisning med hjälp av ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten.

Ett mål i reformprogrammet för rättsvården för åren 2013–2015 (JMs betänkanden och utlåtanden 16/2013) på medellång sikt är att utreda förutsättningarna och tidtabellen för införandet av ett system där fullföljdsdomstolen tar emot muntlig bevisning med hjälp av ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten. Där är frågan om en betydande ändring i rättegångspraxis, både principiellt och på teknisk nivå. Genomförandet av ändringen förutsätter i praktiken att även andra reformer i reformprogrammet för rättsvården, till exempel nedskärningen av tingsrättsnätverket, kommer att verkställas. På grund av detta har utredningsarbetet inte än kommit igång.

Maarit Leppänen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Återgång av arvskifte

RP 91/2014 rd – RSv 235/2014 rd

Lagutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt börjar bereda en proposition med förslag till kompletterande bestämmelser om återgång av arvskifte och ansvar för återbäring för de fall där ett barn som fötts utom äktenskapet före den 1 oktober 1976 på det sätt som avses i 67 § 1 mom. i den nya faderskapslagen eller till följd av den har arvsrätt efter en arvlåtare på faderns sida, och överlämnar propositionen till riksdagen.

gen i så god tid att de föreslagna ändringarna kan träda i kraft samtidigt som den nya faderskapslagen.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen bedömer behovet av en allmän översyn av lagstiftningen om preskription av arv och testamentsfång samt om återgång av arvsifte och ansvar för återbäring särskilt med hänsyn till rättstryggheten och egendomsskyddet och i förkommande fall vidtar lagstiftningsåtgärder utifrån bedömningen.

1. Regeringen lämnade den 20 oktober 2015 till riksdagen en proposition med förslag till lagstiftning om omskifte och skyldighet att återbära egendom (RP 72/2015 rd). Ärendet ger inte anledning till andra åtgärder.

2. Justitieministeriet tillsatte den 20 mars 2015 en arbetsgrupp för att utreda de allmänna behoven att revidera lagstiftningen gällande preskription av arvtagares och testamentstagares rättigheter samt återgång av arvsifte och ansvar för återbäring. I sitt betänkande (JMs betänkanden och utlåtande 48/2015) kom arbetsgruppen med ett förslag till lagstiftning om omskifte och skyldighet att återbära egendom (se punkt 1). Därtill bedömde arbetsgruppen att det inte är motiverat att förkorta preskriptionstiden på tio år när det gäller arv och testamentsfång. Nästan alla remissinstanser förenade sig med arbetsgruppens åsikter till den här delen. Ärendet ger inte anledning till andra åtgärder.

Antti Leinonen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Straffpraxis i fråga om rattfylleri

RSk 56/2014 rd – MI 3/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen har forkastat medborgarinitiativet gällande rattfylleri.

Riksdagen har i sin skrivelse meddelat att den har godkänt följande uttalanden:

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar skyndsamma åtgärder för att öka användningen av alkoholås.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder förslag till lagstiftning om att tillsynsmyndigheterna ges behörighet att avbryta körningen för en person som kör ett fordon påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel trots att gärningen inte i sig skulle uppfylla brottsrekvisitet för rattfylleri.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en utredning där ändamålsenligheten i fråga om promillegränsen både för rattfylleri enligt det grundläggande brottsrekvisitet och grovt rattfylleri bedöms i ett helhetsperspektiv med beaktande av olika aspekter.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en utredning om straffpraxis i fråga om rattfylleri. Utredningen ska särskilt fästa uppmärksamhet vid straffpraxis och minimi- och maximistraff i fråga om rattfylleri som lett till dödsfall.

5. Riksdagen förutsätter att regeringen effektiviserar kartläggningen av rusmedelssituationen för unga rattfyllerimisstänkta jämte relaterade vidare åtgärder.

6. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ett nytt övergripande principbeslut om förbättring av vägtrafiksäkerheten.

1. Det har vidtagits omedelbara åtgärder för att öka användningen av alkolås. Regleringen om alkolås förnyas, och syftet är att klarlägga regleringen så att användningen av alkolås görs mer attraktiv. Det har i synnerhet varit det höga priset på alkolås och korta körförbud som har gjort att användningen av alkolås inte blivit vanligare.

2. Kommunikationsministeriet bereder för närvarande en totalreform av vägtrafiklagstiftningen. Som en del av totalreformen bereds en bestämmelse om befogenheter för polisen att avbryta körningen, om en person är påverkad av alkohol (mindre än 0,5 promille alkohol i blodet).

3. Justitieministeriet har inlett beredningen av en utredning enligt utlåtandet, där ändamålsenligheten i fråga om promillegränsen både för rattfylleri enligt det grundläggande brottsrekvisitet och för grovt rattfylleri bedöms i ett helhetsperspektiv.

4. Justitieministeriet har i syfte att låta göra en utredning om straffpraxis i fråga om rattfylleri. Utredningen ska särskilt fästa uppmärksamhet vid straffpraxis i fråga om rattfylleri som lett till dödsfall (dödsvållande och grovt dödsvållande). Syftet är att gå genom straffpraxis i olika kombinationer av brott, de straffskalor som ansluter sig till dem och hur ofta brotten förekommer.

5. Regeringen kommer att genomföra en social- och hälsovårdsreform, där ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster år 2019 överförs till social- och hälsovårdsområden. Regeringsprogrammet ställer sig mycket kritiskt till tilläggsuppgifter för kommunerna. I den här situationen kan man inte, och det är inte heller ändamålsenligt att anvisa kommuner separata tilläggsuppgifter gällande kartläggningen av eller debatten om rusmedelssituationen. Riksdagens utlåtande genomförs genom att fortsätta att genomföra de nuvarande modellerna, sträva efter samarbete med andra motsvarande modeller och framför allt genom att se till att modellen Tie selväksi ska genomföras av social- och hälsovårdsområdena.

6. Kommunikationsministeriet håller på att inleda beredningen i fråga om principbeslutet om vägtrafiksäkerheten. Arbetet kommer att utföras tväradministrativt.

Ville Hinkkanen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Totalrevidering av förvaltningsprocesslagen

RP 245/2014 rd – RSv 296/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen i rask takt slutför den utdragna totalrevideringen av förvaltningsprocesslagen och lämnar en proposition om saken till riksdagen.

Reformen av förvaltningsprocesslagen har på beretts under en lång tid. Enligt regeringsprogrammet för Juha Sipiläs regering ska rättsprocesserna påskyndas och domstolarna ges möjlighet att koncentrera sig på sina kärnuppgifter. Domstolarnas behandlingstider görs kortare bl.a. genom att bestämmelserna om domstolarnas sammansättning görs mer flexibla, högsta förvaltningsdomstolen utvecklas till en domstol med en genuin roll när det gäller förhandsavgöranden och klagorätten begränsas med beaktande av villkoren i grundlagen och fördragen om mänskliga rättigheter. Reformen av förvaltningsprocesslagstiftningen har nära samband med dessa mål.

Justitieministeriet har bildat ett nätverk som ska slutföra reformen av förvaltningsprocesslagstiftningen och till vilken hör domare från högsta förvaltningsdomstolen, regionala förvaltningsdomstolar, försäkringsdomstolen och marknadsdomstolen samt från besvärnämnden för social trygghet. Avsikten är att ge en regeringsproposition om saken under innevarande valperiod.

Sami Manninen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter

RP 291/2014 rd – RSv 363/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utreder möjligheterna att införa ett lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter och de faser som föregår detta och att regeringen ger riksdagen de behövliga förslagen samtidigt som den lämnar förslaget till lag om införande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.

Möjligheterna att göra förvandlingsstrafförfarandet lättare och enklare utreds enligt riksdagens utlåtande. Ikraftträdandet av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot beror på när rätts- och polisväsendets informationssystemreformer blir färdiga. För närvarande uppskattas det att lagen träder i kraft i början av december 2016. Situationen blir klarare efter en lägesbedömning, som görs i februari-mars 2016.

Det har föreslagits att den lagstiftning som nämns i utlåtandets rubrik ska upphävas, eftersom den finansiering på 12,4 miljoner euro som reformen förutsätter har slopats från planen för de offentliga finanserna för åren 2016–2019. Upphävandet av lagstiftningen behandlas för närvarande av riksdagen (RP 62/2015 rd). Detta har dock ingen inverkan på syftet att förenkla förfarandet, som nämns i utlåtandet.

Leena Kuusama, regeringsråd, justitieministeriet

Avgörande utan formellt sammanträde i ärenden där ledamöterna är eniga

RP 104/2014 rd – RSV 330/2014 rd

Lagutskottet

1. Riksdagen förutsätter att justitieministeriet följer hur bestämmelserna om avgörande utan formellt sammanträde i ärenden där ledamöterna är eniga fungerar och vilka konsekvenser bestämmelserna leder till samt att justitieministeriet före utgången av 2018 lämnar lagutskottet en utredning om i vilka sammansättningar och i hur stor andel av de olika sammansättningarna det aktuella förfarandet har tillämpats, hur det har fungerat och vilka konsekvenser det haft för försäkringsdomstolens verksamhet och parternas rättsskydd.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen prövar möjligheterna att ändra förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden så att förfarandet blir öppnare och att det i förekommande fall ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter.

1. Justitieministeriet följer hur bestämmelserna om avgörande utan formellt sammanträde i ärenden där ledamöterna är eniga fungerar vid försäkringsdomstolen och vilka konsekvenser det haft för försäkringsdomstolens verksamhet och parternas rättsskydd. Det uppföljs även i hurdana och i en hur stor andel av ärenden som avgörs i olika sammansättningar förfarandet har tillämpats. Justitieministeriet lämnar över en utredning till lagutskottet senast den 31 december 2018.

2. Justitieministeriet utarbetar ett PM om det nuvarande utnämning förfarandet av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden. Syftet är att under 2016 fastställa justitieministeriets syn på hur utvärderingen av det hur utnämning förfarandet ska bli öppnare och av ställandet av behörighetskraven ska genomföras av regeringen.

Tuula Kivari, utvecklingschef, justitieministeriet

Bekämpningen av organiserad brottslighet

RP 263/2014 rd – RSV 345/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur de förenhetligade bestämmelserna i strafflagen om organiserad brottslighet tillämpas och fungerar och att den, i förekommande fall, skyndsamt vidtar åtgärder för en effektivisering av bekämpningen av organiserad brottslighet och för en effektivare fullföljd av straffansvaret.

De förenhetligade bestämmelserna om organiserade kriminella sammanslutningar har trätt i kraft den 1 oktober 2015. Därför behövs det erfarenheter om hur de nya bestämmelserna tillämpas och fungerar. Regeringen följer med ärendet och vidtar i förekommande fall åtgärder för en effektivisering av bekämpningen av organiserad brottslighet och för en effektivare fullföljd av straffansvaret.

Jussi Matikkala, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Domstolslagen

RP 224/2014 rd – RSv 328/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder de bestämmelser som behövs för att skyldigheten att redogöra för sina bindningar ska utsträckas till nämndemän vid domstolarna.

De bestämmelser som förutsätts i utlåtandet har beretts som en del av regeringens proposition till domstolslag och lagar som har samband med den. Det är meningen att ge regeringens proposition till riksdagen i februari 2016. På informationssystemnivå beaktas detta i registret över domarnas bindningar och bisysslor, som håller på att byggas. Vid sidan av det som nämnts ovan ger ärendet inte anledning till andra åtgärder.

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

1.7 Kommunikationsutskottet

Handeln med utsläppsrätter för luftfart och flygplatsnätet

RP 209/2009 rd – RSv 245/2009 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte den 15 december 2010 att regeringen bevakar och förutser vilka konsekvenser handeln med utsläppsrätter för luftfart kommer att ha och vidtar sådana åtgärder som behövs för att garantera flygtrafiktjänster på lika villkor och ett flygplatsnät enligt nätverksprincipen och därigenom också tryggar näringarna och sysselsättningen ute i regionerna.

Handeln med utsläppsrätter inleddes 2012. Utsläppshandeln gäller alla luftfartyg som avgår från och anländer till EU:s område.

Genom ett beslut av rådet och Europaparlamentet som trädde i kraft i april 2013 ställdes flygningar utanför EU tillfälligt utanför handeln med utsläppsrätter för luftfart fram till slutet av 2016. Internationella civila luftfartsorganisationen har för avsikt fatta beslut om ett globalt marknadsbaserat styrmedel under den generalförsamling som hålls hösten 2016. Ett globalt styrmedel kan, om det införs, ersätta EU:s handel med utsläppsrätter för luftfart eller integreras med systemet.

Lagen om flygplatsnät och flygplatsavgifter (210/2011) trädde i kraft den 15 mars 2011. I lagen bestäms om flygplatsnätbolagets skyldighet att svara för ett riksomfattande flygplatsnät och för flygplatstjänster. I Finland upprätthålls flygplatsnätet av Finavia Abp, som i sin helhet ägs av staten. Hösten 2012 inledde kommunikationsministeriet med stöd av den trafikpolitiska redogörelsen arbetet med en flygtrafikstrategi. Strategin offentliggjordes i februari 2015. Ett av de teman som tas upp i strategin är granskningen av hur ändamålsenligt nätverket av flygplatser är och statens roll vid tillhandahållandet av flygplatstjänster. Målet är att också i fortsättningen trygga konkurrenskraften för Helsingfors-Vanda flygplats i transferpassagerartrafiken mellan Europa och Asien och på så sätt ett tillräckligt nätverk för den reguljära trafiken i Europa och samtidigt säkerställa den regionala tillgängligheten mellan landskapen och huvudstadsregionen. Bland huvudflygplatserna i Europa hör Helsingfors-Vanda till de flygplatser som har de lägsta avgifterna.

Risto Saari, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

System med körkortspåföljder utifrån poäng

RP 212/2010 rd – RSv 269/2010 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte att ett system med körkortspåföljder utifrån poäng genomförs.

Det finns inget nytt att tillföra.

”Totalrevideringen av vägtrafiklagstiftningen som inleddes sommaren 2013 har som central uppgift att förnya påföljdssystemet inom vägtrafiken. I fråga om lindrigare vägtrafikförseelser undersöks möjligheten att i högre grad införa administrativa, fasta avgiftspåföljder som skulle kunna påföras i en administrativ process som är mer flexibel än det nuvarande straffrättsliga förfarandet (jfr systemet med parkeringsböter).

Revideringsprojektet anknyter som åtgärd till justitieministeriets reformprogram för rättsvården för åren 2013–2025. En revidering av påföljdssystemet kräver att de gärningar och försummelser som påverkar körrätten definieras mer noggrant och exakt, i synnerhet med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. I så fall kan fokus när det gäller körkortspåföljderna i större utsträckning läggas på gärningar och försummelser som äventyrar trafiksäkerheten utan att den förebyggande effekten och trafiksäkerhetsaspekterna påverkas.

Samtidigt undersöks möjligheten att mindre överlastar (under 5 %) och lindrigare överträdelse av kör- och vilotider ska kunna omfattas av det administrativa systemet.

Avsikten är att regeringens samlade proposition med förslag till revidering av vägtrafiklagstiftningen ska lämnas till riksdagen för behandling under 2016.”

Kimmo Kiiski, regeringsråd, kommunikationsministeriet

Bredband och informationssamhället

SRR 10/2010 rd – RSk 46/2010 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen godkände den 18 februari 2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. Metoderna för att genomföra projektet för bredband i glesbygden och projektmålen bör bedömas på nytt i början av nästa valperiod såsom det föreslås i redogörelsen. I bedömningen ska avseende fästas vid kostnadskalkylerna för såväl stamnät som abonnentförbindelser, vilka preciserats efter anbudsförfarandena, eventuella ändringsbehov till följd av teknikutvecklingen samt den tilläggsfinansiering och de nya finansieringsmodeller som i förekommande fall behövs för att nå målen.

Statsrådet beslutade den 24 april 2011 vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Projektet för bredband i glesbygden har utvärderats i två mellanrapporter. Den första utvärderingen gjordes 2011–2012. Utifrån den såg man hösten 2012 över principerna för bredbandsprojektet så att enskilda projekt kan genomföras på ett smidigt sätt. Den andra utvärderingen genomfördes 2013. I den gjordes en ingående bedömning av situationen inom projektet, användningen av anslag och behovet av eventuella fortsatta åtgärder. Kommunikationsverket har fortlöpande rapporterat till ministeriet om bredbandsutbyggnaden. Den 13 november 2014 fattade statsrådet ett principbeslut om en översyn av utvecklingen av bredbandet med anknytning till projektet. Den fullmakt som beviljats för bredbandsprojektet utökades med 5,5 miljoner euro i statsbudgeten för 2015. Från början av 2015 omfattar den finansiering som tidigare administrerats av Kommunikationsverket också projekt som tidigare finansierats via EU:s program för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. Europeiska kommissionen har genom ett beslut den 14 december 2015 beviljat projektet ytterligare fyra år. Till följd av att vissa projekt har ställts in finns det fortfarande tio miljoner euro som ingen har ansökt om och betalningstiden för stödet löper fram till slutet av 2019. Efter att projektet är slutfört ska en slutrapport beredas. Statens revisionsverk (SRV) genomförde 2015 en effektivitetsrevision av projektet, och ett utkast till slutrapport har skickats till riksdagen för kommentarer.

Kari Ojala, kommunikationsråd, kommunikationsministeriet

Totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgift

RP 65/2011 rd – RSv 53/2011 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte den 30 november 2011 att regeringen tar itu med en genomgripande reform av lagstiftningen om farledsavgift, där hänsyn också tas till fartygens miljöegenskaper och det faktiska utnyttjandet av isbrytningstjänster.

Lagen om farledsavgift ändrades i början av 2015. En av åtgärderna är att halvera farledsavgifterna under 2015–2017. Syftet med sänkningen av farledsavgiften är att minska kostnadsbelastningen på näringslivet, i synnerhet på industrin. Farledsavgiftens pris per enhet sänks med tonvikt på lastfartyg och de bästa isklasserna. Samtidigt gjordes några mindre strukturella ändringar, såsom befrielse från farledsavgift för isbrytningstjänster och halvering av fartygens maximiavgift per anlop.

Under 2015–2017 kommer kommunikationsministeriet att utvärdera erfarenheterna av sänkningen av farledsavgiften samt bedöma behovet av strukturella ändringar. Utifrån dessa utredningar kan ministeriet fatta beslut om en totalrevidering av systemet med farledsavgifter så att ett eventuellt nytt system kan införas genast från början av 2018.

Tuomo Suvanto, trafikråd, kommunikationsministeriet

Trafikpolitisk redogörelse

SRR 2/2012 rd – RSk 17/2012 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen godkände den 21 juni 2012 följande ståndpunkt enligt betänkandet:

1. Under ramperioden måste det avsättas mer finansiella resurser för bastrafikledshållning, om läget i statsfinanserna tillåter det. Fokus bör särskilt ligga på små projekt för trafikflyt och trafiksäkerhet. På lång sikt måste extra finansiering sättas in för bastrafikledshållning, så att trafiknätet kan hållas i tillräckligt bra skick och förbättras där det behövs och så att eftersattheten i fråga om reparationer av de allt äldre trafiklederna reellt sett kan minskas.
2. Tillsammans med kommuner och väglag måste det tas fram en övergripande lösning av frågan om finansieringen av och lagstiftningen om underhåll och utveckling av det sekundära vägnätet och enskilda vägar, så att bättre finansiella resurser garanteras för det sekundära vägnätet och enskilda vägar och så att de olika aktörernas ansvar tydliggörs.
3. Konkurrenskraften i vårt näringsliv måste förbättras i relation till konkurrerande länder genom att logistikkostnaderna sänks. Framför allt bör möjligheten att införa ett system för återbäring av förhöjd dieselskatt till yrkesmässig trafik utredas.

4. Den potential som finns i den ekonomiska tillväxten i Ryssland måste lyftas fram tydligare i den nationella trafikpolitiken och få en mer framträdande roll också i den nationella ståndpunktsformuleringen i anknytning till beslutsfattandet i EU.

5. Trafik- och transportsektorn måste nå de mål som ställts för Finland i fråga om reduktion av utsläppen från trafiken bl.a. genom att användning och utveckling av ny fordonsteknik och hållbara biodrivmedel främjas. Dessutom bör användningen av hybrid- och elbilar främjas t.ex. genom bättre infrastruktur för laddning och satsningar på inhemska innovationer och produktutveckling.

6. Den nationella intressebevakningen i beredningen av trafikpolitiska beslut som är viktiga för vårt land måste effektiviseras och skärpas tillsammans med berörda intresseorganisationer, både i EU och internationellt inom olika forum med beslutanderätt.

Statsrådet beslutade den 16 augusti 2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Enligt budgeten för 2016 och planen för de offentliga finanserna 2017–2019 kommer det under 2016–2018 att anvisas totalt 600 miljoner euro i tilläggsfinansiering för att stoppa tillväxten av reparationsskulden för trafikledsnätet och samtidigt minska skulden på ett kontrollerat sätt. År 2016 uppgår tilläggsfinansieringen till 100 miljoner euro, av vilket 95 miljoner euro anvisas för bastrafikledshållning och fem miljoner euro för statsbidrag för enskilda vägar. År 2017 är tilläggsfinansieringen 300 miljoner euro och 2018 kommer den att uppgå till 200 miljoner euro. För bastrafikledshållning överförs under 2017–2019 dessutom totalt 334 miljoner euro från specificerade anslag till ospecificerade investeringar och 30 miljoner euro för statsbidrag för enskilda vägar. Kriterierna för valet av åtgärder för att minska reparationsskulden är kundernas behov, hantering av reparationsskulden (livscykeleffektivitet) och digitalisering/nya tjänster. Reparationsskulden för trafikledsnätet uppgår nu till cirka 2,4 miljarder euro, och med en tilläggsfinansiering för bastrafikledshållningen kan tillväxten av reparationsskulden stoppas, men det är inte möjligt att eliminera hela skulden. Tilläggsfinansiering samt en förflyttning av tyngdpunkten för finansieringen till att säkerställa trafikledsnätets skick stämmer överens med förslaget från den parlamentariska arbetsgrupp som utrett reparationsskulden för trafikledsnätet.

2. Totalrevideringen av lagen om enskilda vägar inleddes 2015. Beslutet om författningsprojektet godkändes i december 2015 och före det ordnades två diskussionstillfällen för myndigheter och intressentgrupper. I samband med diskussionerna kartlades behovet av reglering. Målet för revideringen är en helt ny slags lag om enskilda vägar som möjliggör ny näringsverksamhet i synnerhet på landsbygden. Avsikten är att man ska granska klassificeringen av vägar och deras betydelse med tanke på trafiksystemet med målet att bara frågor som är nödvändiga ska regleras i lag. I samband med revideringen belyses särskilt frågor om finansiering och nyttjanderätter. Tanken är att också sammanslagningen och det allmänna genomförandet av de statliga bidragssystemen ska diskuteras i vida kretsar. Ett viktigt mål är att minska kommunernas uppgifter och avsikten är bl.a. att slopa kommunernas vägnämnder. Syftet med lagreformen är att ge väglagen möjligt att åta sig också andra uppgifter än bara väghållning, såsom avfallshantering och underhåll av vatteninfrastruktur.

3. Fungerande transportrutter är ett livsvillkor för Finlands näringsliv och således också för konkurrenskraften i hela samhället. Finland är ytterst beroende av sjöfart. År 2014 kom en övergripande sjöfartsstrategi för 2014–2022. Strategin stöder ekonomin, näringslivet och sysselsättningen i Finland och beaktar nya miljönormer. I strategin utvärderas de gångna årens förändringar och de utmaningar som vi står inför samt presenteras en vision fram till 2030. I strategin identifierar man också de åtgärder som är nödvändiga för att nå visionen. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering ska det införas vägtullar för tung trafik (vinjett) och yrkestrafiken kompenseras för kostnaderna enligt EU-maximum. Under hösten 2015 har kommunikationsministeriet tillsammans med finansministeriet utrett alternativen till vinjett. Som ett led i utredningarna har ministerierna också granskat möjligheten att kompensera för de kostnader som vinjetten orsakar den inhemska trafiken genom återbäring av skatten på dieselolja.

4. I den nationella trafikpolitiken har bevarandet av smidiga och fungerande förbindelser med Ryssland fortfarande en viktig ställning. I takt med att den ekonomiska tillväxten stärks måste man förbereda sig på att vidta åtgärder som kan förbättra förbindelserna inklusive den gränsöverskridande trafiken. På trafikområdet har relationerna mellan Finland och Ryssland främjats under 2015, bl.a. i form av flera möten mellan kanslichefer och vice ministrar och genom att man undertecknat ett statsfördrag om direkt internationell järnvägstrafik mellan Finland och Ryssland och genom att till riksdagen lämna regeringspropositioner om ikraftsättande av denna och ändringar av överenskommelsen med Ryssland om internationell vägtrafik. På detta sätt kan man också åstadkomma smidigare transporter och förbättra näringslivets handlingsmöjligheter. Också en överenskommelse om isbrytningssamarbete blev klar.

5. Enligt den nationella energi- och klimatstrategin (2008/2013) får utsläppen av växthusgaser från den inhemska trafiken i Finland uppgå till sammanlagt högst 11,4 miljoner ton CO₂-ekvivalenter 2020. År 2014 var mängden utsläpp lägre än de uppställda målen: utsläppen från den inhemska trafiken uppgick då enligt Statistikcentralens förhandsuppgifter till omkring 11,1 miljoner ton CO₂-ekvivalenter. Skälen till utsläppsminskningen är framför allt den ekonomiska nedgången och en mycket måttfull ökning av trafikprestationerna samt en ökad användning av biobränsle. De specifika utsläppen från personbilar har minskat, dvs. bilarnas energieffektivitet har förbättrats, vilket är en tredje faktor som bidragit till lägre utsläpp av växthusgaser från trafiken.

I oktober 2015 tillsatte kommunikationsministeriet en arbetsgrupp med uppgift att bereda en nationell plan enligt EU:s s.k. infrastrukturdirektiv (direktiv 2014/94/EU om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen). I planen ska fastställas såväl omfattningen av den eftersträlvade infrastrukturen som de åtgärder som behöver vidtas för att nå dit. Arbetsgruppens mandat är 15.10.2015–14.10.2016. I sitt arbete kan arbetsgruppen dra nytta av förslaget till en nationell plan som utarbetats av en expertgrupp och som blev klar våren 2015. De mål och ståndpunkter som man enas om i arbetsgruppen kommer att införlivas med den nationella energi- och klimatstrategi som bereds samtidigt.

6. Utvecklingen av samarbetet mellan ministerierna och med intressentgrupperna har fortsatt och förutsättningarna för en bättre förebyggande intressebevakning stärkts. Under 2015 har beredningen av centrala trafikpolitiska beslut på såväl EU-nivå som internationellt påverkats på ett föregripande och framgångsrikt sätt. En specialsakkunnig som inriktat sig på IMO-frågor har sedan april 2015 arbetat vid finska ambassaden.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Ari-Pekka Manninen, enhetsdirektör, kommunikationsministeriet

Bedömning av effekterna av frekvensauktionen

RP 72/2012 rd — RSV 89/2012 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte den 23 oktober 2010 att det görs en analys av hur frekvensauktionen påverkar konkurrensen och konsumentprisernas utveckling i branschen innan koncessioner för mobil kommunikation inom frekvensområdet 700 megahertz beviljas och att analysresultaten beaktas när frekvenserna på 700 megahertz fördelas.

Statsrådet beslutade den 1 november 2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Den analys av hur frekvensauktionen påverkar konkurrensen och konsumentprisernas utveckling i branschen som förutsattes av riksdagen lämnades till riksdagen den 18 december 2015. Enligt analysen har införandet av frekvensområdet 800 megahertz förbättrat kvaliteten och tillgången på snabba trådlösa bredbandsförbindelser i Finland, framför allt i glesbygden. Auktionen har inte påverkat prissättningen av mobiltjänster eller marknadens struktur, konkurrenssituationen eller teleföretagens investeringar inom annan affärsverksamhet. Auktionen uppfyllde de mål som uppställts för den.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Kaisa Laitinen, kommunikationsråd, kommunikationsministeriet

Kommunikationspolitiskt program för elektroniska medier

SRR 4/2012 rd — RSk 32/2012 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen har den 12 december 2012 godkänt följande ställningstagande enligt betänkandet:

4. I bruktagandet av tekniker som medger en samtidig distribution av tv-innehåll via bredband till ett stort antal tittare bör främjas. Det är angeläget att branschaktörerna enas om att ta i bruk teknik av det här slaget, hur genomförandet ska ske tekniskt och i övrigt och hur kostnaderna ska fördelas. Om man trots dessa åtgärder inte lyckas marknadsintroducera denna teknik, som är viktig för tittarnas valmöjligheter, tv-branschens framtid och i ett vidare perspektiv informationssamhällsutvecklingen, bör man undersöka om det behövs lagstiftning om frågan och om sådan är genomförbar.

Statsrådet beslutade den 20 december 2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning.

Kommunikationsministeriet har den 5 december 2012 tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att bereda en detaljerad övergångsplan för att påskynda den markbundna

televisionens övergång till ny distributionsteknik. I arbetsgruppen ingår en bred representation av alla utövare av markbunden televisionsverksamhet, företrädare för parti- och detaljhandeln med mottagare, myndigheterna, de viktigaste teleaktörerna och konsumenterna. Arbetsgruppen lämnade sin mellanrapport i november 2013.

Vid beredningen av informationssamhällsbalken enligt regeringsprogrammet har kommunikationsministeriet beaktat de åtgärder som förutsätts i riksdagens ställningstagande. Informationssamhällsbalken trädde i kraft den 1 januari 2015.

För att främja verksamhetsförutsättningarna för radiobranschen tillsatte kommunikationsministeriet den 11 september 2013 en arbetsgrupp med uppgift att utreda vilka åtgärder som kan vidtas för att trygga en livskraftig finländsk radiobransch i framtiden. Arbetsgruppen ska upprätta en handlingsplan i syfte att trygga en livskraftig radiobransch. Arbetsgruppens mandat inleddes den 1 oktober 2013 och avslutades den 15 juni 2014. I arbetsgruppens handlingsplan presenteras 13 åtgärdsförslag som ska möjliggöra verksamheten för såväl nuvarande som nya aktörer inom radiobranschen liksom nytt programinnehåll i en föränderlig miljö. Statsrådet beviljade 2015 nätkoncessioner för antenntelevison i enlighet med riktlinjerna i det kommunikationspolitiska programmet för elektroniska medier.

Kommunikationsministeriet anser att behövliga åtgärder för programmets del har vidtagits 2012–2015 när informationssamhällsbalken stiftades.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Tomi Lindholm, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Besiktning och enskilt godkännande av fordon

RP 17/2013 – RSk 126/2013 rd

Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att tillsynen över besiktningsverksamheten och resurserna för tillsynen ordnas så effektivt och heltäckande som möjligt för att säkerställa att bestämmelserna i lagen iakttas.

2. Riksdagen förutsätter att konsekvenserna av lagen följs upp och utvärderas mycket noggrant. Det är särskilt viktigt att följa och utvärdera hur bestämmelserna för säkerställande av en opartisk, oberoende och i övrigt korrekt besiktningsverksamhet iakttas och vilken effekt de har samt hur marknaden, det regionala serviceutbudet och priserna utvecklas och huruvida nätverket för besiktning av fordon för tung trafik är tillräckligt omfattande. Om det visar sig behövt, måste man vidta åtgärder för att se över bestämmelserna.

3. Riksdagen förutsätter att en utförlig utredning över hur lagens syfte har uppfyllts och konsekvenserna av lagen samt behovet av ändringar lämnas till kommunikationsutskottet senast vid utgången av 2016.

1. Enligt lagen om fordonsbesiktningsverksamhet ska Trafiksäkerhetsverket utöva tillsyn över besiktningsverksamheten. Till följd av den nya lagen har situationen märkbart förbättrats under 2014 i fråga om hur tillsynen har ordnats, innehållet i tillsynen och även tillsynen i övrigt. De viktigaste förändringarna i tillsynens innehåll är

att man numera tillämpar nya statistiska metoder för kvalitetskontroll och mäter besiktningstilläggens kapacitet samt köper tillsynstjänster av serviceproducenter. I takt med att det kommit nya tillsynsmetoder har tillsynen blivit mer heltäckande och inriktas på riskbasis på objekt för vilka tillsynen bedöms ha stor effekt. Testningen av bilar som tillsynsmetod kommer att fortsätta. Kostnaderna för tillsynen över besiktningens verksamheten täcks med en tillsynsavgift som tas ut av besiktningstilläggen. År 2014 uppgick avgiften till 2,90 euro/besiktning. Tack vare att tillsynen ordnats och innehållet utvecklats kunde man i början av 2015 sänka tillsynsavgiften med 70 cent/besiktning.

Till följd av det som ovan anges ger det första uttalandet inte längre anledning till åtgärder.

2. Enligt lagen om fordonsbesiktningens verksamhet ska Trafiksäkerhetsverket följa upp det regionala utbudet av besiktningstjänster, utvecklingen av de avgifter som tas ut för besiktning och även besiktningens verksamheten i övrigt. Verket ska årligen lämna en redogörelse till kommunikationsministeriet om resultatet av uppföljningen. Tack vare den nya lagen har verket byggt upp ett permanent uppföljningssystem. Trafiksäkerhetsverket har kommit överens med ministeriet om att under de första åren efter att lagen trädde i kraft lämna en utredning till ministeriet två gånger per år och vid behov oftare. I samband med tillståndsförfarandena och genom tillsynsmetoder av olika slag, såsom tillsynsbesök, stickprov och kundrespons, följer verket upp och kontrollerar att verksamheten är opartisk, oberoende och i övrigt korrekt. Verket följer upp marknadsutvecklingen på basis av de besiktningssuppgifter som har införts i fordonstrafikregistret: hur olika aktörers marknadsandelar utvecklas enligt besiktningsslag och fordonsklass. Det regionala serviceutbudet och serviceutbudet för tunga fordon följs upp i realtid genom statistikföring av besiktningsslag enligt besiktningsslag inklusive nya koncessioner, ändringar i koncessionerna och återkallande av dem. Marknadens och besiktningens prisernas utveckling följs upp med hjälp av verkets egna analyser och vid behov genom externa utredningar. Resultaten av uppföljningen av besiktningens verksamheten utvärderas regelbundet vid såväl kommunikationsministeriet som Trafiksäkerhetsverket, men också i samarbete mellan dem, till exempel i ledningsgruppen för verkets styrning. Ändringar i regleringen har inte visat sig nödvändiga.

Med hänvisning till det som anges ovan och eftersom den utförliga utredning som avses i det tredje uttalandet kommer att lämnas till kommunikationsutskottet senast vid utgången av 2016, ger uttalandet inte längre anledning till fler åtgärder.

3. Den utförliga utredning som avses i uttalandet kommer att lämnas till riksdagens kommunikationsutskott baserad på resultaten av uppföljningen och utvärderingen av den besiktningens verksamhet som handhas av kommunikationsministeriet och Trafiksäkerhetsverket. Verket har för avsikt att komplettera den utredning som lämnas till utskottet med en extern utredning om besiktningens marknadens och besiktningens prisernas utveckling.

Som ett led i uppföljningen av ändringarna i lagen om fordonsbesiktningens verksamhet och för beredningen av en heltäckande utredning som ska lämnas till kommunikationsutskottet har Trafiksäkerhetsverket (Trafi) utarbetat den andra rapporten i ordningen om konsekvenserna av reformen av lagen om besiktningens verksamhet 2015: Katsastuslain uudistuksen seuranta. Toinen seurantaraportti. Trafis publikationer 11/2015.

Informationssamhällsbalken

RP 221/2013 rd — RSv 106/2014 rd

Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsatte den 15 oktober 2014 att verkställigheten av informationssamhällsbalken och dess verkningar följs noggrant och att eventuella behövliga ändringsförslag utfärdas utan dröjsmål om missförhållanden eller oväntade följder uppdagas. I synnerhet bör utvecklingen i fråga om nätneutraliteten, investeringarna i branschen och integritetsskyddet följas.
2. Riksdagen förutsatte att nätneutraliteten upprätthålls och att möjligheterna för användarna av internetjänster att utnyttja vilka internettillämpningar och internetjänster de vill tryggas vid genomförandet av informationssamhällsbalken.
3. Riksdagen förutsatte att den centrala prioriteringen vid regleringen av kommunikationsmarknaden och verkställigheten av informations-samhällsbalken syftar till att minska regleringen och den administrativa bördan, utveckla tjänsterna och främja investeringarna i branschen.
4. Riksdagen förutsatte att användarnas rättigheter, såsom integritetsskyddet och skyddet för konfidentiella meddelanden tillgodoses med alla medel i fråga om elektroniska tjänster och i nätmiljön och att säkerställandet av i synnerhet dessa rättigheter beaktas vid bland annat utvecklingen av cybersäkerheten.
5. Riksdagen förutsatte att det tillsätts en arbetsgrupp på bred bas för att utvärdera regleringen av lagringen av förmedlingsuppgifter för myndigheternas behov. Arbetsgruppen ska göra en heltäckande utredning av vilka myndighetsbehoven är, om lagringen av uppgifterna och om frågor som hänför sig till integritetsskyddet i samband med lagringen. Utifrån utredningen ska behovet av eventuella ändringar av bestämmelserna bedömas och vid behov ändringsförslag utformas utan onödigt dröjsmål.
6. Riksdagen förutsatte att kommunikationsministeriet lämnar kommunikationsutskottet en utredning som utgår från dessa synpunkter på nätneutralitet, minskad reglering och branschinvesteringar samt skyddet för konfidentiella meddelanden senast den 1 september 2017.

Statsrådet fattade den 6 november 2014 beslut om att vidta de åtgärder som uttalandena ger anledning till. Informationssamhällsbalken trädde i kraft den 1 januari 2015. De åtgärder som riksdagen har förutsatt kan inledas under 2015.

1. Som ett spetsprojekt enligt regeringsprogrammet skapas en tillväxtmiljö för digital affärsverksamhet. Kommunikationsministeriet bereder genomförandet av spetsprojektet inom ramen för den nationella informationssäkerhetsstrategin, vilket ska öka förtroendet för internet och digitala verksamhetsformer. Strategin, som ska utarbetas i samarbete mellan staten och företag inriktar sig på att säkerställa Finlands konkur-

renskraft och exportmöjligheter, utveckla EU:s digitala inre marknad samt trygga integritetsskyddet och andra grundläggande fri- och rättigheter. Med strategin vill man ingripa i företeelser som försvagar förtroendet, såsom omfattande kränkningar av informationssäkerheten och integritetsskyddet i olika nät. Som ett led i strategin genomförs de lagändringar som krävs enligt det direktiv om nät- och informationssäkerhet som för närvarande bereds inom EU. Parallellt görs en bedömning av de nationella författningarnas inverkan på medborgarnas och företagens möjligheter att på ett säkert sätt utnyttja de tjänster och affärsmodeller som informationstekniken möjliggör och hantera de risker som är knutna till informationshanteringen.

Syftet med informationssamhällsbalkens bestämmelser om nätneutralitet är att stärka och förtydliga regleringen om rättigheterna för dem som använder internetanslutningstjänster för att trygga ett öppet internet i en föränderlig digital miljö. Det har ännu inte etablerats någon tillämpningspraxis för bestämmelserna. I kundernas kontakter med kommunikationsministeriet och med Kommunikationsverket som övervakar att regleringen iakttas har det efter att bestämmelserna trädde i kraft inte funnits några så viktiga fall att de skulle ha krävt ett ingripande.

I samband med genomförandet av informationssamhällsbalken har det i fråga om nätneutraliteten således inte konstaterats några sådana missförhållanden eller oförutsedda verkningar som skulle ha krävt ändringar i den nationella lagstiftningen. Inom Europeiska unionen har rådet och parlamentet den 25 november 2015 utfärdat en ny förordning om nätneutralitet, förordning (EU) 2015/2120. Förordningen ska tillämpas i medlemsländerna från och med den 30 april 2016, och med anledning av de ändringar som detta medför har ett nationellt lagprojekt pågått vid kommunikationsministeriet sedan december 2015. Om det, när författningen genomförs, uppstår skadliga eller oförutsedda verkningar i framtiden, kommer Finland omedelbart att reagera och lägga fram nödvändiga förslag till ändringar på EU-nivå.

2. Syftet med informationssamhällsbalkens bestämmelser om nätneutralitet är att stärka och förtydliga regleringen om rättigheterna för dem som använder internetanslutningstjänster för att trygga ett öppet internet i en föränderlig digital miljö. Det har ännu inte etablerats någon tillämpningspraxis för bestämmelserna. Efter att bestämmelserna trädde i kraft har det inte konstaterats några så viktiga fall att de skulle ha krävt ett ingripande. När det gäller genomförandet av principerna om nätneutralitet kan det allmänt anses att de redan länge befunnit sig på en bra nivå i Finland.

Kommunikationsverket har inte börjat förbereda några särskilda övervakningsåtgärder i enlighet med informationssamhällsbalkens bestämmelser om nätneutralitet, eftersom det i Europeiska unionen den 25 november 2015 har utfärdats en ny förordning om nätneutralitet av rådet och parlamentet, förordning (EU) 2015/2120. Kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket har aktivt deltagit i beredningen av förordningen i relevanta organ och då framför allt gått in för att främja genomförandet av nätneutralitet och trygga möjligheterna för dem som använder internetanslutningstjänster i Finland att även framöver kunna utnyttja önskat innehåll och önskade tjänster på internet. Förordningen är en direkt tillämplig rättsakt som gäller framför andra rättsakter. Därför ska nationell motstridig eller överlappande lagstiftning upphävas. I december 2015 inledde kommunikationsministeriet ett författningsprojekt i syfte att genomföra de ändringar som förordningen föranleder. Förordningens bestämmelser om nätneutralitet ska som sådana tillämpas i medlemsländerna från och med den 30 april 2016.

Förordningens jämförelsevis stränga bestämmelser om nätneutralitet kan i princip anses trygga en hög nätneutralitetsnivå inom Europeiska unionens område, men det är för närvarande ännu inte möjligt att närmare bedöma följderna av dem. Förordningen kommer sannolikt att ge upphov till vissa förändringar i nuvarande praxis. Enligt förordningen ska de nationella regleringsmyndigheterna noggrant övervaka att bestämmelserna följs samt årligen rapportera om sin uppföljning och sina iakttagelser. Förordningen ålägger också medlemsländerna att fastställa lämpliga sanktioner som ska tillämpas vid överträdelse av bestämmelserna. Kommunikationsverket kommer senare att tillämpa förordningen med stöd av riktlinjer som utarbetas av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec). Riktlinjerna kommer att utfärdas senast i augusti 2016. Kommunikationsverket har för avsikt att försöka påverka utarbetandet av tillämpningsanvisningarna genom att spela en aktiv roll i Berecs beredningsarbete.

3. Vid alla ministerier har arbetet inletts i enlighet med regeringsprogrammets spetsprojekt med att skapa smidigare författningar i fråga om den lagstiftning som hör till respektive ministeriums ansvarsområde. Också i det påverkningsarbete som anknyter till revideringen av EU-lagstiftningen om elektronisk kommunikation har kommunikationsministeriet som viktiga utgångspunkter haft att minska regleringen och den administrativa bördan, trygga utvecklingsmöjligheterna för nya digitala tjänster och främja investeringar.

4. Inom ramen för regeringsprogrammets spetsprojekt kommer kommunikationsministeriet att utarbeta en informationssäkerhetsstrategi. Den samlade strategin, som ska tas fram i samarbete mellan staten och olika företag inriktar sig på att säkerställa Finlands konkurrenskraft och exportmöjligheter, utveckla EU:s digitala inre marknad samt trygga integritetsskyddet och andra grundläggande fri- och rättigheter. Med strategin vill man ingripa i företeelser som försvagar förtroendet, såsom omfattande kränkningar av informationssäkerheten och integritetsskyddet i olika nät. I samband med beredningen av den nationella underrättelselagstiftningen har kommunikationsministeriet i beredningsgrupperna lagt fram en alternativ modell som ska säkerställa att underrättelser i informationsnät inte riktar sig mot all gränsöverskridande kommunikation. Enligt kommunikationsministeriet bör telekommunikationsunderrättelser genomföras koncentrerat på samma sätt som de nuvarande teletvångsmedlen, eftersom en sådan modell bäst garanterar integritetsskyddet och skyddet av konfidentiella meddelanden i elektroniska tjänster och i nätverksmiljö. Dessutom har modellens grundlagsenlighet bedömts konsekvent redan i tidigare rättspraxis.

5. Kommunikationsministeriet har hittills väntat på eventuella lagstiftningsåtgärder på EU-nivå gällande skyldigheten att spara överförd information. Kommissionen har på senare tid påpekat att den inte kommer att föreslå något nytt direktiv. Däremot har kommissionen i sin strategi som håller på att tas fram för att främja den digitala inre marknaden uppgett att den har för avsikt att revidera direktivet om integritet och elektronisk kommunikation som vår nationella reglering om behandlingen av överförd information nu grundar sig på. I samband med en eventuell översyn av direktivet är det lämpligt att bedöma regleringen av hur de överförda uppgifterna ska sparas nationellt. Vid bedömningen bör man beakta också den åtgärd i regeringsprogrammets spetsprojekt som syftar till att göra regleringen smidigare.

6. Kommunikationsministeriet följer upp hur regleringen genomförs och kommer att lämna en utredning inom den tidsfrist som har satts av riksdagen. I fråga om nätne

utralitet är det dock viktigt att man när utredningen lämnas beaktar den nya EU-förordningen 2015/2120, som kommer att vara en direkt tillämplig rättsakt som gäller framför andra rättsakter och som därför kommer att tränga undan alla nationella bestämmelser som står i strid med den.

Ändring av lagen om farledsavgift

RP 146/2014 rd – RSv 138/2014 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en utredning av vilka ekonomiska och andra konsekvenser ett slopande av farledsavgiften skulle ha för näringslivets konkurrenskraft, säkerheten och vintersjöfarten.

Under 2015–2017 kommer kommunikationsministeriet att utreda erfarenheterna av en sänkning av farledsavgiften samt bedöma behovet av strukturella reformer och möjligheterna till det samt tidsschemat för ändringarna.

Tuomo Suvanto, trafikråd, kommunikationsministeriet

Nya förflyttningshjälpmedel

RP 24/2015 rd – RSv 110/2015 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur gränsdragningen mellan fotgängare och cyklister i bestämmelserna om användningen av förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots och lätta elfordon fungerar och påverkar trafiksäkerheten och att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att trygga trafiksäkerheten.

Lagarna om ändring av fordonslagen, vägtrafiklagen och 23 kap. 9 och 12 § i strafflagen stadfästes den 30 december 2015 och trädde i kraft den 1 januari 2016. I början av året har kommunikationsministeriet tillsammans med myndigheter och andra aktörer tagit fram rikligt med information för importörer, försäljare och konsumenter om bestämmelser och praxis som gäller föraren till förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots samt lätta elfordon. Trafiksäkerhetsverket, Polisen, Trafikförsäkringscentralen och Trafikskyddet har deltagit i informationssamarbetet.

Till stöd för regeringens proposition har Trafiksäkerhetsverket utarbetat en utredning om de nya förflyttningsmedlens säkerhet. Eftersom forskningsrönen är få, har man som grund använt undersökningar om cyklar med elassistans. Riskerna med de nya förflyttningsmedlen anses motsvara dem som gäller för cyklar. Enligt det kan man förvänta sig att antalet skadade i trafiken ökar med cirka en procent. Antalet döda förväntas vara oförändrat.

Eftersom bedömningarna grundar sig på antalet nya förflyttningsmedel, kommer säkerhetsbedömningen att bli mera exakt när man ser hur antalet användare utvecklas i förhållande till det förväntade antalet.

Trafiksäkerhetsverket kan följa upp antalet med hjälp av försäljningsstatistik och genom att utnyttja resultaten av allmänna trafikräkningar. Antalet olyckor kan följas upp via olycksstatistik och mediebevakning.

Kommunikationsministeriet kommer tillsammans med Trafiksäkerhetsverket att följa upp i vilken utsträckning användningen av de nya förflytningsmedlen ökar och hur antalet olyckor utvecklas samt bedöma hur bestämmelserna fungerar också i samband med revideringen av vägtrafiklagen. Samtidigt beaktas också hur tydliga bestämmelserna för cykelåkare och fotgängare är när det gäller de nya förflytningsmedlen.

Maria Rautavirta, överingenjör, kommunikationsministeriet

1.8 Jord- och skogsbruksutskottet

Centralen för utsädespotatis

RP 70/2002 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 17.6.2002 att arbetet med att forska i och utveckla produktionstekniken för högklassig utsädespotatis som lämpar sig särskilt för finländska nordliga förhållanden och som nu hör till Centralen för utsädespotatis ska fortsätta vid Forskningscentralens för jordbruk och livsmedelsekonomi forskningsstation i Ruukki och att adekvata anslag årligen avsätts i statsbudgeten för forskning kring och utveckling av potatisodling.

2. Riksdagen förutsatte att försörjningsberedskapen i fråga om potatisproduktionen i Finland säkerställs när Centralen för utsädespotatis ombildas till ett aktiebolag bl.a. genom att staten kvarstår som delägare i bolaget så länge detta är nödvändigt för att säkerställa att bolagets mål att trygga den nationella försörjningsberedskapen kan nås.

Det finns inget nytt att tillägga till uttalandet.

"1. Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT), numera Naturresursinstitutet (LUKE), är ett forskningsinstitut som är underställt jord- och skogsbruksministeriets resultatstyrning. Institutets verksamhet finansieras upp till ca 60 procent med statsbudgetmedel. I Naturresursinstitutets resultatavtal definieras årligen prioriteringsområdena och de viktigaste forskningsobjekten för forskningen inom jordbruket och livsmedelsekonomin.

2. I delägaravtalet för den finländska Centralen för utsädespotatis (SPK) Ab förbinder sig staten att inte sälja aktier före 1.9.2007 av den andel på 22 procent som staten äger. Hittills har staten inte sålt sin andel. Med tanke på försörjningsberedskapen är det fortfarande viktigt att staten kvarstår som delägare i bolaget. Genom innehavet kan det även i fortsättningen säkerställas att Centralen för utsädespotatis producerar rent utsäde för våra nordliga förhållanden. Enligt en förordning av statsrådet (1525/2015) är det möjligt att betala ersättning förutom för förädling av nationellt sett viktiga jordbruksgrödor också för produktion av stamutsäde. Försörjningsberedskapscentralen har finansierat den stamutsädesproduktion som Centralen för utsädespotatis bedriver."

Marja Savonmäki, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Konsekvenserna av viltskadelagen

RP 90/2008 rd – RSv 198/2008 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 12.12.2008 att viltskadelagens konsekvenser följs och att en utredning om iakttagelserna lämnas till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2010.

Jord- och skogsbruksministeriet lämnade före utgången av 2010 en utredning till jord- och skogsbruksutskottet.

Enligt utredningen har man i viltskadelagen och förordningen om viltskador särskilt beaktat ersättandet av synnerligen betydande skador som orsakats av stora rovdjur. De strukturella förändringar som viltskadelagen innebär, såsom systemet för ersättning för försvunna kalvar och exceptionellt stora skador på ren, skapades för att säkerställa en mer täckande ersättning för i synnerhet skador som orsakats av stora rovdjur och för att trygga förutsättningarna för renhushållningsnäringen. Det har emellertid kommit fram frågor som inte var möjliga att konstatera i 2010 års utredning. I viltskadelagen ska relativt snabbt göras de ändringar som är nödvändigast. Vidare ska man precisera paragrafer och förfaranden samt försöka minska alla myndigheters (särskilt kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheters) administrativa belastning. Avsikten är att en förordning om detta ges till riksdagen 2017. Dessutom har jord- och skogsbruksministeriet inlett en förundersökning för att göra anmälningarna och ansökningarna i anslutning till rovdjursskador elektroniska. Projektet inleds våren 2016 utifrån förundersökningen. Målet är att göra registreringen av skadeanmälningar i viltskaderegistret snabbare och underlätta registreringsarbetet för de kommunala landsbygdsnäringsmyndigheterna.

Jussi Laanikari, överinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Jaktvårdsavgifter

RP 237/2010 rd – RSv 275/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 25.1.2011 att en större del av de influtna medlen från jaktvårdsavgifterna anvisas för jaktvårdsföreningarnas utgifter.

Det finns inget nytt att tillägga till uttalandet.

”Statsrådet beslutade 17.2.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

I enlighet med riksdagens uttalande har jaktvårdsföreningarnas andel av jaktvårdsavgifterna gradvis höjts från 18,5 procent som gällde när lagen utfärdades. I statsbudgeten för 2013 uppgick jaktvårdsföreningarnas andel av jaktvårdsavgifterna till 20 procent, i 2014 års budget till 22 procent och i 2015 års budget till 23 procent.”

Sami Niemi, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Köttbesiktning i små slakterier

RP 293/2010 rd – RSv 333/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 1.3.2011 att sänkningen av de små slakteriernas kostnader för köttbesiktning och tillsyn genomförs så att nyttan av kostnadssänkningen till fullt belopp tillkommer de små slakterierna och att jord- och skogsbruksutskottet senast i september 2012 lämnas en utredning om kostnadssänkningen och uppföljningen av den.

Det finns inget nytt att tillägga till uttalandet.

”Statsrådet beslutade 31.3.2011 vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. Köttbesiktningen och tillsynen över den vid små slakterier och inrättningar för vilthantering

övergick 1.9.2011 till staten. Institutionen för livsmedels- och miljöhygien vid Helsingfors universitet har gjort en utredning om vilka konsekvenser överföringen har medfört. En utvärderingsrapport samt Livsmedelssäkerhetsverkets utredning om små slakteriers kostnader för köttbesiktning och tillsyn över anläggningarna 2012 lämnades till riksdagens jord- och skogsbruksutskott 27.9.2012.

På jord- och skogsbruksministeriets begäran har Livsmedelssäkerhetsverket 2013 lämnat en ytterligare utredning enligt vilken statens subvention enligt 70 § i livsmedelslagen (23/2006) använts enbart för att sänka köttbesiktningskostnaderna i små slakterier. Vidare har man ändrat jord- och skogsbruksministeriets förordning om Livsmedelssäkerhetsverkets avgiftsbelagda prestationer (1056/2012) genom förordning (694/2014) så att statligt stöd också används för att sänka avgifterna för hygienkontrollbesök i små slakterier.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.”

Anna-Maija Grönlund, veterinäröverinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Upphandlingsförfarandet för investeringar vid gårdsbruksenheter

RP 294/2010 rd – RSv 367/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 15.3.2011 att man även i författningarna på lägre nivå och när reformen genomförs i övrigt särskilt går in för att minska jordbrukarnas administrativa börda.

Det finns inget nytt att tillägga till uttalandet.

”Statsrådet beslutade 12.5.2011 vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om investeringsstöd för gårdsbruk och om startstöd till unga jordbrukare (1140/2011) utfärdades i november 2011.

I förordningen föreskrivs om ett förenklat upphandlingsförfarande jämfört med lagen om offentlig upphandling (348/2007) som minskar den administrativa bördan för den som ansöker om stöd. Om den som ansöker om stöd inte har gjort en anmälan om offentlig upphandling innan stödet beviljas, gör närings-, trafik- och miljöcentralen en anmälan för dennes räkning. En egen sektion för anmälan av jordbrukarnas upphandlingsannonser har skapats i det elektroniska anmälningssystemet för offentlig upphandling. Landsbygdsverket har utarbetat anvisningar för användarna om hur ett konkurrensutsättningsförfarande enligt förordningen ska genomföras och om användningen av det elektroniska anmälningssystemet.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.”

Mika Saari, äldre regeringssekreterare, jord- och skogsbruksministeriet

Försäkringsstöd för kommersiellt fiske

RP 129/2012 rd – RSV 151/2012 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 17.12.2012 att bestämmelserna om förvägran av fiskeriförsäkringsstöd ses över när bestämmelserna om genomförande av EU:s tillsynsbestämmelser bereds så att sanktionerna för förseelser står i rätt proportion till hur allvarliga dessa är.
2. Riksdagen förutsatte att förvaltningsplanen för sälstammar uppdateras.

Statsrådet beslutade 27.12.2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Lagen om ändring av lagen om försäkringsstöd för kommersiellt fiske (1191/2014) trädde i kraft 1.1.2015. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

2. Enligt jord- och skogsbruksministeriets bedömning har uppdateringen av förvaltningsplanen för sälstammar inte i och för sig någon väsentlig inverkan på de skador som sälstammar orsakar fisket. Det som är viktigast är att man arbetar vidare för att genomföra den gällande förvaltningsplanen och ökar flexibiliteten i jaktbestämmelserna. För att minska skador av säl och effektivisera jakten har statsrådet genom ändring av jaktförordningen (412/2014), som började gälla 1.8.2014, ökat flexibiliteten när det gäller gråsäljakten på det sättet att i stället för den tidigare jakttillståndprocessen tillämpas nu regionala kvoter. Sedan kvoterna fylls, avbryts jakten. Jaktkvoten för gråsäl och den största tillåtna fångstmängden av östersjövikare fastställs årligen genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Jord- och skogsbruksministeriet har ökat flexibiliteten även när det gäller jakten på östersjövikare för att särskilt minska skadorna på fisket. Med stöd av jord- och skogsbruksministeriets förordning som gäller jaktåret 2015-2016 får högst 100 jaktlicenser för östersjövikare beviljas i förvaltningsområdet Bottenviken-Kvarken (i landskapen Lappland, Norra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten). Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Maija Mela, äldre regeringssekreterare, och Janne Pitkänen, överinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Godkända arealer för jordbruksskiften

RP 156/2012 rd – RSV 7/2013 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 12.2.2013 att Finland, i syfte att förhindra de orättvisa konsekvenserna av att godkända arealer för jordbruksskiften förändras när stödansökan behandlas eller efter behandlingen, i samband med EU:s jordbruksreform arbetar för att de digitaliserade skiftesuppgifterna i stödansökningarna ska få officiell ställning som den areal som myndigheterna godkänner.
2. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar alla de nationella åtgärder som är möjliga för att jordbruksproducenternas rättssäkerhet garanteras.

ras vid uppdatering av arealerna och att producenternas ställning också i övrigt tryggas vid tillämpningen av bestämmelserna.

Statsrådet beslutade 14.3.2013 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1.–2. Jord- och skogsbruksministeriet har på många olika sätt försökt bidra till att bestämmelserna om arealer som myndigheterna har godkänt ska tas tillbaka i EU-förordningarna. Med kommissionen har man i flera sammanhang tagit upp problemen kring digitalisering och arealändringar.

Jord- och skogsbruksministeriet har också sänt brev till kommissionen, bl.a. i samband med jordbrukskommissionär Phil Hogans begäran om förslag till förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP), och redogjort för problemen samt föreslagit bland annat att bestämmelserna om arealer som administrationen har godkänt ska införas i EU-författningarna. Jord- och skogsbruksministeriets ledning har lyft upp frågan också i samband med annan brevväxling kring behovet att minska den administrativa bördan samt på möten med kommissionens tjänstemannaledning.

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte 8.10.2014 tillsammans med Landsbygdsverket ett utredningsprojekt som rör åkerskiftesregistret (MMM031:00/2014). Målet med utredningen är att finna metoder för att hantera ändringar av arealer. Arbetet blev klart i slutet av februari 2015 och består av både en juridisk och en teknisk del. I utredningen lyfter man fram utvecklingsverktyg i processerna i anslutning till arealerna och många åtgärder har också redan vidtagits.

Enligt slutsatserna i utredningen är utvecklandet av Europeiska unionens lagstiftning av central betydelse när det gäller att minska arealändringarna, eftersom det inte kan fastställas absolut en enda rätt areal för åkerskiften. På mätningen inverkar alltid många olika faktorer, bl.a. jordbrukarens odlingsåtgärder, olika mätredskap och metoder, hur den som mäter tolkar odlingsarealens omfattning o.dyl. Den marginal på 2 procent som man i samband med CAP tagit in i EU-författningarna i syfte att minska behovet av att ändra arealerna i uppdateringen av registret, bör vara högre med beaktande av storleken på åkerskiftena i Finland. Jord- och skogsbruksministeriet har redan sänt bland annat ett sådant ändringsförslag till kommissionen som ett svar, liksom även förbättringsförslag i anslutning till jordbrukskommissionär Phil Hogans begäran om förslag till förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken CAP. Å andra sidan måste man komma ihåg att uppenbara fel fortfarande måste korrigeras utan toleranser. Synliga icke stödberättigade områden ska slopas ur åkerskiftesregistret, eftersom kvaliteten på registret annars försämras med tiden.

Åkerskiftesregistret är ett centralt redskap utifrån vilket kommissionen bedömer tillförlitligheten i medlemsstatens administrations- och tillsynssystem och förmåga att skydda EU:s fonder för risker. Enligt utredningen finns det därför ingen anledning att pruta på åkerskiftesregistrets kvalitet och tillförlitlighet. Flera medlemsländer har fått finansieringskorrigeringar på upp till flera tiotals miljoner euro på grund av brister i registret i fråga. Det innebär att kommissionen kan låta bli att betala ut ett stort belopp av EU-finansieringen till ett medlemsland till följd av brister och fel i registret. Utgångspunkten i EU-författningarna är att jordbrukarna själva ansvarar för de arealer de har anmält och författningarna känner inte till arealer som godkänts av administrationen.

I den senaste CAP-reformen har man i EU-förordningarna infört en gemensam gräns för återkrav på 100 euro i alla stöd- och ersättningsformer. Också detta är till hjälp för

administrationen av små arealförändringar så att också jordbrukarnas arbetsbörda i återkravsutredningarna kan lättas. I utredningen ansågs utbildningen för aktörerna vara ett viktigt element för att höja och förenhetliga kompetensnivån samt förbättra kvaliteten. Det är nödvändigt att fortsätta och effektivisera utbildningen för dem som är delaktiga i arealtillsyns- och digitaliseringsprocesserna.

Samarbetet mellan jordbruksförvaltningen och lantmäteriverket i frågor som rör anskaffningen av bilder, mätning och mättekniken har haft en central roll och dess betydelse är viktigt även i framtiden. Lantmäteriverket utvecklar bland annat en mera noggrann höjdm modell som baserar sig på laserskannat material. Med den försöker man minska de arealavvikelse som föranleds av skillnaderna mellan olika fotograferingsvinklar. I bruktagandet av stereokartläggning har undersökts och förväntas medföra ny exakthet, som i framtiden torde vara till nytta för helheten i åkerskiftesregistret och dess processer. Kartläggningen av åkerskiftenas yttre gränser i samband med uppdateringen av terrängdata har inletts vid lantmäteriverket i början av 2015 med hjälp av stereokartläggning i enlighet med vad Landsbygdsverket bestämt.

Mirja Kiviranta, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av skogslagen

RP 75/2013 rd – RSv 175/2013 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 10.12.2013 att det genom bestämmelser på lägre nivå säkerställs att inte rotskott och frösådda lövträd får uppnå den genomsnittliga planthöjden i barrträdsdominerade plantbestånd, till exempel i granbestånd.
2. Riksdagen förutsatte att man utreder konsekvenserna av en övergång från en kommunvis granskning till en granskning baserad på skogsfastighet vid bedömningen enligt 11 § i skogslagen av det ekonomiska bortfallet för markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet.

Statsrådet beslutade 19.12.2013 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. I 9 § i statsrådets förordning om hållbar skötsel och användning av skog togs in ett nytt 2 mom. som föreskriver om röjning av träd och buskar som hindrar anläggandet av plantbestånd. Som träd eller buskar som hindrar anläggandet av plantbestånd enligt skogslagens 8 § 2 mom. betraktas i barrträdsdominerade plantbestånd enligt förordningens 9 §
2 mom. frö- och skottplantor av lövträd som stör plantbeståndets vidareutveckling.

Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio gjorde år 2014 en bedömning av hur skogslagens krav på skogsförnyelse förverkligats när det gäller vidareutveckling av plantbestånd. Enligt sammanfattningen av bedömningen är det möjligt att genom skogslagen och bestämmelser på lägre nivå samt skogsvårdsrekommendationer och skogsbrukets främjandeåtgärder säkra tidig vård av plantbestånden och på det sättet trygga utvecklingen av trädbeståndet så att lövsly inte kväver plantorna. Den temporära lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (34/2015) trädde i kraft i juni 2015. Den temporära lagen innehåller ett nytt arbetsslag, det vill säga tidig vård av plantbestånd, som stödjer plantbeståndets vidareutveckling.

Kvaliteten på plantbestånden med avseende på skogsvård och kvalitetsutvecklingen följs upp som en del av den nationella inventeringen av skogarna. Jord- och skogsbruksministeriet anser att ärendet inte förutsätter åtgärder, såvida uppföljningen framöver inte visar att plantbeståndets kvalitet försämras avsevärt.

2. Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio bedömde 2014 effekterna av övergången från kommunvisa analyser till skogsbruksföretagsspecifika analyser när det gäller att värdera ekonomiska förluster. I sammanfattningen konstaterar Tapio att obetydliga skador fördubblas då ägaren har flera skogslägenheter, där det finns objekt som avses i 10 §, i en och samma kommuns område. Enligt en statistikgrundad uppskattning är andelen sådana under 10 procent av skogsägarna. Enligt bedömningen är dock den ändring som riksdagen gjorde i skogslagen och som sänkte den övre gränsen för obetydlig skada från 4 000 euro till 3 000 euro av betydelse när man tänker på helheten. En ändring av värderingen av ekonomiska förluster innebär således inte några negativa ekonomiska konsekvenser för de flesta skogsägarna: gränsen för obetydlig skada hålls på samma nivå eller minskar. Utredningen har gjorts med ändamålsenlig noggrannhet och jord- och skogsbruksministeriet anser att ärendet inte längre ger anledning till åtgärder.

Matti Mäkelä, jord- och skogsbruksministeriet

Skördeskadeförsäkringarnas försäkringspremieskatt

RP 143/2013 rd – RSv 196/2013 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 17.12.2013 att det med det snaraste görs en utredning om möjligheterna att undgå skatt på försäkringspremier eller få skatteåterbäring i det nya ersättningssystemet med hänsyn till skattens påverkan på jordbrukets lönsamhet och producenternas intresse att teckna en försäkring.

Det finns inget nytt att tillägga till uttalandet.

”Statsrådet beslutade 30.12.2013 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. Forskningsprojektet AtRisk som jord- och skogsbruksministeriet finansierar har studerat eventuella intäkter som försäkringspremieskatten ger till staten och skattens inverkan på efterfrågan på skördeskadeförsäkringar. Om skatten medför större försäkringspremier minskar den enligt studien efterfrågan på försäkringar. Jord- och skogsbruksministeriet har lämnat ett förslag till finansministeriet om att slopa eller minska försäkringspremieskatten år 2016 när det gäller försäkringar mot skördeskador och skadegörare. Ärendet hör till finansministeriets befogenhet.”

Anne Vainio, jordbruksöverinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Redogörelse om livsmedelssäkerheten 2013 - 2017

SRR 5/2013 rd – RSk 5/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen godkände 11.3.2014 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

1. Regeringen ser till att primärproduktionen är en lönsam bas för livsmedelsproduktionen och livsmedelssäkerheten.
2. Regeringen ser till att alla livsmedelsprodukter ska ursprungsmärkas.
3. Regeringen arbetar för att importerade livsmedel ska uppfylla samma standarder som finländska produkter.
4. Regeringen medverkar till ett större samarbete mellan livsmedelstillsynen och Tullen och ser till att de får tillräckligt stora resurser för sin verksamhet.

Det finns inget nytt att tillägga till uttalandet.

”Redogörelseprocessen lyfter upp livsmedelssäkerhetsarbetets centrala mål för politisk granskning genom att beskriva de viktigaste livsmedelssäkerhetsmässiga hotbilderna och framtidsutsikterna samt genom att ställa upp de främsta målen och skapa uppföljningssystemen. I redogörelsen ingår 74 åtgärder som hjälper att uppnå målen. Livsmedelspolitiska delegationen följer upp utfallet av och främjar åtgärderna i redogörelsen.

1. Primärproduktionens lönsamhet förbättrar man genom att bidra till livsmedelsföretagens export och internationalisering (exportprogrammet för livsmedel), de små och medelstora företagens information (kommunikation, bättre anvisningar, handböcker om god praxis) samt genom att uppmuntra aktörer att bygga upp frivilliga ansvars- och spårbarhetssystem (ett nationellt kvalitetssystem för griskött i december 2013). Primärproduktionens lönsamhet främjas ytterligare av användningen av närproducerade produkter genom åtgärderna i regeringens program för ekologiskt producerade och närproducerade livsmedel.

2. Uppgift om ett livsmedels ursprungsland ska lämnas om avsaknad av denna uppgift sannolikt kan vilseleda konsumenten. Lagstiftningen om att lämna livsmedelsinformation har nyligen reformerats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. De nya kraven började gälla i december 2014. Förordningen förutsätter att om ursprungsland för ett livsmedel anges, men inte är samma som ursprungslandet för den primära ingrediensen, ska uppgift om ursprungsland anges även för den primära ingrediensen (till exempel finskt rågbröd har tillverkats av polskt råg). Kommissionen arbetar med att ta fram bestämmelser om angivande av uppgift om primära ingredienser. Jord- och skogsbruksministeriet deltar aktivt i diskussionen om ursprungsmärkning av livsmedel och i arbetet att utveckla EU-lagstiftningen. Finland har föreslagit att regleringen om ursprungsmärkning ska utvecklas i en snabbare takt än vad förordningen om livsmedelsinformation till konsumenterna förutsätter. Att ange ursprungsland på ett tillförlitligt sätt kräver ett fungerande spårbarhetssystem. Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde har nationella anslag för breda landsomfattande projekt för att utveckla matkedjans verksamhet där ett av de fokuserade områdena 2014 gäller spårbarhets- och ansvarssystem.

3. För import och export av livsmedel gäller samma bestämmelser. En enhetlig behandling av dem förbättras genom att man intensifierar samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna, bland annat med hjälp av exportprogrammen för livsmedel.

4. Livsmedelstillsynens och Tullen samverkan intensifieras så att man säkrar en balans mellan kontrollen av inhemska och importerade produkter. Detta sker med hjälp av tillsynens statistikinformation och bedömningar av åtgärdernas effekter.”

Minna Huttunen, livsmedelsöverinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Skogspolitisk redogörelse

SRR 1/2014 rd – RSk 13/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen godkände 20.5.2014 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

1. Finlands ställning som världsledande skogsnation stärks genom att vi effektivare utnyttjar våra naturliga förutsättningar och vår kompetens inom skogssektorn.
2. Genom hållbar vård och användning av våra skogar ökas virkesanvändningen och vi anpassar oss till klimatförändringen, och samtidigt motverkas de negativa effekterna av klimatförändringen - vård och användning av skog måste vara ett godtagbart och eftersträvänsvärt mål.
3. Aktivt företagande med utgångspunkt i diversifierad användning av skogen främjas bland annat genom underlättad generationsväxling och fler samfällda skogar. Dessa åtgärder ska samtidigt förhindra att skogsfastigheter splittras.
4. Förutsättningar för nya investeringar och ökad virkesanvändning skapas genom att vi förbättrar konkurrenskraften inom skogssektorn.
5. Den multidisciplinära forskningen måste stärkas för att stödja förnyelse och diversifiering inom skogssektorn.
6. Finland ska mer kraftfullt och målmedvetet satsa på initiativtagande, samordning, konsekvens och omfattande påverkansarbete, när skogsfrågor förbereds inom skogs- och miljöpolitiken i EU och på det internationella planet. Det behövs för att garantera diversifierad användning av skogarna.

1-6. Statsrådet godkände i februari 2015 den nationella skogsstrategin 2025, som tar upp de viktigaste målen och projekten inom skogsbranschen för att främja skogsbranschens tillväxt, konkurrenskraft och förnyelse. Riktlinjerna i skogsstrategin grundar sig på den skogspolitiska redogörelsen och riksdagens ställningstaganden till redogörelsen. Strategin innehåller en vision, strategiska mål, mål med indikatorer och en projektportfölj med strategiskt viktiga projekt.

Under ledning av jord- och skogsbruksministeriet har en genomförandeplan gjorts upp 2015 för de strategiskt viktiga projekten, och projekt har inletts som ett led i genomförandet av regeringsprogrammet.

Marja Kokkonen, förstråd, jord- och skogsbruksministeriet

Att minska byråkratin i anslutning till landsbygdsutvecklingsstöd

RP 195/2014 rd – RSv 200/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 10.12.2014 att både det spelrum som EU-lagstiftningen medger och det nationella spelrummet utnyttjas fullt ut för att utmönstra onödig byråkrati för att göra stödförvaltningen lättare än under den förra programperioden.

Statsrådet beslutade 18.12.2014 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

I statsrådets förordning om stödjande av projektverksamhet på landsbygden (1174/2014) ingår nya stödformer, det vill säga så kallade förenklade kostnadsmodeller som är engångsersättning och procentuell ersättning. Engångsersättningen lättar i synnerhet behandlingen av ansökningar om utbetalning för små projekt och de procentuella ersättningarna handläggningen av indirekta kostnader för större projekt. I bruktagandet av dessa modeller kommer sannolikt att minska behandlingen av enstaka utgiftsverifikat avsevärt. En ny projektform är temaprojekt som också siktar till ett minskat administrativt arbete i närings-, trafik- och miljöcentralerna och de lokala aktionsgrupperna när många små åtgärder kan kombineras och behandlas administrativt som en ansökan.

I EU:s allmänna förordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013) bestäms om förenklade kostnadsförfaranden och bestämmelserna gäller alla europeiska struktur- och investeringsfonder. Hösten 2015 framkom kommissionens tolkning att en förhandsbedömning ska göras för alla kostnader när det gäller förfarandet med engångsersättning. Förhandsbedömningen bifogas till Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland (landsbygdsprogrammet). Detta innebär att man för utvecklingsobjekten i innovativa, unika projekt av många olika slag på förhand ska fastställa värden som ska iakttas enhetligt. I utvecklingsprojekt kan med andra ord endast sådana åtgärder för vilka en kostnadsberäkning gjorts på förhand i programdokumentets bilaga genomföras med engångsersättning. Dessutom förutsätts en försäkran om beräkningsmetoden av ett utomstående och oberoende organ. Ett sådant krav vore i praktiken omöjligt att uppfylla och skulle inte förenkla rutinerna, utan tvärtom göra det nästintill omöjligt att använda engångsersättning. Enligt den externa bedömning som jord- och skogsbruksministeriet låtit göra är det inte möjligt att ta fram beräkningar som är lämpliga, kostnadseffektiva och rättvisa för alla sökande. I annat fall bör t.ex. de byggnader som uppförs i projekt oberoende av behov och användningsändamål vara likadana överallt sett till storlek, material och arbetskostnader, eller ett utbildningstillfälle som arrangeras i ett projekt vara enhetligt överallt sett till innehåll, längd och deltagarantal.

I övriga fonder, dvs. i strukturfonderna och havs- och fiskerifonden överensstämmer engångsersättningsförfarandet med EU:s allmänna förordning, är enkelt och fungerar för administrationen och stöddagarna. I strukturfonderna har den sökande möjlighet att göra en kostnadsberäkning med motiveringar till sin ansökan och stödbesluten granskar att den är rimlig och realistisk i förhållande till projektets mål. Efter det, om projektets mål har uppfyllts, kan stödet betalas som engångsersättning till den sökande, vilket minskar både stöddagarens och administrationens arbete. Jord- och skogsbruksministeriet anser att förfarandena i landsbygdsfondens utvecklingsprojekt och företagsstöd bör vara samma som i motsvarande projekt i övriga europeiska

struktur- och investeringsfonder, men förhandlingarna med kommissionen har inte ännu avslutats. I praktiken kan engångsersättningsförfarandet inte tillämpas förrän förhandlingarna har slutförts.

Vid den nationella beredningen av företagsstöd har målet varit att förenkla stödsystemet genom att samla ihop och minska stödåtgärder och slopa flera tidigare separata stödformer. Administrativt arbete minskas också genom att man tillämpar engångsersättningar när det gäller stöd för grundande av företag. Detta minskar antalet och förenklar behandlingen av utbetalningsansökningar i närings-, trafik- och miljöcentralerna samt förkortar behandlingstiderna. Att ha längre tidsfrister för understödda åtgärder minskar sannolikt också antalet ansökningar om förlängning av tidsfristerna.

Arbetet med stödförvaltningens elektroniska tjänster inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde går vidare enligt planerna. Till exempel när det gäller ansökan om företags- och projektstöd via Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014 - 2020 är målet att få in så många ansökningar som möjligt via det elektroniska kundsystemet (HYRRÄ), vilket leder till snabbare beslut.

Sanna Sihvola, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Uttalanden om den reformerade jordbrukspolitiken

RP 140/2014 rd – RSv 229/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 16.12.2014 i anslutning till skyldigheten enligt stödsystemet att bevara permanent gräsmark att det som konstaterats i jord- och skogsbruksutskottets betänkande om att avbryta permanent växtföljd iakttas vid tillämpningen av stödbestämmelserna.
2. Riksdagen förutsatte att regeringen tar initiativ för att förenkla EU:s jordbrukspolitik och för att gallra i byråkratin kring administrationen av stöden.
3. Riksdagen förutsatte att de direkta jordbruksstöden, de nationella stöden liksom också stöden enligt programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland betalas i tid och enligt samma schema som nu om ingenting annat direkt föranleds av EU:s bestämmelser.
4. Riksdagen förutsatte att tolkningen av de lagar som stiftas på grundval av propositionen följs upp och att jord- och skogsbruksministeriet säkerställer att de statsrådsförordningar, ministerieförordningar, Landsbygdsverkets föreskrifter eller anvisningar om tillämpning som utfärdas på grundval av lagarna inte står i konflikt med riktlinjerna i utskottets betänkande och att jord- och skogsbruksministeriet årligen lämnar en utredning om lagarnas tillämpning till utskottet.

Statsrådet beslutade 30.12.2014 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Lagen om ändring av lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbruket (1356/2014) och lagen om ändring av lagen om verkställighet av jordbruksstöd (1358/2014) trädde i kraft 1.1.2015.

1. I anslutning till skyldigheten att bevara permanent gräsmark har Landsbygdsverket gett anvisningar kring ett uppenbart fel när det gäller tillämpningen av regler i de fall där man retroaktivt vill ändra gräsmarken till grönfodersäd.

2. Att förenkla EU:s jordbrukspolitik och minska byråkratin i anslutning till stödförvaltningen är prioriterade områden i jord- och skogsbruksministeriets EU-inflytande 2015. Ett svar har getts på jordbrukskommissionär Hogans begäran om förenklingsförslag med en omfattande sammanställning där konkreta förordningsändringar med motiveringar ingår.

Kommissionen har våren och sommaren 2015 utarbetat och satt i kraft de första konkreta förenklingsförslagen. Ändringarna genomfördes med förordningarna (EU) 2015/747 och (EU) 2015/1383 samt genom en ändring av fyra arbetsdokument från kommissionen. Ändringarna kan genomföras redan från och med stödansökningsåret 2015.

De ändringar i förordningarna som kommissionen gjort våren och sommaren 2015 i förenklingssyfte gäller att förlänga ansökningstiden och göra påföljderna skäligare vid försummelse av bestämmelserna för märkning och registrering av djur för frivilligt produktionskopplat djurartsspecifikt bidrag.

Innan förordningsändringen som gäller påföljderna vid försummelse av bestämmelserna om märkning och registrering av djur gjordes hade ett djur som saknade registrering varit icke stödberättigat under hela sin livstid. Enligt den förordningsändring som kommissionen gjorde till följd av påtryckningar från medlemsländer (20 medlemsländer, Finland bland de första) kan ett djur vara stödberättigat, om märkningen och registreringen av djuret är i enlighet med bestämmelserna senast den första stödberättigande dagen under året i fråga.

Det handlar om en ändring som gäller stödberättigandet, inte kompletterande villkor och deras anmälningstider eller potentiellt stödberättigade djur och påföljderna för dem. Kommissionen sände 17.6.2015 fyra ändrade arbetsdokument till medlemsländerna. Dokumenten innehöll de förenklingar gällande förgröningsstödet som kommissionären lovat och som ska genomföras i snabb takt. En ändring som förenklingen för med sig för de i Finland valda arealerna med ekologiskt fokus är bl.a. möjligheten att kompensera den ekologiska fokusareal som konstaterats vid tillsynen och som inte meddelats i ansökan till den procent för den ekologiska fokusareal som den sökande meddelat. Vidare medför ändringen förenklingar av kraven på kartnivån för ekologiska fokusarealer i åkerskiftesregistret som är koppade till de ekologiska fokusarealernas varaktighet. Ytterligare möjliggjordes förenklingar i kravet på separation i kartnivån för ekologiska fokusarealer i åkerskiftesregistret för vissa ekologiska fokusarealer.

Hösten 2015 gav kommissionen sitt förslag till ändring av den delegerade förordningen (EU) nr 639/2014 för att förenkla reglerna för produktionskopplat stöd och stöd till unga jordbrukare från och med 2016. Ändringarna träder i kraft 2016. När det gäller stödet till unga jordbrukare gör ändringen det möjligt för medlemsstaten att som en frivillig åtgärd för stödet ställa krav om att alla delägare i en juridisk person

eller i en grupp av fysiska personer som utövar den faktiska och långsiktiga kontrollen över företaget ska uppfylla villkoren för stöd till unga jordbrukare.

I Finland tillämpas redan ett sådant förfarande i det stöd till unga jordbrukare som helt finansieras av EU enligt principerna för startstödet för utveckling av landsbygden och den nationella lagstiftningen. Hos oss föranleder ändringen därför inte ändringar i praxis för beviljande av stöd. Ändringarna i fråga om produktionskopplat stöd gör det möjligt att ändra enhetsstödet på basis av skalekonomin och överföra medel mellan olika åtgärder.

Kommissionär Hogan har lovat att bestämmelserna för förgröningsstödet, som hör till direktstöden, ska ses över efter förgröningsstödet första genomförandeår, dvs. 2016. I början av 2016 fortsätter likaså behandlingen av ändringar i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014, som bl.a. innehåller bestämmelser om sanktioner. Jordbruksförvaltningen fortsätter påverka förenklandet av EU-lagstiftningen.

3. Enligt kravet i Europeiska unionens lagstiftning sker utbetalningarna först när de administrativa kontrollerna och kontrollerna på plats är slutförda. Ett undantag är bara möjligheten till förskott på landsbygdsutvecklingsstöd när de administrativa kontrollerna är klara. Försummelse av bestämmelserna leder till att EU-återbetalningen avbryts och/eller går förlorad. För att undvika bortfallet har betalningstidtabellerna anpassats till gällande EU-författningar. Dessutom har reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) år 2015 fört med sig nya element som ska införas i datasystemen. Detta gör att det inte är möjligt att följa exakt samma betalningstidtabell som tidigare år. Bland annat har uppbyggandet av datasystemen prioriterats så att man i ett så tidigt skede som möjligt kan betala ut de stöd som riktar sig till den största gruppen jordbrukare.

Finland har initiativrikt föreslagit förenklings- och sökta samarbetspartner för att också kunna tidigarelägga stödutbetalningar. Finland har fortsättningsvis i sina förenklingsförslag, liksom även i det skede när förordningen bereddades, föreslagit bl.a. möjligheter att betala ut förskott på direktstöden på grundval av administrativa kontroller.

Tillsammans med de länder i vilka Rysslands importförbud inverkat negativt på mjölkproducenternas ekonomiska situation har man av kommissionen bett om möjlighet till förskottsutbetalningar med undantagsarrangemang. Som ett sådant undantagsarrangemang föreslogs att man skulle kunna korrigera eventuella avvikelser som upptäckts i kontroller genom att utnyttja möjligheten att återkräva stöd som redan betalats ut.

I sitt svar lyfter kommissionären fram att ett sådant undantag skulle innebära en avvikelse från huvudprincipen om sund ekonomisk förvaltning. Godkännandet av en sådan avvikelse skulle därmed orsaka en stor risk för EU-fonderna och kunde leda till oväntade budgetsanktioner.

Under inflytande av den ekonomiska situationen gjordes emellertid i september 2015 ett undantag i EU-lagstiftningen för 2015 (kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1748). Detta undantag gjorde det bl.a. möjligt att i början av oktober 2015 som förskott på kompensationsbidraget betala ut 85 procent av ersättningen i stället för 75 procent. Utfallet av övriga utbetalningar har redogjorts i den utredning som nämns i punkt 4.

4. Jord- och skogsbruksministeriets utgångspunkt i tillämpningen av lagar, utfärdandet av författningar på lägre nivå och anvisningarna till Landsbygdsverket har varit att tolkningarna ska överensstämma med Europeiska unionens lagstiftning. På så sätt säkerställer man att EU-finansieringen intäktsförs till fullt belopp. Jord- och skogsbruksministeriet har den 21 december 2015 lämnat en utredning till jord- och skogsbruksutskottet om tillämpningen av de lagar som hör till RP 140/2014 rd i fråga om år 2015 (Dnr 2074/01.06.02/2015).

Arja-Leena Kirvesniemi, lantbruksråd, jord- och skogsbruksministeriet

Miljöersättningar i Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020

RP 177/2014 rd – RSv 230/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Eftersom sänkningen av grundnivån på miljöersättningen redan i sig försämrar förutsättningarna för att jordbrukarna ska förbinda sig vid det nya miljöersättningssystemet förutsatte riksdagen 16.12.2014 att inga nya nationella tilläggsvillkor tas in i systemet.

Jordbrukets miljö-klimatåtgärd (miljöersättningar) i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 är ett nytt system som dock innehåller de goda element som ingick i det gamla systemet med miljöstöd och som upplevts som bra. Elementen har nu bara fokuserats mer exakt. En balanserad användning av näringar som gäller hela gården har inte samma innehåll som den tidigare basåtgärden, varför ersättningsnivån inte heller kan vara densamma som när det gäller de gamla basåtgärderna. Miljöersättningarna innehåller också flera insatser som kan väljas skiftesspecifikt. Kommissionen antog 12.12.2014 Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. Ansökningarna om miljöersättningar våren 2015 översteg prognoserna i fråga om både arealerna och antalet sökande.

I den andra ändringen av landsbygdsprogrammet, som godkändes i övervakningskommittén 17.11.2015, framförs vissa begränsningar i miljöersättningarna för att man ska hålla sig inom finansieringsramen för programmet och ramarna för statsbudgeten. Begränsningarna gäller sådana skiftesspecifika åtgärder där man redan 2015 uppnådde målen i landsbygdsprogrammet. Begränsningarna genomförs i samband med stödansökan 2016. Jordbrukarna har möjlighet att frånträda miljöförbindelsen, eftersom basnivån i förbindelsen måste ändras när det gäller minimikraven för användningen av gödslingsmedel.

Tiina Malm, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändringsbehoven i lagen om samfälligheter

RP 192/2014 rd; RSv 353/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen ser det som nödvändigt att bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur tillståndssystemet enligt 13 § i lagen om fiske fungerar i praktiken i fråga om de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemsk fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen har trätt i kraft.

1. Jord- och skogsbruksministeriet gör en utredning om eventuella ändringsbehov i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.

2. Jord- och skogsbruksministeriet lämnar en utredning till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2018.

Omorganisering av fiskeriförvaltningen

RP 353/2014 rd; RSv 301/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsätter att effekterna av omorganiseringen av fiskeriförvaltningen följs upp både i ett kundperspektiv och ett förvaltningsperspektiv och att resultaten från uppföljningen läggs fram för jord- och skogsbruksutskottet senast den 1 november 2016.

En utredning om effekterna av omorganiseringen av fiskeriförvaltningen lämnas till jord- och skogsbruksutskottet senast den 1 november 2016.

Register som omfattar alla de stöd av mindre betydelse

RP 138/2014 rd; RSv 219/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsätter att ett stöd för förnyelse av underproduktiva skogar och skogar med glest trädbestånd i norra Finland tas upp till särskild beredning och därefter införs med det snaraste och att det i det sammanhanget också skapas ett register som omfattar alla de stöd av mindre betydelse som beviljats av olika myndigheter.

Med anledning av riksdagens uttalande har det utretts att det inte är ändamålsenligt att bereda ett register som omfattar alla de stöd av mindre betydelse som beviljas av olika myndigheter. Kostnaderna för ett sådant nationellt register skulle vara mycket stora i förhållande till nyttan av registret. Varje stödtagare svarar även i framtiden för att meddela de stöd av mindre betydelse som han eller hon har tagit emot till den stödbeviljande myndigheten. På basis av anmälningarna följer myndigheten upp om stödtaket för stöd av mindre betydelse uppnåtts.

Med beaktande av omständigheter som rör likabehandlingen av stödtagarna, de begränsade anslagen för åtgärder inom skogsbruket och det ökade administrativa arbetet i anslutning till stöd av mindre betydelse har jord- och skogsbruksministeriet bedömt att det i den rådande ekonomiska situationen inte finns förutsättningar att bereda ett nytt separat stödssystem för skogsbruket för att bevilja stöd av mindre betydelse för skogsförnyelse i Norra Finland.

Strukturella reformer inom regionförvaltningen och miljöhälsovården

Riksdagen förutsätter att finansministeriet och jord- och skogsbruksministeriet omedelbart ska genomföra strukturella reformer inom regionförvaltningen och miljöhälsovården som också ska innefatta ett system som genom ett enkelt och tydligt förfarande ersätter kommunerna av statens medel för de kostnader kommunalveterinärerna har för inspektionsarbetet.

Vid jord- och skogsbruksministeriets och regionförvaltningsverkens länsveterinärers möte 13.11.2015 utredde man hur det nuvarande ersättningssystemet fungerar och vilka behov av ändringar som finns. Enligt regionförvaltningsverken fungerar faktureringsystemet väl efter initialsvarigheterna och situationen har stabiliserats. På grund av den kommande regionförvaltningsreformen önskas inga ändringar i systemet i detta skede. Behovet av strukturella förändringar inom veterinärvården kan bedömas först efter att regionförvaltningsreformen blivit klar. I enlighet med de riktlinjer regeringen gett 7.11.2015 utreds som bäst av finansministeriet reformen av regionförvaltningen och i anslutning till det bland annat överföringen av vissa regionförvaltningsuppgifter till de självstyrelseområden som inrättas. Ett föremål för utredningen är ordnandet av miljö- och hälsoskyddsuppgifterna i sin helhet.

Pirjo Tomperi, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet och Mikko Saarinen, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

1.9 Försvarsutskottet

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

RP 37/2007 rd – RSv 110/2007 rd

Försvarsutskottet

Riksdagen förutsatte den 11 december 2007 att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlövas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras.

Regeringen har strävat efter att långsiktigt och planmässigt förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala villkor. Utvecklingen av de värnpliktigas förmåner samordnas av försvarsministeriets tväradministrativa samarbetsforum, som i sitt arbete systematiskt betonat vikten av att förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner och uppskattningen av deras samhälleliga ställning (arbetsliv, studier).

Utifrån samarbetsforumets riktlinjer förbättrades de värnpliktigas ekonomiska förmåner senast den 1 januari 2015 genom en höjning av dagpenningen och de särskilda ersättningarna.

Grunderna för reservistlönen reviderades 2008, varigenom lönen bands till försvarsministeriets lönetabell. Utifrån denna tabell höjdes reservistlönerna senast den 1 januari 2015.

Beaktandet av beväringstiden vid fastställandet av pensionen och ett eventuellt återinförande av hemförlovningspenningen hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Med beaktande av de ekonomiska förmånerna som helhet har social- och hälsovårdsministeriet inte ansett det vara nödvändigt att återinföra hemförlovningspenningen.

Janne Torvinen, överinspektör, försvarsministeriet

Samlad bedömning av beredskapslagen

RP 3/2008 rd – RSv 71/2010 rd

VLf 1/2011 rd – RSv 28/2011 rd

Försvarsutskottet

Riksdagen förutsatte den 9 december 2011 att regeringen gör en samlad bedömning av hur beredskapslagen ställer sig till grundlagens nya 23 § och väger in grundlagsutskottets synpunkter.

Statsrådet har inget nytt att meddela riksdagen i ärendet.

"Den nya beredskapslagen och ändringen av 23 § i grundlagen trädde i kraft den 1 mars 2012. I beredskapslagen föreskrivs om myndigheternas befogenheter under undantagsförhållanden.

Genom ändringen av grundlagen kan det förutom genom lag även genom en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av ett bemyndigande med exakt avgränsat

tillämpningsområde införs tillfälliga undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna. Revideringen av beredskapslagen bereddes sammanlagt i över åtta år.

Från statsrådets sida deltog samtliga ministerier i beredningen av reformen och under riksdagsbehandlingen lämnade elva utskott utlåtanden om lagförslaget. Revideringen av beredskapslagen var således ett exceptionellt omfattande och långvarigt lagstiftningsprojekt.

Den samlade bedömningen av förhållandet mellan den nya beredskapslagen och 23 § i grundlagen kräver omfattande utredningar. Det har ännu inte varit möjligt att inleda detta arbete."

Sami Manninen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

1.10 Kulturutskottet

Yrkeshögskolorna, finansieringssystemet

RP 206/2002 rd – RSv 306/2002 rd

Kulturutskottet

3. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att de studerande vid yrkeshögskolorna får hälso- och sjukvårdstjänster på studieorten.

Enligt 17 § i hälso- och sjukvårdslagen ska kommunerna ordna studerandehälsovård för de studerande vid läroanstalterna, även yrkeshögskolorna, i kommunen. Enligt en utredning från 2012 förekom det brister i studerandehälsovården bland annat i fråga om tillgången till tjänster, resurserna och anordnandet av studerandehälsovården som en funktionell helhet. En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet (SHM 2014:10) föreslog flera åtgärder för att utveckla studerandehälsovården för alla studerande, även för studerande vid yrkeshögskolorna. Utveckling av studerandehälsovården ingår i resultatavtalet för social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd. I enlighet med regeringsprogrammet utreddes möjligheterna att ordna studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande via Studenternas hälsovårdsstiftelse som ett treårigt försök enligt den så kallade SHVS-modellen åren 2011–2014. Enligt SHVS-modellen betalar universitetsstuderande en obligatorisk hälsovårdsavgift. Dessutom betalar Folkpensionsanstalten SHVS en ersättning från sjukvårdsförsäkringen för kostnaderna för primärvården för universitetsstuderande. År 2010 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet en arbetsgrupp för att bereda, styra och följa försöket med studerandehälsovård för yrkeshögskolestuderande. Arbetsgruppens mandatperiod är 7.12.2010–1.12.2015.

Arbetsgruppens skulle utreda om SHVS-modellen lämpar sig för att ordna studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande. I försöket med SHVS-modellen jämfördes olika verksamhetsmiljöer och genomförandesätt för studerandehälsovården på försöksorterna Seinäjoki och Villmanstrand med jämförelseorterna Kuopio och Tavastehus. Försöket visar att SHVS-modellen fungerar väl som ett sätt att ordna studerandehälsovården eller som modell för studerandehälsovården ur såväl de studerandes som serviceproducenternas synvinkel. De studerandena var nöjda med de tjänster som producerats enligt SHVS-försöksmodellen. De använde tjänsterna och deras behov av hälsovård kunde tillgodoses.

I SHVS-modellen bestäms studerandehälsovårdens innehåll enligt 17 § i hälso- och sjukvårdslagen på samma sätt som kommunalt producerad studerandehälsovård. Tjänsterna tillhandahålls i enlighet med gällande förordning som en helhet och studerandena deltar i planeringen av tjänsterna. Finansieringen är uppbyggd av FPA:s, studerandenas och kommunens finansieringsandelar. Studerandena betalar förutom besöksavgifter även en obligatorisk hälsovårdsavgift i samband med studentkårens medlemsavgift.

Försöket baserade sig på att studerandena betalar en frivillig hälsovårdsavgift. I försöket betalade endast en del av studerandena (Seinäjoki 38 % och Villmanstrand 52 %, våren 2013) hälsovårdsavgiften. Antalet yrkeshögskolestuderande som deltog i försöket blev betydligt mindre än väntat. Målet var 80 %. Försöket visade att en frivillig hälsovårdsavgift inte fungerar.

Efter det att försöket avslutades har social- och hälsovårdsreformen framskridit men frågor med anknytning till studerandehälsovården är fortfarande öppna. Författningsgrunden för ordnandet av studerandehälsovården och finansieringen av SHVS måste hur som helst övervägas på nytt i samband med social- och hälsovårdsreformen. Inom ramen för sitt uppdrag föreslår planerings- och genomförandegruppen att

följande saker beaktas vid beredningen av social- och hälsovårdsreformen: På grund av studerandehälsovårdens särskilda karaktär är det motiverat att produktionen av studerandehälsovårdens tjänster för högskolestuderande är riksomfattande och specialiserad på studerandehälsovård. För att studerandehälsovård ska kunna ordnas för alla högskolestuderande enligt nuvarande hälsovårdsmodell för universitetsstuderande måste rättsliga frågor som gäller statsunderstöd och upphandling samt frågor med anknytning till hälsovårdsavgiften lösas. Vid den fortsatta beredningen är det nödvändigt att utreda vilka lagstiftningsändringar som behövs för att alla högskolestuderande ska komma att omfattas av högklassiga, integrerade tjänster som främjar studieförmågan.

Maire Kolimaa, konsultativ tjänsteman, SHM

Studiestöd

RP 116/2013 rd och RP 197/2013 rd – RSv 189/2013 rd
Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 30.12.2013 att regeringen vidtar snabba åtgärder för att revidera studiestödslagstiftningen så att myndiga studerande i samma situation inte längre särbehandlas på grund av ålder.

Statsrådet beslutade 30.12.2013 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Föräldrarnas inkomster minskar inte högskolestuderandes studiestöd. För andra än högskolestuderande inverkar föräldrarnas inkomster nedsättande på studiepenningen, om den studerande är yngre än 20 år, samt på bostadstillägget, om den studerande är yngre än 18 år. Avsikten är att successivt slopa förfarandet där föräldrarnas inkomster minskar studiepenningen för sådana 18–19-åriga studerande på andra stadiet som bor självständigt. Som ett led i den studiestödsreform som trädde i kraft 1.8.2014 höjdes de gränser för föräldrarnas inkomster som minskar studiepenningen för 18–19-åriga studerande som inte är högskolestuderande och som bor någon annanstans än hos sina föräldrar med 30 % (lag 1243/2013). Inkomstgränserna höjdes på nytt 1.1.2016, och då med 13 % (lag 1402/2015). Höjningarna främjar situationen i synnerhet för sådana studerande på andra stadiet som bor självständigt. Avsikten är att grunderna för behovsprövning på olika utbildningsstadier förenhetligas om statsfinanserna tillåter det.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Utlåningssystemet enligt upphovsrättslagen

RP 126/2006 rd – RSv 226/2006 rd
Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 7.12.2006 att i statsbudgeten reserveras tilläggsanslag som gör det möjligt att utsträcka utlåningssystemet enligt 19 § i upphovsrättslagen till bibliotek som betjänar forskning och utbildning.

Ändringen av 19 § i upphovsrättslagen genomfördes så att arrangemanget endast ska uppfylla minimikraven enligt det s.k. uthyrnings- och utlåningsdirektivet

(92/100/EEG) från 1992. Tillämpningsområdet för utlåningssersättningssystemet är således så begränsat som möjligt och omfattar i praktiken endast de allmänna biblioteken. Då genomförandet av utlåningssersättningssystemet inleds från 2007 kommer man att utreda möjligheterna att utvidga tillämpningsområdet i enlighet med riksdagens uttalande.

En utvidgning av utlåningssersättningssystemet till att omfatta utlåning från bibliotek som betjänar forskning och utbildning ingick i beredningen av statsbudgeten vid undervisningsministeriet våren 2007. Till följd av att kulturanslagen var knappa kunde tilläggsanslag för detta ändamål likväl inte anvisas i den slutgiltiga budgetpropositionen.

Statsbudgeten för 2008 innehåller ett anslag om betalning av utlåningssersättning endast för utlåning från allmänna bibliotek.

Man har inte lyckats få med en sådan höjning av anslaget som behövs i statsbudgeten för 2009.

Man har inte lyckats få med en sådan höjning av anslaget som behövs i statsbudgeten för 2010.

Statsbudgetens ramar är redan ansträngda och ger inte utrymme för en sådan höjning av anslaget som behövs i statsbudgeten för 2011.

Statsbudgetens ramar har inte gett utrymme för en sådan höjning av anslaget i statsbudgeten för 2012 som skulle behövas för att utsträcka utlåningssersättningssystemet till bibliotek som betjänar forskning och utbildning.

En höjning av anslaget i statsbudgeten, som i budgeten för 2013 har kunnat anvisas för dispositionsrättssersättningar som gäller upphovsrättsligt skyddat material, har avsatts för en höjning av nivån på ersättningen för utlåning i dess nuvarande omfattning. När riksdagen behandlade budgetpropositionen för 2013 godkände den en höjning av anslaget med 200 000 euro. Anslaget för ersättningar för utlåning ökade således från 3 625 000 euro (2012) till 3 825 000 euro (2013). Statsbudgetens ramar har inte gett utrymme för att utsträcka utlåningssersättningssystemet till att omfatta utlåning från bibliotek som betjänar forskning och utbildning.

Anslagshöjningen i budgetpropositionen för 2014 har avsatts för en höjning av nivån på ersättningen för utlåning i dess nuvarande omfattning. I budgetpropositionen för 2014 föreslogs en höjning av anslaget för ersättningar för utlåning med 150 000 euro, och dessutom godkände riksdagen en tilläggshöjning på 100 000 euro. Anslaget för ersättningar för utlåning uppgick till 4 075 000 euro år 2014. Statsbudgetens ramar har inte gett utrymme för att utsträcka utlåningssersättningssystemet till att omfatta utlåning från bibliotek som betjänar forskning och utbildning.

I budgeten för 2015 höjdes anslaget med 4 150 000 euro till 8 225 000 euro. Höjningen inriktades på att höja nivån på ersättningarna för utlåning. År 2015 inleddes beredningen av en lagändring som syftar till att utvidga utlåningssersättningen till att omfatta utlåning från bibliotek som betjänar forskning och utbildning. Avsikten är att regeringens proposition med förslag om detta ska överlämnas till riksdagen 2016.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Främjande av utbildningsexport

RP 9/2013 rd – RSV 78/2013 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hindren i lagstiftningen för främjande av utbildningsexport, till exempel genom att en klar åtskillnad görs mellan den examensutbildning som ges som normal undervisning och den examensutbildning som exporteras.

Utredningen bör göras så att eventuella beslut kan fattas senast i början av 2014.

Regeringens proposition (RP 77/2015 rd) med förslag om införande av avgifter per läsår för högskolestuderande från länder utanför EU/EES-området och precisering av bestämmelserna om uppdragsutbildning vid högskolorna överlämnades till riksdagen 22.10.2015. De föreslagna ändringarna av universitetslagen och yrkeshögskolelagen trädde i kraft 1.1.2016 (lag om ändring av universitetslagen 1600/2015 och lag om ändring av yrkeshögskolelagen 1601/2015). Från och med 2016 får universiteten och yrkeshögskolorna av studerande från länder utanför EU/EES-området ta ut avgifter per läsår för sådan utbildning på främmande språk som leder till lägre eller högre högskoleexamen. Bestämmelserna om studieavgifter är förpliktande för högskolorna när det gäller studerande som inleder sina studier 1.8.2017 eller senare.

Det har varit nödvändigt att vid sidan av bestämmelserna om studieavgifter bibehålla gällande bestämmelser om högskolornas uppdragsutbildning. Högskolorna har således även i fortsättningen möjlighet att ordna examensinriktad uppdragsutbildning för en grupp av studerande. I stället för att ta ut studieavgifter av en enskild studerande ska högskolorna då av den som beställer utbildningen ta ut en avgift som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen. Det är möjligt att ordna uppdragsutbildning på ett smidigare sätt än annan examensutbildning med beaktande av beställarens särskilt behov i anknytning till utbildningens struktur och innehåll samt till tidtabellen för utbildningen. För att förbättra möjligheterna att genomföra uppdragsutbildning fogades till universitetslagen och yrkeshögskolelagen en bestämmelse om att den som har beställt utbildningen har rätt att ta ut avgifter av de studerande som deltar i uppdragsutbildningen i enlighet med lagstiftningen i beställarens placeringsstat eller i enlighet med beställarens praxis. En finländsk högskola tar inte heller i fortsättningen ut avgifter av studerande som deltar i uppdragsutbildning, utan utbildningen finansieras i sin helhet av den som har beställt utbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet följer med vilken effekt införandet av studieavgifter har och inflödet av intäkter från avgifterna till högskolorna samt utvärderar hur lagstiftningen fungerar i fråga om främjandet av utbildningsexporten. Undervisnings- och kulturministeriet kommer senare att tillsätta en uppföljnings- och utvärderingsgrupp för detta ändamål.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Laura Hansén, regeringssekreterare, undervisnings- och kulturministeriet

Lagen om elev- och studerandevård, uppföljning av reformens verkningar

RP 67/2013 rd – RSv 218/2013 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet följer hur reformen påverkar dels resultaten och effektiviteten inom elevvården, dels personalbemanningen och tillgången till tjänster i olika delar av landet och lämnar en utredning till kulturutskottet vårsessionen 2018.

Lagen om elev- och studerandevård trädde i kraft 1.8.2014. Våren 2014 ordnade undervisnings- och kulturministeriet tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet och de lokala regionförvaltningsmyndigheterna åtta omfattande kurser i olika delar av landet för att främja verkställigheten av lagen. Antalet deltagare rörde sig kring 3 000. Dessutom har Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd gett ett stort antal aktörer utbildning om de reformer som den nya lagen för med sig. Undervisnings- och kulturministeriet har i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet, Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd utarbetat och publicerat tillämpningsanvisningar för att stödja verkställigheten av lagen. <http://stm.fi/documents/1271139/1427058/Kuntainfo13a+Uusi+soveltamisohje+oppilais-+ja+opiskelijahuoltolains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6st%C3%A4+p%C3%A4ivitetty+18122015/ea07ef1e-38b5-4236-a503-aea01aa87185>

Undervisnings- och kulturministeriet och Nationella centret för utbildningsutvärdering har diskuterat möjligheterna att utreda resultaten och effektiviteten av reformen av elev- och studerandevården samt personalbemanningen och tillgången till tjänster. Anne-Marie Brisson, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Upphovsrättslagen, uppföljning av verkningarna

RP 28/2004 rd – RSv 100/2005 rd

Stora utskottet och kulturutskottet

3. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder vilka regler som gäller och vilka tolkningsproblemen är i fråga om dels rätten att använda gamla fotografier, dels upphovsrätten för fotografier som klassas som historiska, och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

Inget nytt att rapportera.

”Undervisnings- och kulturministeriet föreslår följande utredning om utvecklingen när det gäller skyddet för fotografier. Åren 1927–1995 reglerades rätten till fotografier i Finland genom en särskild lag om rätt till fotografisk bild. Enligt den lagen hade alla fotografier samma värde och för erhållande av skydd krävdes ingen särprägel som gäller för upphovsrätten. År 1995 överfördes skyddet för fotografier till upphovsrättslagen, varvid fotografier som betraktas som verk började omfattas av det upphovsrättsliga skyddet. Andra fotografier omfattas fortfarande av ett s.k. vanligt skydd enligt bestämmelserna i 49 a § i upphovsrättslagen.

Enligt den regeringsproposition som gäller koppling av skyddet för fotografier till upphovsrättslagen (RP 287/1994 rd) har det inte ansetts förekomma några stora problem i fråga om att definiera fotografierna som verk, dvs. då det gäller att avgöra vilka fotografier som ska omfattas av det upphovsrättsliga skyddet. ”Att skilja mellan

äldre fotografiska verk än skyddstiden enligt 49 a § och friblivna andra fotografier avviker inte från den gränsdragning enligt gällande lag, som uppkommer på grund av att det internationella skyddet för fotografier som åtnjuter skydd enligt gällande fotografilag begränsas till sådana fotografier som enligt Bernkonventionen är fotografiska verk.” (s. 56)

Då reformen genomfördes 1995 var skyddstiden 50 år för fotografiska verk och fotografier som avses i 49 a §. När det gäller upphovsrätten beräknades skyddstiden från upphovsmannens död och när det gäller skyddet för andra fotografier från det att fotografiet tagits. I början av 1996 förlängdes tiden för det upphovsrättsliga skyddet till 70 år.

De ändringar i skyddets omfattning när det gäller vanliga fotografier som trädde i kraft i början av 2006 har ytterligare närmast skyddet för fotografiska verk med skyddet för andra fotografier. Alla fotografier har samma skydd under 50 års tid efter det att de tagits. Det omfattande rättsliga skydd som fotografier åtnjuter enligt upphovsrättslagen utgör ett tydligt undantag från de grundläggande principerna när det gäller upphovsrätt: alla fotografier åtnjuter skydd oberoende av särprägel.

När det gäller fotografier som förvaras i arkiv och museer kommer gamla fotografier att kunna användas genom förmedling av en av undervisningsministeriet godkänd organisation som en följd av de bestämmelser gällande avtalslicens som trädde i kraft 2007. Frågan om rätten att använda gamla fotografier utgör också föremål för en omfattande europeisk utredning som en del av ett projekt för grundande av ett europeiskt digitalt bibliotek. En särskild fråga i denna utredning utgör användningen av sådana fotografier vilkas upphovsmän inte kan identifieras eller nås.

Upphovsrättsrådet, som tillsatts av statsrådet, ska enligt 55 § i upphovsrättslagen avge utlåtanden i ärenden som gäller tillämpningen av upphovsrättslagen. Frågor som gäller skydd av fotografier som utgör verk och sådana fotografier som avses i 49 a § kan också behandlas av upphovsrättsrådet.

Med stöd av vad som anförts ovan anser undervisnings- och kulturministeriet att det inte finns något behov av att ändra lagstiftningen.

Undervisnings- och kulturministeriet behandlade i sin utredning till kulturutskottet 1.11.2013 i detalj frågor som hänför sig till upphovsrättsskyddet för fotografier.

När det gäller rätt att använda gamla fotografier ansåg undervisnings- och kulturministeriet att ”en typisk faktor som försvårar rätten att använda gamla fotografier är att fotografen ofta inte nämns i anslutning till fotografiet och att fotografiets ålder ofta inte kan fastställas på basis av exemplaret. Det att man inte känner till fotografen betyder inte att fotografiet inte skulle kunna vara skyddat.”

Utifrån EU:s direktiv 2012/28/EU om föräldralösa verk antog riksdagen lagen om föräldralösa verk (764/2013), som träder i kraft 29.10.2014. Fotografier som inte ingår i böcker, tidningar eller andra tryckalster omfattas dock inte av direktivets eller lagens tillämpningsområde. I direktivet har man emellertid identifierat behovet av att ordna rättigheterna att använda fotografier. Enligt översynsklausulen i artikel 10 ska kommissionen efter direktivets ikraftträdande årligen lägga fram en rapport om eventuellt införande i direktivets tillämpningsområde av andra skyddade alster som för närvarande inte omfattas av tillämpningsområdet, i synnerhet enskilda foton och andra bilder.

En utvidgning av direktivet om föräldralösa verk till att omfatta även enskilda fotografier skulle innebära en ny möjlighet att förutom genom det nordiska avtalslicensregelverket främja de praktiska arrangemangen i anslutning till rättigheterna att använda fotografier.

När det gäller upphovsrättsskyddet för fotografier som betraktas som historiska anser man i utredningen att det är fråga om en sådan bedömning av originaliteten som är en förutsättning för upphovsrättsskyddet för alla verk. I utredningen bedöms möjligheten att i lagen närmare fastställa kriteriet för erhållande av skydd för fotografier som följer: "Det finns inga exempel från de övriga nordiska länderna och inte heller från andra länder på lagdefinitioner av detta slag eller på hur de fungerar. Artikel 6, som gäller skydd för fotografier, och inledningsfras 17 i skyddstidsdirektivet tillåter inget annat kriterium än kriteriet originell som grund för rätten till skydd ("det rör sig om upphovsmannens egna intellektuella skapelse och avspeglar hans personlighet"). Genom direktivet har det i praktiken blivit omöjligt att kvalificera det originella genom lagbestämmelser. Detsamma gäller för möjligheten att tillämpa andra kriterier."

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder."

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Utövande konstnärers rättigheter i audiovisuella verk

RP 73/2013 rd – RSv 120/2013 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 5.11.2013 att regeringen ser till att utövande konstnärer som uppträder i audiovisuella verk bemöts jämbördigt med andra konstnärer.

Statsrådet beslutade 7.11.2013 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Vid undervisnings- och kulturministeriet har man börjat bereda en utredning om skydd för audiovisuella framträdanden inom Europeiska unionen. Utredningen skapar en grund för bedömning av behovet av nationell lagstiftning i samband med att man inom Europeiska unionen bereder unionens och dess medlemsstaters tillträde till det år 2012 ingångna Pekingfördraget om skydd för audiovisuella framträdanden.

I rådets arbetsgrupp för upphovsrätsfrågor inleddes hösten 2014 diskussioner om processen för ikraftsättande av Pekingfördraget.

Förberedelserna inför Europeiska unionens och dess medlemsstaters tillträde till Pekingfördraget har pågått under ledning av kommissionen och har ännu inte slutförts. Tidtabellerna för de nationella förberedelserna och utredningsarbetet i Finland har av ändamålsenlighetsskäl samordnats med förberedelserna inom Europeiska unionen.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Universitetsreformen, uppföljning av genomförandet och effekterna

RP 7/2009 rd – RSv 103/2009 rd

Kulturutskottet

4. Riksdagen förutsatte att universiteten garanteras en tillräcklig basfinansiering så att utbildningen och forskningen kan utvecklas och kvaliteten tryggas. Finansiering bör kanaliseras jämbördigt till alla vetenskapsområden.

5. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att universitetscentren årligen tilldelas anslag som åtminstone ligger på samma nivå som för närvarande.

4. Genom statlig finansiering tryggas förutsättningarna för alla universitet att sköta sina lagstadgade uppgifter. Den statliga finansieringen för universitetens utgifter grundar sig på samma principer för alla universitet. Genom kalkyleringsmodellen för universitetens basfinansiering tryggas möjligheterna till utveckling på lång sikt samtidigt som universiteten sporras till att, förutom att profilera sig och fortsätta att förbättra kvaliteten, även bedriva produktiv och ekonomisk verksamhet.

Beslut om bestående nivåhöjningar eller särskilda satsningar av engångsnatur som eventuellt görs för att stärka universitetens finansiering på lång sikt fattas i samband med kommande rambeslut.

De sparåtgärder som i enlighet med regeringsprogrammet riktar sig mot samtliga universitet samt de nedskärningar som redan företagits under den förra regeringens mandatperiod är betydande för universitetens del och förutsätter att samtliga universitet reformerar sina strukturer och förfaranden.

I sista hand fattar universiteten inom ramarna för sin autonomi beslut om den finansiering som de anser vara ändamålsenlig för olika funktioner eller enheter för att det ska vara möjligt att nå de mål som man kommit överens om med ministeriet och de egna mål som uppställts inom universitetet.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Jorma Karhu, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

5. Inget nytt att rapportera. "Undervisnings- och kulturministeriet anvisar under perioden 2013–2016 finansiering till de universitet som samordnar universitetscentren som en del av de riksomfattande uppgifterna. År 2015 anvisas 733 000 euro per universitetscenter. Den årliga höjningen av kostnadsnivån enligt universitetsindexet inverkar också på finansieringen av samordningen av universitetscentren. Förutom via de riksomfattande uppgifterna får universiteten även finansiering via basfinansieringens kalkylmässiga kriterier i fråga om insats/avkastning, av vilka en del även hänger samman med den verksamhet som bedrivs vid universitetscentren.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder."

Jorma Karhu, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Yrkeshögskolorna, uppföljning av verksamheten

RP 26/2009 rd – RSv 102/2009 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 16.6.2009 att regeringen följer upp hur antalet studieplatser vid yrkeshögskolorna förändras, hur utbildningsinnehållen utvecklas och hur de studerande kommer in på arbetsmarknaden.
3. Riksdagen förutsatte att situationen inom hälsovården för studerande vid yrkeshögskolorna följs upp.
4. Riksdagen förutsatte att regeringen bevakar hur yrkeshögskolorna ordnar idrott och motion för de studerande och i förekommande fall vidtar åtgärder för att förbättra möjligheterna för idrott och motion.

1. Inget nytt att rapportera.

"Undervisnings- och kulturministeriet, huvudmännen för yrkeshögskolorna och yrkeshögskolorna har utbildningsområdesvis kommit överens om det studerandeantal som ska ligga till grund för yrkeshögskolornas basfinansiering under avtalsperioden 2013–2016.

Yrkeshögskolornas utbildningsutbud ska dimensioneras enligt resultaten av prognoserna över behovet av arbetskraft och utbildning. Målet för antalet unga som ska inleda yrkeshögskolestudier 2016 är sammanlagt 2 200 personer lägre än utbudet 2009. Undervisnings- och kulturministeriet har 5.10.2011 i sin skriftliga respons till yrkeshögskolorna föreslagit att antalet nybörjarplatser ska börja minska från och med 2013. Undervisnings- och kulturministeriet har genom sitt beslut 30.3.2012 minskat antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna från och med 2013 så att utbildningsutbudet inriktas i enlighet med prognostiseringarna och så att tillgången till utbildningen, det regionala utbudet och tillgodoseendet av språkgruppernas behov säkerställs. Antalet nybörjarplatser minskar med sammanlagt 2 030.

Frågan om hur de studerande kommer in på arbetsmarknaden följs upp med hjälp av de mål och nyckeltal i anslutning till dem som undervisnings- och kulturministeriet och yrkeshögskolorna gemensamt kommit överens om samt genom undervisnings- och kulturministeriets skriftliga respons till yrkeshögskolorna. När det gäller placeringen på arbetsmarknaden tar man även hjälp av prognostiseringar, genom vilka man strävar efter att få utbildningarna att passa arbetskraftsbehovet."

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

3. Inget nytt att rapportera. "Kommunen ska ordna hälso- och sjukvårdstjänster för yrkeshögskolestuderande. Ett försök med att ordna studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande enligt modellen för Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS) pågick 2011–2014. Social- och hälsovårdsministeriet arbetar som bäst med en slutrapport om försöket.

Ärendet hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde." Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Johanna Moisio, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

4. Inget nytt att rapportera.

”Sakkunniggruppen för idrott och motion i högskolorna, som är ett samarbete mellan Studerandenas Idrottsförbund rf, Finlands universitet UNIFI rf och Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, har understötts av undervisnings- och kulturministeriet och har tagit fram en rekommendation om idrotts- och motionstjänster vid högskolorna. Arbetsgruppens arbete presenterades vid undervisnings- och kulturministeriets seminarium i februari 2011. Förbundet för studerandekårer vid yrkeshögskolorna i Finland rf genomförde åren 2010–2011 projektet Yhteinen ammattikorkeakoulu för att främja de studerandes studieförmåga.

Anordnandet av studerandeservice, inbegripet motion och idrott, vid yrkeshögskolorna kartlades 2013–2014 i samband med den revidering av koncessionerna som ingick i yrkeshögskolereformen. I tillståndsansökan skulle utredas hur studerandeservicen ordnas i högskolan, och även situationen i fråga om motions- och idrottstjänster skulle beskrivas.

I samband med undervisnings- och kulturministeriets yrkeshögskolebesök 2014 framkom det att motions- och idrottstjänsterna har utvecklats betydligt under de senaste åren, bl.a. genom samarbete mellan yrkeshögskolesektorerna.”

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Stödjande av inlärnin

Specialundervisning

RP 109/2009 rd – RSv 90/2010 rd

Kulturutskottet

2. Riksdagen förutsatte att ramarna för statsfinanserna och de kommande statsbudgetarna väger in behoven av mer finansiering till följd av ändringarna i lagen om grundläggande utbildning i fråga om specialundervisning och annat särskilt stöd.

Undervisnings- och kulturministeriet utarbetade en redogörelse till riksdagens kulturutskott för hur stödet i tre steg verkställdes våren 2013 (2014:2). Av redogörelsen framgick att verkställigheten av stödet i tre steg på det hela taget hade förlöpt väl. Det fanns dock stora skillnader mellan kommunerna. Av redogörelsen framgick att det finns stora utmaningar när det gäller att utveckla krävande specialundervisning.

I mars 2015 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en utvecklingsgrupp med sektioner visavi krävande särskilt stöd. Utvecklingsgruppens uppgiftsfält omfattar undervisning och skolgång vid sådana sjukhusundervisningsenheter, kommunala och samkommuners och privata skolor på institution och specialskolor som har tillstånd att ordna utbildning. Utvecklingsgruppen för krävande särskilt stöd och dess sektioner tillsattes för tiden 1.4.2015–30.6.2017. Utvecklingsgruppens första lägesrapport färdigställdes i november 2015 och den andra lägesrapporten färdigställs i november 2016. Arbetsgruppens slutrapport offentliggörs senast 30.6.2017.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar statligt specialunderstöd för utvecklande av specialundervisningens kvalitet och för anställning av skolgångsbiträden i anknytning till specialundervisning.

År 2015 beviljade undervisnings- och kulturministeriet 7 255 000 euro i statligt specialunderstöd för anställning av skolgångsbiträden och 2 720 400 euro för utbildning som gäller krävande särskilt stöd. Det här gjorde det möjligt att utbilda personal för krävande särskilt stöd och att anställa skolgångsbiträden.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Jussi Pihkala, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Lagstiftning om olämplighet för studier

RP 164/2010 rd – RSv 370/2010 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 15.3.2011 att man på alla utbildningsstadier ser till att de studerande har möjlighet att få tillräcklig studiehandledning samt elevvård och andra preventiva stödåtgärder och att studerandehälsövården förbättras.

1. I förordningen om yrkesutbildning (811/1998) föreskrivs det att studiehandledning ingår i en yrkesinriktad grundexamen (2 §) och att den studerande ska få personlig handledning och annan behövlig studiehandledning (4 §), om vilken bestäms i läroplanen. I grunderna för yrkesexamina finns närmare bestämmelser om målen med studiehandledningen, de studerandes rätt till studiehandledning och ordnande av studiehandledning.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte 1.9.2010 en samarbetsgrupp kring livslång handledning som fick i uppgift att senast 28.2.2011 utarbeta ett förslag till nationell strategi för livslång handledning. Strategin skulle omfatta alla utbildningsstadier och utbildningsformer och de informations-, rådgivnings- och handledningstjänster som erbjuds inom arbets- och näringslivet. I samarbetsgruppens rapport beskrivs det nuvarande handledningssystemet och dess problem samt presenteras de strategiska målen för utvecklandet av handledningen.

Som strategiska mål för att säkerställa en tillräcklig studiehandledning på olika skolstadier föreslog samarbetsgruppen i sin rapport att antalet elever inom den grundläggande utbildningen ska begränsas per studiehandledare, att rätten till personlig studiehandledning ska tas in i gymnasielagen och att kvalitetskriterier för studiehandledningen i gymnasier och yrkesutbildning ska utarbetas. Dessutom betonade samarbetsgruppen att kompetensen för handledning ska säkerställas genom utvecklande av studiehandledarnas grundläggande utbildning och genom ökande av möjligheterna till kompletterande utbildning samt genom utvecklande av kvalitetssystem för handledningen.

I utvecklingsplanen för utbildning och forskning 2012–2016 förutsätts det att kriterier för god studiehandledning för gymnasie- och yrkesstudier utarbetas så att de kan tillämpas från och med höstterminen 2014. När det gäller yrkesutbildningen ska kriterierna inkluderas i verkställandet av en kvalitetsstrategi. I utvecklingsplanen för utbildning och forskning förutsätts det också att grundutbildningen för dem som arbetar med handledning ska utvecklas så att den motsvarar de ökade kraven inom handledningen och att de elektroniska informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna utvecklas som en del av SADe-programmets Webbtjänst för lärande.

Uppdraget för samarbetsgruppen kring livslång handledning utvidgades till att omfatta uppföljnings- och samordningsgruppen för utvecklingsprogrammet för ökad träffsäkerhet och efterfrågeorientering inom kunskaps-, rådgivnings- och vägledningstjänster inom vuxenstudier (ESR). Den nya handlednings- och samarbetsgrup-

pens mandatperiod är 1.9.2011–31.1.2015. Genom ett omfattande samarbete kring handledningen vill man säkerställa att handledningstjänsterna utvecklas så att de motsvarar de önskemål alla kunder, även elever och studerande i olika utbildningsstadier, har om tjänsternas kvalitet och tillgänglighet.

Undervisnings- och kulturministeriet valde tolv projekt på olika håll i Finland för det projekt för utveckling av studiehandledningen i gymnasierna som inleddes 25.3.2011. Målet med projektet är att för sin del försnabba de ungas inledande av högskolestudier och att utveckla individuella handledningsmetoder för de studerandes behov. Projektfinansieringen kan användas till att utveckla studiehandledningen 2011–2012.

Hösten 2011 inleddes ett effektiviseringsprogram för att förkorta studietiden inom yrkesutbildningen (2011–2014), inom vilket man främst skapar modeller för god praxis för hur yrkesexamen kan avläggas inom tidsplanen. Ett av de centrala utvecklingsområdena är skapandet av förutseende och mer individuella verksamhetsmodeller för studiehandledningen och studerandevården. Vid utgången av 2012 omfattade effektiviseringsprogrammet 43 olika utbildningsanordnare med 23 projektnätverk. Ansökan om statsunderstöd för 2014 inleddes 8.2.2013.

Beredningen av en ny, enhetlig lag om elev- och studerandevård inleddes 2010 i enlighet med förslagen från arbetsgruppen för elev- och studerandevård 2009. Beredningen har genomförts i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet. Målet har varit att samla bestämmelserna om elev- och studerandevård från flera olika lagar i en enda lag för att säkerställa en jämlik och tillräcklig tillgång på tjänsterna. Lagen om elev- och studerandevård trädde i kraft 1.8.2014.

I den gällande universitetslagen (558/2009) och yrkeshögskolelagen (351/2003) finns inga bestämmelser om studerandevård. De frågor som gäller ordnandet av högskolestudier och ordnandet av studiehandledning omfattas av universitetens och yrkeshögskolornas egen beslutanderätt. När det gäller högskolorna innefattar begreppet studerandevård olika handledningsfunktioner. Högskolestuderande är myndiga, vilket innebär att högskolornas roll i synnerhet hänför sig till handledning av högskolestudier och uppföljning av hur studierna framskrider. För att underlätta handledningen har man vid högskolorna bl.a. tagit i bruk en personlig studieplan för de studerande (PSP), karriär- och rekryteringstjänster samt handledning och rådgivning om internationalisering. Dessutom står studiepsykologtjänster till förfogande vid alla högskolor.

Yrkeshögskole- och universitetsstuderandes välbefinnande har under de senaste åren undersökts och främjats genom många olika projekt, såsom undersökningen Opintourat som utrett studievägar, Kyky-projektet som främjat studieförmågan, VALOA som gällt internationella studerande, Eurostudent som forskat i de studerandes försörjning, studier och arbete, ESOK som stött tillgänglighet och Campus Conexus som forskar i riskerna för utslagning samt samverkan.

Kommunen ska ordna hälso- och sjukvårdstjänster såväl för studerande i yrkesutbildning som för yrkeshögskolestuderande. Studenternas hälsovårdsstiftelse SHVS erbjuder tjänster inom allmän hälsa, mental hälsa och oral hälsa för dem som avlägger en grundexamen vid ett universitet. Ett treårigt försök med att ordna studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande enligt SHVS-modellen pågick 2011–2014. När det gäller högskolorna ger ärendet inte längre anledning till åtgärder.

Johanna Moisio, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Lagstiftningen om bildprogram, uppföljning av lagreformens genomförande och konsekvenser

RP 190/2010 rd – RSv 348/2010 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 15.3.2011 att Centralen för mediefostran och bildprogram får adekvata resurser för de nya och större skyldigheter som den får genom lagen om bildprogram. Detta är viktigt för att genomförandet av denna reform som har så stor betydelse för att skydda barn i medievardagen inte ska riskeras.

3. Riksdagen förutsatte att det i den genomgripande revideringen av lagstiftningen om säkerhetsutredningar tas in bestämmelser om kontroll av att brottslig bakgrund undersöks i fråga om klassificerare av bildprogram.

Inget nytt att rapportera.

”Statsrådet beslutade 16.6.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Lagen om bildprogram (710/2011) och lagen om Centralen för mediefostran och bildprogram (711/2011) trädde i kraft 1.1.2012. I och med lagreformen blev Statens filmgranskningsbyrå Centralen för mediefostran och bildprogram.

I budgeten för 2013 ökade riksdagen anslaget under omkostnadsmomentet för Centralen för mediefostran och bildprogram med 100 000 euro. I den fjärde tilläggsbudgetsbudgetpropositionen för 2013 ökade riksdagen dessutom på framställning från ministeriet anslaget under momentet med 48 000 euro för anskaffning av nödvändiga informationssystem som ska förnyas samt med 60 000 euro i den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2014. Genom lagen om Nationella audiovisuella institutet slogs Centralen för mediefostran och bildprogram samman med Nationella audiovisuella arkivet vid ingången av 2014. Ett mål med sammanslagningen var att garantera verksamhetsmöjligheterna för Centralen för mediefostran och bildprogram som en del av ett större ämbetsverk. Det är dock en utmanande uppgift att garantera ämbetsverkets resurser i dagens statsfinansiella läge.”

3. ”På förslag av kulturutskottet togs i 13 § i lagen om bildprogram in en bestämmelse om att Centralen för mediefostran och bildprogram ska be den som vill bli klassificerare av bildprogram visa ett straffregisterutdrag före beslutet om godkännande som klassificerare. Även i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen tog man in en hänvisning till lagen om bildprogram. Utskottet konstaterade också att övervakning av att kriminell bakgrund utreds bör göras i samband med den aktuella, genomgripande revideringen av lagstiftningen om säkerhetsutredningar.

Justitieministeriet har ansett att tillsynsbestämmelserna i anslutning till utredning av brottslig bakgrund inte kan ses över i samband med revideringen av lagstiftningen om säkerhetsutredningar, utan de bör ses över som ett led i den genomgripande revideringen av lagstiftningen om utredning av bakgrunden utgående från brottsregisterutdrag.”

Laura Mäkelä, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Kulturens framtid

SRR 4/2010 rd – RSk 38/2010 rd

Kulturutskottet

Riksdagen godkände 20.1.2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. Att den sociala tryggheten för konstnärer förbättras så att allt fler konstnärer omfattas av social trygghet.

2. Att särfrågorna kring den sociala tryggheten, utkomstskyddet vid arbetslöshet och pensioner inom kulturområdet avgörs för att undanröja så många hinder för sysselsättning som möjligt.

5. Att principen En procent för konst främjas och att den binds upp vid bygg- och renoveringskostnader.

Punkterna 1 och 2.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 5.9.2012 en arbetsgrupp för att utreda eventuella olägenheter i den sociala tryggheten för dem som arbetar inom kreativa branscher och andra som sysselsätter sig själva och deras beskattning som eventuellt påverkar den sociala tryggheten samt för att lägga fram behövliga förslag till ändringar för att avhjälpa olägenheterna. Arbetsgruppen överlämnade sitt förslag till social- och hälsovårdsministeriet 7.10.2013. Flera organisationer för konst och kreativa branscher yttrade sig om arbetsgruppens förslag. Social- och hälsovårdsministeriet samordnar arbetsgruppens fortsatta arbete.

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereddes en regeringsproposition (RP 226/2014 rd) där det föreslogs att en försäkring som tecknas för en stipendieperiod ska kunna avbrytas på grund av annat förvärvsarbete. Propositionen godkändes och lagen trädde i kraft 1.6.2015. Ändringen förbättrade stipendiaternas möjligheter att tacka ja till kortvariga anställningar.

5. Den utredning som undervisnings- och kulturministeriet hade beställt av Ympäristötaiteen säätiö – Stiftelsen för miljökonst om olika alternativ för hur genomförandet av principen om en procent för konst kan främjas vid offentligt byggande färdigställdes i mars 2013.

Undervisnings- och kulturministeriet stödde främjandet av principen med tippningsvinstmedel genom att bevilja branschorganisationer statsunderstöd för pilotprojekt som rör principen om en procent för konst. Statsunderstöden kan användas åren 2013–2015. År 2014 delegerade undervisnings- och kulturministeriet utdelningen av årliga statsunderstöd för projekt kring ”En procent av byggnadskostnaderna för konst” så att uppgiften i fortsättningen sköts av Centret för konstfrämjande. För åren 2015–2017 tillsatte bostads- och kulturministern en förvaltningsövergripande styrgrupp för att stödja och styra främjandet av principen om en procent, dryfta incitament och styrmedel för användningen av principen i samband med offentligt byggande, kartlägga forskningsrön om principens konsekvenser samt samla erfarenheter och uppgifter om god praxis på basis av utländska projekt relaterade till kombinationen av konst och byggande.

Vid Centret för konstfrämjande, som lyder under undervisnings- och kulturministeriet, avsattes sammanlagt sju årsverken för att främja principen om en procent, huvudsakligen i form av länskonstnärernas arbetsinsatser, och fördelades 380 000 euro i statsunderstöd för att stödja och initiera konstobjekt i enlighet med principen om en procent.

Statsrådets redogörelse i form av dokumentet Kulturens framtid upphörde att gälla 30.12.2015. Det här hänför sig till statsrådets beslut att minska antalet gällande separata strategier.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Petra Havu, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Livskraftiga nationalspråk

Forskning och språkvård när det gäller minoritetsspråk

RP 97/2011 rd – RSv 95/2011 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsatte 12.12.2011 att regeringen ser till att det finns tillräckligt med resurser för forskning och språkvård när det gäller det finska och det svenska språket som vår kulturella identitet bygger på, för att våra nationalspråk ska förbli livskraftiga.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar hur lagändringen påverkar forskningen och språkvården då det gäller de samiska språken, romani och teckenspråken och i förekommande fall vidtar åtgärder för att trygga dessa minoritetsspråk. I fråga om teckenspråk bör i samband med andra språkpolitiska åtgärder och beredningen av en eventuell teckenspråkslag särskilt ges akt på om de arrangemang som vidtagits i samband med denna lagstiftning är lämpliga och i förekommande fall vidtas åtgärder som tryggar teckenspråkens ställning och utveckling.

Statsrådet beslutade 21.12.2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. Lagen om Institutet för de inhemska språken (1403/2011) trädde i kraft 1.1.2012. Genom lagen preciserades institutets uppgifter och eliminerades överlappningar med universitetens forskning. Lagen klargör och profilerar institutets ställning som sakkunnig i språkvård av finska och svenska språket. Enligt lagen hör språkvård av finska och svenska språken, rådgivning och ordboksarbete samt forskning med anknytning till språkvård och ordboksarbete till institutets uppgifter. Undervisnings- och kulturministeriet för årligen resultatförhandlingar med Institutet för de inhemska språken, där man också kommer överens om institutets resurser och målen för resultatavtalsperioden.

Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp lade 7.5.2012 fram sitt förslag till åtgärder för att utveckla undervisningen i svenska. Olika åtgärder har börjat genomföras utgående från de utlåtanden som lämnades hösten 2012. Insatserna för livskraftiga nationalspråk samordnas och främjas också genom det nationalspråksnätverk baserat på nationalspråksstrategin som leds av justitieministeriet. Nätverkets verksamhet fortsätter under den pågående regeringsperioden och undervisnings-

och kulturministeriet har två representanter i nätverket. Åtgärderna enligt strategin inriktas främst på svenska språket, och åtgärderna har främjats.

Tydliga och begripliga nationalspråk inom myndigheternas verksamhet har främjats genom en kampanj för klart myndighetsspråk (10/2014–12/2015). I kampanjen medverkar bl.a. finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och Institutet för de inhemska språken.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

2. Genom lagen om Institutet för de inhemska språken (1403/2011) preciserades institutets uppgifter och eliminerades överlappningar med universitetens forskning. Forskningen i minoritetsspråk, som samiska och romani, stärktes genom en samordning av de njugga resurserna med Uleåborgs universitet när det gäller samiska och med Helsingfors universitet när det gäller romani. Den verksamhet som gäller teckenspråk har överförts till Finlands Dövas Förbund rf som en del av verksamheten för att utveckla teckenspråket. Språknämnderna för minoritetsspråken i fråga är fortfarande verksamma vid Institutet för de inhemska språken. Detta för att säkerställa att de beaktas i den finländska språkpolitiken och språkvården.

Undervisnings- och kulturministeriet för årligen resultatförhandlingar med Institutet för de inhemska språken, där man kommer överens om institutets resurser och målen för resultatavtalsperioden. Vid avtalsförhandlingarna diskuteras även effekterna av lagen.

Sedan 2012 har ministeriet anvisat Finlands Dövas Förbund rf bidrag för skötseln av teckenspråksuppgiften. Teckenspråkslagen, som beaktar både det finska och det finlandssvenska teckenspråket, trädde i kraft 1.5.2015.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Anne Luoto-Halvari, överinspektör, undervisnings- och kulturministeriet

Ändring av teater- och orkesterlagen

RP 217/2013 rd – RSV 18/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet bereder ett förslag till ändring av teater- och orkesterlagen så att lagens rubrik i sin helhet motsvarar bestämmelsernas innehåll och gör de tekniska ändringar i lagen som ändringen kräver.

Inget nytt att rapportera.

”Teater är en konstform där konstnärer uppträder inför publik och använder sig av tal, musik, dans, rörelser och gester. Förutom sedvanlig framställning och traditionell talteater använder teatern sig av flera olika uttrycksformer såsom dans, cirkus, opera, operett, balett, pantomim, kinesisk opera och kabuki. I en teaterföreställning kan dans, teater, musik och cirkuskonst också kombineras på ett konstövergripande sätt. Teaterföreställningar framförs ofta på en teater som är en byggnad eller lokal som planerats för dem.

När teater- och orkesterlagen stiftades 1992 var utgångspunkten att man med statsandelsberättigad teaterverksamhet avser tal- och dansteaterverksamhet. Statsandel har beviljats aktörer vilkas stadgeenliga uppgift är att bedriva teaterverksamhet, dvs. antingen scen- eller danskonst, eller att driva sådan verksamhet som nämns ovan. Både tal- och dansteatrar har i sin egen verksamhet använt sig av cirkuskonst som en uttrycksform inom den framställande konsten.

Under de tio senaste åren har nutidscirkusgrupperna i fråga om sin verksamhet nått en likadan och samma självständiga ställning som tal- och dansteatrarna. Nutidscirkus har blivit jämförbar med tal- och dansteaterverksamhet när det gäller organisationen och personalen, föreställningarna och sättet att producera föreställningar samt föreställningsplatserna. Med anledning av denna utveckling ansåg ministeriet det vara nödvändigt att revidera och förtydliga teater- och orkesterlagen så att de aktörer vilkas stadgeenliga uppgift är att bedriva cirkusverksamhet eller svara för en professionell grupp som ger föreställningar inom cirkuskonst kan beviljas statsandel på motsvarande sätt som när det gäller dans- och talteaterverksamhet.

Revideringen av teater- och orkesterlagen genomfördes så att ett 2 mom. fogades till 1 §. Enligt momentet ska bestämmelserna om teatrar i lagen tillämpas också på cirkusar. I samband med lagberedningen bedömdes behovet av att ändra lagens rubrik. Det föreslogs dock inte att lagens rubrik skulle ändras, eftersom det ansågs att teaterverksamhet är ett vidsträckt begrepp som redan inrymmer bl.a. konstformerna scen-, dans- och cirkuskonst. Enligt ministeriet var det inte ändamålsenligt att begreppet teater öppnas i lagens rubrik. Ett omnämnande av cirkus i rubriken skulle inte ha beskrivit bestämmelsernas innehåll tillräckligt, utan det skulle ha lett till diskussioner om vilka alla olika teaterbaserade former som borde förtecknas i lagens rubrik. Ministeriet anser att det bästa alternativet är att behålla en så generell lagrubrik som möjligt. Ministeriets uppfattning är att lagens nuvarande rubrik motsvarar innehållet i de gällande lagbestämmelserna.”

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Katri Santtila, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Yrkeshögskolelagen och lagen om ändring av 49 § i universitetslagen

RP 26/2014 rd – RSv 134/2014 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer de sammantagna verkningarna av finansieringsreformen för yrkeshögskolorna och lämnar kulturutskottet en utredning om det under 2018.

2. Riksdagen förutsätter att yrkeshögskoleutbildningen ska vara arbetslivsorienterad och stödja den regionala utvecklingen. Regionalt och lokalt beslutsfattande ska vara yrkeshögskoleutbildningens styrka också i fortsättningen.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utarbetar ett förslag som uppfyller grundlagens krav och samtidigt möjliggör uttag av en obligatorisk hälsovårdsavgift av studerande vid yrkeshögskolorna för ordnande av studerandehälsovård.

1. Undervisnings- och kulturministeriet har inlett en bedömning av konsekvenserna av universitetsreformen. Avsikten är att en utredning om detta ska lämnas in till riksdagens kulturutskott under hösten 2016. Upphandlingsbeslutet om konsekvensbedömningen av universitetsreformen inrymmer möjligheten att köpa även bedömningen av yrkeshögskolereformen av samma bedömningsaktör. Undervisnings- och kulturministeriet fattar beslut om detta våren 2016. Bedömningen av yrkeshögskolereformen kommer att inkludera en utredning om finansieringsreformen.

Det är meningen att bedömningen ska inledas 2017, då lagstiftningen om yrkeshögskolorna har varit i kraft i två år. Bedömningen av yrkeshögskolereformen färdigställs följaktligen inom den tidsplan som riksdagen förutsätter, nämligen 2018.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Genom undervisnings- och kulturministeriets styrning främjas yrkeshögskolornas profil som arbetslivsnära högskolor som stöder den regionala utvecklingen. Yrkeshögskolornas profil beaktas bl.a. i arbetet för att utveckla yrkeshögskolornas finansieringsmodell och i målen för högskolornas avtalsperiod 2017–2020.

En arbetsgrupp tillsatt av undervisnings- och kulturministeriet lade i oktober 2015 fram sitt förslag till en översyn av finansieringsmodellen för yrkeshögskolorna från och med 2017. Enligt arbetsgruppen utgör förslaget till finansieringsmodell en helhet som främjar målen om att stärka verksamhetens kvalitet, genomslag och produktivitet. Finansieringsmodellen tryggar möjligheterna till långsiktig utveckling och sporrar till att profilera sig, utveckla kvaliteten och handla på ett produktivt och ekonomiskt sätt. Arbetsgruppens förslag till en översyn av finansieringsmodellen stärker de nationella högskole- och vetenskapspolitiska målen samt yrkeshögskolesektorns profil i det finländska högskolesystemet. Ett annat syfte är att uppmuntra de nya yrkeshögskolorna till strategiskt utvecklingsarbete.

Arbetsgruppens förslag grundar sig på den existerande finansieringsmodellen och dess struktur. Så som tidigare poängteras utbildningen, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten samt de utbildnings-, forsknings- och utvecklingspolitiska målen. Arbetsgruppen föreslår ändringar i det sätt på vilket de olika delarna viktas sinsemellan. Huvudvikten läggs fortfarande vid de finansieringsfaktorer som gäller avlagda examina och antalet studerande som har avlagt minst 55 studiepoäng. De personer som har avlagt examen och som är ute på arbetsmarknaden föreslås få större vikt. Likaså föreslås en ökad vikt för den öppna yrkeshögskoleundervisningen samt övriga examensdelar, specialiseringsutbildningsmöjligheterna och förberedande utbildning för inflyttare. I beräkningskriterierna för vissa utbildningsfaktorer och vissa faktorer som gäller forskningens, utvecklingens och innovationsverksamhetens andel föreslås preciseringar som gäller beräkningen och informationsinnehållet. Målen för utbildnings-, forsknings- och utvecklingspolitiken föreslås utgöras av den strategiska finansiering som man slår fast i avtalsförhandlingarna med undervisnings- och kulturministeriet och av den branschvisa finansieringen. Arbetsgruppen har dessutom ansett det vara viktigt att i ett längre tidsperspektiv utveckla den kvalitativa uppföljningen av hur de studerande placerar sig på arbetsmarknaden.

Beredningen av målen för yrkeshögskolorna för avtalsperioden 2017–2020 grundar sig på utvecklingsriktlinjerna i regeringsprogrammet, behoven av att förnya högskoleväsendet och på yrkeshögskolornas strategiska riktlinjer och beslut. Yrkeshögskolorna och undervisnings- och kulturministeriet avtalar om examensmålen utgående från arbetet med att prognostisera arbetslivets kompetensbehov.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

3. Studerandehälsovården med dess avgifter hör till social- och hälsovårdsministeriets sektor. Med anledning av uttalandet diskuterade undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet i december 2014 möjligheten att införa en hälsovårdsavgift. Det konstaterades då att Folkpensionsanstalten med stöd av sjukförsäkringslagen betalar SHSV ersättning från sjukvårdsförsäkringen för kostnaderna för primärvård för universitetsstuderande. Beslut om finansierings- och lagstiftningsgrunden inom social- och hälsovården påverkar utformningen av en hälso- och sjukvårdsavgift för de studerande. Ärendet bereds fortfarande vid social- och hälsovårdsministeriet som ett led i social- och hälsovårdsreformen.

Johanna Moisio, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Insamling av uppgifter om specialiseringsutbildning

RP 241/2014 rd – RSv 210/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer utfallet av högskolornas utbud på fortbildning med beaktande av behovet av utbildning i olika områden, utbildningens tillräcklighet och andra tillhandahållare av utbildning, samt breddningen av finansieringsbasen för fortbildningen och bestämningen av nivån på avgifter för enskilda studerande. Regeringen ska komma med en utredning om saken till kulturutskottet före utgången av 2018.

Undervisnings- och kulturministeriet har i samarbete med Statistikcentralen berett en insamling av uppgifter om specialiseringsutbildning. Nya specialiseringsutbildningar har redan uppkommit inom undervisningsområdet och det pedagogiska området, området för social- och hälsovård, IKT-branschen och turismbranschen. Utvecklingsprojekt som gäller specialiseringsutbildning genomförs inom flera olika utbildningsområden och branscher.

Sanna Hirsivaara, överinspektör, undervisnings- och kulturministeriet

Beredskap att differentiera finansieringen av kompensationsavgiften

RP 249/2014 rd – RSv 239/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 10.12.2014 att regeringen har beredskap att differentiera finansieringen av kompensationsavgiften exempelvis genom att vid sidan av budgetfinansiering också ta i bruk ett täckande anordningsbundet avgiftssystem, om det inte med statlig finansiering är möjligt att betala en rimlig ersättning (fair compensation) för privatkopiering i överensstämmelse med EU:s informationssamhällsdirektiv 2001/29/EG. Regeringen ska lämna en rapport om saken till kulturutskottet före utgången av 2018.

Statsrådet beslutade 18.12.2014 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

I statsbudgeten för 2015 har ersättning för privatkopiering tagits in i enlighet med regeringens förslag.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Tillgodoseende av de kulturella rättigheterna

RP 258/2014 rd – RSv 213/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer upp vilka verkliga konsekvenser sparbesluten under den pågående valperioden har för de kulturella rättigheterna inom undervisnings- och kulturverksamheten och genast vidtar åtgärder, om framför allt unga människors faktiska och lika möjligheter att få utbildning försämrats. Regeringen ska lämna en utredning om frågan till kulturutskottet före utgången av 2017.

Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1410/2014) och lagarna om ändring av vissa lagar som har samband med den (1411/2014, 1412/2014, 1413/2014, 1414/2014, 1415/2014, 1416/2014, 1417/2014 och 1418/2014) trädde i kraft 1.1.2015. De konsekvenser sparbesluten har för de kulturella rättigheterna inom undervisnings- och kulturverksamheten i olika delar av landet kan bedömas när de sparåtgärder som lagen kräver har genomförts och deras konsekvenser följs upp.

Undervisnings- och kulturministeriet och Nationella centret för utbildningsutvärdering har diskuterat möjligheterna att utreda de verkliga konsekvenserna av sparbesluten.

Kirsti Kotaniemi, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Elevhälsotjänster enligt lagen om elev- och studerandevård

RP 189/2014 rd - RSv 224/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med servicestrukturreformen av social- och hälsovården ser till att elevhälsa enligt lagen om elev- och studerandevård också i fortsättningen kan ordnas som när-service i skolorna.

Som ett led i social- och hälsovårdsreformen bereder social- och hälsovårdsministeriet en modell för övergripande social- och hälsotjänster för barn och unga där även elev- och studerandevårdstjänsterna ingår. Inom helheten av service integreras social- och hälsovårdstjänsterna till en funktionell helhet, och de möjligheter integrationen för med sig utnyttjas. Servicen leds och styrs som en helhet med en gemensam strategi och gemensamma resurser (personal och ekonomi).

Genom social- och hälsovårdsreformen blir tjänsterna för barn, unga och familjer mer klientinriktade, genomförs det en horisontell och vertikal integration mellan social- och hälsovårdstjänsterna samt stärks basservicen samtidigt som tjänsterna på specialnivå profileras. Genom att revidera tjänsterna på detta sätt kan man bygga upp en välfungerande och kostnadseffektiv servicestruktur.

Enligt utkastet till lag om ordnandet av social- och hälsovården ska social- och hälsotjänsterna tillhandahållas nära dem som anlitar tjänsterna och med beaktande av befolkningens behov. Det innebär att tjänsterna finns förhållandevis nära de flesta människor eller tas in i människornas vardag genom elektroniska medier eller som mobila tjänster.

Självstyrelseområdet ska samla in invånarnas synpunkter på tjänsternas kvalitet och funktion och beakta dem i planeringen och beslutsfattandet.

Elev- och studerandevården utgör en del av basservicen och ordnas vid läroanstalterna nära eleverna och de studerande. Generellt inriktad elevhälsa utgör en viktig del av elevhälsoverksamheten och insatserna genomförs enligt läroanstaltens elevhälsoplan, som utarbetas i samverkan med elevhälsopersonalen och läroanstaltens personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Elev- och studerandevårdstjänster (psykolog- och kuratorstjänster, skol- och studerandehälsovårdstjänster) har genom lag föreskrivits som en skyldighet för de läroanstalter och studiegemenskaper där de studerande studerar och tillbringar en stor del av dagen. Skol- och studerandehälsovårdsservice (en del av elevhälsoverksamheten) har också genom hälso- och sjukvårdslagen knutits till skol- och studiegemenskapen så att den finns nära eleverna och de studerande.

Inom elev- och studerandevårdsservicen samordnas social- och hälsovårdstjänsterna med de övriga tjänsterna i kommunerna. Yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården bedriver nära samarbete med andra anställda i skolan. Klientinriktningen konkretiseras som en verksamhet som styr tjänsterna. Målet är att de tjänster som behövs ska koncentreras kring de studerande. Institutet för hälsa och välfärd har gett ut en handbok till stöd för den sektorsövergripande ledningen av elevvårdsverksamheten (THL Opas 36/2015). Institutet för hälsa och välfärd följer i samarbete med Utbildningsstyrelsen genomförandet av elevhälsoverksamheten i grundskolan, gymnasiet och yrkesläroanstalter. Social- och hälsovårdsministeriet har i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd publicerat en handledning i tillämpningen av lagen om elev- och studerandevård (Kuntainfo 13a/2015, STM).

Marjo Lavikainen, konsultativ tjänsteman, Maire Kolimaa, konsultativ tjänsteman, och Päivi Kaukonen, specialrådgivare/Avdelningen för social- och hälsovårdstjänster; Marjaana Pelkonen, konsultativ tjänsteman/avdelningen för främjande av välfärd och hälsa

Revidering av lagstiftningen om studiestöd

RP 210/2014 rd, RSv 360/2014 rd

Kulturtutskottet

Riksdagen förutsätter att det under nästa valperiod görs en totalrevidering av lagstiftningen om studiestöd. Revideringen ska säkerställa de ekonomiska möjligheterna för heltidsstudier och även beakta aspekter som gör systemet tydligare, genomskinligare, smidigare och mer sporrande samt förbättrar likabehandlingen av de studerande.

Statsrådet beslutade 9.4.2015 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Genom lag 1402/2015 om ändring av lagen om studiestöd har studiestödet ändrats i den riktning som riksdagen förutsätter enligt uttalandet. Lagen stadfästes 4.12.2015 och träder till största delen i kraft 1.8.2016. Grunderna för beviljande av studiestöd ändras så att studiestöd för studier som bedrivs utomlands beviljas en finsk medborgare och en jämställbar person, om han eller hon med hänsyn till sina levnadsförhållanden annars har fast anknytning till Finland, varvid omständigheter som gäller personens familjeförhållanden, utkomst samt yrkesmässiga och andra motsvarande levnadsförhållanden beaktas. Det har varit meningen att ändringen ska beakta EU-lagstiftningen och de studerandes ökade rörlighet. När det gäller 18–19-åriga stu-

derande på andra stadiet som bor självständigt höjdes gränserna för föräldrarnas inkomster med 13 % 1.1.2016, för att stödet bättre ska räcka till. Genom lagen förtydligades formuleringen i paragrafen om tillräcklig framgång i studierna så att en jämlik tillämpningspraxis kan säkerställas. I lagen togs också in en ny bestämmelse som gör beviljandet av studiestöd smidigare. Enligt den nya bestämmelsen kan Folkpensionsanstalten eller studiestödsnämnden utan undanröjande av beslutet eller samtycke av part avgöra ett ärende som gäller studiestöd på nytt, om en studerande inte alls har inlett sina studier vid en läroanstalt. Ändringen minskar antalet ansökningar om undanröjande av beslut. Lagen ändrades dessutom i enlighet med regeringsprogrammet så att studiepenningen inte längre från och med 1.8.2016 ska höjas enligt folkpensionsindex.

Ministeriet utsåg 9.10.2015 professor Roope Uusitalo för uppdraget att utreda hur studiestödet kan revideras i enlighet med regeringsprogrammet. I utredningsarbetet ska regeringsprogrammets ramvillkor beaktas, liksom inbesparingsmålet för studiestödsutgifterna. Utredningen bör innehålla alternativa lösningsförslag för hur studiestödet kan revideras så att systemet tryggar möjligheten att studera på heltid och uppmuntrar till snabb utexaminering. Utredningen bör dessutom innehålla en uppskattning av de verkningar som reformen av stödsystemet har på studiestödskostnaderna, utkomsten för studerande, hur lång tid studierna tar samt hur stödsystemet inverkar på i vilken mån studerande som kommer från familjer med olika socioekonomiska bakgrunder söker sig till högskolestudier. Avsikten är att regeringen ska utstaka studiestödsreformen närmare våren 2016.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Undanröjandet av hindren för högskolornas uppdragsutbildning

RP 244/2014 rd; RP 308/2014 rd; RSv 312/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen så snabbt som möjligt vidtar åtgärder som gynnar undanröjandet av hindren för högskolornas uppdragsutbildning.

Regeringens proposition (RP 77/2015 rd) med förslag om införande av avgifter per läsår för högskolestuderande från länder utanför EU/EES-området och precisering av bestämmelserna om uppdragsutbildning vid högskolorna överlämnades till riksdagen 22.10.2015. De föreslagna ändringarna av universitetslagen och yrkeshögskolelagen trädde i kraft 1.1.2016 (lag om ändring av universitetslagen 1600/2015 och lag om ändring av yrkeshögskolelagen 1601/2015). Från och med 2016 får universiteten och yrkeshögskolorna av studerande från länder utanför EU/EES-området ta ut avgifter per läsår för sådan utbildning på främmande språk som leder till lägre eller högre högskoleexamen. Bestämmelserna om studieavgifter är förpliktande för högskolorna när det gäller studerande som inleder sina studier 1.8.2017 eller senare.

Det har varit nödvändigt att vid sidan av bestämmelserna om studieavgifter bibehålla gällande bestämmelser om högskolornas uppdragsutbildning. För att förbättra möjligheterna att genomföra uppdragsutbildning fogades till 9 § i universitetslagen och 13 § i yrkeshögskolelagen en bestämmelse om att den som har beställt utbildningen har rätt att ta ut avgifter av de studerande som deltar i uppdragsutbildningen i enlighet med lagstiftningen i beställarens placeringsstat eller i enlighet med beställarens

praxis. En finländsk högskola tar inte heller i fortsättningen ut avgifter av studerande som deltar i uppdragsutbildning, utan utbildningen finansieras i sin helhet av den som har beställt utbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet följer med vilken effekt införandet av studieavgifter har och inflödet av intäkter från avgifterna till högskolorna samt utvärderar hur lagstiftningen fungerar i fråga om främjandet av utbildningsexporten. Undervisnings- och kulturministeriet kommer senare att tillsätta en uppföljnings- och utvärderingsgrupp för detta ändamål.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Laura Hansén, regeringssekreterare, undervisnings- och kulturministeriet

Bedömning av museilagens tidsenlighet och behovet av en totalreform av lagen

RP 303/2014 rd, RSv 275/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en totalöversyn av museilagen så att lagen kan antas under valperioden 2015–2018.

Bestämmelser om museernas uppgifter och villkor för statsandel, godkännande att omfattas av statsunderstöd, betalning av förhöjd statsandel och vissa statsunderstöd för museer finns i museilagen (729/1992) och statsrådets relaterade förordning om museer (1192/2005).

Den förra fullständiga omarbetningen av museilagen genomfördes 2005. Efter 2005 har museilagen kompletterats med kriterier för att ett museum ska kunna utses till riksomfattande specialmuseum (3 a §). I det sammanhanget gav riksdagen ett uttalande om totalreformen.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte 29.6.2015 en arbetsgrupp för att bereda ett museipolitiskt program. Arbetsgruppen ska bl.a. bedöma museilagens tidsenlighet och behovet av en totalreform av lagen. Arbetsgruppens mandattid löper ut 31.12.2016. Undervisnings- och kulturministeriet har också initierat en reform av finansieringssystemet för kultur, och i samband med detta utreds även de behov av ändringar som riktas till museilagen. Reformen av museilagen kommer att infalla 2017–2018.

Päivi Salonen, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av de förberedande utbildningarna för grundläggande yrkesutbildning

RP 211/2014 rd, RP 357/2014 rd, RSv 311/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen målmedvetet följer verkningarna av reformen inom den handledande yrkesutbildningen med avseende på samtliga persongrupper som deltar i utbildningen. Regeringen ska våren 2017 lämna kulturutskottet en utredning om genomförandet och verkningarna av reformen.

Genom lag 246/2015 om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning kompletterades lagstiftningen med bestämmelser om handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning och om utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Lagen antogs i mars 2015 och de nya utbildningarna inleddes 1.8.2015. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade 51 utbildningsanordnare tillstånd att ordna handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning. Tolv av utbildningsanordnarna fick tillstånd att ordna handledande utbildning som ordnas på basis av en särskild utbildningsuppgift.

De förberedande och handledande utbildningar (orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen, förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare, undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande samt undervisning i huslig ekonomi) som beviljats tillstånd före ikraftträdandet av den nya lagen slogs enligt regeringens proposition samman till en ny utbildningshelhet med benämningen handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning. Den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är främst avsedd för ungdomar som har slutfört den grundläggande utbildningen och som av olika orsaker behöver förbättra sina studiefärdigheter och behöver få handledning och stöd i valet av utbildning och yrke. Även sådana ungdomar och vuxna utan en examen som behöver färdigheter för att kunna delta i grundläggande yrkesutbildning kan delta i utbildningen.

Den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning möter individuella behov hos olika målgrupper som deltar i utbildningen på så vis att olika persongrupper som deltar i utbildningen kan studera enligt egna behov av kunskande och studievägar.

Tillsammans med Utbildningsstyrelsen utreder undervisnings- och kulturministeriet vilka verkningar den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning har för de olika persongrupper som deltar i utbildningen och lämnar våren 2017 kulturutskottet en utredning om verkställigheten av reformen och om dess verkningar.

Anne Mårtensson, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Utvecklingsplan för undervisnings- och forskningsfinansieringen

RP 304/2014 rd, RSv 297/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen under valperioden 2015–2018 helt omvärderar undervisningens och forskningens betydelse för den samhällsutveckling som eftersträvas enligt bland annat regeringsprogrammen och utarbetar en tydlig utvecklingsplan för undervisnings- och forskningsfinansieringen där dess omfattning på ett realistiskt sätt kopplas till de centrala målsättningarna för undervisningen och forskningen.

De sparåtgärder inom undervisnings- och kulturverksamhet som det fattats beslut om under den tidigare och den nuvarande regeringsperioden genomförs genom ökad produktivitet och effektivitet inom utbildningen och forskningen och genom strukturella reformer. De viktigaste reformerna utgörs av reformerna inom småbarnspedagogik, reformen av yrkesutbildning på andra stadiet samt utvecklingen av högskoleutbildning och forskning. Avsikten är att reformerna ska genomföras så att ut-

budet av högkvalitativa utbildnings- och kulturtjänster kan tryggas. Det är meningen att systemet ska utvecklas i synnerhet genom spetsprojekt för kompetens och utbildning.

Som ett led i det beredningsarbete som gäller styrningen av och anslagsnivån inom förvaltningsområdet för undervisning och kultur utreder regeringen undervisningens och forskningens betydelse för möjligheterna att nå en samhällsutveckling enligt regeringsprogrammet. Regeringen anser det vara viktigt att man i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten fastställer anslagsnivån så att den motsvarar den nivå som lagstiftningen och uppställandet av mål i övrigt förutsätter. Regeringen gör också upp en utvecklingsplan i enlighet med vilken en tillräcklig och stabil finansiering kan tryggas.

Pasi Rentola, ekonomiplaneringschef, undervisnings- och kulturministeriet

Lagen om småbarnspedagogik

RP 341/2014 rd, RSv 357/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer de samlade konsekvenserna av den nya lagen om småbarnspedagogik och dess konsekvenser för kvaliteten och gruppstorlekarna och att den i samband med det andra steget av reformeringen av lagen om småbarnspedagogik vidtar åtgärder för att de centrala definitioner som nu saknas i lagen blir exakta, så att barnen kan tryggas en helhetsmässig omsorg, uppväxt och utveckling. Regeringen ska lämna kulturutskottet en utredning om saken våren 2017.

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om barndagvård och av vissa lagar som har samband med den (RP 341/2014 rd) överlämnades 18.12.2014. Rubriken på lagen om barndagvård (36/1973) ändrades till lagen om småbarnspedagogik genom den lag (580/2015) om ändring av lagen om barndagvård som trädde i kraft 1.8.2015. I lagen om småbarnspedagogik ersattes begreppet dagvård med småbarnspedagogik, som definieras som en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård av barn och i vilken i synnerhet pedagogiken betonas. Även syftena med småbarnspedagogiken moderniserades. Barnets bästa betonas vid anordnandet av småbarnspedagogik, och rätten till småbarnspedagogik fastställs som barnets rättighet. I lagen föreskrivs det också om maximistorleken på en barngrupp. I lagen om småbarnspedagogik understryks även vikten av att stärka barns och föräldrars delaktighet och inflytande samt betydelsen av mångprofessionellt samarbete.

Undervisnings- och kulturministeriet bereder som bäst utredningen till riksdagens kulturutskott. Avsikten är att bl.a. Nationella centret för utbildningsutvärdering ska följa de samlade konsekvenserna av lagen om småbarnspedagogik och dess konsekvenser för kvaliteten och gruppstorlekarna. Undervisnings- och kulturministeriet behandlar som bäst utvärderingscentret förslag till en utvärderingsplan.

Avsikten är också att statsrådets kanslis utrednings- och forskningsfinansiering ska kunna användas för utredningen. I statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet ingår ett småbarnspedagogiskt projekt med rubriken "Vilka är de totala konsekvenserna av lagen om småbarnspedagogisk verksamhet?".

Våren 2017 är det dock för tidigt att bedöma de samlade konsekvenserna av reformen, eftersom Utbildningsstyrelsen enligt övergångsbestämmelserna ska godkänna grunderna för planen för småbarnspedagogik så att de lokala småbarnspedagogiska planerna kan börja användas och de individuella planerna för småbarnspedagogik kan börja göras upp senast 1.8.2017.

Konsultativ tjänsteman Tarja Kahiluoto, undervisnings- och kulturministeriet

Reella utvecklingen i fråga om studiestödet

RP 40/2015 rd, RSv 39/2015 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen i fortsättningen under valperioden 2015–2019 utvärderar den reella utvecklingen i fråga om studiestödet på lika villkor som i fråga om andra former av basinkomst.

Statsrådet beslutade 3.12.2015 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Studiestöd enligt lagen om studiestöd (65/1994) består av studiepenning, bostadstillägg och statsborgen för studielån. Från och med 1.8.2016 höjs inte studiepenningen längre enligt folkpensionsindex. Enligt regeringsprogrammet är det meningen att det maximala studiestödet ska höjas. Den reella utvecklingen i fråga om studiestödet följs årligen.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Fastigheter som anordnare av yrkesutbildning och yrkeshögskoleutbildning fått av staten

RP 79/2015 rd, RSv 76/2015 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste undersöker möjligheten att slopa begränsningarna i fråga om överlåtelse av fastigheter som anordnare av yrkesutbildning och yrkeshögskoleutbildning fått av staten och att regeringen bereder behövliga lagändringar.

I samband med den reform av yrkesutbildningen som bereds och i samband med genomförandet utreder undervisnings- och kulturministeriet möjligheterna att slopa begränsningarna i fråga om överlåtelse av fastigheter som anordnare av yrkesutbildning och yrkeshögskoleutbildning fått av staten. Det här kräver omsorgsfullt utredningsarbete och en grundlig bedömning av förslagens konsekvenser.

I samband med kommunaliseringen och privatiseringen av statens yrkesläroanstalter på 1990-talet överlät staten till huvudmännen för yrkesläroanstalter utan ersättning fastigheter och lösöre som behövdes i utbildningen samt lantbruksläroanstalternas och hushålls- och storhushållsläroanstalternas skollägenheter. Den överlåtna egendomens värde uppskattas till sammanlagt 1–1,5 miljarder euro. Egendomen åtföljs av 30 års återlämningskyldighet från överlåtelsepunkten. Skyldigheten ska prövas när egendomen överläts till någon annan, när det syfte för vilket egendomen används ändras eller när verksamheten avslutas.

Dessutom gäller återbetalningsskyldighet i fråga om ersättningar som betalas när den överlåtna egendomen förstörs eller skadas.

Överlåtelsevillkoren enligt överlåtelseavtalen för egendom som staten överlåtit utan ersättning har för sin del medfört att såväl statsrådets finansutskott som undervisnings- och kulturministeriet har kunnat godkänna utbildningsanordnarnas ansökningar om ändringar i fråga om den överlåtna egendomen utan skyldighet att återlämna eller återbetala till staten, med undantag för ett enda fall.

I samband med ändringar i fråga om ägarförhållanden eller användningssätt för egendom som överlåtit utan ersättning har undervisnings- och kulturministeriet godkänt att försäljningsintäkterna från den överlåtna egendomen används eller den överlåtna egendomens gängse värde överförs till investeringar enligt tidigare villkor. Ministeriet har också godkänt att den överlåtna egendomen enligt tidigare villkor överförs till fastighetsaktiebolag som hyr ut lokalerna för att användas i utbildning. Det gängse värdet av den egendom som staten överlåtit har då inte godkänts att ingå i kapitalhyrorna. I undantagsfall har egendomens gängse värde godkänts att överföras på byggprojekt för annan statsandelsanvändning, om det inte har funnits något behov av sådan användning för utbildning som motsvarar det ursprungliga användningssättet.

Endast i ett fall har det bestämts att egendomens gängse värde ska återbetalas. I det aktuella fallet upphörde utbildningsanordnarens verksamhet och det kunde inte anvisas någon annan statsandelsanvändning för fastigheten.

Ritva Kivi, byggnadsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Ändringarna i universitetens finansieringsnivå och finansieringssystem

RP 38/2015 rd, RSv 75/2015 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen grundligt ger akt på hur högskolornas medel räcker till i förhållande till de uppgifter högskolorna påförts. Det är särskilt viktigt att vara uppmärksam på hur nedskärningarna i universitetens basfinansiering valperioden 2011–2015 och denna valperiod de facto påverkar universitetens verksamhet och hur den kännbart minskade basfinansieringen påverkar forskningens kvalitet och villkor samt nivån på och tillgången till forskningsbaserad undervisning. Regeringen ska lämna kulturutskottet en utredning om detta våren 2018.

Genom uppföljning av universitetens verksamhet och ekonomi samt genom en eventuell separat enkät beaktar undervisnings- och kulturministeriet behovet av att utreda hur sparåtgärderna påverkar universitetens verksamhet.

En infallsvinkel inom den pågående bedömningen av universitetsreformens konsekvenser utgörs av hur ändringarna av universitetens finansieringsnivå och finansieringssystem påverkar universitetens verksamhet. En utredning om konsekvenserna av reformen av universitetslagen ges in till riksdagens kulturutskott redan 2016.

Jorma Karhu, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Kompensationen för apoteksavgiften

RP 76/2015 rd, RSv 92/2015 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet, i enlighet med grundlagsutskottets ståndpunkt i utlåtande GrUU 14/2015 rd (RP 76/2015 rd), i samband med att 2017 års budgetproposition utarbetas överväger att kompensera de berörda universiteten för det inkomstbortfall som den slopade kompensationen för apoteksavgiften orsakar, men dock så att eventuell särskild finansiering för detta ändamål inte äventyrar 2017 års finansiella bidrag enligt planen för de offentliga finanserna till de andra universiteten eller till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde i övrigt.

Vid beredningen av planen för de offentliga finanserna 2017–2020 beaktar undervisnings- och kulturministeriet som ett ramförslag möjligheten att åtminstone delvis kompensera de berörda universiteten för det inkomstbortfall som den slopade kompensationen för apoteksavgiften orsakar. De offentliga finansernas helhetssituation och säkerställandet av de andra universitetens finansieringsnivå måste beaktas när statsrådet beslutar om en eventuell tilläggsfinansiering av engångsnatur som kompensation för inkomstbortfallet 2017.

Jorma Karhu, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

1.11 Social- och hälsovårdsutskottet

Klientavgifter inom social- och hälsovården

RP 49/2002 rd – RSv 299/2002 rd

Stora utskottet och social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 17 februari 2003 att en övergripande reform av bestämmelserna om klientavgifter inom social- och hälsovården görs så snart som möjligt både när det gäller slutenvård och öppenvård och att inkomstbegreppet vid öppenvård och slutenvård samordnas samtidigt som klienter i långvarig öppenvård tillförsäkras disponibla medel. Dessutom förutsatte riksdagen att reformen tryggar hela familjens försörjning under den tid som någon familjemedlem är i öppen- eller slutenvård.

Sådana ändringar i lagstiftningen om klientavgifter inom social- och hälsovården som förutsatts i riksdagens uttalande har genomförts under flera olika regeringsperioder.

På den övergripande reformen och på övriga omfattande ändringar i systemet för klientavgifter inverkar lösningarna i social- och hälsovårdsreformen enligt statsminister Sipiläs regeringsprogram. Reformen framskrider stegvis. Först reformeras servicestrukturen inom social- och hälsovården så att alla tjänster utgör en sammanhängande helhet som leds enligt område. Därefter bereds en finansieringsreform för social- och hälsovården. Avsikten har varit att man ska övergå från nuvarande flerkanalsfinansiering till enkanalsfinansiering. Klientavgifterna är ett element i finansieringen av social- och hälsovårdstjänsterna. Det är ändamålsenligast att genomföra de större ändringar som krävs i lagen om klientavgifter så att de både till innehåll och tidsplan anpassas efter social- och hälsovårdsreformen.

Ett separat projekt i statsminister Sipiläs regeringsprogram som förbättrar klienternas ställning är den lagstiftningsåtgärd som innebär att grunderna som tillämpas när klientavgifterna för kommunalt serviceboende enligt socialvårdslagen och för tjänster som tillhandahålls i hemmet fastställs är så enhetliga som möjligt i hela landet. Avsikten är att även denna reform ska genomföras under regeringsperioden enligt den tidsplan som social- och hälsovårdsreformen förutsätter.

Johanna Huovinen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

En förtydligad gränsdragning gällande kostnaderna för läkemedelsbehandling mellan den kommunala hälso- och sjukvården och sjukförsäkringen

RP 50/2004, 164/2004 rd – RSv 16/2004 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 24 november 2004 att regeringen för att förhindra en omotiverad överföring av kostnader utreder hur gränsen mellan den kommunala hälso- och sjukvården och sjukförsäkringen kan göras tydligare när det gäller kostnaderna för läkemedelsbehandling.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 2 mars 2006 en utredare för att klarlägga den gränsdragning som hänför sig till kostnadsansvaret när det gäller läkemedel. Enligt sitt uppdrag skulle utredaren kartlägga aktuella problem som gäller kost-

nadsansvaret för läkemedel och utreda behovet av ändringar samt lägga fram förslag som förtydligar de anvisningar som rör kostnadsansvaret eller preciserar lagstiftningen så att en obefogad överföring av kostnadsansvaret från ett system till ett annat förhindras på det sätt som förutsätts i uttalandet. Utredningen blev färdig i slutet av 2006.

Riksdagen godkände i december 2010 ett förslag till ny hälso- och sjukvårdslag. Enligt 68 § i lagen ansvarar den behandlande enheten för läkemedel som ges en patient under sluten vård. Verksamhetsenheten ansvarar för läkemedel som ges vid öppen mottagning på en hälsovårdscentral, ett sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet när läkemedlen ges av en läkare eller tandläkare eller av någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården under uppsikt av en läkare eller tandläkare. Närmare bestämmelser om när läkemedel får ges under uppsikt av en läkare eller tandläkare får utfärdas genom förordning av statsrådet.

En arbetsgrupp som tillsatts av social- och hälsovårdsministeriet med uppgift att utveckla systemet för läkemedelsersättning har under 2012 i enlighet med sitt uppdrag granskat frågan om man, för att kunna ge patienten en ändamålsenlig läkemedelsbehandling, i särskilt angivna fall bör precisera den kommunala hälso- och sjukvårdens och sjukförsäkringens finansieringsansvar. Alternativen i de angivna fallen är behandling inom den kommunala hälso- och sjukvården och behandling som ges inom öppenvården och ersätts från sjukförsäkringen. Enligt arbetsgruppen är det motiverat att närmare utreda kostnadsansvaret och ersättningarna i synnerhet när det gäller särlekemedel. Arbetsgruppen såg det också som viktigt att fortsätta skapa tydligare anvisningar för den offentliga hälso- och sjukvården och fördelningen av kostnadsansvaret inom sjukförsäkringens system för läkemedelsersättningar. Målet är en enhetlig praxis på olika områden och vid olika hälso- och sjukvårdsenheter med beaktande av sjukförsäkringslagen och hälso- och sjukvårdslagen samt syftet med andra lagar på området.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 7 januari 2013 en arbetsgrupp med uppgift att förbereda förslag till revidering av klientavgifterna för det kommunala serviceboendet samt utreda verkningarna av förslagen för kommuner och klienter. Dessutom hade arbetsgruppen som uppgift att förbereda en arbetsplan för införandet av ett enhetligt avgiftstak för hälso- och sjukvården. Gruppen ansåg det ännu inte motiverat att föreslå en arbetsplan för en sammanslagning av avgiftstaken. En social- och hälsovårdsreform är under beredning vid social- och hälsovårdsministeriet.

Kirsi Päivänsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Barnskydd

RP 252/2006 rd – RSv 309/2006 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

4. Riksdagen förutsatte att regeringen följer hur beslutsfattandet i ärenden som gäller omhändertagande av barn fungerar och att regeringen vid behov och så snabbt som möjligt bereder ett förslag till beslutsförfarande som effektiviserar barnskyddet och som innebär att besluten om tvångsomhändertagande fattas av ett multiprofessionellt organ som inrättas exempelvis i anknytning till samkommunerna enligt 6 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform.

Social- och hälsovårdsministeriet anser att det nuvarande beslutssystemet bör bevaras. I den barnskyddslag som trädde i kraft 2008 förnyades beslutsprocessen vid tvångsomhändertaganden så att förvaltningsdomstolen på ansökan av tjänsteinnehavaren som första instans avgör ärenden som gäller omhändertaganden eller anknytande vård utom hemmet i stället för det organ som svarar för den kommunala socialvården såsom tidigare var fallet. Enligt motiveringen i regeringspropositionen kan man på detta sätt säkerställa tillgången till den sakkunskap och objektivitet som behövs när besluten fattas samt förbättra parternas rättssäkerhet. Enligt en undersökning som Rättspolitiska forskningsinstitutet offentliggjorde 2012 har antalet besvär till högsta förvaltningsdomstolen över beslut som gäller omhändertaganden ökat, men det finns också andra faktorer som ligger bakom ökningen än revideringen av barnskyddslagen. Med tanke på barnets välbefinnande och rättssäkerhet är det av största vikt att värden utom hemmet granskas objektivt. Kommunen kan i liknande fall vara jävig som beslutsfattare. I samband med den pågående reformen av social- och hälsovårdens servicestruktur kommer man dock att fastställa ansvaret när det gäller omhändertagandet av barn och i det sammanhanget kan det vara lägligt att försöka hitta metoder också för hur beslutsprocessen ska kunna förbättras.

Annika Juurikko, regeringssekreterare

Reform av avgiftssystemen

RP 37/2008 rd – RSv 50/2008 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

4. Riksdagen förutsatte att konsekvenserna av den nu godkända avgiftsreformen följs upp med fokus på dimensioneringen av dagvårdspersonalen, småbarnsmammors deltagande i arbetslivet och i synnerhet hur olika klientgrupper utnyttjar servicen.

Klientavgifterna inom barndagvården ändrades den 1 augusti 2008. Begreppet familjestorlek som bestämmer differentieringen av avgifterna och inkomstgränserna ändrades. Samtidigt bands avgifterna till prisernas och lönernas indexutveckling. Förordningen om barndagvård ändrades så att det blev möjligt att uppnå målet om att barn i dagvårdsåldern ska få vård snabbare när föräldrarna får arbete. Dessutom blev det möjligt att flytta barn från halvdagsvård till heldagsvård flexiblere.

Effekterna av den reform av avgifterna inom barndagvården som genomfördes 2008 klarlades i en slutrapport från Institutet för hälsa och välfärd (Päivähoidon maksu-

uudistus. Tutkimus uudistuksen vaikutuksista maksuihin, kysyntään, käyttöön, kunta-
talouteen ja henkilöstöresursseihin. THL 7/2012) som kom ut 2012. I rapporten
granskas avgiftsreformens konsekvenser ur familjernas, kommunernas och statens
synvinkel. I rapporten beskrivs avgiftsreformens och förordningsändringens conse-
kvenser för barnfamiljers ekonomi, avgifternas progressivitet, kommunekonomin och
personalutvecklingen inom dagvården. Likaså behandlas de nyaste forskningsrönen
när det gäller effekterna av dagvård kortfattat. Avgiftsreformen har enligt rapporten
underlättat situationen för vissa specialgrupper såsom familjer med två vårdnadsha-
vare med små inkomster och ensamförsörjare med inkomster under medelinkoms-
ten. Ökningen av klientavgifterna betalas till största delen av hushåll med två vård-
nadshavare vars inkomster ligger något över medelinkomsten för familjer.

Enligt enkätresultat som sändes till kommunerna som en del av rapporten har änd-
ringen av dagvårdsförordningen inte haft några större konsekvenser för landet som
helhet, men när det gäller att omedelbart få en dagvårdsplats kan vissa spridda kon-
sekvenser ses i en del kommuner. Även den kommunala finansieringen av dagvår

den har reellt sett hållits på så gott som samma nivå under 2000-talet, medan klient-
avgifternas andel av utgifterna minskat klart också efter reformen.

I början av 2013 överfördes beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och
dagvårdstjänster samt förvaltningen och styrningen på området från social- och häl-
sovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet.

I regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering från den 22 juni
2011 konstateras det att avgifterna för halvdagsvård och deltidsvård bör ändras så
att de grundar sig på den vårdtid som kommunen och serviceanvändaren avtalat om.
I programmet konstateras det också att dagvården bör förbli avgiftsfri för familjer
med små inkomster och att avgifterna inte ska utgöra någon tröskel för sysselsätt-
ning. Ensamförsörjarnas ställning ska beaktas särskilt.

Regeringen har den 29 augusti 2013 utfärdat ett strukturpolitiskt program i syfte att
stärka ekonomins tillväxtförutsättningar och för att täcka hållbarhetsgapet i ekonomin
och den 29 november 2013 fattat beslut om att genomföra programmet. Varken i det
strukturpolitiska programmet eller i beslutet om genomförandet finns något omnäm-
nande om att avgifterna ska relateras till vårdtiden. I bilagan till beslutet om genom-
förande förslås det däremot att dagvårdsavgifterna ska ses över för att stärka kom-
munernas inkomstunderlag. År 2017 ska effekten av åtgärden på kommunernas in-
komster uppgå till 25 miljoner euro. Enligt bilaga 2 ska dagvårdsavgifterna höjas
måttligt och höjningen främst gälla höginkomsttagare.

I Planen för de offentliga finanserna 2015–2018 som statsrådet offentliggjorde den 3
april 2014 och i det beslut om ramarna för statsfinanserna som ingår i den har det
inte anvisats några anslag för klientavgifter relaterade till vårdtiden. I rambeslutet
konstateras det däremot att maximiavgiften för barndagvård kommer att höjas.

I regeringsprogrammet för statsminister Alexander Stubbs regering daterat den 24
juni 2014 nämns inte dagvårdsavgifterna. Vid undervisnings- och kulturministeriet
pågår en totalrevidering av lagstiftningen om småbarnsfostran. I den första etappen
av revideringen den 18 december 2014 lämnade regeringen en proposition till riks-
dagen med förslag till lag om ändring av lagen om barndagvård (RP 341/2014 rd).
Beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran fortsätter, och i det samman-

hanget har man också för avsikt att bereda en ny lag om klientavgifter för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Tanken är att man i den nya klientavgiftslagen ska beakta såväl den höjning av dagvårdsavgifterna (25 miljoner euro) som ingår i det strukturpolitiska programmet som de klientavgifter som enligt regeringsprogrammet fastställs på basis av vårdtiden liksom de indexjusteringar som förutsätts i lagstiftningen.

Tarja Kahiluoto, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Ersättning för dosdispensering av läkemedel

RP 134/2008 rd – RSv 106/2008 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 4 november 2008 att den utredning som gäller regleringen av dosdispenseringen av läkemedel innefattar en utvärdering av hur ändamålsenliga och totalt sett lönsamma de begränsningar är som gäller ersättningen för dosdispensering, såsom kravet på minst sex ersättningsgilla läkemedel, och att behövliga förslag för ändring av lagstiftningen läggs fram.

Enligt 5 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en försäkrad som fyllt 75 år rätt till ersättning för kostnaderna för dosdispensering om han eller hon när dosdispenseringen inleds har minst sex läkemedel som ska ersättas enligt sjukförsäkringslagen och som lämpar sig för dosdispensering. Dessutom ska hans eller hennes medicineringskontroll ha genomförts i syfte att eliminera onödig medicineringskontroll och dubbel medicineringskontroll med oönskade interaktioner och en övergång till dosdispensering vid långvarig läkemedelsbehandling vara medicinskt motiverad.

Under social- och hälsovårdsministeriets ledning fanns en arbetsgrupp som utredde utvecklingsbehoven för apoteksverksamheten inom öppenvården. I arbetsgruppens promemoria som blev färdig den 24 mars 2011 (Social- och hälsovårdsministeriets utredningar 2011:16), fanns det flera förslag till utveckling av den maskinella dosdispenseringen. Ett förslag var att ersättningskriterierna för doseringsarvodet ska justeras för att stödja en ändamålsenlig läkemedelsbehandling av långtidssjuka.

I syfte att utveckla apoteksverksamheten och den övriga läkemedelsförsörjningen tillsatte social- och hälsovårdsministeriet den 18 november 2013 en arbetsgrupp med uppgift att förbereda hur apotekssystemet och den övriga läkemedelsförsörjningen ska utvecklas för att tillgodose befolkningens behov av läkemedel när social- och hälsovårdsstrukturerna förändras. Arbetsgruppens mandat gick ut vid utgången av 2014. Arbetsgruppen bedömde behoven av att utveckla dosdispenseringen, men behandlade inte eventuella utvecklingsbehov när det gäller rätten till sjukförsäkringsersättning för dosdispenseringen. En social- och hälsovårdsreform är under beredning vid social- och hälsovårdsministeriet.

Kirsi Päivänsalo, konsultativ tjänsteman, SHM

Totalreform av pensionsfonderna

RP 152/2008 rd – RSv 8/2009 vp

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 25 februari 2009 att regeringen omedelbart bereder en totalreform av pensionsfonderna vilket innefattar nya tilläggspensionsarrangemang, tillgodoser de försäkrades och arbetsgivarnas rättigheter och skyldigheter och tryggar pensionsstiftelsernas och pensionskassornas villkor på lämpligt sätt.

Bakom uttalandet ligger riksdagens tidigare uttalande RP 156/2005 rd – RSv 34/2006 rd med nästan samma innehåll och med anledning av vilket social- och hälsovårdsministeriet i februari/mars 2008 beslutade att i första hand bereda en internationellt konkurrenskraftig reform om tilläggspensioner som skulle gälla premiebaserade tilläggspensionsarrangemang vid de nuvarande pensionsstiftelserna och pensionskassorna. Behövliga bestämmelser skulle tas in i en särskild lag, och gällande lag om pensionsstiftelser (1774/1995) och lag om försäkringskassor (1164/1992) skulle fungera som grundlagar för den särskilda lagen.

De lagar som ingick i reformen, det vill säga 173/2009, 174/2009 och 175/2009, antogs den 27 mars 2009 och trädde i kraft den 1 april 2009.

En bedömningspromemoria som utarbetats av ministeriet var ute på remiss våren 2013. Ministeriet tillsatte den 30 maj 2013 en brett upplagd arbetsgrupp med uppgift att förbereda en totalrevidering av lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor. Arbetsgruppens mandat går ut den 31 januari 2016. Beredningen av reformen har fortsatt under året.

Den 27 mars 2014 lämnade kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut, COM (2014) 167 (omarbetning).

I beredningen av den nya lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor kommer EU:s bestämmelser och de ovan nämnda ändringar som föreslås i dem att beaktas i den utsträckning det är ändamålsenligt med tanke på tidsplanen. Ändringarna gäller pensionsstiftelser och pensionskassor som bedriver annan än lagstadgad försäkringsverksamhet. När det gäller förslagen om pensionsstiftelser och pensionskassor bör det anses vara avgörande att socialskyddet verkställs effektivt och säkert. Dessutom kommer skillnaderna mellan arbetspensionsanstalterna och de pensionsanstalter som har hand om tilläggspensioner i en konkurrenssituation att beaktas vid beredningen av lagstiftningen.

Riitta Kokko-Herrala, konsultativ tjänsteman, SHM

Servicesedlar

RP 20/2009 rd – RSv 67/2009 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

2. Riksdagen förutsatte att det i samband med en reform av avgiftstaket utreds på vilket sätt självrisker för servicesedlar beaktas i avgiftstaket.

Den nuvarande lagstiftningen om servicesedlar har varit i kraft i sex år. Hittills har servicesedlarnas andel av kommunernas serviceproduktion varit ganska liten. Systemet med servicesedlar kommer emellertid sannolikt att få större betydelse framöver.

Systemet med servicesedlar ingår i spetsprojektet Kundorienterad service under statsminister Sipiläs regeringsperiod. Avsikten är att i enlighet med regeringsprogrammet genomföra ett försök med sikte på att utvidga systemet med servicesedlar i samarbete med kommuner och samkommuner. De kommuner och kommunförbund som deltar i försöket erbjuder kommuninvånarna ett brett spektrum av möjligheter att använda servicesedlar. Nödvändiga ändringar som rör kriterierna för försöket ska göras i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009). Förberedelserna för spetsprojektet har inletts, och den del som gäller servicesedlar kommer att preciseras under arbetets gång.

Johanna Huovinen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Biobankslagstiftningen

RP 86/2011 rd – RSv 78/2012 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 2 oktober 2012 att regeringen följer upp och utvärderar hur biobankslagstiftningen fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

Statsrådet beslutade den 29 november 2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. Biobankslagen fastställdes den 30 november 2012, och den trädde i kraft den 1 september 2013. Social- och hälsovårdsministeriet har meddelat allmänna anvisningar för genomförandet av lagen. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har ansvaret för att biobankslagstiftningen genomförs i praktiken. Valvira fäster avseende vid bland annat ett tillräckligt personuppgiftsskydd, registerförarnas rättigheter och skyldigheter, genomförandet av självbestämmanderätten och stödet av forskningen. Det är utomordentligt viktigt att informationen är öppen och att medborgarna har förtroende för biobanksverksamheten. Därför fäster biobankerna särskilt vikt vid att medborgarnas positiva inställning till forskningen inte ska gå förlorad. Varje biobank har en kommunikationsplan och utbildad personal. Valvira går igenom biobankernas kvalitetssystem och riskhantering i samband med registreringsprocessen. För närvarande verkar nio registrerade biobanker i Finland.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 27 november 2012 en styrgrupp och en tjänstemannaarbetsgrupp för lagstiftningen om biobanker. Tjänstemannaarbetsgruppen har förberett följande författningar på lägre nivå som utfärdas med stöd av biobankslagen: SHM:s förordning om avgifter för utlåenden av de regionala etiska kommittéerna och den nationella kommittén för medicinsk forskningsetik 650/2013, SHM:s förordning om biobanks meddelande 649/2013 samt statsrådets förordning om biobanks samtyckeshandling 643/2013.

Styrgruppen för biobankslagstiftningen har som uppgift att följa upp och bedöma hur lagstiftningen fungerar när det gäller forskning som använder prover från människa samt leda uppbyggnaden av den infrastruktur som behövs för biobanksverksamheten i Finland i samarbete med forskare, finansiärer, hälso- och sjukvårdens service-system, expertinstitut och andra intressentgrupper. Styrgruppens mandatperiod är 3.12.2012–31.12.2017.

Styrgruppen lämnade en mellanrapport den 2 juni 2015 (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:26). Rapporten kan läsas här: <https://www.julkari.fi/handle/10024/126257>.

Rapportens syfte är att ge en helhetsbild av den biobanksverksamhet som kommit gång ur lagstiftningens, myndigheternas och biobankernas synvinkel. Den behandlar följande områden:

- Verkställigheten av biobankslagen och myndigheternas verksamhet
- Grundande av biobanker och inledning av verksamheten
- Infrastruktur för biobanksverksamheten
- Genomförande av provgivarnas rättigheter
- Samhälleliga konsekvenser, konsekvenser för verksamhetsmiljön samt internationellt samarbete
- Hur väl lagstiftningen fungerar
- Attityderna till biobanksforskningen och förändringar i dessa

Styrgruppens mellanrapport visar att det behövs ändringar i biobankslagen. I en bilaga till rapporten har de nödvändiga lagändringar som hittills framkommit sammanställts översiktligt. En del av förslagen handlar om att skapa en klarare lagstiftning och precisera terminologin och en del utgörs av intressentgruppernas önskemål om vad lagen ska möjliggöra i framtiden.

Styrgruppen har också diskuterat bland annat följande frågor:

konsekvenserna av reformen av EU:s dataskyddslagstiftning för biobanksverksamheten

användningen av uppgifter från biobanker i praktiskt hälsovårdsarbete

sammanläggning av biobankers verksamhet hanteringen av biobankssamtycke i tjänsten Mina Kanta-sidor

Social- och hälsovårdsministeriet har utgående från styrgruppens mellanrapport börjat bereda ändringar i biobankslagen som tjänstemannaarbete. Avsikten är att regeringen ska lägga fram en proposition för riksdagen våren 2016.

Styrgruppen lämnar sin slutrapport före utgången av 2017.

Konsortiet för forskningsinfrastruktur, BBMRI-ERIC, med inriktning på europeiska biobanker och biologiskt material är ett nytt konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur som inrättats med stöd av kommissionen. Konsortiet har grundats av 12

medlemsländer och värdland är Österrike. Finland anslöt sig till BBMRI-ERIC som stiftande medlem den 31 oktober 2013. Social- och hälsovårdsministeriet samordnar verksamheten i BBMRI:s nationella samarbetsnätverk.

Elli Heino, jurist, SHM

Sysselsättningsbonus

RP 115/2012 rd – RSv 148/2012 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 12 december 2012 att sysselsättningsbonusen utvidgas så att den också gäller lönesubventionerat arbete i den eventuella nästa fasen.

Det s.k. försöket med sysselsättningsbonus pågår 1.1.2013–31.12.2015. Försöket anknyter till ett kommunförsök som har som mål att minska långtidsarbetslösheten. Effekterna av försöket ska bedömas i slutet av regeringsperioden. I samband med det blir det också aktuellt att bedöma behoven av att utveckla sysselsättningsbonusen.

Pekka Paaermaa, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Äldreomsorgslagen

RP 160/2012 rd – RSv 162/2012 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att regeringen under 2014 undersöker om personaldimensioneringen realiserats i enlighet med äldreomsorgslagen, och lämnar en proposition till riksdagen om precisering av lagen i det fall att den rekommenderade personalmängden (minst 0,5) inte uppnåtts i heldygnsvård.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer och kontrollerar om syftet med lagen nåtts och vilka effekter lagen haft på den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa och funktionsförmåga och tillgång till social- och hälsovårdstjänster samt på kommunernas kostnader.

Statsrådet beslutade den 27 december 2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

För uppföljningen och utvärderingen har Institutet för hälsa och välfärd i maj 2013 och i september 2014 samlat in ett omfattande material från kommuner, samkommuner och samarbetsområden och från verksamhetsenheter för hemvård och vård dygnet runt. Syftet med uppföljningen är att ta fram information om hur den centrala intentionen med lagen (bl.a. den åldrande befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och delaktighet, tillgång till social- och hälsovård och vårdkvalitet) har genomförts liksom dess kvalitet (bl.a. dimensioneringen av personalen) och kostnadseffekter.

Resultaten av de enkäter som genomfördes hösten 2014 visar att personaldimensioneringen i huvudsak låg på de rekommenderade nivåerna och betydligt över nivån

2013. År 2014 låg 7 % av enheterna under gränsen 0,5, medan ingen av enheterna låg under 0,4. För att uppnå den lägsta dimensioneringen krävs det enligt undersökningen under nya 300 anställda, medan motsvarande antal när lagen bereddes var 700 anställda.

Uppföljningen av hur äldreomsorgslagen genomförs fortsätter i spetsprojektet Hemvården för äldre utvecklas och närståendevården för alla ålderskategorier förbättras som ingår i Statsminister Sipiläs regeringsprogram.

Enligt regeringsprogrammet ska SHM:s och Kommunförbundets publikation Kvalitetsrekommendation för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen från 2013 uppdateras så att rekommendationen om det absoluta minimiantalet anställda vid effektiverade serviceboenden och ålderdomshem sätts till 0,4–0,5 vårdarbetare per klient (i dag 0,5). För hälsovårdscentralernas bäddavdelningar för långvarig vård behålls rekommendationen 0,6–0,7 vårdarbetare per klient.

De övriga reglerna i kvalitetsrekommendationen enligt vilka anställda som utbildas genom läroavtal, studerande inom social- och hälsovård räknas med i vårdpersonalen preciseras så att personer i dessa grupper kommer att räknas med i vårdpersonalen enligt liberalare grunder än i dag.

Regeringens följer principen att servicestrukturen ska ändras så att de tjänster som erbjuds i hemmen prioriteras. Ett av målen i regeringsprogrammet är att utveckla såväl strukturen i servicen för äldre som innehållet i de tjänster som tillhandahålls i hemmen så att en större del av de äldre får de tjänster som de behöver i sitt eget hem och inte vid enheter för heldygnsvård.

Uppdateringen av kvalitetsrekommendationen har inletts. Den genomförs som tjänstemannaberedning och därpå följande hörande av experter så att kommunerna har tillgång till den uppdaterade rekommendationen före utgången av maj 2017.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman

Förebyggande tjänster och hemtjänster i totalrevideringen av socialvårdslagen

RP 164/2014 rd – RSv 195/2014 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp hur fokus i verkställigheten av socialvårdslagen flyttas till förebyggande service, och i synnerhet bevakar kvaliteten på och tillgången till hemservice samt kostnadseffekterna och genomslaget av reformen.

Totalrevideringen av socialvårdslagen förutsätter att kommunerna utvecklar och förnyar servicestrukturen på flera olika sätt. Förändringsarbetet har stötts genom omfattande utbildningsrundor, tematisk information och en handbok för tillämpningen av lagen. Tillgången till förebyggande tjänster och kvaliteten på dem samt kostnadseffekterna och genomslaget för reformen följs upp i samråd med Institutet för hälsa och välfärd, regionförvaltningsverken och Valvira. För uppföljningen av tillgången till hemservice pågår förberedelserna för en kommunvis enkät som kommer att genomföras under 2015 (Institutet för hälsa och välfärd). Stödet till och säkrandet av egenkontrollens genomförande ingår i Valvira's planerade tillsynsprogram för 2016–2019. Vid tillsynen under 2016 fästs särskild vikt också vid tidsfristerna och antalet klienter

inom barnskyddet och smidigheten när det gäller de förebyggande tjänster för barn och unga. Som en del av den barn- och familjekonsekvensbedömning som genomförs under regeringsperioden 2015–2019 främjas och sprids god praxis för hemtjänster, familjearbete och stöd för föräldraskap som tillhandahålls vid rådgivningsbyråerna och i samband med småbarnsfostran och skolorna. Detta sker inom ramen för familjecentermodellen. I statsbudgeten för 2016 anvisades att anslag på 10 miljoner för att säkerställa tillgången på hemtjänster för barnfamiljer.

Annika Juurikko, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om finansiering av skyddshemverksamheten

RP 186/2014 rd – RSv 208/2014 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer lagens verkställande och bedömer hur ansvaret för anordnande och finansieringen av skyddshemverksamheten fungerar liksom också hur väl krishjälpen fungerar i förhållande till systemet med social- och hälsovårdstjänster.

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en förvaltningsövergripande uppföljnings- och utvärderingsgrupp (048:00/2015) för genomförandet av lagen om finansiering av skyddshem, vars uppgift är att

1. följa upp och utvärdera hur väl den nya lagen fungerar och lägga fram eventuella ändringsförslag,
2. bedöma hur väl det ansvar anordna skyddshemstjänster som anges i lagen fungerar,
3. bedöma hur väl finansieringsförfarandet fungerar och finansieringens tillräcklighet,
4. bedöma hur väl den krishjälp som finansieras med statliga medel fungerar i jämförelse med social- och hälsovårdssystemet och 5. lämna utvecklingsförslag. Arbetsgruppen bör bli klar med sin utvärdering före utgången av 2016.

Heidi Manns-Haatanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenserna av familjevårdslagen

RP 256/2014 rd; RSv 313/2014 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp vilka konsekvenser familjevårdslagen har dels för olika befolkningsgrupper och olika former av familjevård, dels för kostnadsutvecklingen i kommunerna.

Statsrådet beslutade den 19 mars 2015 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Regeringen följer upp konsekvenserna av familjevårdslagen, i huvudsak utifrån det statistiska material som Institutet för hälsa och välfärd samlat in, och skrider vid behov till åtgärder för att ändra lagen. Dessutom har man sommaren 2015 genom en enkät riktad till kommunerna samlat in uppgifter om situationen inom familjevården i kommunerna när lagen trädde i kraft. Uppgifter om läget inom familjevården samlas

också in i början av 2016 i samband med beredningen av ändringarna i familjevårdslagen enligt bilaga 6 till regeringsprogrammet.

Erkki Papunen, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Reformen av lagen om utkomststöd

RP 358/2014 rd; RSV 374/2014 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser reformen har för antalet personer som får utkomststöd, stödperiodernas längd och kostnaderna för stödet och att det också bedöms om reformen befrämjar utkomststödet karaktär av temporär ekonomisk förmån som hjälper stöddagarna att klara sig på egen hand och motverkar marginalisering.

2. Riksdagen förutsätter att lagen om utkomststöd ses över i sin helhet. Översynen bör fokuseras på att stärka utkomststödet karaktär av förmån i sista hand och för temporära behov. Målet bör vara att FPA och kommunerna bedriver multidisciplinärt samarbete och inför arbetsätt som hjälper stöddagarna att klara sig på egen hand och motverkar marginalisering.

Statsrådet beslutade den 17 juni 2015 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Uppgiften att bevilja och betala ut grundläggande utkomststöd överförs till Folkpensionsanstalten vid ingången av 2017. Avsikten är att göra tillgången till stöd jämligare, effektivisera verksamheten och minska kommunernas uppgifter i det svåra ekonomiska läge som råder. Social- och hälsovårdsministeriet förbereder överföringen av verkställandet av utkomststödet och planerar uppföljningen av konsekvenserna av reformen i samarbete med Folkpensionsanstalten, Kommunförbundet och Institutet för hälsa och välfärd.

Bedömningen av konsekvenserna av att hanteringen av det grundläggande utkomststödet överförs ska i fortsättningen utnyttjas när utkomststödet utvecklas. En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet har utrett utkomststödsreformen, och framhöll i en rapport som den lämnade i juni 2015 (SHM:s Rapporter och promemorior 2015:28) behovet av en total översyn av utkomststödet. Arbetsgruppen hade till uppgift att utarbeta riktlinjer för den roll och struktur och det innehåll som det utkomststöd som sköts av kommunerna ska ha efter det att hanteringen av det grundläggande utkomststödet har överförts till Folkpensionsanstalten vid ingången av 2017. Den ska också utarbeta strategier för hur det kompletterande och förebyggande utkomststödet ska utvecklas som ett verktyg inom socialarbetet och hur man ska ge utkomststöds klienten effektivare stöd som hjälper klienten att klara sig på egen hand och förebygger marginalisering. Dessutom ska arbetsgruppen kartlägga behovet att utveckla samarbetet mellan kommunerna och Folkpensionsanstalten efter reformen. Även reformen av servicestrukturen inom social- och hälsovården ska beaktas när utkomststödet utvecklas.

Sanna Pekkarinen, konsultativ tjänsteman

Utkomstskyddet för sysselsatta i eget arbete och företagare

RP 94/2015 rd; RSv 106/2015 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att arbets- och näringsbyråernas kompetens, anvisningar och rutiner snabbt preciseras när det gäller utkomstskyddet för sysselsatta i eget arbete och företagare och att arbetskraftsförvaltningens beslutspraxis följs i syfte att säkerställa enhetlig praxis och rättssäkerheten för dem som ansöker om utkomstskydd för arbetslösa. Preciseringarna ska i synnerhet gälla skillnaden mellan verksamheten på heltid och på deltid samt när verksamheten ska anses vara avslutad.

2. Riksdagen förutsätter att det görs en utredning av hur den sociala tryggheten för dem som har atypiska anställningar och uppdrag behöver utvecklas och att förslag till ändrad lagstiftning vid behov tas fram på grundval av utredningen.

Statsrådet beslutade den 30 december 2015 att vidta de åtgärder som uttalandena ger anledning till.

Esko Salo, regeringsråd

Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper

RP 107/2015 rd; RSv 103/2015 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att det vid verkställigheten av lagen följs upp hur kravet på språkkunskaper fungerar och om det finns ett behov av att utvidga skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper. Samtidigt bör det utredas hur direktivet genomförs i andra medlemsstater.

Statsrådet beslutade den 30 december 2015 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

En preliminär utredning om genomförandet av direktivet i en del andra medlemsländer har gjorts.

Eila Mustonen, konsultativ tjänsteman

Avbytar-service för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

RP 112/2015 rd; RSV 108/2015 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att befogenhetsfrågorna i tillsynen över arbetarskyddet utreds inom ramen för den genomgripande reformen av avbytar-service och att bestämmelserna om avbytarnas säkerhet på arbetsplatsen och tillsynen över säkerheten revideras för att motsvara nivån enligt arbetarskyddslagstiftningen. Dessutom bör en samordning av lantbruksföretagarnas behov och avbytarnas arbetstider tas upp i reformen med målet att färre avbytare ska ha deltidsanställning.
2. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser avgiftsbäggningen av beredskap har för hur avbytar-service anlitas och tillämpas och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.
3. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur timantalet för subventionerad avgiftsbelagd avbytar-service räcker till och vilka konsekvenser inskränkningen har för lantbruksföretagarnas möjligheter att orka med sitt arbete och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.

Statsrådet beslutade den 30 december 2015 att vidta de åtgärder som uttalandena ger anledning till.

Annika Parsons, regeringssekreterare

1.12 Ekonomiutskottet

Straffbestämmelserna vid manipulering av energimarknaden

RP 50/2014 rd – RSv 75/2014 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsatte 23.6.2014 att statsrådet vidtar åtgärder för att göra de ändringar i lagstiftningen som behövs för att de straffbestämmelser som gäller manipulering av energimarknaden ska bringas i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser om finansmarknaden.

Arbets- och näringsministeriet och justitieministeriet har börjat diskutera vilka åtgärder riksdagens uttalande ger anledning till.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Ändring av revisionslagen

RP 89/2015 rd, RSv 95/2015 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen i en proposition med förslag till lag om ändring av revisionslagen gör nödvändiga ändringar för att löpande revision uteslutande ska kunna gälla bokslut medan verksamhetsberättelser bara behandlas enligt det som direktiven föreskriver.

Under riksdagens vårsession kommer statsrådet att lämna en proposition med förslag till lag om ändring av revisionslagen till riksdagen. Propositionen sätter i kraft en ändring av EU:s revisionsdirektiv (2014/56/EU) och beaktar ändringarna i revisionsförordningen (förordning nr 537/2014). Samtidigt genomförs de ändringar i bestämmelserna om verksamhetsberättelser som ingår i uttalandet från riksdagen.

Antti Riivari, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

El producerad med skogflis

RP 360/2014 rd, RSv 331/2014 rd

Ekonomiutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur bestämmelserna påverkar inmatningsordningen för bränsletyperna och vidtar behövliga åtgärder om användningen av stenkol ökar eller om ändringarna i övrigt riskerar att äventyra målen för användningen av förnybar energi.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp den administrativa bördan av propositionen och den anknytande kostnadsutvecklingen och vidtar behövliga åtgärder om bördan riskerar att äventyra uppfyllelsen av de grundläggande målen med bestämmelserna.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp vilka effekter det nya stödssystemet har för virkesmarknaden och vidtar behövliga åtgärder om konkurrensen på marknaden riskerar att snedvridas.

Uttalandena från riksdagen hänför sig till inskränkningarna i stödet till el producerad med skogsflis, när så kallat grovt stamvirke används som råvara för skogsflis. Ändringen träder i kraft genom en förordning av statsrådet först när kommissionen har godkänt stödprogrammet och ändringarna där. Ärendet är fortfarande under behandling i kommissionen. Följaktligen har uttalandena inte resulterat i några åtgärder.

Arbets- och näringsministeriet har dock sedan 2011 haft ett uppföljningssystem för virkes- och energimarknaden. Med systemet följs det upp hur virkesmarknaden påverkas av stöden och ändringar i dem. Dessutom kan systemet följa upp faktorer som påverkar konkurrenskraften för olika bränslen. Ministeriet beställde en uppdatering av systemet från leverantören 2015. Tack vare uppdateringen kan virkes- och energimarknaden följas upp ännu bättre, bland annat inmatningsordningen som nämns i uttalandena från regeringen. Arbetet blir enligt planerna klart i början av 2016. Energimyndigheten kommer att anlitas för de åtgärder som krävs i uttalandena.

Anja Liukko, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

1.13 Framtidsutskottet

Riksdagens skrivelse om statsrådets framtidsredogörelse

Välfärd genom hållbar tillväxt

RSk 32/2014 rd; SRR 7/2013 rd

Framtidsutskottet

Riksdagen har med anledning av redogörelsen godkänt följande ställningstaganden enligt framtidsutskottets betänkande:

1. Riksdagen omfattar ståndpunkterna och riktlinjerna i redogörelsen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en vetenskapsstrategi för Finland och ser till att målet på 4 procent av bnp för forskning, utveckling och innovationer uppnås i samarbete med den privata sektorn.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar verkställandet av en nationell modell för framsyn samt utarbetar ett program och fattar ett principbeslut genom vilket den politiskt förbinder sig att främja försöksverksamhet.
4. Riksdagen förutsätter att en arbetslivsreform och sysselsättningen blir ett framträdande mål i nästa regeringsprogram på så sätt att temat också innefattar åtgärder för att främja företagande, bättre utnyttja partiell arbetsförmåga och utveckla den sociala tryggheten med utgångspunkt i målet. Åtgärderna ska också beakta principen om tidigt ingripande: till exempel kan inlärningssvårigheter upptäckas på ett mycket tidigt stadium och unga som riskerar marginalisering måste genom olika åtgärder hjälpas så att de får fotfäste på arbetsmarknaden.
5. Riksdagen förutsätter att regeringen i all sin verksamhet främjar en hållbar tillväxt som ger fart åt ekonomin och samtidigt löser de sociala och ekologiska problemen; detta förutsätter till exempel försöksprojekt, ekonomisk styrning och utgallring av administrativa hinder.

Den nya framsynsmodell som togs fram inom regeringen Katainens framtidsredogörelseprojekt utvecklades 2015 och etablerades i många avseenden som en del av Finlands nationella framsynsområde, som leds av statsrådets kansli och genomförs i nära samarbete med dess samarbetspartner, dvs. Sitra, Tekes och Finlands Akademi. Samarbetet fokuserar på det ständigt växande nationella framsynsnätverket, som i dagsläget har omkring 400 medlemmar. Statsrådets kansli har även tillsatt en så kallad framsynslots, som har bidragit till utvecklingen av framsynen som en del av de centrala beslutsprocesserna. Framsynslotsen sammanträdde tre gånger 2015 under ledning av en statssekreterare. Den nya framsynsstrategin utgör också grundval för regeringen Sipiläs framtidsarbete.

Fyra framtidsbilder togs fram våren 2015 inför riksdagsvalet. De byggdes upp kring fyra olika historier. Bilderna beskriver de huvudsakliga framsynsvisioner som kommit fram inom det nationella framsynsnätverket. De tecknar upp framtidsbilder ur individens perspektiv.

Foresight Friday är det synligaste uttrycket för framsynsstrategin. Under året ordnades sex Foresight Friday-evenemang. De arrangeras av det nationella framsynsnät-

verket och är regelbundna och öppna träffpunkter med varierande tema och form. År 2015 ordnades diskussioner och workshoppar om teman som allmänhetens deltagande i framsynsarbetet, kommunernas framtid, framtidens arbete och invandringen. I regel kunde man följa händelserna genom webcast, vilket medgav ett brett deltagande. En sammanställning har gjorts över varje evenemang, och olika aktörer har använt sig av dessa i sina egna processer. De är också allmänt tillgängliga som framsynsvisioner.

I september 2015 arrangerades det första årliga framsynsforumet Finnsight 2015 om framtida framgångar ("Tulevaisuuden menestys rakennetaan nyt"). Experter inom den privata och offentliga sektorn sammanfördes i arbetsgrupper som tog fram testmodeller. Arrangörer var statsrådets kansli, arbets- och näringsministeriet, Tekes, Sitra, Finlands Akademi, det nationella framsynsnätverket och Team Finland, och forumet samlade omkring 200 deltagare från statsförvaltningen, kommunförvaltningen, näringslivet, universitet och forskningsorganisationer. Forumet ledde till några konkreta testmodeller och samarbete mellan aktörer.

I december startade en framtidsutbildning i form av en föreläsningsserie på webben för framsynsnätverket och alla intresserade. Centret för framtidsforskning i Åbo ordnar sex föreläsningar på webben 12/2015–5/2016. Målet är att göra deltagarna förtrogna med de senaste strömningarna inom framsynsarbetet och dess metodologi plus de senaste relevanta forskningsrönen.

Regeringen Sipilä har startat ett spetsprojekt för att främja försöksverksamhet. Målet är att stödja en försökskultur inom hela samhället och att finna innovativa lösningar när det gäller att utveckla samhället och servicen. Omfattande samråd hölls med berörda grupper 2015 om förväntningar när försöksverksamhet ska främjas, och dessutom har man arbetat på en plan inför verksamheten, som drar igång på riktigt 2016. Försöksverksamhet har lyfts fram i offentligheten och i den allmänna debatten. Dessutom har en webbplats öppnats för att stödja verksamheten: www.kokeilevasuomi.fi.

Forskning som gällde nya styrverktyg och försökskultur användes när försöksverksamheten och dess arbetsprogram skulle planeras och ett koncept byggas upp. Ett koncept som stärker försökskulturen erbjuder genomförandestöd och kvalitetssäkring för regeringsprogrammets strategiska nyckelförsök (bl.a. basinkomst, kommunförsök och språkförsök), stöder aktörernas nätverkssamarbete i försöksfrågor (bl.a. kommuner, samkommuner, företag, tredje sektorn och yrkeshögskolor) och uppmuntrar till en försökskultur både inom statsförvaltningen och mer generellt i samhället. Arbete med konceptet har pågått 2015.

En parlamentarisk delegation och en samarbetsgrupp mellan ministerierna tillsattes till stöd för försöksprogrammet.

En utredning om ett basinkomstförsök startade 2015, och den blir klar i slutet av 2016. En annan utredning som körde igång gällde finansieringsmodeller för snabba försök. Målet är att erbjuda såddfinansiering för sådan försöksverksamhet som stöder samhällsförnyelse.

Det ska röra sig om verksamhet som det är viktigt att snabbt börja genomföra och där inga andra finansieringskällor står att finna. Benägenheten att starta försök och att utveckla genom försök har ökat när vikten av försöksverksamhet har framhävts, det politiska stödet varit uttalat och spetsprojektet blivit verklighet.

Det har gått att sprida information om pågående försök via försöksverksamheten, och den kan också användas till att främja genomförandet av försök exempelvis genom att erbjuda verktyg för genomförandet.

Om regeringens strategiska försök lyckas kommer det att ge viktig information till stöd för mer omfattande beslut. Också andra försök, särskilt i kommunerna, ger en uppfattning om vilka typer av lösningar som fungerar.

Utredningen om försöksverksamheten kommer att påverka vilken modell som används för basinkomstförsöket, och utredningen om en försöksfond eller försöksfinansiering kommer att ge en uppfattning av om det finns finansieringsmodeller eller om nya måste tas fram för att finna pengar för försök i syfte att åstadkomma samhällsförändringar. Effekterna av båda beror på vilka politiska beslut som fattas utifrån dem.

Enheten för politikanalys/ SRK

1.14 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap

RP 195/2004 rd – EV 24/2005 vp

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

2. Riksdagen förutsatte 5.4.2005 att regeringen vidtar åtgärder för att arbetsgivarnas kostnader för föräldraskap ska fördelas mellan alla arbetsgivare enligt principen om solidariskt ansvar.

2. Syftet med regeringens proposition 112/2006 var att förbättra kvinnornas ställning på arbetsmarknaden genom en utjämning av de kostnader som familjeledigheterna orsakar arbetsgivarna och att uppmuntra papporna att i större utsträckning utnyttja familjeledigheterna. I samband med behandlingen av propositionen konstaterade riksdagens social- och hälsovårdsutskott följande: "Den föreslagna ändringen i ersättningen av arbetsgivarkostnader jämnar ut bördan för föräldraskapskostnader mellan kvinno- och mansdominerade branscher. Arbetsgivarna i kvinnodominerade branscher har fortfarande kvar ett större ersättningsansvar i alla de branscher som har lönebetalningsskyldighet för moderskapsledighet och därför anser utskottet att det behövs fortsatt utjämning av kostnaderna mellan arbetsgivarna" (ShUB 45/2006 rd).

Trots att kompensationen till arbetsgivarna för kostnaderna för familjeledigheter har utökats under de senaste åren, har dessa i någon mån fortfarande direkta kostnader för ledigheterna. Dessa kostnader gäller arbetsgivare i branscher där avlönad moderskapsledighet ingår i kollektivavtalet. Också tillfällig vårdledighet (vård av sjukt barn) orsakar arbetsgivaren direkta kostnader. Utöver dessa har arbetsgivarna också indirekta kostnader som hänför sig till bland annat rekrytering och utbildning av ställföreträdare. Kostnaderna har ansetts betungande i synnerhet i kvinnodominerade branscher.

De kostnader som föranleds arbetsgivaren av föräldraskap har granskats av en arbetsgrupp för familjeledighet (SHM 2011:12). Den har bl.a. skisserat upp alternativa sätt att ersätta arbetsgivarnas direkta kostnader som fungerar bättre än de nuvarande. Som exempel kan nämnas en förbättring av arbetsgivarnas ersättningar genom att man antingen förlänger betalningsperioden för förhöjd moderskapspenning eller höjer nivån på moderskapspenningen för de 56 första dagarna samt ersätter kostnaderna för den tillfälliga vårdledigheten. Av de reformer som ska genomföras i ett första skede fick en förlängning av betalningsperioden för förhöjd moderskapspenning eller en höjning av nivån på moderskapspenningen mest understöd. Arbetsgruppen diskuterade också ersättningen av indirekta kostnader och kunde i det fallet konstatera att kostnaderna är svårt att uppskatta och varierar beroende på situation och bransch.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering är målet att öka andelen ledigheter som är öronmärkta för pappor, få till stånd mer flexibla familjeledigheter för papporna och göra det möjligt för föräldrarna att längre ta hand om sitt barn hemma med stöd av familjedagpenningen.

Frågor som gäller utvecklingen av det inkomstbaserade systemet för familjeledigheter kommer att beredas genom ett samarbete på trepartsbasis mellan arbetsmarknadsparterna.

Ett annat mål är att arbetsgivarnas kostnader för familjeledigheterna också i fortsättningen ska ersättas genom att de lagstadgade ersättningar som arbetsgivaren får via sjukförsäkringen höjs. Dessutom ska de gällande nivåerna på dagpenningförmånerna bedömas inom ramen för systemet för familjeledigheter, i synnerhet med avseende på hur de sporrar pappor till att utnyttja familjeledigheter. I det fortsatta arbetet bedöms alternativen för hur finansieringen av det inkomstbaserade systemet för familjeledigheter kan utvecklas och hur kostnaderna ska fördelas. Ändringarna i lagstiftningen genomförs när man har kommit överens om finansieringen.

I anknytning till regeringsprogrammet och arbetsmarknadsorganisationernas så kallade ramavtal för att trygga Finlands konkurrenskraft och sysselsättning lämnade regeringen en proposition till riksdagen med förslag till ändringar av faderskapsledigheten (RP 111/2012 rd). Lagändringen godkändes av riksdagen och trädde i kraft vid ingången av 2013 (903/2012). I propositionen nämns ramavtalet, enligt vilket kostnaderna för föräldradagpenningen ska fördelas på samma sätt som tidigare och reformens verkningar och måluppfyllelsen ses över två år efter det att reformen har trätt i kraft. Inom ramen för regeringens strukturpolitiska program utreddes hösten 2013 i vilken utsträckning föräldraskap orsakar arbetsgivarna kostnader som inte redan nu ersätts med stöd av lagstiftning. Utifrån utredningen kommer regeringen i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna att fortsätta granskningen av hur kostnaderna för föräldraskap ska utjämnas.

Pekka, Humalto, konsultativ tjänsteman, SHM

Jämställdhetsredogörelse

SRR 7/2010 rd – RSk 51/2010 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen godkände 2.3.2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. Riksdagen omfattar regeringens riktlinjer för att främja jämställdheten och förutsätter att
3. handlingsprogrammet för att motverka våld mot kvinnor anvisas tillräckliga anslag i statsbudgeten som möjliggör långsiktig verksamhet,
4. antalet platser på och den regionala omfattningen för skyddshemmen höjs till nivån enligt Europarådets rekommendationer och alla behövande får tillgång till tjänsterna, och
6. regeringen lämnar riksdagen nästa jämställdhetspolitiska redogörelse senast 2021 och, som halvtidsrapport om genomförandet av redogörelsen, en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet senast 2016 om de åtgärder som vidtagits och hur jämställdheten utvecklats.

Statsrådet beslutade den 6 april 2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

3. De ministerier som ansvarar för genomförandet av programmet (inrikesministeriet, justitieministeriet och social- och hälsovårdsministeriet) har årligen föreslagit anslag

för programmet i budgetarna för respektive förvaltningsområde. Genomförandet av programmet har anpassats till resurserna.

Social- och hälsovårdsministeriet beviljade Institutet för hälsa och välfärd 150 000 euro för 2014 för genomförande av Programmet för att minska våldet mot kvinnor. Med anslaget finansierades bland annat projektet Marak för bedömning av våldsrisk (Marak = metod för multiprofessionell riskbedömning). Det är meningen att projektet ska bli riksomfattande före utgången av 2015

Heidi Manns-Haatanen, SHM

Justitieministeriet beviljade 35 000 euro i statsbidrag för brottsförebyggande för 2014 till ett projekt riktat till manliga invandrare bland annat i syfte att förebygga sexualbrott (JM/Minna Piispa).

Polisavdelningen vid inrikesministeriet och Polisstyrelsen konstaterar att det är omöjligt att i efterhand specificera finansieringen av åtgärderna, eftersom finansieringen inte är öronmärkt. Verksamheten har ingått i polisens dagliga arbete, och de flesta åtgärderna har vidtagits inom strukturerna i samband med utveckling av verksamheten eller andra åtgärder. Försvarsministeriet har finansierat åtgärder som den ansvarar för med 60 000 euro under 2014.

Av de totalt 59 åtgärderna i programmet hade 28 slutförts och 19 inletts före utgången av 2014. För fem av åtgärderna har en plan upprättats. Sju åtgärder har ännu inte inletts, och av dessa är största delen forskningsprojekt som kräver särskild finansiering eller tjänster avsedda för personer som utsatts för sexuellt våld. Utifrån uppföljningen kan man sluta sig till att genomförandet av åtgärderna har förlöpt smidigast vid de ministerier som har finansierat programmet med egna anslag.

Minna Piispa, JM

4. Social- och hälsovårdsministeriet lät 2010 göra en utredning, "Skyddshemstjänster som erbjuds offer för våld i närrelationer och inom familjen". I utredningen kartlades situationen i fråga om skyddshem i Finland och gavs rekommendationer om åtgärder för att förbättra situationen. I de flesta fallen var huvudmännen för skyddshemmen organisationer, men även vissa kommuner erbjöd denna service. Åtgärderna för att utsträcka skyddshemstjänsterna till hela landet har framskridit långsamt. Under 2013 upprättades kvalitetskriterier för verksamheten. Också i slutrapporten från den arbetsgrupp som diskuterat en totalreform av socialvårdslagen nämns våld i nära relationer och inom familjen som en sådan orsak till särskilt stöd som kommunerna måste reagera på. Regeringen beslutade den 29 november 2013 att överföra ansvaret för skyddshemmen till staten den 1 januari 2015. Det här ligger i linje med förpliktelserna enligt Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet. För att staten skulle kunna överta ansvaret för skyddshemmen krävdes det ny lagstiftning. En proposition med förslag till lag om ersättning som betalas av statens medel till producenter av skyddshemstjänster lämnades till riksdagen den 9 oktober 2014. Lagen (1354/2014) antogs den 30 december 2014 och trädde i kraft den 1 januari 2015. Riksdagens svar åtföljdes av ett uttalande från riksdagen om ökat anslag för att trygga fortsatt skyddshemsverksamhet. Social- och hälsovårdsministeriet föreslog ett tilläggsanslag på 3 550 000 euro under moment 33.60.52 i statens första tilläggsbudgetproposition för 2015 och i ramarna för de kommande verksamhetsåren. Syftet är då att så småningom öka antalet skyddshemsplatser så att det ligger närmare de internationella rekommendationerna och på den nivå som behövs i Finland. Anslaget som föreslogs i tilläggsbudgeten godkän-

des. I den egentliga budgeten för 2015 var anslaget 87 000 000 euro, och i tilläggsbudgeten beviljades 3 550 000 euro, det vill säga sammanlagt 11 550 000 euro

Heidi Manns-Haatanen, SHM

Kostnadsersättning för tiden i arbetsprövning till unga under 25 år som saknar yrkesutbildning

RP 133/2012 rd – RSv 163/2012 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att regeringen inom kort utreder hur det att unga under 25 år som saknar yrkesutbildning undantas från rätten till kostnadsersättning under den tid de deltar i arbetsprövning påverkar deras faktiska möjligheter att delta i arbetsprövning och om bestämmelsen riskerar samhällsgarantin för unga framför allt i områden där resekostnaderna är betydande. Samtidigt förutsatte riksdagen att regeringen bedömer om det är motiverat med en åldersgräns för kostnadsersättningar med tanke på principen om likabehandling av medborgarna.

När proposition RP 162/2014 rd bereddes var det meningen att bestämmelsen om kostnadsersättning skulle ändras så att ungdomar som saknar yrkesutbildning får rätt till ersättning för tiden i arbetsprövning på samma grunder som andra deltagare. Av statsfinansiella orsaker kunde ändringen dock inte göras.

Hösten 2015 gjorde arbets- och näringsministeriet en enkät bland arbets- och näringsbyråerna om deras uppfattning av vilka konsekvenser begränsningar i kostnadsersättningar till unga har. Våren 2016 gör ministeriet en bedömning av om svaren ger anledning till åtgärder.

Timo Meling, äldre regeringssekreterare, arbets- och näringsministeriet

Karensdagarna vid sjukdom utgår ur semesterlagen

RP 203/2012 rd – RSv 31/2013 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp vilka verksamhetsmässiga, ekonomiska och sysselsättningsrelaterade konsekvenser karensbestämmelserna vid framflyttning av semester (25 § i semesterlagen) har och att den lämnar en utredning om saken till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet senast den 31 december 2015.

Regeringen ger akt på vilka effekter ändringen av semesterlagen har och kommer att lämna en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet senast den 31 december 2015.

I slutet av 2012 lämnade regeringen lämnade en proposition med förslag till lag om ändring av semesterlagen (RP 203/2012 rd). Syftet var att ändra bestämmelserna om karensdagar vid sjukdom i enlighet med EU-domstolens tolkningar (särskilt mål C-78/11, Anged) av artikel 7 i arbetstidsdirektivet (2003/88/EG). Rätten att få sin semester flyttad gäller sjukdagar som infaller under den lagstadgade semestern. För

att semesterdagarna ska kunna flyttas måste arbetstagaren uttryckligen begära det. På de flyttade semesterdagarna tillämpas 26 § i semesterlagen. Den gäller tidsramarna för när semesterdagar som flyttats på grund av sjukdom ska beviljas. Riksdagen förutsatte att regeringen följer upp vilka verksamhetsmässiga, ekonomiska och

sysselsättningsrelaterade konsekvenser de slopade karensbestämmelserna har och att den lämnar en utredning om saken till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2015.

Lagändringen trädde i kraft den 1 oktober 2013. Enligt ikraftträdandebestämmelsen fick arbetsgivaren dock tillämpa kollektivavtalsbestämmelser ingångna med stöd av lagen om kollektivavtal och en lag om tjänstekollektivavtal före semesterlagens ikraftträdande som avviker från den lagen fram till dess att avtalet går ut, om inte avtalet ändras före det. Också de som följer ett kollektivavtal med allmänt bindande verkan fick samma rätt att tillämpa kollektivavtalsbestämmelser som avviker från lagen fram till utgången av avtalsperioden. Med andra ord har lagändringen inverkat fullt ut först efter kollektivavtalsperioden. Arbets- och näringsministeriet kommer att låta göra en utredning av vilka effekter de slopade karensdagarna har. Resultatet finns tillgängligt under andra hälften av 2015.

En utredning om effekterna av lagändringen med slopade karendagar lämnades till riksdagen den 4 januari 2016. Samtidigt lämnades en proposition med förslag till lag om ändring av semesterlagen. I propositionen föreslår regeringen att de sex karensdagarna införs för arbetstagare vid sjukdom under semestern. Trots den återinförda karenstiden ska alla arbetstagare garanteras minst fyra veckors semester i överensstämmelse med arbetstidsdirektivet, förutsatt att de har tjänat in minst fyra veckors semester.

Tarja Kröger, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Effekterna av ändrade bestämmelser om arbetsprövning

RP 200/2013 rd – RSv 28/2014 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

I sitt svar på regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice (RP 200/2013 rd, RSv 28/2014 rd) förutsatte riksdagen att regeringen utreder hur ändringen av bestämmelserna om arbetsprövning påverkar ordnandet av arbetsprövning på kommunnivå, särskilt i verkstäder, och att den lämnar en utredning om frågan till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ett år efter det att lagen trätt i kraft.

Den lag (390/2014) som avses i riksdagens uttalande trädde i kraft den 1 juni 2014. Efter det har arbetsavtalslagen ändrats med verkan från ingången av 2015. Det innebär att skyldigheten att erbjuda arbete enligt den lagen kan frångås under vissa förutsättningar, när arbetsprövning ordnas i en kommun, samkommuns, förenings eller stiftelses verkstad eller motsvarande träningsenhet. Ändringen (1367/2014) av arbetsavtalslagen gäller temporärt fram till utgången av 2016.

Arbets- och näringsministeriet har inlett arbetet med den utredning som riksdagen förutsatte och arbetet kommer att vara klart i juni 2016.

Riksdagens skrivelse med anledning av den nationella människohandelsrapportörens rapport 2014

R 19/2014 rd – RSk 53/2014 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen har godkänt ett ställningstagande enligt vilket riksdagen inte har något att invända mot rapporten men förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att

1. frivilligorganisationer som hjälper offer för människohandel ska garanteras långsiktiga anslag,
2. det ska beredas lagstiftning om samordnaren för arbetet mot människohandel,
3. säkerställa att offer för människohandel hänvisas till hjälp genast när förundersökningsmyndigheterna har grundad anledning att tro att någon är offer för människohandel, och
4. säkerställa att diskrimineringsombudsmannen får rätt att närvara vid rättegång bakom stängda dörrar också när ombudsmannen inte är offrets biträde.

1. Det har kommit positiv respons av centrala medborgarorganisationer som bedriver verksamhet mot människohandel om statsrådets samordnade insatser mot människohandel, som bland annat bidrar till utvecklingen av finansieringen för verksamheten mot människohandel. Till nätverket för statsrådets verksamhet mot människohandel utsågs representanter för Penningautomatföreningen, som stöder arbetet mot människohandel.

EU:s interna säkerhetsfond (ISF) samt asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) har öppnat ansökningar värt sex miljoner euro för arbete mot människohandel och hjälpande av offer för människohandel. Även från det nationella programmet inom ISF-fonden, som koordineras av inrikesministeriet, reserverades för innevarande finansieringsperiod 280 000 euro för arbetet mot människohandeln, bland annat för att utveckla arbetet vars syfte är att hitta, identifiera och hjälpa offren.

Ärendet ger inte anledning till andra åtgärder.

2. Både samordnaren för statsrådets arbete mot människohandel och det samordningssekreteriat som samordnaren leder har tillsatts för en period som tar slut den 31 maj 2017. Om arbetet samlas erfarenheter, på basis av vilka organiseringen av dessa funktioner framöver och eventuella regleringsbehov i anknytning till dem kommer att utvärderas.

3. Inrikesministeriets polisavdelning utsåg sin egen representant i polistjänst till samordningssekreteriatet, som samordnaren för arbetet mot människohandel leder. Även vid polisens resultatstyrning har man fäst uppmärksamhet vid utvecklingen av polisens arbete mot människohandel.

Det bör också påpekas att Polisstyrelsen har i juli 2015 förnyat sina anvisningar om identifieringen och utredningen av människohandelsbrott till polisinrättningar och de riksomfattande enheterna. I anvisningarna har fästs särskild uppmärksamhet vid styrandet av offret till hjälpsystemet och annan hjälp.

Ärendet ger inte anledning till andra åtgärder.

4. Om närvaro vid förhandling inom stängda dörrar föreskrivs i 17 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007). Enligt den gällande bestämmelsen får diskrimineringsombudsmannen närvara vid rättegång bakom stängda dörrar, ifall närvaron inte strider mot kärandens intressen. Det finns ingen anledning att avvika från domstolens rätt till skönsmässig bedömning i människohandelsärenden, eftersom det är domstolens uppgift att värna om parternas rättskydd och en rättvis rättegång. Därmed finns det ingen anledning att revidera lagstiftningen. Det finns dock anledning att framhäva bestämmelsens betydelse i den utbildning som erbjuds åt domstolarna.

Ärendet ger inte anledning till andra åtgärder.

Mervi Sarimo, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

1.15 Miljöutskottet

Oljeskyddsfonden, finansiering

RP 167/2009 rd – RSv 231/2009 rd

Miljöutskottet

Riksdagen förutsatte 7.12.2009 att regeringen undersöker möjligheterna att bredda den finansiella basen för oljeskyddsfonden och ser till att fonden fortsatt kan fungera, vid behov genom budgetlösningar.

Med stöd av temporära ändringar (1791/2009 och 848/2012) av lagen om oljeskyddsfonden togs oljeskyddsavgiften ut till tredubbelt belopp (1,50 euro/ton) i förhållande till normaltaxan från och med den 1 januari 2010 till och med den 31 december 2015. Höjningen av fondens kapitalgränser gäller fram till och med den 31 december 2019. Syftet med ändringarna har varit att säkra fondens likviditet i en situation där både staten och de regionala räddningsverken fortsatt behöver höja beredskapen för bekämpning av oljeskador. När miljöutskottet i samband med lagändringar har behandlat oljeskyddsfondens situation har det framhållit att utvecklingen av oljebekämpningsberedskapen också förutsätter budgetfinansiering och att oljeskyddsfondens funktionsförmåga vid behov måste tryggas med budgetlösningar (MiUB 16/2004 rd och MiUB 11/2009 rd).

Miljöministeriet har i enlighet med riksdagens önskemål kartlagt möjligheterna att utvidga avgiftsbasen för oljeskyddsfonden.

Oljebranschen har föreslagit att oljeskyddsavgiften ska tas ut i form av punktskatt, vars intäkter skulle gå till oljeskyddsfonden. Skatter är dock generella och kan enligt finansministeriets uppfattning inte öronmärkas för ett visst ändamål. Även riksdagens miljöutskott (MiUB 7/2012 rd – RP 120/2012 rd) utredde om en punktskatt skulle lämpa sig för uppbörden av oljeskyddsavgiften, men på grund av de principiella och praktiska hinder som finansministeriet presenterade fortsatte utskottet inte utredningsarbetet och propositionen godkändes enligt förslaget.

Statens revisionsverk ansåg dock i effektivitetsgranskningsberättelsen som gäller hanteringen av och ansvaret för fartygsoljeolyckor i Finska viken (2/2014) att det fortfarande finns behov att utreda möjligheten till en sådan avgift.

Miljöministeriet beställde 2015 ett expertutlåtande av juris doktorn, docent Kalle Määttä om olika sätt att reglera oljeskyddsfonden på och vilka förutsättningar det finns att utveckla den. Määttä rekommenderade att man i stället för att finansiera fonden med oljeskyddsavgifter skulle samla in medel genom finansiering av punktskattetyper. Det är meningen att en sådan ändring av lagen om oljeskyddsfonden ska tas fram 2016.

Merja Huhtala, regeringssekreterare, miljöministeriet

Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser

RP 277/2009 rd – RSv 355/2010 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsatte den 11 mars 2010 att regeringen vidtar åtgärder för att upphäva lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten (266/1961) så att lagförslaget föreläggs riksdagen senast 2017.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen värnar om miljöförvaltningen genom att avsätta adekvata resurser för de uppgifter som ålagts myndigheten och vidtar åtgärder för att göra efterhandstillsynen av miljöskyddet effektivare genom att klarlägga om det går att införa en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen.

1. Miljöministeriet har den 30 april 2015 tillsatt en arbetsgrupp (JM 5/41/2015) för att bereda de ändringar i vattenlagstiftningen som upphävandet av lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten (266/1961) förutsätter. Arbetsgruppens arbete fortsätter till den 31 januari 2016.

3. Miljöministeriet tillsatte den 30 november 2011 ett projekt för att bereda en reform av miljöskyddslagen, miljöskyddsförordningen och vissa andra författningar. Avsikten var att i detta sammanhang titta på införandet av en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen, men tidtabellen tillät inte detta. Avsikten är att jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet och miljöministeriet tillsammans ska bereda ändringar i lagstiftningen som gäller avgiftsbelagd tillsyn enligt vattenlagen i en arbetsgrupp. Jord- och skogsbruksministeriet håller på att utse en expertgrupp för att bereda ärendet.

Antti Leinonen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Avloppsvattenförordningen och behandlingen av avloppsvatten i glesbygden

RP 179/2010 rd – RSv 288/2010 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsatte 11.2.2011 att regeringen upphäver den gällande avloppsvattenförordningen och utfärdar en ny förordning anpassad till lagändringen så snart som möjligt efter att denna lagändring har godkänts.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen följer upp hur lagen verkställs och lämnar en utredning till miljöutskottet innan övergångsperioden går ut

4. Riksdagen förutsatte att regeringen i samråd med kommunerna ser till att de kommunala myndigheterna får adekvata anvisningar för att kunna verkställa lagen effektivt och att regeringen ser till att kommunerna får tillräckligt stora anslag för att kunna ordna avloppsrådgivning för enskilda fastigheter fram till dess att övergångstiden för att verkställa den nya förordningen går ut.

Statsrådet har genomfört de åtgärder som riksdagens uttalande förutsätter enligt följande:

1. Statsrådet gjorde år 2011 de ändringar i lagstiftningen som förutsattes av riksdagen.

2. Uppföljning har skett av verkställandet av bestämmelserna om hantering av avloppsvatten med hjälp av uppgifter som samlats in inom de statligt stödda projekten för rådgivning i fråga om avloppsvatten i glesbygden. Den 5 oktober 2015 gjorde Finlands miljöcentral en uppdaterad utredning om läget i fråga om behandlingen av avloppsvatten i glesbygden 2015. Lägesbeskrivningen gavs in till riksdagens miljöutskott den 13 oktober och till finansutskottets bostads- och miljödelegation den 23 oktober i samband med sakkunnigutfrågningarna med anledning av statsbudgeten för 2016. Lägesbeskrivningen bygger på uppgifter som samlats in om avloppsvattensystem på omkring 28 000 fastigheter inom rådgivningsprojekten 2012–2015.

4. De ändrade bestämmelserna om en effektivare avloppsrening i glesbygden har beaktats i förvaltningens kommunikation och utbildning. Största delen av informations- och utbildningsmaterialet blev färdigt 2011. Miljöguiden Glesbygdens avloppsvatten – Lagstiftning och praktik 2011 har sänts till kommunernas myndigheter. Utbildningsmaterialet för fastighetsspecifika rådgivare har uppdaterats enligt erfarenheterna från rådgivningen. Utbildningsmaterialet för rådgivningen finns tillgängligt för alla på miljöförvaltningens webbplats.

Med hjälp av de anslag som stod till buds 2012–2015 gavs fastighetsspecifik rådgivning i avloppsfrågor genom sammanlagt cirka 28 000 fastighetsbesök inom alla närings-, trafik- och miljöcentralers områden i samarbete med kommunerna i respektive område. Dessutom lyckades man nå mer än 27 000 personer i samband med andra evenemang inom rådgivningsprojekten.

Uppgifter om föredragande: Jorma Kaloinen, överingenjör, miljöministeriet

Genomförande och uppföljning av reformen av avfallslagen

RP 199/2010 rd – RSv 360/2010 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsatte att regeringen genom förordningar ställer upp tillräckligt ambitiösa mål för materialåtervinning av kommunalt avfall, bioavfall, avfall som omfattas av produktansvar, bygg- och rivningsavfall och om möjligt också annat avfall, följer upp hur väl målen nås och skärper dem när den tekniska utvecklingen medger det.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen ger akt på hur målen i lagen uppfylls, med särskild hänsyn både till hur uppkomsten av avfall kan förbyggas och till hur prioriteringsordningen iakttas över lag.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen ger akt på hur uppdelningen av ansvaret för att ordna avfallshantering inverkar på privata företags och kommunala avfallsbolags verksamhetsvillkor och kommunernas möjligheter att ta hand om de uppgifter som de har ansvaret för.

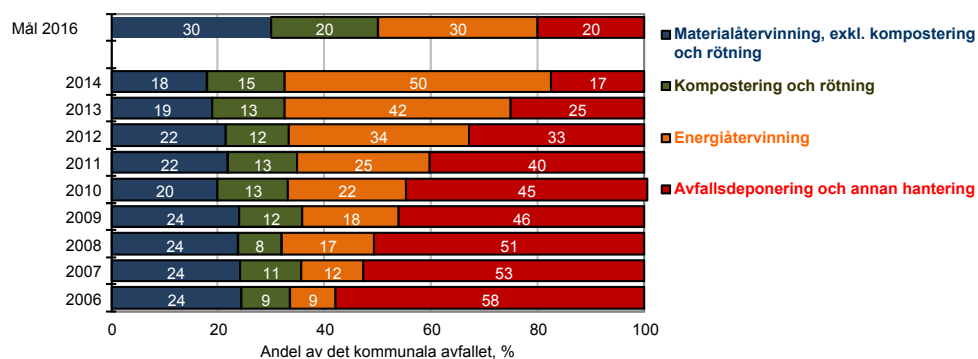
Statsrådet beslutade den 16 juni 2011 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

1. I samband med att avfallslagstiftningen sågs över totalt måste en omfattande översyn göras av statsrådets relevanta förordningar. Detta arbete slutfördes till största delen 2015. Det infördes förordningar om målen för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning och för insamling av avfall i fråga om kommunalt avfall, förpackningsavfall, bygg- och rivningsavfall, returpapper, batterier och ackumulatorer, uttjänta däck och avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter. Måluppfyllelsen följs för de flesta typer av avfall genom uppföljningsuppgifter som samlas in årligen. Av figur 1 framgår det hur hanteringen av kommunalt avfall utvecklades 2006–2014.

Uppföljningsuppgifter om hanteringen av avfall som omfattas av producentansvar finns på den webbplatsen som Närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland svarar för

för (http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kartat_ja_tilastot/Jatetilastot/Tuottajavastuun_tilastot).

Uppföljningsuppgifter om bygg- och rivningsavfall kommer in mer sällan eftersom de uppgifterna måste samlas in separat från olika källor.

Figur 1. Utveckling av hanteringen av kommunalt avfall i Finland 2006–2014 (Källa: Statistikcentralen och Finlands miljöcentral)

Enligt uppföljningsuppgifterna har deponeringen av avfall på upplag minskat drastiskt till följd av förbudet att hantera organiskt avfall på avfallsupplag. Förbudet tillämpas från ingången av 2016 och bygger på statsrådets förordning om avstjälningsplatser (331/2013). Däremot har materialåtervinningen av kommunalt avfall inte gjort några nämnvärda framsteg de senaste åren, och det är sannolikt inte möjligt att nå målet enligt förordningen om avfall (179/2012) och den riksomfattande avfallsplanen (50 % år 2016). Också målet att återvinna bygg- och rivningsavfallet som material (70 % år 2020) är svårt att nå. Målen i fråga om andra avfallstyper är utifrån uppföljningsuppgifterna möjliga att nå.

De ytterligare åtgärder som behövs för att nå målen plus behovet och möjligheterna att strama upp målen kommer att bedömas inom ramen för det pågående arbetet med att ta fram en riksomfattande avfallsplan och när vissa av regeringens spetsprojekt genomförs. De statliga anslagen för utredning och forskning används bland annat till finansiering av att utreda hur Finland kan nå målen för materialåtervinning och annan återvinning. Utredningen avses bli klar våren 2016.

Den 2 december 2015 offentliggjorde kommissionen ett lagstiftningspaket om cirkulär ekonomi. I det ingick förslag till rättsakter om avfall där kommissionen föreslår strängare regler för materialåtervinning av kommunalt avfall och förpackningsavfall och mål för minskad deponering av avfall. Riksdagen fick statsrådets U-skrivelse om förslagen (U-xx/2016) den 28 december 2016.

2. Avfallslagens måluppfyllelse, särskilt prioriteringsordningen, och den riksomfattande avfallsplanens genomförande följs med hjälp av utvalda indikatorer (<http://www.ymparisto.fi/fi>

FI/Kulutus_ja_tuotanto/Jatteen_ja_jatehuolto/Jatesuunnittelu/Valtakunnallisen_jatesuunnitelman_seuranta). År 2015 färdigställdes dessutom en rapport med prognoser för hur avfallsmängden utvecklas och återvinningspotentialen för olika avfallsslag (YMra 17/2015). Förhandsuppgifterna om avfallsflödet och material i detta flöde som kan återvinnas gör det lättare att uppställa nya mål och besluta om nya åtgärder.

Miljöministeriet inledde i början av 2015 en översyn av den riksomfattande avfallsplanen och den ingående planen för att förebygga uppkomsten av avfall. Planen presenterar målen och åtgärderna för den riksomfattande avfallshanteringen och för förebyggande av uppkomsten av avfall fram till 2022. De valda insatsområdena är kommunalt avfall, bygg- och rivningsavfall, elektriskt och elektroniskt avfall samt biologiskt nedbrytbart avfall och näringskretsloppet. Det är meningen att planen ska vara klar i slutet av 2016.

3. Utifrån rekommendationerna i 2014 års utvärdering av hur avfallslagen fungerar (YMra 12/2014) togs en handledning om avfallslagen fram (Miljöförvaltningens anvisningar 5/2015). Den gäller de bestämmelser som styr hanteringen av kommunalt avfall och togs fram under miljöministeriets ledning som ett samarbete mellan de berörda aktörerna inom avfallssektorn. Avsikten är att enhetliga tolkningar ska bidra till mindre konflikter och bättre samarbete inom avfallssektorn. År 2015 färdigställdes också en utredning vars syfte var att identifiera de största problemen i lagstiftningen om producentansvar och i dess tillämpning och att föreslå lösningar (YMra 22/2015).

Enligt regeringsprogrammet ska avfallslagen "ändras så att kommunernas ensamrätt enligt lagen ska vara begränsad till avfall från bosättning, dock med beaktande av regionala särdrag", och i detta syfte startade miljöministeriet hösten 2015 en konsekvensbedömning. Den ska enligt planerna vara klar våren 2016. Enligt avsikt ska regeringens proposition med förslag till de lagändringar som behövs lämnas till riksdagen före utgången av 2016.

Riitta Levinen, miljøråd, miljöministeriet

Markanvändnings- och bygglagen, styrning av etablering i planlösningar

RP 309/2010 rd – RSv 365/2010 rd

Miljöutskottet

4. Riksdagen förutsatte att dels markanvändningen och byggandet, dels de riksomfattande målen för områdesanvändningen införlivas bättre i den parlamentariska styrningen, när lagstiftningen ses över. Enligt 5 och 6 § i lagen om utveckling av regionerna (1651/2009) är det landskapsförbunden som svarar för att utveckla regionerna.

Markanvändnings- och bygglagen måste utvärderas och revideras med respekt för synpunkterna i landskapen och med särskild hänsyn till

fastställelsen av landskapsplanerna. Planbestämmelserna och byggnormerna om stora köpcentra måste ta fasta på åtgärder för att bekämpa klimatförändringen, bland annat träbyggande.

När det gäller regleringen av byggandet har bemyndigandena genom två lagändringar fått motsvara grundlagens krav. Nu ska också regleringen om planläggning få motsvara den författningsnivå som grundlagen kräver och de krav som ställs i fråga om bemyndiganden att utfärda förordning.

När de riksomfattande målen för områdesanvändning ses över kommer grundlagens krav på innehåll och författningsnivå att beaktas. Markanvändnings- och bygglagen ändrades 2015 (114/2015), och ändringen innebär att landskapsplaner och kommunernas gemensamma generalplaner inte längre behöver föras till miljöministeriet för fastställelse.

Lagändringen trädde i kraft den 1 februari 2016. Syftet är att precisera och klargöra behörighetsfördelningen mellan staten och landskapsförbunden inom planläggningen och att accentuera landskapens autonoma ställning i beslutsfattandet vid planeringen av markanvändningen.

Timo Turunen, miljøråd, miljöministeriet

Miljötillstånd och tillsyn

RP 214/2013 rd; RSv 67/2014 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att det finns tillräckliga resurser för en snabb behandling av miljötillstånd och att den skyndsamt genomför en reform som effektiviserar, förenklar och försnabbar miljötillståndsförfarandena och där systemet för sökande av ändring enligt miljöskyddslagen ses över genom en utredning av möjligheten att införa besvärstillstånd.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att närings-, trafik- och miljöcentralerna faktiskt använder intäkterna av tillsynsavgifterna till tillsyn utan att övriga tillsynsmedel minskas.

1. Behandlingen av ansökningar om miljötillstånd vid regionförvaltningsverken (statlig miljötillståndsmyndighet) tilldelades 700 000 euro för 2015 genom en tilläggsbudget. Beloppet motsvarar en arbetsinsats på sammanlagt 10 årsverken.

En ändring (423/2015) av miljöskyddslagen godkänds utifrån en proposition med förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen och av marktäktslagen (RP 257/2014). Ändringen innebar i praktiken att det automatiska översynsförfarandet ersattes med tillsynsmyndighetens bedömning av huruvida ett tillstånd måste ändras. Bedömningen kopplades till den regelbundna tillsynen. Lagändringen trädde i kraft den 1 maj 2015. Samtidigt förenklades miljötillståndsförfarandet för djurstallar när tröskeln för tillståndplikt för djurstallar höjdes.

Regionförvaltningsverken har ännu inga statistiska uppgifter för 2015 om hur många ansökningar om miljötillstånd som aktualiserades, och således är det svårt att dra några långtgående slutsatser om hur ändringen påverkat ärendebalansen inom till-

ståndsbehandlingen och arbetsbördan i regionsförvaltningsverken. Den preliminära bedömningen är att ändringen har haft stor inverkan.

Arbetet med att revidera miljöskyddslagen fortsatte 2015 med den tredje fasen. Förslagen kommer att vara klara i januari 2016.

Miljöministeriet och justitieministeriet bereder i samarbete en utvidgning av förfarandet med besvärstillstånd till ärenden enligt miljöskyddslagen.

2. Bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralernas avgiftsbelagda prestationer för 2015 utfärdades genom statsrådets förordning 1397/2014 och för 2016 genom förordning 1731/2015. De innehåller bestämmelser om avgifterna för tillsynsprestationer enligt miljöskyddslagen.

Miljöministeriet och arbets- och näringsministeriet har skickat närings-, trafik- och miljöcentralerna ett brev om att intäkterna av tillsynsavgifterna ska användas till tillsyn. Dessutom har miljöministeriet genom en skrivelse av den 21 december 2015 frågat centralerna vilka åtgärder de har vidtagit med anledning av riksdagens uttalande och ministeriernas brev.

Enligt svaren har sex centraler en färdig plan för användning av avgiftsintäkterna till snabb rekrytering av tillsyns- och utvecklingspersonal. Centralerna kommer emellertid att delvis precisera sina personalplaner i början av 2016 och åtgärderna beslutas i samband med det.

Olli Rahnasto, regeringsråd, miljöministerie

Ändring av energicertifikatets innehåll

RSk 18/2014 rd; MI 1/2014

Miljöutskottet

Riksdagen har förkastat lagförslaget om ändring av lagen om energicertifikat för byggnader i medborgarinitiativet.

Riksdagen har i sin skrivelse godkänt följande uttalanden:

1. Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att ändra innehållet i energicertifikatet för småhus så att de blir lättare att förstå och för att undanröja de svårigheter med att jämföra energiprestandan för olika byggnader som beaktandet av energiformsfaktorer ger upphov till.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen aktivt går in för att ändra direktivet för byggnaders energiprestanda så att det blir frivilligt att göra upp energicertifikat för gamla egnahemshus.

1. Beredningsarbetet för att ändra innehållet i energicertifikat för småhus inleddes hösten 2014 som tjänsteuppdrag vid miljöministeriet. För den fortsatta beredningen tillsatte miljöministeriet den 2 december 2014 en arbetsgrupp vars uppgift är att utreda alternativa sätt att genomföra uttalandet i fråga, bedöma alternativens genomförbarhet och föreslå vilket alternativ som ska genomföras. Arbetsgruppen lämnade sin slutrapport till miljöministeriet den 12 mars 2014. Beredningen har fortsatt utifrån

arbetsgruppens arbete. Beredningsarbetet i fråga om utveckling av innehållet i certifikaten fortsätter parallellt med beredningsarbetet för en övergång till näronnenergibygnader.

2. Bostads- och kulturminister Pia Viitanen sände den 27 maj 2014 ett brev till energikommissionär Günther Oettinger om ändring av direktivet om byggnaders energiprestanda så att det skulle bli frivilligt för gamla småhus. Ministern föreslog också att

direktivet om byggnaders energiprestanda skulle ingå i kommissionens Refit-program, vars syfte är att se över hur regleringen fungerar och vad den ger för resultat. Ministern fick ett svar av kommissionär Oettinger daterat den 9 oktober 2014. I svaret hänvisar kommissionären bland annat till direktivets syften. Samtidigt konstaterades det att minister Viitanens iakttagelser beträffande Refit-programmet fogas till beredningen av agendan för 2015 och offentliggörs i samband med programmet. Ett offentligt hörande om direktivet kommer att ordnas sommaren 2016. Det är meningen att direktivet ska ses över utifrån resultatet av hörandet och utifrån andra utvärderingar och förberedelser efter det.

Riitta Kimari, lagstiftningsråd, miljöministeriet

Bedömning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd

RP 336/2014 rd; RSv 290/2014 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att som en del av systemet för ombyggnadsstöd för gårdsbruket bevilja stöd för sådan bedömning och sådant genomförande som hör till den planmässiga fastighetsskötseln och gäller ombyggnad av byggnader med stor spännvidd i situationer där kostnaden skulle bli oskälig för en enskild utövare av landsbygdsnärings.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer huruvida de bedömningskostnader som föranleds av lagen är skäliga i förhållande till gårdsbrukets lönsamhet och vidtar behövliga åtgärder för att ändra lagstiftningen om kostnaderna visar sig bli oskäliga.

1. Investeringsstöden enligt lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007) och lagen om stödjande av landsbygdens utveckling (28/2014) beviljas för att förbättra en gårdsbruksenhets eller ett landsbygdsföretags lönsamhet och produktionskvalitet i fråga om såväl produktionsförhållandena och miljön som djurens välbefinnande.

Grunden för lagarna är det program för landsbygdsutveckling som EU fastställt för Fastlandsfinland för 2014–2020. Programmet anger också vilka andra investeringar som kan stödjas när det gäller traditionellt jordbruk och annan företags- och projektverksamhet på landsbygden samt i vilken form.

Varken bedömningen av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd eller annan byggplanering får stöd, om det inte samtidigt är fråga om att bevilja stöd för hela byggnadsinvesteringen. Kostnaderna för bedömningen kan bakas in i kostnaderna för byggplaneringen, vilka är stödberättigande i samband med nybyggnad, ombyggnad och utbyggnad av produktionsbyggnader.

Som direkt stöd är investeringsstödet normalt sett 30–50 % av totalkostnaderna för produktionsbyggnader inom jordbruket och som räntestödslån högst 60–65 %, av vilket räntestödet utgör högst 10 %.

2. Jord- och skogsbruksministeriet följer tillsammans med landsbygdsverket och närings-, trafik- och miljöcentralerna hur stora merkostnader extragranskningarna av byggnader med stor spännvidd ger upphov till. Samtidigt granskas det vilka eventuella ändringar som måste göras till följd av kostnaderna när de stödberättigande investeringskostnaderna bestäms, även om planeringskostnaderna i allmänhet bara utgör en bråkdel av de egentliga byggkostnaderna.

Genomförandet av klimatlagen

RP 82/2014 rd; RSV 310/2014 rd

Miljöutskottet

Riksdagen förutsätter att genomförandet av klimatlagen inte ökar den administrativa bördan för medborgare, företag eller jordbrukare, utan endast styr och koordinerar myndighetsverksamheten för att målen ska nås.

Klimatlagen (609/2015) trädde i kraft den 1 juni 2015. Verkställigheten har inletts med beredningen av en klimatpolitisk plan på medellång sikt. Enligt lagens 9 § ska statsrådet en gång per valperiod anta en klimatpolitisk plan på medellång sikt. Planen ska innehålla bedömningar av utvecklingen och ett åtgärdsprogram i fråga om åtgärderna för minskning av utsläpp på medellång sikt inom den sektor som inte omfattas av utsläppshandeln. Lagen innehåller också bestämmelser om bedömning av planens konsekvenser och om vem som ska höras i samband med beredningen. Riksdagens uttalande kommer att beaktas när planen tas fram.

STATSRÅDETS KANSLI

SNELLMANGATAN 1, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
tfn 09 16001, 09 57811
info@vnk.fi
vnk.fi/julkaisut

ISSN Tryck 2341-7129
ISBN Tryck 978-952-287-244-9
ISSN PDF 2323-962X
ISBN PDF 978-952-287-243-2